

Del Colegio de la comp. de Jesus de Granada. B. 5337

CATALOGVS

HAERETICORVM, OMNIUM PENE, qui a hac vsque tempora passim literarum monumentis proditi sunt, illorum nomina, errores, & tēpora quibus vixerunt ostēdens, a F. Bernardo Lutzenburgo sacrarū literarū p̄fessore, Ordinis Pr̄dicatorii, cōscriptus, in cuius calce & de Lutero nonnihil deprehendes.

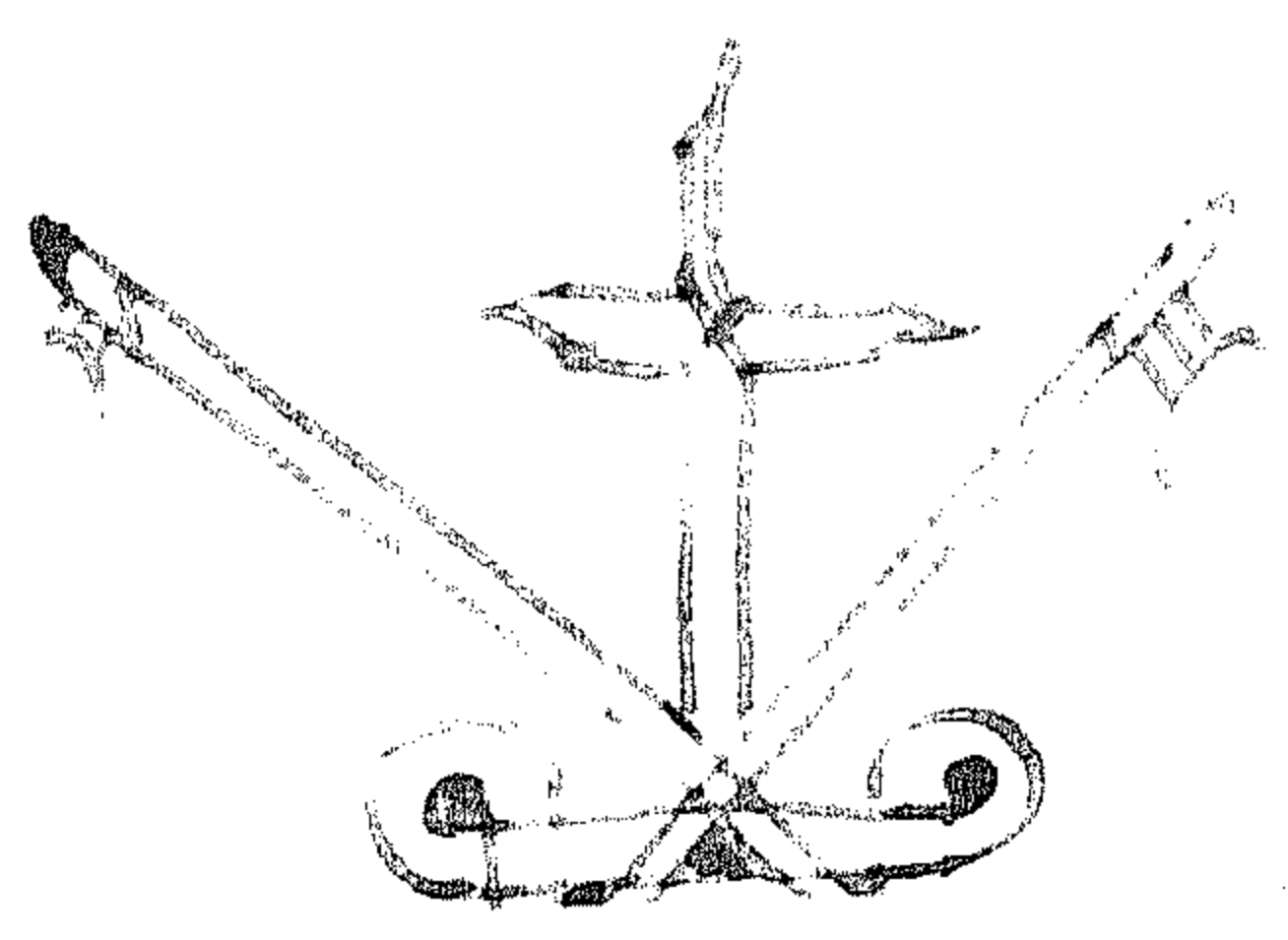
6 Aeditio tertia, ceteris multo emaculatio
7 & locupletior, mox aucta & excusa.

17
18
19
20
PARISIIS Apud Ioannem Paruum via Iacobæa sub insigni Lili. An. Do. M. D. XXIIII.

7. d. 1427.

212
... et acceptantem in corporalem possessionem
de eisdem presentibus per tenorem Martini
... et singulis Archiepiscopi p̄re d̄is
... constitutis et eoz cuilibet in solidum quatuor
lem possessionem seu quali beneficiorum unius et per
motus exinde quibuslibet illius detentoris quocumque
ditibus p̄sentibus inibus et obventionibus
terre respicienda. Contradictores per centum annis
s bras exinde fieri in sigill. appension. omnium
nibus me solite iudicatis. Sicut in flatu
nse. Nouemb. Pontificatus ...

...
...
...

2 400 40

Del Colegio de la Comp. de Jesus de Granada Bⁿ
V-5337

CATALOGVS

HAERETICORVM, OMNIVM PE-
ne, qui ad haec vsque tempora passim literarum monu-
mentis proditi sunt, illorum nomina, errores, & tēpora
quibus vixerunt ostēdens, a F. Bernardo Lutzenburgo
sacrarū literarū p̄fessore, Ordinis Predicatorii, cōscri-
ptus, in cuius calce & de Lutero nonnihil deprehendes.

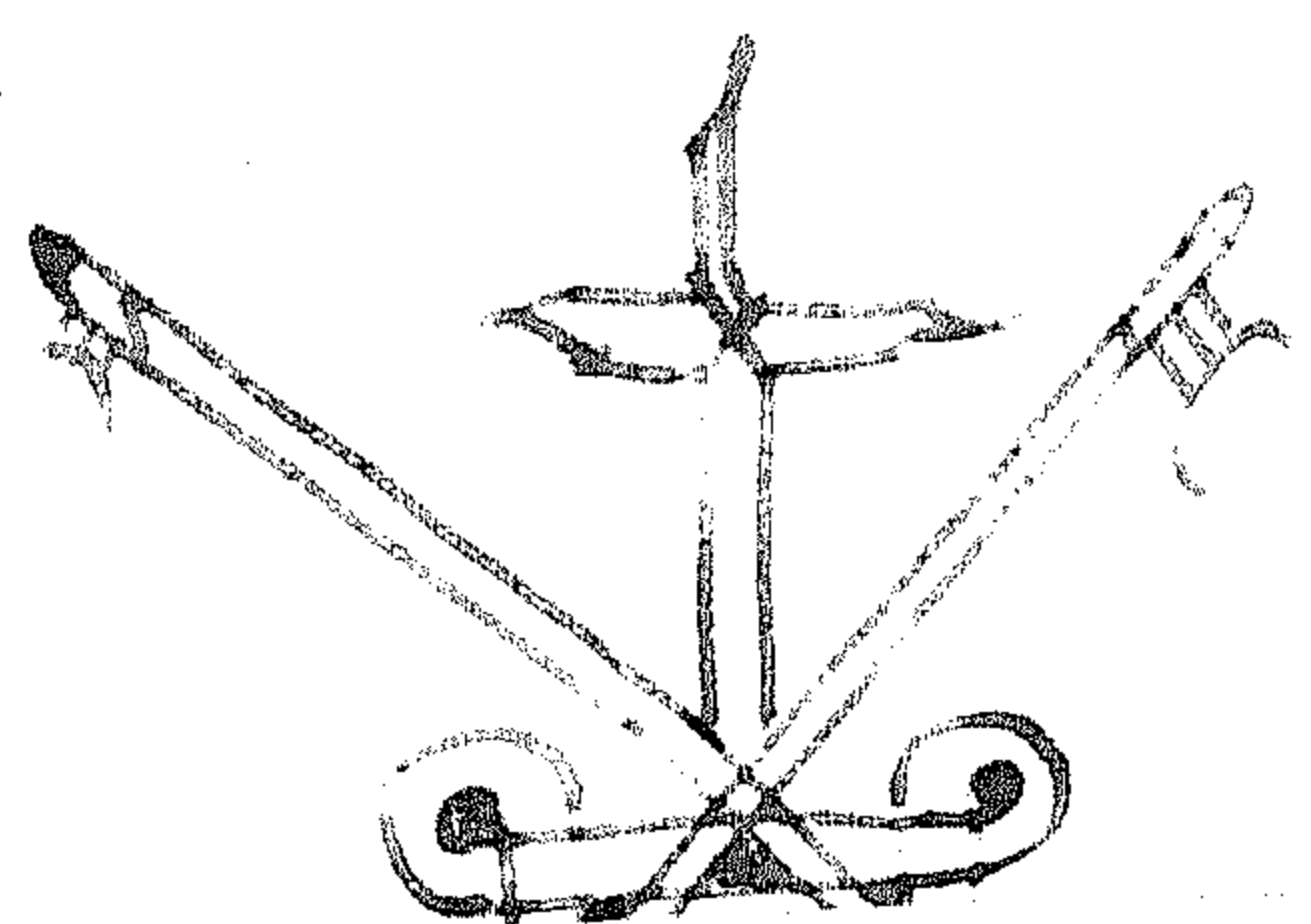
Aeditio tertia, caeteris multo emaculatio-
& locupletior, mox aucta & excusa.

PARISIIS Apud Ioannem Paruum via Iacobæa
sub insigni Liliū. An. Do. M. D. XXIIII.

7-2-1427

... et acceptantes in corporalem possessione
de eisdem presentia per tenorem Martini
vniuersis et singulis Archiepiscopi p̄bri et ceteris. Nos
interi constitutis et eorum cuilibet in solidum quatuor
dem possessionem seu quasi beneficiorum uniusque et per
motis exinde quibuslibet illegitis detentoribus quo-
dumlibet p̄uocatis iuribus et obventionibus unius
terre responderi. Contradictores per censuram curialit-
s lras exinde fieri. Nos sigill. appensionem omnium e-
ribus me solite iudicatis. Scilicet. in mense Martii
nris. Nouemb. Pontificatus. In mense
...

212

¶ Extraict des Registres de parlement.

Eu par la Court la requeste presen-
tee a icelle, par Jehan Petit, libraire
iure de l'uniuersite de Paris, par la-
quelle il requeroit luy estre permis
faire imprimer & exposer en vente,
vng petit liure appelle Catalogus
hæreticorum. Et que defenses fus-
sent faictes a tous aultres imprimeurs, imprimer ne ven-
dre icelluy liure iusques a deux ans, aultres que ceulx
dudict Petit, affin quil se puisse recouurer des fraiz quil
luy a conueni faire a le faire imprimer. La court a per-
mis & permect audict Petit, libraire, imprimer & ex-
poser en vente a priz raisonnable icelluy liure. Et faict
defenses a tous aultres libraires, dimprimer & exposer
en vente aultres que ceulx dudict Petit, libraire, iusques
a deux ans prochainnemēt venans, affin quil se puisse re-
couurer de seditz fraiz. Sur peine de confiscation di-
ceulx liures imprimez, & exposer en vente cōtre les-
dictes defenses & damēde arbitraire. Faict en parlemēt
le vingneufiesme iour Dauril. Lan Mil cinq cens
vingt quatre.

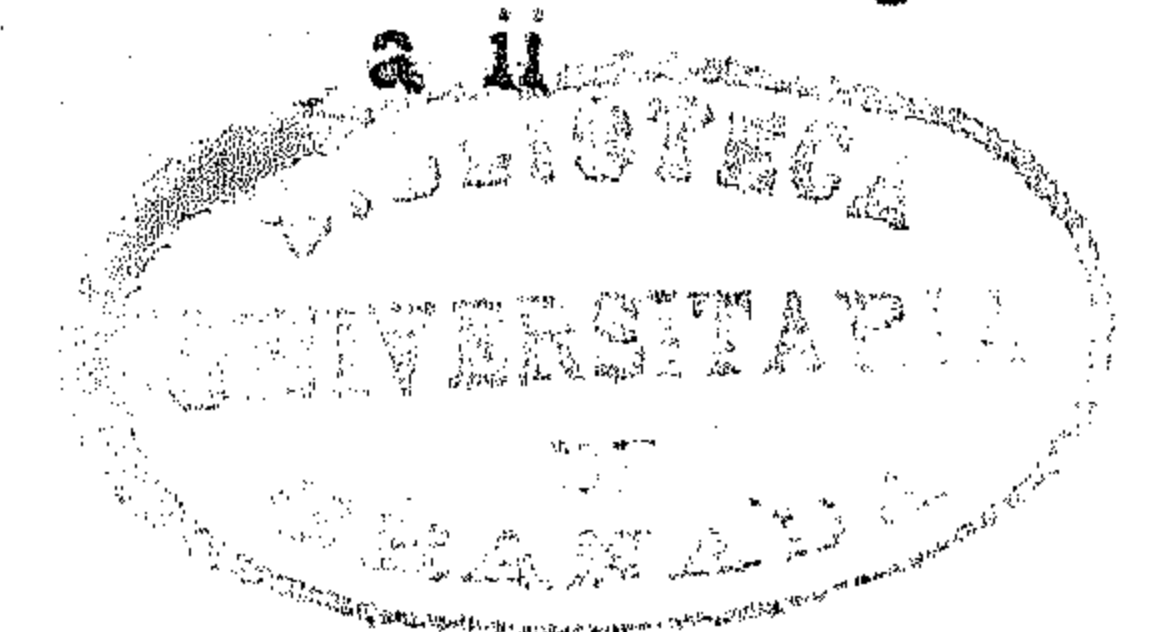
Collation est faicte.

De Veignolles.

¶ Reuerendissimo in Christo patri Illustrissimo. D.
Hermannno de vveda, sanctę ecclesię Colonien. archi-
episcopo, sacri Imperii Ro. per Italiam archicancella-
rio, Principi electori, vvestphalię & Angarię duci &c.
F. Bernardus de Lutzenburgo, humilis Artiũ & sacraę
Theologię professor, Ordinis Prædicatorum, perpe-
tuam salutem.

Enerosis innasci animis crediderim præsul
illustriss. ingenuę eruditionis amorem, id for-
cunda providente, ni fallor, natura, quæ alio-
rum rectores ad sublimis sapientiæ munia
prouehit maturius, & præclaris ingenii doti-
bus locupletat, quos mobili vulgo congeni-
ta quadam (vt ita dicam) præesse statuit in-
dustria. Videas interim non modo sacrifici-
cos Christiani gregis duces diuinæ philoso-
phiæ capi suauitate, verumeriam reges & principes alioqui bellico-
sos, quorum nonnulli in castrorum tumultibus non nihil temporis
suffurati, musis inuigilasse leguntur. Alexander ille Macedo, qui per
diem cruentam vibrabat hastam, noctu Homeri perlustrans Iliada,
ipsam dormiturus sub puluinari retentauit. Proinde si Plutarcho fi-
des est habenda, Demetrius Phaleræus Ptolemeum Philadelphum
Aegyptiorum regem admonuit, vt libros in quibus boni regis of-
ficia & clarissimorum virorum gesta, scripta erant, nunquam e ma-
nibus dimitteret. Num ergo torpere decet otio dominicę custodes
vineæ, quibus oues illæ creditæ sunt atque commissę, quas huma-
ni assertor generis suo mercatus est sanguine? Pastores olim quibus
diuini verbi mirabilis illuxit incarnatio, non sopitos, sed vigilantes
inuenerunt angelis. Lupus gregem circuit, quærens quã rapiat ouẽ,
& pastor dormitat? Tu quidẽ Coloñ. ecclesię pontifex, peruigil gregis
tui pastor, viros doctos ac probos, vti debes, amas, honoras, obser-
uas, & larga psequeris bñficientia, quo nõ videaris degñare ab aui-
ta nobilitate. Illa pfecto vera est nobilitas, q̃ scientiarũ adauget offi-
cinas, q̃ virtutũ cultores amplectit, q̃ studiosos i diuina lege fouet, ac di-
gnis exhilarat stipendiis. In excelsa o pastor aiarũ cõstiturus es specu-

castam oculorum per tui pecoris circuitum gira aciem, & si quos
 conspicatus fueris lupos, persequere, comprehende, perde, nec cessa
 ueris donec deficiant. **P**rimæque nascentis ecclesiæ tempestate, feroces
 beluæ proceres Christianæ religionis perfidiæ armis delere conati
 sunt, at frustra, sapientia siquidem vicit malitiam, Christus mundum,
 & vanitatis umbras, sincera veritas. Surrexerunt hæretici ambitio
 nis spiritu tumidi, diuinæ scripturæ verba non sensum (quem solis
 Deus reuelat paruulis) meditates, sed perierunt in insipientia sua.
 Vbi Sabellius confusor? vbi diuisor Arrius? vbi apostata Iulianus?
 vbi dormitor Vigilantius? vbi denique Manichæus mali plaste ex
 cogitator. **A**bsorpti sunt iuncti petre sapiens in oculis suis, qui ve
 ritatis dum nollent esse discipuli, facti sunt angeli tenebrarum. **C**æte
 ri postquam illa interiere monstra, nouus atriditis ortus est aposto
 lus, tam impudens quam temerarius, quem tertiam stellarum partem
 vereor alicubi in suam traxisse vesaniam, qui prædicat libertatem
 vt a Christi Opt. Max. eximatur seruitute, qui errorum infelix loliū
 simplicibus fidelium inserit pectoribus, cui quisque pastor prudenter
 occurrere debet, ne inficiantur, ii. de quorum salute districto iudici
 redditurus est rationem. Immundus ille Lutherus est, qui circa cæli
 cardines perambulat & seipsum ignorat, qui sui ipsius immemor, cæ
 lum terræ miscens, se totum gaudet commouere orbem. Nec desunt
 qui eius indoctæ doctrinæ quasi nouo euangelistæ, prurientes accom
 modant aures, immo & animas illo duce in tartara præcipitandas.
Tu ergo, antistes vigilantissime, tuam custodi atque tuere vincam,
 feras abige beluas, vt insones agni defensore agno dei perseuerent
 illesi. Demum ne arguar desidiæ & absconditi talenti, hæreticorum
 errores in vnum collegi volumen, quod tuæ censui dedicare digni
 tati, cum te sciam domus nostræ Colonien. ac fratrum Prædicatorū
 omnium tutorem præcipuum, nedum sacræ scripturæ protectorem
 acerrimum. Hoc xeniolum haud aspernetur oro tua reuerendissima
 paternitas, atque eo suscipiat quo profectum est animo, ac dum per
 otium licuerit legat, inuentura quibus ab exordio nascētis ecclesiæ,
 nauicula Petri factata sit procellis & fluctibus vndique agitata, sed
 mergi valuit nunquam, quam Christus gubernator ascēdit, qui im
 perat ventis & mari, & ingens sequitur tranquillitas.

Veritas quippe super omnia victrix, ad tēpus
 quidem premi, sed opprimi, aut perimi ne
 quit vnquā. Tua celsitudo seruetur
 incolumis a Iesu Christo.

Coloniæ. M. D. xxii.

Quam ob causam hereses sint exortæ. Caput. I.

Subintroierunt homines quidam, qui, olim
 præscripti erant in hoc iudicium, inquit san
 ctus Thaddæus apostolus, contra fidei cor
 ruptores scribens. Licet enim sancta ecclesia
 per omnia ab initio floreret, non tamē per
 tulit inimicus ex inuidia sic iam eleuatam
 atque splendentem valde, sed malitiose mo
 uere cœpit consilia, contendens ecclesiam a
 domino & vniuersorum creatore submers
 gere, videbat etiam paganorum errorem iam fuisse manifestatum,
 deprehensaque vana dæmonum machinamenta, & creaturam a plu
 ribus iam non adorari, sed creatori hymnos decenter offerri. Ea gra
 tia iam non palam contra dominum & saluatorem nostrum excita
 bat bellum, sed viros inueniens, Christianos quidem se vocabulo
 profitentes, sed amore honoris & vanæ gloriæ seductos, quibus tã
 quam organis suæ machinatiōis vsus, plurimos ad pristinum redu
 xit errorem. Hinc doctor gentium ad Galatas. 2. ait. Propter superin
 troductos falsos fratres, qui subintroierūt explorare libertatem no
 stram, quam habemus in Christo, vt nos in seruitutem redigerent.
Augustinus. xviii. de ciui. dei. Videns diabolus templa dæmonum
 desereri & ad nomen libertatis mediatoris currere genus humanum,
 hæreticos mouit, qui sub vocabulo Christiano doctrinæ resisterent
 Christianæ, quasi possent indifferenter sine vlla correptione haberi
 in ciuitate dei, sicut ciuitas confusionis habuit philosophos inter se
 diuersa & aduersasentientes. Subintroducti sanæ hæretici a diabolo
 fuerunt, quod enim ille per se non poterat, hoc per falsos fratres mo
 liebatur, quos fraudulenter sub specie religionis, & titulo fidei im
 miserat, vt fidem veram impugnarent, permittente hoc deo ppter
 electorum suorum vtilitatem, qui vna vtilitate & pœna hæreticorū,
 gratias agant quod nō sint sic permitti errare. Obsidet enim doctri
 nam catholicam oppugnatio contradicentium, vt fides nostra non
 otio torpeat, sed vt cohors malignantium eliminetur. Et secundum
Augustinum de vera reli. Hæretici multum profunt, nō verum di
 cendo, quod nesciunt, sed ad verum querendum spirituales catholi
 cos exercendo, teste apostolo, qui inquit Corinthiis. Oportet hære
 ses esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant. Hi autem a Deo probati
 sunt qui possunt bene docere. Rubertus Tuitien. super illud Apoca.

a iiii

Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. q. d. myſte-
ria ſcripturarum, quæ tibi datum noſſe promptumque eſt exponere,
ſigna, id eſt ob ſigna & clauſe, vt ſint ſignata & clauſa, poſteris quæ-
renda relinque, vt non ſint velut merces vltro neq; de quibus vulgo
dicitur, quod ſoleant putere, precioſa illa erunt quando opus erit vt
queratur, vrgentibus variis hæreſibus, quas necelle erit eſſe, vt qui
probatu fuerint, manifeſti ſiant, tunc enim præclara ingenia multorū
exercebuntur, & quæ de ſcripturarum theſauris laborioſo ſtudio fue-
rint conquiſita, non vilia videbuntur. Vnde hæreticorū tpe eccleſia
impugnata ſed nō expugnata, Glo. Deut. 2. Hæretici Chriſtianos agūſtā-
tes testimoniis ſcripturarum deprauati contra eccleſiā pugnant, ſed
reſiſtere non præualent, traduntur victi in manus ſanctorum cū ha-
bitaculis ſuis. Scripſit quidam imperatori eccleſiam perſequenti. Ni-
teris incaluſum nauem ſubmergere Petri, fluctuat ac nunquam mer-
gitur illa ratis. Impugnatur enim eccleſia ab hoſtibus gladiis & hæ-
reſibus. Et hoc ſecundum eſt inhumanius. Omnes enim eccleſiæ ini-
mici ſecundum Auguſti. 18. de ci. profunt eccleſiæ, quia ſi accipiunt
potēſtatem corporaliter affigendæ exercent eius patientiam, ſi ve-
ro male ſentiendo aduerſantur, exercent eis ſapientiam. Ex hoc cla-
reſcit quod fideles probantur, & doctores eccleſiæ illuminantur.
Glo. Mat. 24. Cum hæreſes & flagitia regnare, & inter ſanctos pacē
meorum diſtrahere cœperūt, quanto plures vident ſequi praua, tan-
to altius virtutes peccent, & hoc fit dei omnipotentis coaſſiſtētia.
Iob. 22. Eritque omnipotens contra hoſtes tuos, & argētum coacer-
uabitur tibi, quātū diceret, dum malignos hæreticos a te repulerit, di-
uini in te eloqui volentum lucidum excrescet, & in amore eius epu-
lis ſacræ ſcripturæ ſatiaberis. Et ex hoc de ſe præſumentes humiliantur.
Hierony. ſuper Ezechie. Parumper deus abſcondit faciē ſuam ab
eis, & tradidit eos in manus inimicorum, propter imunditias ſuas.
Sed ſubditur liberatio. Et aſſumam zelum meum pro nomine ſan-
cto meo, quod blaſphemabatur ppter hæreticos, vt poſtquam eos
liberauerit, impii erubeſcant & confundantur. Quare fide eccleſia
ſtica derelicta, præuaricati ſunt in me. Hinc ſana doctrina auidius ida-
gatur, & vilitas hæreticorum panditur. Quāto enim hæreticorum
nequitiam citius exploramus, tanto certius eam declinamus. Cum
enim fides velut aurum cœperit fulgere, & prædicatio eius vt argen-
tum igne probatum reſplenduerit, turpius hæreticorum voces ob-
ſcuri eris vilitate ſordebunt. Bona enim ex deteriorum comparatio-
ne magis noſcuntur. Quis ſciret lucem eſſe bonam, niſi tenebras ſen-
tiret? Quis noſceret melius dulcedinem, niſi guſtaſſet amaritudinē?

Et tandem pigritia noſtra excutitur. Auguſtinus. Ideo diuina pro-
uidētia multos diuerſi erroris hæreticos eſſe permittit, vt cum iter-
rogant nos ea quæ neſcimus, ſic diſcutiamus pigritiā, & diuinas ſcri-
pturas cupiamus. Et viri probati manifeſti ſient, quia per hæreticos
de ſomno excitantur.

CHæreſes quibus de cauſis oriuntur. Cap. II.

Quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt
i. ad Timo. 1. Spreta enim bona conſcientia, in magnos
quidam deueniunt errores, inimico homine & ſatore
malorum operum procurante, qui ſuperſeminauit zia-
zania in medio tritici & boni ſeminis fidei catholicæ.
Matthæi. xiii. & extra de electio. cap. licet deuitanda. Hinc fit vt mul-
ti efficiantur zizaniorum diabolicorum ſeminatores homines im-
pii, virtutem dei abnegantes, ſclerati, nequam, & peruerſi min- ſtri
ſarane, teſte ſancto Ignatio ad Magnēſianos, nō ſicut agricolæ Chri-
ſti, ſed inimici ſeminarium. Et Oſe. viii. Culmi ſtantes non facientes
fructum ſpiritualem, ſed amaritudinem ſuper ſulcos agri ſubuerſi
germinantes, & niſi ſpinarum radices relinquētes, intima cordis pū-
gentes, & aſſidue diſcurrentes per diuerſa loca, die ac nocte inſtante
atractioni hominum ad ſuam ſectam, & multos ſecum naufragare
faciunt, & impulſi a diabolico vento, timorem iudicii dei iuſtiſſimi
conculcant. Iuſte igitur a deo naufragare permittuntur, ex oſos enim
habui eos. Oſe. ix. dicit dominus. Et in pſal. xxi. In diuuiis aquarū
multarum id eſt diuerſarum hæreſum, ad te nō approximabunt, ſed
a te elongabuntur, & in altitudinem maris deuenient, & tempeſtas
demergit eos. Et multæ cauſæ a doctoribus, maxime a Nicolao
Dinckelſpuel dantur, quare huiusmodi circa fidem naufragāt. Vna
cauſa eſt auerſio intellectus ab illis quæ credenda ſunt & cōuerſio ad
errores. Quidam enim ſic amant errores ſuos, vt veritatem eis con-
trariam audire nolint. Prouer. xviii. Non recipit ſtultus ver-
ba prudētiæ, niſi dixeris ea quæ verſantur in corde eius. Et Gerson in
trac. de ſimo. Non eſt hæreſis ſine deprauatione intellectus per erro-
rem in his quæ recta fides tradit. Alia cauſa eſt inhabilitas intelle-
ctus, quæ fit per peccatum, per quod lumen diuinæ influentiæ ingre-
di prohibetur. Iob. 24. Ipsi facti rebelles lumini. Tertia cauſa eſt affe-
ctio inordinata, qua homo trahitur ad contraria fidei, vt quādo ex
amore vel timore, aut ſpe promotionis contra fidem dicentis ei cre-
ditur & veritas fidei derelinquitur. i. lib. hiſto. tripar. cap. xiiii. Appe-
titus potentiæ hominum peſſimorum avaritiæque præpoſitus ve-

ritati, quæ creditur esse præcipua, solet insidiari per varias occasio-
 nes, resistentes ecclesiasticæ pietati. Quarta causa est superbia, qua
 homo præsumit se omne intelligibile supra se, suo ingenio naturali
 posse apprehendere & intelligere, cum tamen secundum Augusti-
 num super Ioan. Credere sit ianua ad intelligere. Hieronymus super
 Titum. Hæretici vano sermonum strepitu quærunt quem inuenire
 non possunt, fuerunt eorum fatuæ quæstiones, putantes deum hu-
 manis sensibus posse comprehendere. Et secundum Esaiam. Si non cre-
 dideritis non intelligetis. Et Augustinus in lib. confessi. Tumore
 meo, id est superbia, separabar a te, & nimis inflata facies claudebat
 oculos meos. Glosa super illud Osee decimo. Respondet arrogan-
 tia Israel in faciem eius, dicit. Hæretici superbiam habent quasi ma-
 trem iniquitatis suæ, & iactant se semper scire altiora, & in ecclesiæ
 contumeliam debacchantur, sed arrogantia populi & magistrorum
 simul corruent. Vnde hæreticorum turris superbix designatur. Ge-
 nesis vndecimo. Hi nempe signamenta sua erigunt contra deum, vo-
 lentes illicita curiositate cæli altitudinem penetrare, ergo in fine con-
 funduntur. Quinta causa est, credendorum subtilitas, & intellectus
 humani obscuritas, quo hæretici non capiunt quæ sunt credenda.
 Nec tamen per hoc excusantur, quia rationabiliter ea quæ ratione
 inuestigari non possunt, fide tenenda hominibus proponuntur, vt
 probat sanctus Thom. i. contra gen. capitulo septimo. Multi enim
 effrenatis sensibus mentis plus sapere appetunt, quam decet, præ-
 rumque offensionem hæreticæ stultitiæ temerariis tractatibus incur-
 runt. Sexta causa est negligentia prælatorum, quos deus misit in
 mundum tanquam cultores agri sui. Lucæ decimo. Rogate dominum
 messis, vt mittat operarios in messem suam. Et Hieremiæ primo. Ec-
 ce constitui te hodie super gentes & super regna, vt euellas & des-
 truas & disperdas & dissipes & ædifices & plantes. Et Paulus actu-
 um vigesimo. Attendite vobis & gregi vestro, in quo vos spiritus
 sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei, quam acquisiuit san-
 guine suo. Et sic de vno pontifice canit ecclesia. Ad fidei caulas con-
 gregans ouiculas lupi præuidit insidias. Sed Matth. decimo tertio,
 dum dormirent homines, id est prælati ad custodiã deputati, inimi-
 cus homo superseminauit zizania in medio tritici, quia inter doctri-
 nam veritatis hæreticus commiscet fallaciam erroris. Episcopi au-
 tem ex solerti vigilantia super gregem merentur vitam æternam.
 Narrat Tho. Brabantinus primo libro apum. Venerabilis & deo di-
 gnus Guardus Cameracens episcopus, cum in via contra Antv ver-
 pientes hæreticos, apud Basfluginense monasterium Brabantix stris

atissime reformatum, vitam beatissime terminasset, in tempore mi-
 grationis quidam frater Prædicatorum per somnum apparuit in
 Gandauo. Cui frater. Quomodo pater tibi est? Ille mortuus, inquit
 sum. Et ecce. Ad satis graues transeo pœnas, expurgandus prius,
 quam ad gloriam transferar. Et frater, Quæ pœnæ causa? Cui ille.
 Nimia seueritas culpabilem reddidit & purgandũ, sed via ista qua
 contra hæreticos pro purganda ecclesia auidius inherebam, pœnam
 meam minuet & accelerabit, nunc dilatam. Septima causa est caren-
 tia prædicationis euangelicæ, quia vbi euangelium non prædica-
 tur, hæresis nascitur. Treno. tertio. Paruuli petierunt panem (id est do-
 ctrinam euangelicam) & non erat qui frangeret eis. Dicit Vincen-
 Ferrar, quod repperit in Lombardia nouem valles hæreticorũ pro-
 pter defectum prædicatorum. Dixit sibi vnus frater. 30. anni sunt q̄
 nullus frater nec clericus venit huc ad instruendum nos in fide, sed
 veniunt hæretici de partibus longinquis, & prædicant nobis suos er-
 rores, quos euitassemus si euangelicam doctrinam habuissemus.

**Hæretici immundis animalibus com-
 parantur.** CAPVT. III.

Videte canes, inquit doctor gentiũ ad Phil.
 3. reddens eos cautos ab hæreticorum astu-
 tiis, vt fidem inuiolatam custodiant, & hæ-
 reticos immundos canes denuntiat. Am-
 bro. Hæreticos in omni genere vitandos
 & spernendos Apostolus docet quasi canes
 qui primum oblatrant, dehinc morfu suo
 seuo male operantur. Videte ergo, id est co-
 gnoscite canes contra veritatem irrationa-
 biliter latrantes. Esaiæ decimo octauo, cum glosa. Ire ad gẽtem euul-
 sam a deo & dilaniatam moribus hæreticorum populum horren-
 dum. Canes enim quod integrum est dilaniant, & in luto errorum
 versantur. Dicuntur etiam vulpes in desertis. Eze. 13. Vulpes enim
 domesticis insidiantur auibus & hæretici intendunt ad deceptionẽ
 pauperum. Beda, Vulpes animal fallax insidiis intentum rapinas
 fraudes exercens. Etiam inter ipsa hominum hospitia habitans in
 foueis. Ita hæreticus domum fidei non habens, alios in suam frau-
 dem trahit, & a fide seducit. Hæc ille. Tutum ergo debet esse fidei
 hospitium, ne dum infidelibus nostra domus interna referamus, in

alienæ perfidiæ castes improvida credulitate labamur. Itidem equis paratis in prælio comparantur, & hoc propter eorum velocem vbi que discursum, secundum Haymonem. Et inquit Beda Apocalip. nono, sicut equi non propria ratione, sed impetu præcedentis aguntur in prælium. Ita mali ductores dæmoniaco acti spiritu ecclesiam impugnant. Dicuntur quoque ranæ ascēdentes de fluuiis Aegyptiorum. Exodi octauo. Garruli & amatores vanitatis, secundum Rabanum. Et hæretici, secundum Vincenti. de Valentia, instar ranarum exhibant de aquis baptismi ad peruertendum articulos fidei. Et sunt sirenes dulces in delubris voluptatum quiescentes, & mortifero carmine animas ad profundum trahentes. Sirenes enim dulcedine cantus attrahunt naues eas periclitando, & ex hoc dicuntur putei abyssi, quia alios prauis sententiis suis mergunt. Et sunt tanquam cyniphes fidelium mentes terebrantes, animarum sanguinem bibentes, callidi ad nocendum, mordentes vsque ad animæ perditionem. Et spinosi hæretici. glo. Sophon. secundo. Onocrotalus & hæreticus in liminibus morabantur. Hodie quidem frustra iactant se esse de speciosa ecclesia, sed factis negant, in quibus vitiorum greges habitant, & hæreticus spinosum animal habitat in cordibus eorum. Dicuntur quoque onagri in deserto, quia in suis voluptatibus dimissi, a vinculis fidei & rationis sunt alieni. Et secundum Orige. muscis caninis & cynomyis comparantur, nam & cibos ecclesiæ maculant, & voluptatem summam bonitatem prædicant. Hæ sunt locustæ de fumo putei exeuntes in terram, quibus data est potestas tyrānica, sunt enim corrosores bonorum. Haymo. Locustæ rectos gressus non habent vt quædam animalia, nec volant vt aues. Hæretici fidem rectam non habent ad volandum in cælum, nec rectos gressus ad bene operandum. Locustæ dant saltus & virentia corroduunt. Hæretici per iactantiam eleuantur, & animas quæ fidei virorem habent occidunt. Et secundum Albertum super Apoca. Dentes locustarum sunt expositores hæreticorum, qui proponunt panem mendacii, & trahunt multos in corpus Antichristi, loricæ earum virgæ sunt per tenacitatem mentis, caudæ earum sunt principes sæculares, per quos hæretici ecclesiam impugnant. Aculei sunt argutiæ hæreticorum, quibus sanctos pungunt vt a via veritatis deuiare faciant, quorum perfidia similis est vrsi, quia sicut vrsus habet debile caput, sic hæretici debile fundamentum. Et Danielis septimo. Tres ordines erant in dentibus vrsi, & hæretici tribus dentibus catholicos mordent, scilicet potentia seculari, vt tempore Arrii. Secundo rationibus sophisticis. Tercio sacris scripturis peruerse intellectis, & sic sunt crudelissimæ be-

stia, & leones feroces, & porcis immundis comparantur, quia instar porcorum in cæno vitiorum volutantur, vt dicit Ioannes. Antho. distinctione quadragesimatertia, capitulo In mandatis. Gregorius in dialog. Cum quædam ecclesia Arrianorum fidelibus reddita cōsecraretur, & reliquæ sancti Sebastiani & beatæ Agathæ illuc delatæ fuissent, congregatus populus porcum subito intra suos pedes huc illucque senserunt, qui fores ecclesiæ repetens a nullo videri potuit.

¶ Quod venenatis & aliis immundis animalibus hæretici comparantur.

CAPVT. III.

Cio quoniā intrabunt post discessum meū lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, Actuum vigesimo. Lupi inquam & si pelibus ouium induti, hæretici sunt callidi in fide, fortes in disputatione, crudeles in occisione. Nonne lupi rapaces fuerunt Ebionitæ & Cherintiani, qui sancto Ioanne absente in exilio eruperunt contra eius ecclesias. Sic dixerunt discipuli sancti Martini. Cur nos pater deseris. &c. inuadent enim gregem tuum lupi rapaces. Sicut lupus ouibus, sic hæreticus insidiatur fidelibus. Hieronym. Separat seorsum ouem lupus quam capit, & ouis quæ egreditur de ouili patet moribus. Et secundum Isido. Lupus lanam ouis quam occidit, morfu inficit, & vestem ex tali lana factam, pediculosam reddit. Quod Nicolaus Esculanus in sermo. de falsis prophetis sic ad mores torquet. Conuersatio hæreticorum morfu suæ doctrinæ lanam ouis, id est conuersationem boni hominis spiritualiter occidit & corrumpit. Et ergo oues extra mādram, id est custodiā opilionis sanguinolentæ & interfectæ, in montibus sunt repertæ, quas lupus vorax cruciavit. Lupus ouile circuit nocte, non audēs intrare. Canis somnum pastoris absentiam explorās, & hæreticus nocte malæ intentionis fideles decipere conatur. Eccliam non intrans, pastores ecclie vitare, vel necare, vel in exilium mittere cōtendit. Lupus natura corporis rigidus, se inflectere facile non pōt, & hære. duri cordis non solet ab errore reuocari. Insup hæretici serpētes sunt, super pectus reptātes, antiqui & contorti in cauernarū tenebris delitescētes, clarum solem

non sustinentes, quia oppressus est eorum sensus. Hieronymus. i. lib. contra Iouini. Proponam, inquit, aduersariorum sententias, & de laetebrosis libris quasi de foueis serpentes pertraham. Serpentes blandiuntur facie, & occulte emittunt venenum. Varii serpentes, id est hæreses sunt, inter se quidem diuersæ, sed omnes mortiferae, de quibus dicitur. Venenum aspidum sub labiis eorum. Augusti. In serpente est astutia & dolus nocenti, ideo serpit non habens pedes, vt non audiatur, cum venit lenis est eius tractus, sed non rectus. Sic hæretici serpentes sub leni tractu occultum habent venenum. Singulariter comparantur serpenti, qui dicitur cerastes. Plynus. 8. li. natura. hist. dicit quod cerastes est serpens cornutus vtraque parte capitis circumflexa, totum corpus occultat in arena, vt non cognoscatur, totis cornibus sine cooperulis derelictis, quod videntes auiculæ, credunt quod sit vermis, & dum eum capere nituntur, a serpente capiuntur. Sunt & sibili quibus draco hominem de paradiso expulit. Scorpiones quoque aculeos habentes. Apocalip. 9. Virtutes consummandas ad finem vitari contendunt hæretici. Dracones squamosi & squalangi, quibus squamis adherent in similitudinem piscium. Et basilisci infectiui & interfectiui, basiliscus vtrinque noxius est, nam aspectu nocet & morfu, vt dicit Efferem Syrus in serm. de angustia anime. Sunt aspides ex quibus progrediuntur viperæ. i. hæresiarchæ sunt hæreticorum ab eis oriuntium principes. Esaie. 30. Ex eis vipera & regulus volans. Sunt quoque putridæ carnes, caeteriore secandæ, & capita venenosa. Apocalip. xiii. Super capita bestiarum nomina blasphemiarum, nam bestia hæreticalis, variis hæresibus est plena contra Christum. Hieronymus. i. li. contra Iouinianum. Neque sinam venenosum caput spiritalis maculosis corporis protegi. Oremus igitur deum omnipotentem, vt hæreticales serpentes crepescant, dracones fugiant, viperæ sileant, ranæ inquietæ torpescant, scorpiones extinguantur, reguli vincant, squalangi nihil operentur, & omnia noxia & fidei aduersa funditus arefiant, vt omni intoto relegato, sincera fide deo seruiamus.

Hæretici variis iniquitatis operariis comparantur.

CAPVT. V.

Idete malos operarios, ad Philippenses. 3. Videte vel obseruate malos & perniciosos peruersæ doctrinæ seminarios, & infideliter in vinea domini laborantes, qui secundum Petrum dominationem spernunt, audaces sibi placentes sectas non metuunt introducere blasphemantes. Augustinus decimo octavo lib. de ciuitate dei. Hæretici cum Christianum cogitant habere nomen, & sacramenta Christiana & scripturas & professionem, magnū dolorem faciunt in cordibus piorum, quia multi volentes esse Christiani, propter eorum dissensiones hæsitare coguntur, & multi maledicti in his inueniunt materiam blasphemandi Christianum nomē, quia & ipsi quoque modo Christiani appellantur, & diuersis ideo nominibus malorum hominum comparantur. Sunt enim ecclesiasticorum despectatores. Hieron. in Abdiam, Quis hæreticorum non despicit ecclesiasticos? quis non exultat in malis eorum? Videas illos exultare, gaudere nostram ruinam, suam putare victoriam. Et ideo sunt sicut amici Iob, qui spiritu consulendi decipere volunt, dum quasi pro domino loquuntur, veritati aduersantur. Verbi gratia Elephas. i. domini contemptus, id est, hæreticus, dum falsa de deo sentit, eum superbiendo contemnit. Baldach vetustas sola dicitur, quia non intentione bona, sed appetitu gloriæ loquitur. Non zelo noui hominis, sed prauitate vitæ veteris. Sophar qui interpretatur dissipatio speculæ, quia hæretici mentes supernas contemplantes verbis percutere approbant, contemnendo ergo deum in vetustate se retinent, in qua manentes malis sermonibus speculantibus nocent. Et sic sunt hypocritæ, quia speciem humilitatis ostendunt, vt superba suadeant. Sunt enim adulteri spirituales, sicut enim is qui adulterium facit, carnem alienæ coniugis illicite sibi coniungit, ita hæretici cum fidelem animam in errore suo rapiunt, quasi alienam coniugem tollunt. Sunt etiam latrones ad hoc intenti vt spolient. Osee. 6. Obstruentes viam viatoribus, ne perueniant in Hierusalem. Fures tanquam filii noctis, qui peruersa prædicant, & de ecclesia dei furantur. Hieron. in Hierem. Hæretici assumunt testimonia scripturarum de veteri & noua testamento, & furantur verba saluatoris, vnusquisque a proximo suo, & assumunt linguas suas vt cordis venena pronuntient. Basilius de Euno. in oratione circa euang. In prin. erat, Nō ignoro, inquit, plurimos veritatis inimicos, & humana sapientia plurimum iactantes, sic admiratos ista fuisse, vt in suis libris conscribere ausissent. Furatur enim nostra diabolus,

& suis ea largiri conatur. Piratæ quoque turbantes aquas ecclesiæ, & de puris fontibus sordidos riuos facientes. Præcursores Antichristi Osee. 7. quasi clibanus. &c. Glo. Hæreticorū corda igne diaboli succenduntur, vt in eis coquatur Antichristus. 1. Ioā. 2. Nunc Antichristi multi sunt, omnes qui fidem quam confitentur verbis, destruunt operibus, omnes sunt Christo contrarii, & per consequens seductores. 2. Ioan. 1. Qui non confitetur Iesum Christum venisse in carne, hic est seductor & antichristus. Scandalizatores proximorum. Cassiodorus super illud Psal. Aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, id est, hæreses, vel vitia, quibus innocentes capiuntur. Satanæ mediatores & ioculatores, odiorum inuectores, dei persecutores. Nugarum ascriptitiarum inuectores, & mēdacionum fabulatores. Osee. 12. Tota die mendacium & vastitatem multiplicat. Glo. Hæretici mendaciū, id est, falsam doctrinam sibi suisque multiplicat, quia sunt extra limitem veritatis, & sic diuersos colores mendacii confingunt, & artificii & eleganti mendacio, suis amatoribus hominibus vel dæmonibus placere intendunt, & hæretica prauitate polluunt mūdiciam fidei. Et sunt fraudatores, nam astruunt ea quæ deo pro quo loquuntur non placent tanquam aduatores, & cum hoc reprehēsores, & per consequens sunt aliorum peruersores & animarum necatores. Hierony. super Osee. 2. Panis hæreticorum, luctus perpetuus, aqua cœnosa. i. doctrina, qua etiam baptizatos suffocant. Eccl. 11. Ab vna scintilla ignis augetur. i. ab vnius hæretici malitia, perditio multorum, & quorum sermo vt cancer serpit. 2. ad Tim. 2. Discipuli diaboli & soboles eius, progenies maledicti, inimici crucis Christi, Antitheii. i. contrarii deo, cōtumeliosi, quorum contumelias deus odit, quia quicquid dicunt, dignum est odio. Ecclesiastici. 8. Ne stes contra faciem contumeliosi, scilicet hæretici. Item hæretici post perceptam baptismi gratiam, ad vomitum redeunt, & spiritui gratiæ contumeliam faciunt. Prouocatores dei ad iram. Ecclesiasti. 16. In gente incredula exardescet ira. Garruli vt hirundines, & verbosi instar cicadæ, quæ vt tacta fuerit semel, nunquam silet. Et ideo Ioannes de Friburgo in sua summa, Disputare cum hæreticis nō est multum vtile, Cōtra verbosos noli contendere verbis. Sunt enī derisores. Prouer. 14. Quærit derisor. i. hæreticus, sapientiā, & non inueniet. Quia & si aperte contra illius stultitiā disputando intendas, nescit intelligere quid dicas, sunt enim duri ad cōuertēdum. Prouer. 7. Cur detestatus sum disciplinam, & increpationibus non acquieuit cor meū. Quibus verbis redarguuntur hæretici, quia nec veterum patrum, nec nouorum dictis & exemplis potuerunt ab errore prouocari. Sufurrones odibi

les, quoniam occulte errores ad decipiendū ponūt. Et illusores. Glo. Esa. 30. Magistri populi illusores sunt, qui peruersæ scripturas interpretantur. Et. 2. Petri. 3. Venient in nouissimis diebus in deceptione illusores. Et ex hoc vocantur seductores. 2. Ioan. 1. Multi seductores exierunt in mundum. Et sunt inimici nostri domestici, & proditores. Iudæ apostatæ pariformes. Et finaliter secundum Ignatium in epistola ad Ephesios, Hæreticus acerbus, plenus falsiloquio, lubricus, arrogans, superbus, dissonus, immensuratus, nigriformis, tumidus, & timidus. Hæc ille.

Hæretici sunt ecclesiæ Christi cōcisesores, & ab ea diuisi. CAPVT. VI.

Videte concisionem, Apostolus vt supra. Vel secundum Iacobum Fabrum Stapulensem, aduertite concisionem. Nicolaus de Gorra, Videte. i. cognoscite illos esse concisionem & non circūcisionē, & est vrbana derisio, quia a Christo excisi sunt, & alios conantur excidere, ecclesiæ enim vnitatem scindunt & dissipant, & sic videte canes, qui quod integrum est dilacerant. Matthæi septimo. Ne canes conuersi disrumpan vos. Vnde hæretici & scismatici inconsutilis tunicæ saluatoris sunt diuisores, quam tamen milites Pilati diuidere noluerunt. Hierony. 2. li. contra Iouē. Quadringenti anni ferme sunt, quod prædicatione Christi fulget in mundo, ex quo innumerabiles hæreses tunicā conciderunt, que significat vnitatem ecclesiæ. 16. q. ca. vltimo, sicut domini vestimentū. Ecclesiæ enim secundū Amalarium in. 2. lib. de officiis diuinis ad Caro. imperatorē, & conuocatus populus per ministros ecclesiæ, ab eo qui facit vnanimes habitare in domo. De ista tunica sic inquit Gorfridus ordinis nostri in libro dicto Pantheon.

Mittitur a cælis puero dignissima vestis.

Hæc inconsutilis mira colore fuit.

Hanc pater a cælis misit non foemina neuit.

Longa fuitq; breuis, puero crescenteq; creuit.

Hi sunt homines inquieti & indomiti, quemadmodū vulpes nequaquam mansuescit secundū Ambro. super Psal. Beati imma. Hic est q; dicit Hiero. super illud. Esa. 13. Gigātes veniunt implere furorē meum. &c. Dicit omnes hæreses contrariæ veritati rebellant deo.

Omnes hæretici sunt gigantes, qui gaudent in errore suo, & tunc maxime gloriantur quando ecclesiæ contumeliam faciunt. Proinde ecclesiæ oppugnatores conuincuntur. Hierony. in Ecclesiasten, Siqui dem hanc veritatis & sapientiæ ciuitatem confirma sit, & robusta, omnes hæretici impugnare conantur, sed frustra laborant cum ambulent in deserto, & ciuitatem habitaculi inuenire non valeant. Et sic omnis hæreticus odibilis est, causa est, quia isti ficti & maledicti homines sunt, sicut Samaritani, qui secundum Hierony. in Amos, dant a quas ex quibus qui biberint, semper sitiunt, & ardorem faucium siccarum refrigerare non poterunt, & sic sunt coniuratores, quorum coniuratio est consensus multorum in vnum. Et gētes quæ bella volunt propter genera diuersarum sectarum, hæc est gens excelsa propter superbiam, gens peregrina, quia filii alieni facti sunt, gens pessima. Esa. xviii. Gens insueta pacis, tumultui assidua, gens immittis & intractabilis. Prædones violenti contra infirmas fidelium mentes inter se diuisi. Glo. Deutero. 32. Hæreticorum tot domini sunt, quot errores colunt. Et finaliter sunt similes magis Pharaonis. 2. ad Thimo. 3. quemadmodum isti Iamnes & Mambres restiterunt Mosi, & hi resistunt veritati, homines mente corrupti & reprobī circa fidem, contentiosi & deo odibiles. Et ratio prædictorum est, quia hæresis est grauissimum peccatum, subuertens fundamentum omnium bonorum. Agathon nominatissimus inter patres in virtute humilitatis & patientiæ, multas culpas sibi a fratribus obiectas, patienter sustinuit. Cum autem affirmaretur esse hæreticus, hunc sermonem sustinere non potuit, rationem dedit, quia hæresis est separatio a deo, & hæreticus coniungitur diabolo & angelis eius, alienatus enim a Christo iam non habet deum quem exoret pro peccatis suis.

CInsensibilibus & inanimatorum hæretici sunt similes. CAPVT. VII.

Sunt velut arbores autūnales, bis mortuæ, eradicatæ, sic scribit Iudas Thaddæus de hæreticis, qui sunt arbores autūnales infructiferæ, id est, sine fructu bonæ operationis, qualis est Tamariscus in deserto secundum Ignatium, bis mortuæ in anima & corpore, in intellectu sine charitate, eradicatæ a radice charitatis, a fundamento fidei, a corpore ecclesiæ, quamuis corpore

videantur esse in ecclesia, quia multos tales portat ecclesia, secundum Aug. in quæst. euange. Hæresis enim, vt dicit Ioan. an. in nouella extra de scilm. dicitur ab hercisco. i. diuido, hæresis nempe omnem hominem separat ab ecclesia. i. qd. vii. cap. conuenientibus. Dixit Ioannes Apocrifarius orientalium sedium, sunt hæretici a communione Christifidelium diuisi etiam post mortem. Esa. 38. Orietur in diebus eius spinæ & vrticæ & cucurbitæ draconum & pascuæ struthionum & occurrent demonia. Spinæ sunt a quibus nullus sapientum vnam aut ficum sanctitatis vel virtutis poterit inuenire, sed cruentant a proximis. Hinc est quod hereses sunt portæ inferi, quia per eos ad inferos intratur, vt dicit Ioan. de Turrecrem. i. qd. 3. capi. saluator. Dicit quoque Tho. Braban. n. li. apum, hæreticorum conuenticulorum si quæ dici potuit matrix, dirupta & scissa est, ideo sortus suos generare non potuit. Hinc Esa. conqueritur. Venerunt filii vsque ad partum, & non erat virtus pariendi. Hæreticorum ciuitas inutilis est, & lapides ex quibus extructa est, in præceps detrahuntur. Micheæ. 6. O ciuitas pessima in iniquitate extructa. s. ab hæreticis, seminabis peccando & non metes in auditoribus proficiendo, & sic radix eorum exiccata est, vt & fructum nequaquam facit. Osee. 9. Vnde & instabiles vt cameleontes ab ecclesia recedunt, & nubes sine aqua, quæ a ventis circumferuntur, & fluctus veri maris despumantes suas confusiones, & sunt fontes & lacus contriti, non habent aquam sapientiæ salutaris nebulæ, turbinibus & ventis tempestuosis superbiæ exagitati, & habent imaginem nequitie, in quibus est falsa moneta a diabolo facta, quam bonus trapezeta reprobatur, & statera dolosa, id est falsa expositio scripturarum, more falsorum mercatorum. Osee. 12. Canaan qui interpretatur negociator, hæreticus mercatorum animarum in manu eius statera dolosa calumniam dilexit. Isti sunt montes Gelboe, de quibus. 2. Reg. 1. Gelboe decursus interpretatur, quia hæretici extra ecclesiam decurrunt. Stephanus Tegleatus archiepiscopus Patracensis dicit. Mali montes sunt quibus maledixit Dauid, dicens. Montes Gelboe necros & lubricum interpretatur Gelboe, & sunt impii hæretici, montes vtique volubiles, lubrici & instabiles, in quibus quia veritas non est, quicumque ascendunt eis que credunt, aut ad eos confugiunt, facile corrunt. Hæc est enim terra maledicta, non triticum generat, sed lolium spicis corruptis & palliis aristarum fractis vel scissis. Dicitur etiam hæreticus absinthium, quia amaritudinem perturbationis inducit in ecclesia, & cibum sacre scripturæ amarum reddit, & veritatis dulcedinem amittit, & vere est puteus abyssi propter profunditatem malitiæ, & propter tenebras conscientie.

niē. Sed quid istis immoror? nam cum Hierony. in apologia ad Pam-
machium & Oceanum dicere possum. Nō mihi diues Ciceronis lin-
gua, nec feruens Demosthenis oratio sufficeret, vt possem implere
sermonem, si velim hæreticorum fraudes prodere.

**De hæreticorum communicatione vitan-
da.**

CAPVT. VIII.

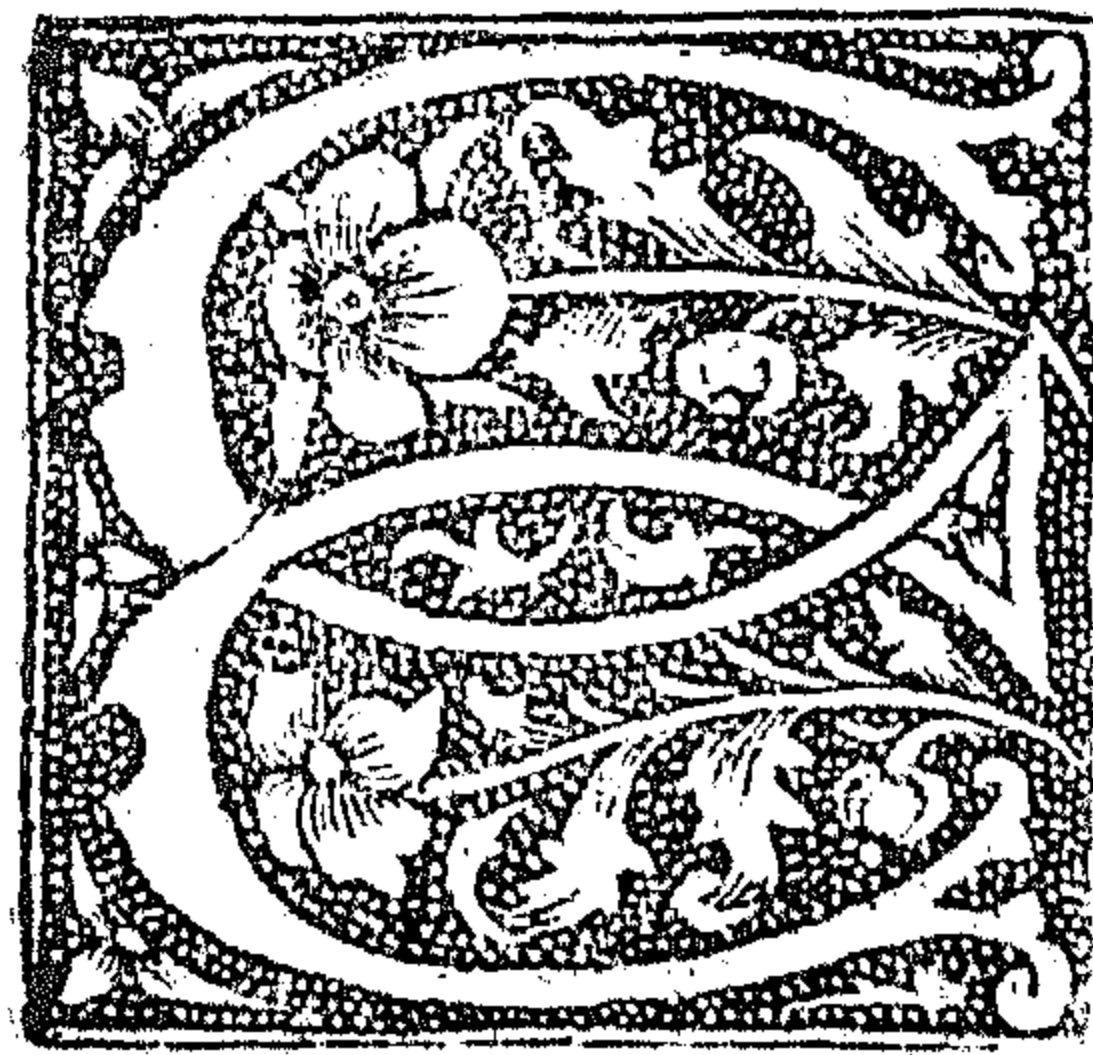
Hæreticum hominem post primam & secundam correptionem deuota, quia subuersus est qui huiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus, ad Titum. 3. & 24. qō. 3. dicit Apostolus. Exemplo enim sanctorum, hæretici sunt vitandi, sicut Ioannes euange. fugit Cerinthum, & Ignatius sæpe in epistolis suis ait. Fugite hæreticos, diaboli soboles, & vt scribit Athanasius. Nunquam sanctus Antonius se miscuit eorum communioni, antequam eorum sciens transgressionem atque prauitatem. Vitandi enim sunt vt fallaces medici, qui sub specie boni ministrant venenum, & venditores sunt filiorum ecclesiæ, facientes eos ethnicos, vt longe sint ab electorum numero. Et vt hostes Christi, qui deberent esse filii dei secundum Rupertum Holkot super lib. Sapien. Sunt enim vt leprosi, contagiosi. Hierony. super Amos. Odit deus quotiescunque congregati sunt hæretici in nomine eius. Detestatur foetorem eorum & claudit nares suas. Et idem in trac. de diuersis lepræ generibus. Colores leprarum diuersi, diuersis hæresibus aptantur, nam hæresis non solum est foetida & infectiua, immo & fundamenti Christianitatis corruptiua. Et Franci. de Retza in. 4. parte super Salue, profusissime deducit quod hæretici comparantur leprosis. Nume. v. Eiciant de castris omnem leprosum, id est, hæreticum. Et. 2. Paral. 27. Ozias non regalibus sepulchris, non in ciuitate Dauid, sed in agro sepultus est, eo quod esset leprosus. Glosa. Hæretici indigni sunt societate & communionem sanctæ ecclesiæ, quia erroribus maculati & cætera. Et sic Nume. xv. dicitur. Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum. Et quare vitandi sunt? nam excommunicati sunt de facto, extra de hære. cap. excommunicamus. Excommunicatio enim secundum Petrum de Aquila in. 4. est exclusio alicuius a communionem fidelium, & pro graui peccato mortali, quod sequitur contumacia, infligitur. Adeo enim vitandi sunt hæretici, qui propria sponte diabolo suadente se a nobis segregarunt, vt ab ecclesia sint separandi, nec in cœmiteriis nostris sepeliendi. Esa.

4. Quasi cadaver putridum, non habebis consortium, neque in eis sepulturam. Et Osee nono. Non habitabunt in terra domini, exponit Hierony. de hæreticis, sed memphis sepeliet eos. Vnde Rupertus abbas Tuitien. super illud Apocalip. Atrium quod foris est, noli metiri. Inquit, illud atrium, id est illos hæreticos qui sunt sicut atrium, quod templo quidem vicinum est, sed in templo non est, ne metiaris, id est nihil ad illos pertinere concenteris mēsuram illam, quæ data est his qui receperunt deum, quique credunt in nomine eius, scilicet potestatem filios dei fieri. Quare? Quia datum est gentibus, quoniam inter gentes reputantur, dicunt se Christianos esse, sed mentiuntur, & cum gentibus eodem malignitatis spiritu debacchantes, Christianos persequuntur. Ex quibus sequitur, quod cum hæreticis non est communicandum, nec cum eis cibum sumere debemus, nec in domo, nec in terra foueantur, nec negociatio cum eis exerceatur. Sic in Ioannes. i. dicitur. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non habet, nolite eum in domum ducere, nec aue ei dixeritis, qui enim dicit ei aue, communicat operibus eius malignis, vbi dicit glo. Tanta apostoli tunc in religione vtebantur cautela, vt nec verbi quidem communionem cum aliquo eorum, qui a veritate deuiauerunt, habere paterentur. Et. xxiii. qō. i. quæ dignior. Si quæ est ecclesia quæ fidem respuat, nec apostolicæ prædicationis fundamenta possideat, ne quæ labæ p̄fidiæ possit aspergere, deferenda est. Et diuus Theodosius imperator statuens leges in hæreticos, dicit. Vt ecclesias non habeant, neque episcopos, aut clericos ordinent, sine honore sint, & a ciuitate communi expellantur. Nam ex tali familiaritate, aliis daretur occasio erroris. Augustinus in regula. Hoc non sit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat. Vna ouis morbida & cetera. Et. 2. Corint. 6. Exite de medio eorum. Itemque in omni actu legitimo debent vitari. Nam secundum Brixientem, hæreticis omnis appellatio prohibita est, & iudex ex officio suo repellit hæreticum ab agendo, testificando, & aduocando. Et Caius papa dicit, Hæretici nō possunt Christianos accusare, aut vocem eis infamationis inferre. Dicit tamen dominus Ioannes Anto. xxxiii. distinct in mandatis. Cum hæreticis possumus loqui quantum ad ea quæ possunt eos reducere ad fidem. Et dicit Bar. C. de hære. Excommunicatus pro hæresi, non potest facere testamentum, nec publica conficere instrumenta. Et omnis hæreticus indistincte ab omni dignitate deponitur. Sed dubium est, an hæreticis detur copia defendendi se? Dicit Henricus Bonchit extra de hære. capitulo si aduersus. Hæreticis datur audientia, seu copia se defendendi in foro pœ-

nitentiæ & interiori. Sed in foro iudiciali & exteriori distingue, Aut sunt hæretici penitus occulti, qui conuinci non possunt, talibus non negatur legitima defensio, quia ecclesia non iudicat de occultis. Aut sunt conuicti, tunc non admittuntur ad defendendum hæresim, nec sunt audiendi, nec super crimine hæresis, nec super bonis eorū. Quaaliter autem debeant confici libelli ad accusandum hæreticos, docet Guilhelmus Durandi in quarto lib. speculi iudicialis.

Hæretici sunt persequendi & puniendi.

CAPVT. IX.

Xurgat deus & dissipentur inimici eius. Et alibi Psal. reddit rationem, quia dissipauerūt legem tuam. Soler enim plures pœnarū grauitas magis quā timor dei, arcere a voluntate peccadi. Ideo vt hoc pestiferum vitium propter aliorum terrore euclatur, adhibuit ecclesia diuersa pœnalia remedia. De pœna spiritali quæ exercetur per mucronem excommunicationis, dictum est in præcedenti ca. De pœna autem æterna, quæ debetur hæreticis, dicitur in sequenti ca. Primum enim locum in pœnis habent, qui a deo aberrāt, vt dicitur in epist. Clem. Pro quo notandum, q̄ reges & principes debēt exurgere & filios iniquos psequi, & restringere per corporalem punitionem, quemadmodum in lege veteri Hælias prophetas Baal interemit, & Marathias filios superbix persecutus est. Psal. Quis cōsurget mihi aduer. malig. aut stabit mecum aduer. operantes iniq. Habent enim domini temporales tueri ecclesiam. 23. q. 4. Sicut excellenciam vestram ex hostilibus bellis, in hac vira dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita oportet etiā inimicis ecclesix omni viuacitate mentis & corporis obuiare. Et infra. Eminentia vestra conatus hæreticorum cōprimat, & superbas eorū ceruices iugo rectitudinis præmar. Sunt etiam ad fidei quā reliquerūt receptionē compelliendi & puniendi, per rerum corporalium spoliacionē. dist. 18. quo iure, vbi dicitur, Relegantur leges, manifestæ præceperūt imperatores, q̄ qui præter ecclesix catholicæ cōmunionem vsurpant sibi nomē Christianum, nec volunt in pace colere pacis autorē, nihil nomine ecclesix audeāt possidere. & C. de apostatis, si quis. Apostatarū bona dominio fisci publicantur. Et dicit Gotfri. de Trano in expositione tit. decre. quod catholici possunt hæreticos propria autoritate spoliare, quia ecclesia generalem eis autoritatē præstitit, vt eos exterminēt. Ad hoc enim

datus est gladius malis imperatoribus, sicut habetur. 2. Mach. vi. qd̄ Hieremias extendit dextrā, & dedit Iudæ Machabeo gladium aureū, di. Accipe gladium sanctum munus a deo, in quo deiicies aduersa, populi mei Israel. Vnde per Mosen dñs dicit. Gladius meus manducabit carnes. Vnde nota secundum Petrum de Anco. super. 6. de hære. quod cognitio contra hæreticū spectat ad forum ecclesix, executio vero ad iudicem sęcularē, consuevit enim esse pœna ignis quā ecclesia non imponit. Sic dicitur extra de hære. Nos itaque inquisitioni tuę de fratrum nostrorum consilio respondemus, qui post abiurationem deprehensi fuerint in hæresim decidisse. sine vlla penitus audientia relinquendi sunt iudicio sęculari. Vbi nota quod secundo relapsis, ecclesia gratiam non indulget, quia si hæretici reuertētes semper reciperentur & conseruarentur in vita & aliis temporalibus bonis, esset in præiudicium salutis aliorum. Vnde Amb. quādam dicit esse misericordiam iniustam quando facilitas veniē incientium præbet delinquēti. Quisquam ne eum misericordem dicere audeat, qui vt vnum leuius puniat, cateruas hominum deiicit in voraginē peccatorum, immo deus in quo maxime misericordia excellit, iterdum miam execratur. Ait enim Deute. 32. Non misereberis eius & auferes noxium sang. de Israel, vt bene tibi sit. Et. 3. Reg. 20. quia dimisisti virum dignum morte, erit aia tua pro aia eius, & 2. Mach. 6. cōditor libri exclamat, di. Etenim multo tpe non sinere p̄toribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficii est indicium. Rursus sicut dicit Milis. de Verona in suo repto. Hæretici & eorū fautores & aduocati & ipsorū hæredes, vsq; ad sc̄pam pgeniē, sunt ihabiles ad beneficia tpalia, & honores, & publica officia. Præterea si hæretici sine pœna euaderent, alii securius in hæresim laberētur. Eccl. 8. quia nō cito profert contra malos snia, absque timore villo filii hoim pperant mala. Ideo reuertētes ad pniām recipiunt, non aut vt liberent a sentētiis mortis. Et ergo ad pmonendū p̄latos, notanter dicit Gerson in de examine doctrinarum. Illi culpanē rōnabilr, qui ex officio resistere hæresi introductę debētes, facti sunt speculatores cęci, canes muti, nauæ stulti nauē ecclesix naufragiis oibus exponētes, quā regere nec sciunt, nec volunt, scientibus denique volētib; succurrere viā claudunt, ipsos abiiciūt, infamantes spernunt. Ideo dicit Barthol. de Pisis, quod archiep̄i & ep̄i, qui circa extirpandos hæreticos fuerint negligentes, debent deponi, & alii substitui. Et hæc sufficiant dicta de pœnis hæreticorum. Sed tamen notat Ioannes Teuro. v. lib. casualium, quod si religiosi iuenti fuerint in hæresi deliquisse, grauius puniendi sunt quam sęculares.

Capitulum decimum.

Ea est ultio, & ego retribuam in tempore, ut labatur pes eorum, iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora. Deut. 32. Vides hanc statuam lector qua hæreticum exprimerere volumus. Et merito quia secundum Hiero. in tertium Dan. Hæretici fulgore eloquentiæ secularis falsum dogma componunt auream statuam facere, & quantum in se est persuasione compellere, ut cadentes adorent idolum falsitatis. Stat nempe sublimis, capite leuato in celum, quod fastuoso pileolo insignitum est, per hoc velim intelligas superbiam hæretici & ambitionem, iuxta illud quod dicit glo. sup Esa. 27. Hæretici qui eleuantur in superbiam, qui ecclesie humilitate contempta, sibi excelsa promittunt, dogmatum suorum montes ascendunt, & ibi cubile suum demonibus prostituunt. Et Hierony. super Amos. 2. Principes hæreticorum intumescunt superbia, declinantes ab illo qui superbis resistit, nam iactantia facit hæreticum. Et sicut illi antiquo hosti paruit ruina magna, ita iuxta est dies perditionis hæreticorum ut labatur pes eorum. Quare pinximus eum ligatis pedibus catena, cuius longitudo protenditur in infernum. Sapient. xvii. Vna catena tenebrarum omnes erant colligati, quibus procella tenebrarum conservata est. Iudæ. 1. Et glo. super illud Osee. v. Vidit Iudas vinculum suum, dicit. Hæretici aliquando se funibus peccatorum constrictos vident, nec dei consilium querunt, sed diaboli, qui est ultor peccatorum, & cum eo iuste damnantur. Proverbiorum. 7. Inclinata est ad mortem domus eius. Hæreticorum enim domus, quia super arenam construitur, & cum stare videtur, vergit in occasum, id est ad impiorum consortia. Item sub columna in qua stat hæreticus, depingitur infernus. Vulpes enim nulli vsui aut cibo utilis est, nisi ut mittatur foras, sic de hæreticis dicitur, partes vulpium, id est demonum, erunt. Et subiungitur in themate, iuxta est dies perditionis. 2. Pet. 2. eum qui emit eos deum negant, superinducentes celerem perditionem. Iudæ ca. vnico. Ve illis qui in contradictione Chore perierunt. Beda, contradictione Chore, qui viuis ad infernum descendit intereunt, quicumque appetitu indebiti primatus ab unitate ecclesie se secernunt. Hiero. in Esaiam. Prope est & istat quotidie tempus ruine hæretice, non differt eorum subuersio. Nonne omnes hæretici cito mercedem iniquitatis acceperunt? Mahomet morbo apoplexie vexatus, orco infernali traditus est. Iulianus apostata Mercurii lancea perfossus est. Arrius me-

b iiii

Statua

hæreticus.

dius crepuit. Ioannem Huss & Hieronymum Pragensem, vltrix flamma combussit. Vbi Heluidius, Bonacius, Eratius, Eustathius, Imbianus, Lapidæus, & reliqua cohors hæreticorum, nōne cum suis sequacibus interierunt, & quasi aqua decurrens ad terram caliginis dilapsi sunt? Hilarius in epistola ad Donatum diaconum, Theologia superauit hæreticos, prostravit omnes aduersarios, vbi quæso scisma Pelagii, barbaries Manichei. &c. Reuera ammodo non cōparent. *Eia. 45.* Abierunt in confusione fabricatores errorum. &c. Et Hiero. super illud *Ezechiel. 13.* Erumpere faciam spiritum tēpestatum in indignatione mea. &c. Hæc omnia de hæreticis dicere possumus, omnia enim eorum figmenta ira dei soluuntur. Hæreticus aure diabolus excipit. *Igna. in epistola ad Phil.* ostendens diabolus incensorem malorum, inquit. Tu incense draco apostata serpens, a deo discedes, a Christo separatus, a spiritu sancto alienus, & a choro angelorum exulans, iniuriator legis, & legitimorum inimicus. *Et. 16. q. 2.* Visis literis, scri. Ioan. papa. Isaac Syracusano episcopo. Habet versutus hostis mille nocendi modos, conatur nāque a principio ruinæ suæ, vnitatē ecclesiæ rescindere, & omnibus modis humanum genus euertere & perturbare.

De hæretici diffinitione & qualitatibus.

CAPVT. II.

Nefert Augustinus in li. de vtilitate credendi, & 24. q. 3. Hæreticus est qui alicuius temporalis commodi, & maximæ gloriæ principatusque sui gratia, falsas ac nouas opiniones gignit, pertinaciter defendit, vel sequitur. Et secundum Rainerium in pantologia, ex hac diffinitione duo essentialia hæresi eliciuntur. Primum, nouas & falsas opiniones gignere vel defendere, quod pertinet ad maiores hæresiarchas & eorum superbiam. Secundum est illas opiniones sequi, quod pertinet ad hæreticos minores & eorum avaritiam, quia t̄p̄alis cōmodi gratia. *Thaddeus, Ve illis qui errore Balaā mercede effusi sunt. Beda, errore Balaā pereunt, qui pro amore terrestriū cōmodorum, veritatem quā norunt impugnant, & hoc contumaciter, ab eo enī quod alicui perfectē habitum est denominatur. Et dicit Alex. de Hal. quod tria faciunt perfectam hæresim, scilicet falsa credulitas, perversa voluntas & pertinax defensio. Et secūndū Petrū de Tarantasia in quarto. Hæresis habet initium in ratione. & complementum in voluntate. Insuper hæresis principaliter consistit in corde, id est, in consensu mentis vel voluntatis, secundum Hilarium, sed secundario in ore.*

Hieron. Ex verbis inordinate prolatis, incurritur hæresis. In argumētum huius dicit Azo prima parte C. Hæreticus est, qui vel leui argumēto a iudicio catholicæ religionis & tramite detectus fuerit deuiare. Leuia enim signa faciunt ad probandū hæreticum, dicit Ioan. de Imola, & idem Archid. in. c. vt officium de hære. lib. 6. Dicit tamen abbas in. i. c. de hære. & post eum Ant. Corseti, Hæreticus non est, licet dubitet de fide, & scrupulum habeat conscientiæ, non tamen habet firmitatem animi, nec perseueret in quadam pertinacia, sed conformet se cum fide ecclesiæ. Et ergo hæresis quādoq; dicitur ab errore, & secundum q̄ est nomē græcum importat diuisionem, quæ opponitur vnioni fidelium, vel importat electionē. 24. q. 3. Hæresis græce ab electione dicitur, quod scilicet eā vnusquisq; eligat disciplinā, quā putat esse meliorem, secundum autē quod est nomen latinū, dicitur ab hærendo hæreticus, igitur ex vi nominis dicitur quasi electiuus & quasi adhesiuus & diuisiuus, nā primo doctrinā falsam eligit, & post illi electæ, pertinaciter adhæret per quam ab aliis diuiditur & separatur. Rabanus Actuum. 5. Hæresis scissio interpretatur, vel dicitur ab electione, quia sp̄etis aliorum dictis quod sequēdum putat elegit.

De hæreticorum diuisione. CAPVT. XII.

Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia iudicium, quorundam autem subsequuntur. i. occulta sunt. i. ad Timo. 5. Sic cōformiter duplices reperiuntur hæretici. Quidam manifesti qui contra fidem publicæ prædicant, aut profitentur, aut defendunt errorem. Hic est notandum quod Inno. certius enumerat extra de verb. si. sex genera hominum, quos asserit esse hæreticos manifestos. Primo contra fidem prædicantes, & secundū Guil. Occam in de potestate papæ libro tertio intelligitur, quando contingit aliquem publicæ prædicare contra fidem simpliciter, & absque omni protestatione, & quæ nunquā ab assertionem suam erroneam desistat, & non paratus corrigi talis est pertinax, ideo censendus hæreticus. Secundo profitentes errorem fidei contrarium. Professio enim a voluntate firmata solet procedere, & similiter omnes iurantes se errorem aliquem fidei Christianæ contrarium seruaturos. Tertio qui defendunt errorem cum assertionem temeraria. Quarto conuicti coram prælatis. Quinto condemnati a prælatis de hæretica prauitate. Sexto confessi, & tales secundū Ruber. Tuitiē. super Apoca. intelliguntur per Magog, quod interpretatur de tecto, quia illi sunt manifesti, & operibus & verbo nobis aduersantur, & talibus cum Antichristus venerit, se falsi Christiani

sociabunt, pariterque cum illis vim facient veris & simplicibus Christianis. Alii sunt hæretici secreti, qui eorum quæ sunt fidei, errorem in mente habent, proponentes habere pertinaciam in voluntate, tamen verbo vel facto exteriori non ostendunt. Et tales intelliguntur per Gog, quod interpretatur rector, & per rector falsos intelligimus fratres, qui intus sunt, & nobiscum profitentur nomen Christianum, pro eo quod nondum sese produnt, quia rei vel temporis occasio illis deest. Quidam sunt hæretici affirmatiui, qui habent errorem eorum quæ sunt fidei in mente, & verbo vel facto ostendunt se habere pertinaciam in voluntate. Hæretici vero impoenitentes & pertinaces sunt, quibus perfidiæ radices & errores in fide ostenduntur, & qui dum mandatum est ut resiliant ab errore, illum abiurent, & satisfactionem faciunt debitam, nolunt obtemperare, immo pertinaciter perseverant. Contrario dicuntur hæretici poenitentes. Quidam sunt hæretici negatiui, qui coram iudice fidei per testes legitimos de aliqua hæresi rite sunt conuicti, sed non confitentur, immo constanter negant, & verbo solum fidem catholicam profitentur. Hæretici autem relapsi seu relabentes sunt, qui postquam ut poenitentes hæresim abiurauerunt, post abiurationem in eandem hæresim sunt relapsi. Hæresiarchæ sunt, qui errorem eorum quæ sunt fidei, inuenerunt vel confinxerunt, vel inuentam & confictam alios docent, & magistri & principes errorum efficiuntur.

De hæreticorum fautoribus.

CAPVT. XIII.

Quidam sunt hæretici affirmatiui, qui habent errorem eorum quæ sunt fidei in mente, & verbo vel facto ostendunt se habere pertinaciam in voluntate. Hæretici vero impoenitentes & pertinaces sunt, quibus perfidiæ radices & errores in fide ostenduntur, & qui dum mandatum est ut resiliant ab errore, illum abiurent, & satisfactionem faciunt debitam, nolunt obtemperare, immo pertinaciter perseverant. Contrario dicuntur hæretici poenitentes. Quidam sunt hæretici negatiui, qui coram iudice fidei per testes legitimos de aliqua hæresi rite sunt conuicti, sed non confitentur, immo constanter negant, & verbo solum fidem catholicam profitentur. Hæretici autem relapsi seu relabentes sunt, qui postquam ut poenitentes hæresim abiurauerunt, post abiurationem in eandem hæresim sunt relapsi. Hæresiarchæ sunt, qui errorem eorum quæ sunt fidei, inuenerunt vel confinxerunt, vel inuentam & confictam alios docent, & magistri & principes errorum efficiuntur.

Igni sunt morte non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, ad Rom. I. Consentientes enim cum facientibus, par comprehendit poena. Huiusmodi sunt multi, quidam enim hæreticorum erroribus sunt credentes, verbis & factis, & propria confessione dicentes se credere eorum erroribus. Et dicit Angelus de Clauasio. Hæretico credens dicitur, qui proprio ore dicit se velle mori in fide talis hæretici, vel qui dicit se credere erroribus illius, vel qui reuerentiam exhibuerit, aut consolationem, vel communionem in morte, vel in infirmitate ab hæretico receperit, vel qui similia perpetraverit, quæ ad ritum hæretici pertinent. Secundo sunt hæreticorum receptores, & dicuntur qui frequenter hæreticos recipiunt in domus suas scienter, & hi dicuntur etiam hæretici. Hæreticorum defensores sunt, qui defendunt eorum errorem, & hi damnabiliores sunt illis qui errant, &

non solum hæretici, sed hæresiarchæ sunt habendi. Qui enim defendunt viribus suis personam hæretici ne ad manus iudicis perueniat sunt excommunicati. Hæreticorum fautores, maxime publicæ personæ sunt, qui omittunt facere ea ad quæ ex suo officio obligantur circa hæreticos, vel captos hæreticos sine licentia episcopi vel inquisitoris a carcere liberant, vel processum iudicum impediunt. De hæresi suspecti vehementer sunt, qui talia peragunt ex qualibus oritur magna suspicio contra eos, & debet mandari eis ut abiurent generaliter omnem hæresim, & si oriatur ex illis violenta suspicio, hæretici sunt habendi. De hæresi diffamati sunt, de quibus est publica vox & fama, & communiter omnes simplices dicant, quod talem hæresim habeant, istis est canonica purgatio indicenda. In hæresim lapsi sunt, qui prius fuerunt lapsi, & relabuntur in hæresim abiuratum, & similiter qui statim aliqua hæresi damnata ab ecclesia, & dicit Felinus Sandæus in capitulo excommunicamus, de hære. quod volens redire ab hæresi, licet euitet poenam mortis, & tradatur carceri perpetuo, si talis fugeret ex carcere, ex hoc solo diceretur conuictus tanquam relapsus in hæresim, & ita omnis audientia sibi denegaretur. Impeditores officii inquisitionis sunt, qui captos pro hæresi a carcere propria temeritate liberant, vel processus inquisitoris lacerant & impediunt, & testes in causa fidei vulnerant, tales sunt multum culpabiles & si habent errorem in mente cum pertinacia, sunt excommunicati. Ex quibus omnibus inferitur quod hæresis est peruersus recessus a fide ecclesiastica, quam quis prius tenuit. Et opponitur fidei sicut peccatum mortale charitati, & est peccatum in spiritum sanctum, quia est impugnatio veritatis agnitæ, & opponitur primo precepto primæ tabulæ, & comprehenditur sub vana religione, & in quantum respicit intellectum, est in genere falsæ credulitatis, in quantum respicit affectum, est in peccato, quod est in voluntate.

De scribentibus contra hæreses & hæreticos.

CAPVT. XIII.

Harissimi, omnem sollicitudinem faciēs scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis. Inquit sanctus Thaddeus, & hoc propter hæreses insurgentes, quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum, & illi, ut ita dixerim, fabulones. id est qui falsas fabulas, perplexasque hæreses contexerunt.

In fine

In fine

runt, ideo vt iuxta glo. super illud Prouerb. x. Sicut acetum dētibus & fumus oculis, sic hæreticorū perfidia, bonis doctoribus molestiā generat & lachrymas, & p cōsequens labores & sudores scribēdi cōtra eos & eorū errata varios libros, tractatus, & eplās, & hoc necessario, ad Phil. 3. eadem vobis scribere mihi non pigrum, vobis autem necessarium cōtra instātes canes & malos operarios. Et hoc merito, nam & hæretici incessanter non dimittunt scribere libros erroribus refertos, contra quos dicitur Esaie. x. Ve qui cōdunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam. Quę autem maior iniustitia quam hęresis, quę rectitudini fidei inimicatur, eo que annotaui certos viros ecclesiasticos, scribentes contra hæreticos, hoc ordine.

Augustinus librum vnum scripsit de hæresibus.

Basilus ad Enthitas epistolam vnam contra hæreticos.

Buconius Castellianę Mauritanie oppidi episcopus, scripsit aduersus Iudęos & Arrianos & alios hæreticos, secundum Gennadium.

Celestinus episcopus Brixien. librum vnum de hæreticis.

Celsus sex volumina tradidit de hæresibus & opinionibus philosophorum.

Cyrillus Alexandrinus aduersus hæreticos librum vnum, qui elegias interpretatur, in quo Nestorii occulta panduntur & prodita cōfutantur.

Cyprianus inter magnos habitus, & a multis in catholica fidei sanitate laudatus, doctor eruditissimus & martyr fortissimus, scripsit. 86 libros.

Clemens Alexandrinus, vt dicit Ado Panthei auditor, librum vnum contra hæreses.

Epiphanius episcopus Salaminę in Cypro, aduersus omnes hæreses librum scripsit.

Gennadius episcopus Massiliensis de se testatur in. 2. lib. illustrium virorum. Scripsi, inquit, aduersus omnes hęreses libros octo.

Guido quidam, vt dicit Ioan. Nider in. 3. lib. formicarii, de hęresibus diuersis latissime scripsit.

Hilarius Pictauien. contra hæreti. diuersa volumina edidit.

Irenęus episcopus & martyr, sancti Policarpi auditor, cōpilauit quęque libros contra hæreticos.

Iulianus confessor, doctus gręca & latina linguis, contra hæreses scripsit.

Iacobus cognomento sapiens, Nisibinę ciuitatis Persarum episcopus, scripsit libros. xxv. de fide contra omnes hęre.

Ioannes Chrysoft. contra Arrianorum hæresim, cōtra Martionem contra Cherintum, Ebionem, Arthemonem, atque Photinū, & contra omnes hæreticos, fortissimos libros scripsit.

Justinus philosophus de Neapoli, pro religione Christi plurimū laborauit, & scripsit contra omnes hæreses.

Philaster Brixianus episcopus, prolixissimum condidit de hæresibus librum.

Samuel Edissenę ecclesie presbyter, multa aduersum ecclesie inimicos Syro sermone construere dicitur, præcipue contra Nestorianos & Eutitianos & Timothianos.

Victorinus Pictauien. episcopus, aduersus omnes fere hæreses libros plures conscripsit.

Vincentius gente Gallus Lerinensis eruditus, ad vitanda hæreticorum colloquia, validissimam ædidi disputationem, quam cælato nomine suo peregrini aduersus hæreticos intitulauit.

Hæreticos tolerat ecclesia.

C A P V T. X V.

Sinite itaque crescere vsq; ad messem. Matth. 13. Ratio præmittitur, ne forte colligentes zizaniam, eradicetis simul & triticum. Dominus non vult hæreticos permittere viuere absolute, & hoc propter criminis grauitatem. Hæretici enim cum sint deprehensi, sunt interficiendi, multo fortius quam incendiarii vel falsarii, sinitur habetur Exo. 22. Statim cum Moses descendit de monte, mandauit quod frater interficeret fratrem pro peccato idolatrię. Et iterum. Maleficos non patiaris viuere. i. hæreticos, quia a consortio fidelium qui vere viuunt, excommunicandi sunt, donec maleficium erroris in eis moriatur. & 23. q. 4. Merito hæretici affliguntur in corpore qui occidunt animas. Et si ipsi sempiternas mortes faciunt, tēporales se perpeti non conquerantur, & sic Deut. 7. mādatum fuit, quod aras. s. hæreticorū populus subuerteret & sculptrilia combureret. Sunt enim hæreses idola gentium. Glo. super illud Zacha. 13. Disperdam nomina idolorum de terra. i. figmenta hæreticorum. Et Deut. 22. dicitur. Non seres vineam tuam altero semine. i. hæretico, ne misceatur aliquid erroris, & corrūparur homo. Sed in casu tantum dominus prohibet granum a palleis separari vsque ad vltimum ventilabrum. Non enim esset vtile fidelibus quod illę tol

lerentur, necesse enī est in casu, vt mali sint permixti bonis per quos exerceantur, & quorum comparatione boni nitantur in melius, & maxime vbi aliqua inueniuntur, quibus adiuuentur boni, & quorū vexatione iustorum vita purgetur, & sic permittuntur hæretici quādo sine periculo nō possunt separari, id est, sine exterminio fidelium. Tolerauerunt enim prophetę eos, cōtra quos tanta dixerunt, ne tamen communionem illius populi relinquebant. Esa. 52. Et Augustinus in epistola ad Vincentium, vigesimatertia, q. 7. capi. pri. Non nullos toleramus quos corrigere nō possumus, nec propter paleam relinquimus aream, nec propter pisces malos rūpimus retia domini, nec propter hædos in sine segregandos deserimus gregem domini, nec propter vasa facta in contumeliā, migramus de domo domini. De hoc figura Genē. 6. quod simul fuerunt in arca Noe munda & immunda. Et in linteo quod vidit Petrus Actuum. 10. (quod ecclesiam designat) simul erant quadrupeda & volatilia. Nunc etiā bonos malosque quasi pmixtos pisces fidei ecclesie sarena trahit. Et. 2. ad Timo. 2. In domo patris familias simul sunt vasa aurea & argentea in honorem, & fictilia & lignea in contumeliam. Sed in sarena Petri bonicum malis vsque ad litus perueniunt. Vbi Grego. Sicut enim mare sæculum, ita finē sæculi significat litus maris, in quo sine boni pisces in vasis eliguntur & mali proiciuntur foris, quia & electus quisque in tabernacula æterna recipitur, & interni regni luce perdita, ad exteriores tenebras reprobī pertrahuntur. Et sic secus litus sedentes piscatores apostolici sarenam impletam educunt, quia vero iudicio instante discernendi pisces patebunt, & tunc ecclesia purgabitur ab omni spurcicia hæreticorum, & deo patri sine macula offeretur, tunc enim fatuę virgines carentes oleo charitatis & letitię spiritualis, cælestem ianuam non intrabunt. 23. q. 5. ad fidem. Si autem propter iniquitatem vestri scismatis illi quidem correptores sunt, vos autem estis sicut cæteri diuersorū scelerum rei, qui poenas legibus pēdunt. Profecto infelices & in hoc sæculo & futuro eritis. Job quarto. Vidi eos qui operantur iniquitatem & seminant dolores, & metunt eos, stante, id est, iudicante deo perisse, & spiritu irę eius esse consumptos. Vltor demum scelerū & hæresum deus vindictę tarditatem supplicii grauitatem compensat. Et Malachię quarto. Dies veniet succensa, & erunt omnes facientes impietate, & inflammabit eos dies veniens. Et oriatur vobis timentibus nomen meum sol iustitię, qui est Christus, in æternū benedictus. Amen.

De inquisitore hæreticorum.

CAPVT. XVI.

Derexit & cepit trecentas vulpes, Iudicum 16. Ad inquisitorem enim hæreticę prauitatis duo pertinent, scilicet Pergere & Capere. Quo ad primum, prelatis ecclesiarum & inquisitoribus dicitur, Pergite, quia periculosum est ipsis tantum stare, & adhuc periculosius est sedere, peremptorium est autem iacere. Pergat igitur inquisitor ex licentiā sibi data ex officio iniuncto, & ex zelo ecclesie ad exercendum suum officium, considerādo quanta mala ex peste hæretica oriuntur. Ecce, inquit, Bernardus in secundo libro de consideratione ad Eugenium. In agrum domini tui & considera quantis adhuc de veteri maledicto syluescat spinis & tribulis. Perge igitur, planta, riga, fer curam, sana contriciones, membra putrida ne corpus corrumpant abscede, mala germina acuta succidere falce nō cesses, & in diebus tuis fidem catholicam custodias, & nouas sopire studeas doctrinas, & tuas exoluisti partes. De sancto Petro martyre ordinis nostri legitur, quod cum a Cunis in Mediolanum pugnaret pro requirenda inquisitione contra hæreticos, sibi ab Apostolica sede commissa, quidem de credentibus hæreticorum prece & pretio illorum inductus gladio interemit in via, sic canit ecclesia de eo. Dum Samsonis vulpes quærit, ab iniquis emitur, caput sacrum licitor ferit, iusti sanguinis funditur. &c. Quis ergo est ille qui perrexit secundum intentionem thematis? Scriptura respondet. Samson, in quo nomine exprimitur qualitas inquisitoris. Nam Samson solis fortitudo interpretatur, in sole illustratio scientiæ sufficientis, in inquisitore signatur. Solis enim est illuminare, sic inter planetas medius ponitur. Inquisitor igitur non a casu, sed ab arte instituendus est & debet esse doctus & expertus, & in his quæ ad suum officium pertinent, debet esse resolutus, & fulgere debet in gemina scientia Theologica. s. & Iuridica, vt ex decretalibus ex libro sexto, & in clem. & certis extrauagantibus. sciat omnia cap. tituli de hæreticis, quæ sibi prohibita sunt sub variis poenis excommunicatoriis, & quomō se habeat circa testes & custodes incarceratorū, & circa iuramentū & circa

totum processum iuridicum, & quando inquisitio fieri debeat, & de quibus non se intromittere debeat, & consulere debet doctos viros, bonæ famæ, vt sibi consilium præbeant, Theologos in foro conscientioso, Iuristas quo ad pœnas canonicas, Legistas in quest. ciuilibus & criminalibus & sicut inquisitor in sciencia debet esse perfectus, ita in ætate puectus, quod magis sub allegorie mysterio admonet, dicēs. Non arabis in primogenito bouis, id est in ætate iuuenili non inquiris. Hinc est quod ecclesia statuit, quod inquisitor habeat. xlānos, in clement. in de hære. ca. nolentes. & 21. q. sanctę moniales. Requiritur enim in iure legisse, & quod diligenter de hæreticorum libris inquirat, pro sua enim defensione hæreticiv tuntur libris apocryphis & suspectis, vt dicit Hierony. Quare eorum libri, tractatus, & articuli, sciencia solerti examinandi sunt, & illorum libri recipi non debent, quorum damnantur autores, sicut. C. de hære. & Manich. l. damnati, dicitur. De impiis libris nefandi & sacrilegi Nestorię aduersus venerabilem orthodoxorum sectam scriptis. Ceterum non solum debet esse doctus, sed & fortis in sui officii executione, vt alter Samson leonem dilaniando, vt Helias legis zelator, prophetas Baal interficiendo, vt Matathias superbię filios vsque ad interitum persequendo, & dicat cum Psal. Persequar illos & comprehendam, donec deficient. Vnde Moyses zelans pro domino. Si quis est domini, inquit, iūgatur, ponat vir gladium super femur suum, ite & redite per medium castrorum, & occidat & cetera. Exod. 32. Sic sanctus Dominicus in suo ordine voluit associari sibi viros & gladium verbi dei, & inquisitiones inimicos dei persequerentur. De sancto Petro martyre ordi. nostri canit. Verbi semē seminatur, errores exterminat, verbo pugnans fortiter. Itē de sancto Vincen. confessore. Hic errores prauitatis verbo vere vicit veritatis splēdidissime. De sancto Dominico. Vulpes dissipat Samsonis, & in tuba Gedeonis hostis fugat agmina. Nec pfecto contra huiusmodi leuiter, procedendum est, ne dum paucorum patientia postularis, nutrias audaciam perditorū, & factio robustior fiat, teste Hieronymo ad Theophilum Alexandrinum. Quid faciet pergendo, subditur, & cœpit trecentas vulpes, vt dicitur in primo secundi libri.

¶ Finis primi libri.

CATALOGI HAERETICORVM
Liber Secundus. Prologus.

Epit trecentas vulpes. Iudicū. xv. Samsonis vulpeculæ sunt personæ labæ hæretica deprauatæ, facies habentes diuersas, sed caudas ignitas adinuicem colligatas. quia de vanitate flammeę superbię conueniunt in hoc, vt segetem dominicam iam albicantem ad messem, et splendoribus fidei relucens, morsu amarissimo demoliantur ac discursu subtilissimo pergunt, impetuque validissimo accedunt pariter, vt accendant, dissipent et deuaſtent synœritatem sanctę fidei catholicę subtiliter & damnabiliter. vulpes enim & principes hæreticorum terram ecclesię desolantes, vrbes hæreticorum incendio vastant illo igne, de quo dicitur Osee. vii. Omnes adulterantes quasi clibanus eorum. Vulpes enim dicitur quasi volupes, propter inuolutionem dolositatis. vulpes enim non rectis, sed tortuosis anfractibus & itineribus currunt. Hic sunt viæ hæreticorum. Iob. vi. Inuolutæ sunt semitę gressuū eorū. Ambulabunt in vacuum, & peribunt. Vel, vulpes dicitur a volando. Et hæreticorum pedes veloces sunt instar nubium volantium ad effundendum vesaniam suam in alios, & sic dicuntur sidera errantia secundum sanctum Thaddæum. Insuper vulpes secundum Grego. in morali. vulpes sunt animalia valde fraudulenta, in fossis & specubus absconduntur. Vulpes etiam dum esurit, mortuam se fingit, & incautas volucres supra se tanquam super cadauer volitantes rapit. Nihilominus tamen vulpes nostræ hæreticales capiendæ sunt. Capite nobis vulpeculas scribitur Canti. ii. Capite. i. deprehendite & in lucem proferte dolosas hæreticorum versutias. Capite paruulas ne maiores effectæ plus noceant & capi non possint. Grego. super Canti. Dicuntur paruulę, quia quamuis contra veritatem intus superbiant, exterius in verbis tamen humilitatem per simulationem sectantur. Capite eas reti sanę doctrinæ. Augustinus in sermone de Samson. Quid aliud est vulpem capere, nisi hæreticos diuinæ legis autoritate deuincere, & sanctarum scripturarum testimoniis, velut quibusdam vinculis alligare atque constringere. Capite clamore prædicationis. Hiero. ad Demetriadem. Coruscate dei verbo diaboli tenebræ repellendæ sunt. Capite officio inquisitionis & disputationis, Gregorius super Canti. Vulpes. i. hæretici, a sano

c. i.

vulpe h. h. y.
c. 3. 6. 10.

Etis prædicatoribus capiuntur, quando instante alteratione senten-
 tiis veritatis conuincuntur. **Ruber**. Tuitiensis super Apo. a. Ecce cō-
 gregatio taurorum in va. cis populorum. Ecce tumultus hæretico-
 rum, vt excludant eos qui probati sunt argento, vt eiiciant a tēplo
 dei qui probitatē tenent, qui probi & probati sunt. sensumque pro-
 batū habent in omni verbo vel sermone diuino. Increpemus feras
 istas, feras arundinis, tauros cornuperas, & ceruicosos vastatores scri-
 pturarū veritatis. **Prouer. 14.** Vade. s. disputando contra virū stul-
 tum. i. hæreticum. Vnde **Iona. 1. Re. 14.** nō nisi prouocatus ad hostes
 transit, quia catholici aduersus hæreticos non contentionem cōmo-
 uent nisi prius ad certamē prouocentur, & in meditatione scripturæ
 hæreticos conuincunt. Capiendæ etiam sunt vulpes constantia fidei,
 grano enim sinapis comparatur fidei feruor, quod granū dicitur ve-
 nenata expellere. i. omnia dogmata prauitatis. **Glo. Matth. 13.** Sunt
 etiam capiendæ vigilantia orthodoxorum doctorum nocte surgē-
 tium, vt solerter vigilant, quæ hereticorū & vitiorum bellis sordida
 ta sunt, corrigāt & erigant. **Capite** auxilio brachii secularis, nā mali
 qui per ecclesiā non possunt corrigi, volētes in suis criminibus per-
 durare, debēt coerceri per brachium seculare. s. per gladiū & ignem.
 sicut vulpes fumo de fouea eiicitur. **Hiero. cō. Vigil.** Virga apostoli-
 ca virgaque ferrea, debet confringere vas inutile & tradere in interi-
 tum carnis. Cæterum vulpes cauet ne eius cubile sciatur, plura enim
 habet ostia. Caute igitur inquiri debet vulpes hereticalis. De hæreti-
 cis illud **prouer. 9.** impletur. In profundo inferorum conuiuæ eius,
 & qui ap. illi, def. ad inf. Quare capiendæ sunt, quia demoluntur vi-
 neam nostram. i. ecclesiam florentem. **Cant. 2. Gregorius.** Per hære-
 ticos ecclesiæ a recte fidei viriditate exiccantur. Et **ignatius** in episto-
 la ad Philadelphienfes. Quicumque enim in aliena sententiā ambula-
 uerit, ipse non est Christi, nec passionis eius particeps, sed est fraudas-
 tor & corruptor vineæ Christi. **Ingredientes** enim hæretici vineam
 domini, cupiunt vniuersa populari, vt vix racemū in ea relinquāt,
 de quibus illud **Iudicium. 9.** verificatur. **Habitatores** Sichem egressi
 sunt in agros vastantes vineas. Vnde **Vuilliramus Babenbergens-
 sis Fuldensis monasterii super Cantica.**

Vinea iam floret precibus nunc vinitor ore t,

Omnis in obstantes ruat vt vulpecula casses.

Callida maturis nocet isthæc bestia botris.

Hæreticæ vulpes nostræ, dum repere calles

Primitus incipiunt, mox dogmata praua relidant

Ecclesiæ proceres, ne sumant tempore vires,

Et sic difficile desistant hæresiarchæ.

¶ Vulpes Samsonis caudis fuerunt colligatæ. Hæretici habent cau-
 das adinuicem colligatas, quia de vanitate cōueniunt in idipsum,
 extra de hære. c. excommunicamus. Hæreses quamuis inter se dissen-
 tiant, communi tamē nomine aduersus dei ecclesiam, quasi colligatæ
 conspirāt. Et secundum **Humberrum Ordinis nostri magistrum.**
 Licet inter se hæretici sint diuersi, tamē omnes sunt colligati in intē-
 tione destruendi ecclesiam. **Augu. in ser. de Samson.** Vulpes capit,
 ligatis caudis ignem apponit. Caudæ vulpium quid sunt nisi poste-
 riora hæreticorum, qui primo habent magna blanda & deceptoria
 opera, posteriora agat. i. dānata & ignem in fine trahentia, vt eorū
 fructus & acta consumant, qui suis reductionibus acquiescunt. Et se-
 cundum **glo. super illud. Esa. 7.** Cor tuum ne formidet a duabus cau-
 dis titionum sumigantium. Caudas titionum sumigantium, vocat
 sapientiam secularē & hæreticum sermonem, quorū finis est exustio.
 Præterea hæc collectio caudarum, præ tendit conuentionē veri cum
 falso, intuitu cuius hæretice alios decipiūt, quare **Deu. 22.** dicitur. Ne
 indueris vestimēto quod ex lana linoque est contextū. **Glo. veste ex
 lana & lino induitur,** qui sub locutione innocentia cællant subtilita-
 tem malitie. Hæretici enim falsa veris & lupum sub agno velant. In
 aureo calice sub nectaris specie, venenum propinant letale. Et secun-
 dum **Ignatium ad Trallianos.** Venenum erroris commiscet dulci
 blandimento, sicut puro melli virus admiscentes. Ideo secundum
Amb. in li. de fide contra Arrianos. Nihil periculosius hæreticis esse
 potest, quam cum integre per omnia decurrant, vno tamen verbo
 acsi venenata gutta meram illam acsimplicem fidem dominicæ, &
 ex inde apostolicæ traditionis inficiant. Et **Hiero. ad Oltram.** Vene-
 na non dantur nisi melle circumlita, & vitia non decipiunt, nisi sub
 specie vmbraque virtutum. Ergo bene dicitur **Abacuch. 2.** Ve qui
 dat potū amico suo, mittens fel suum. Semper enim mendaciū imita-
 tur veritatem, aliter non posset hæreticus decipere alios. **¶** Cæterū
Samson cepit trecentas vulpes, & ego sub quadam allegoria tenta-
 bo trecentos hæreticos, homines vulpinos, in hoc secundo libro in
 vnū catalogū congregare. Diabolus enim cum trecentis istis perse-
 quitur Christianos, quæadmodū Pharao cum trecentis curribus perse-
 cutus est Hebræos. **Exo. 14.** **Glo. tulit trecentos currus** contra fidem
 sanctę trinitatis pugnaturus. Sed e regione legimus **Iudicium. 7.** de
 Gedeone, quod cū trecentis vicit Madianitas. Madianitæ enim diu-
 dicantes, aut iniqui, aut cōtradictores interpretantur, & sunt here. **Ru-
 ber Tuitiē.** super Iudicū. Contra hos Gedeon cum trecentis pergit
 c. h.

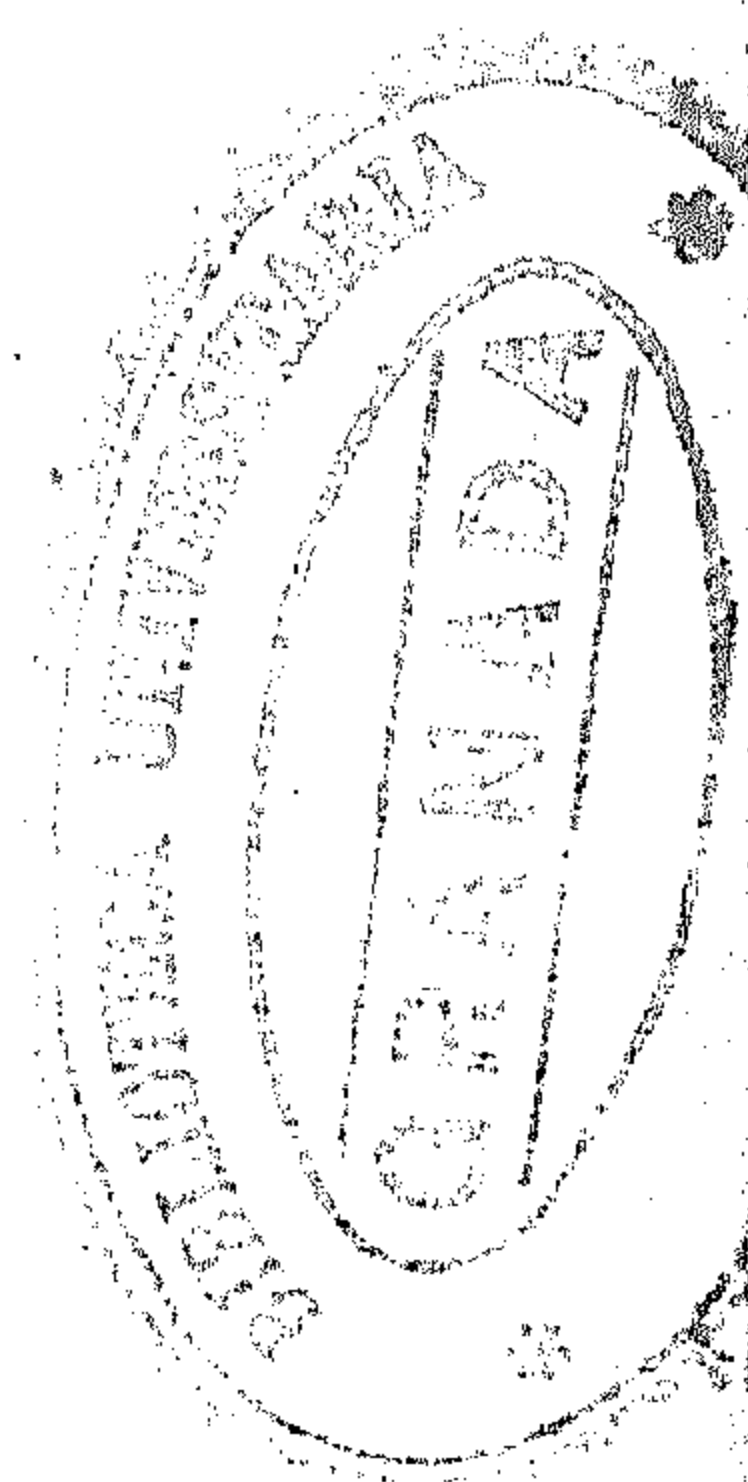
ad prælium. solet in centenariio numero plenitudo perfectionis intelligi. Quid ergo in ter dicto centenariio numero designatur, nisi perfecta cognitio trinitatis. cum his quippe dominus noster aduersarios destruit. cum his ad prædicationis bella descendit, qui possunt diuina cognoscere. qui sciunt de trinitate quæ deus est perfecta sentire. Augu. In magno sacro. eos docere iussus est Gedeon, qui ut canes aqua liberent, trecentos tantum & non plures, in signo crucis propter Thau, que. ccc. significat. Et Hieroni. super illud Marci, Poterat enim vng. et ce. plus quam trecentis denariis, dicit. Prætextu auaritiæ mysteriorum loquitur dei. Etenim nostra fides trecentis emitur denarius. &c. Præterea hic numerus etiam in vernaculis Abrahamæ aduertendus est. per quos Lot ab hostibus liberauit. Alb. mag. i. i. scrip. dist. x. x. i. i. i. Symbolo Nicæno consonat figura in numero patrum condentium ipsum, fuerunt enim trecenti & decem & octo. Sic vernaculi Abraham cum hostes insequeretur, Gene. x. i. i. Ita enim ut ille, ita illi hostes fidei comprehendunt & spolia fidelium reduxerunt, & Lot. i. fidelem populum captum astutiis hæreticorum, isto modo & ego trecentos testes ad minus contra hæreticos in virtute mirificæ trinitatis adducam.

Pars executorialis.

Arrius episcopus Alexandrinus, a quo orti sunt Arriani, vel arrianitæ. vixit circa annū do. cccxxviii. i. fine vitæ scti Sylue. & sub Constantino, qui Arrius inter cæteros hæreticos famosior, nequior, & magis nocuus fuit ecclesiæ. Vbi nota, quod vnus hominis insidiæ contra ecclesiam non sunt contemnendæ, vt enim vna scintilla parua res est, et pene dum cernitur non videtur, sed si fontem comprehendit, & nutrimenta sui inuenerit, mœnia, vrbes latissimas, saltus, regionesque consumit. Ita doctrina peruersa ab vno incipiens, vix duos aut tres primum in exordio reperit auctores, sed paulatim vt cancer serpit in corpore. Sed teste Hierony. Arrius in Alexandria scintilla fuit, sed quoniã non statim oppressa est, totum orbem eius flamma populata est. Et idem inquit. Pœna Arrii non est determinata, quia non est determinatum quot per eius doctrinam sint subuertendi. Orosius libro septimo. Arrius alexandriæ urbis presbyter. a veritate fidei deuias, exitiale plurimis dogma constituit. Et Ecclesiastici. 39. Repromissio nequam, id est hereticorum traditio, multos perdidit diligentes, & commouit illos quasi fluctus

maris. Ideo ab eo inchoandum est, tanquam a principali hæresiarcha. Hæresiarcha (vt dicit Ioannes Nider in tertio libro formicarii) est qui primo falsam de fide opinionem gignit, vt Arrius, vvidess, & consimiles. Reuocemus igitur ad memoriã, quomodo postquam draco ille proiectus est in terram, postquam proficiente Christiana fide desertis ac destructis idolis, amisit vsurpatam quasi diuinæ culturæ gloriam, iam Romani fastigio imperii filium Mariæ adorante, qui raptus ad deum & ad thronum eius. Arrius presbyter magnus hæresiarches sub nomine Christiano in blasphemiam Christi filii dei, procaciter nimis prorupit loquacitate intolerabili, aquam ex ore suo serpens antiquus emittebat tanquam flumen, quod erat Arrius, aquas inquam putridas doctrinæ nequam emittebat. Vnde Rubertus Tuiceni. abbas super illud Apocalypsis. Oportet te iterum prophetare populis, dicit. Nam ecce dum tu exulas: interim Cherintus insanit, Martiõ furit, Ebion blasphemare incipit, cæterique bacchantur antichristi contra verbum dei, contra maiestatem & antiquam diuinitatem filii dei, dicentes, quod ante Mariam non fuerit & quod tam recens deus sit, vt ex illa initium existendi acceperit. Præterea futurum est, vt veniat Arrius pertinax satelles diaboli dicturus et persuasurus populis, gentibus & regibus multis, quod idem filius dei creatura sit, & in tempore esse cœperit, quodque fuerit tempus quo idem filius non fuerit. Propter istos oportet te iterum prophetare & providere populis & gentibus, linguis & regibus multis, vt ab his pestibus populum Christianum liberes, crediturum mihi. Surge igitur & metire templum dei & altare, id est, Christum dei filium, qui & templum dei est, & altare sanctæ ecclesiæ, templum videlicet dei secundum corpus quod assumpsit ex virgine, altare vero secundum dignitatem vtriusque naturæ. Istud metire. Ecce mali mentores, male et pessime mensi sunt, & de terminis eius, quos hæretica infidelitate nimis metebant dicendo Christum non fuisse ante Mariam, grandem tumultum facere incipiunt, tu ergo metire, & mensuras eius extende quantæ longitudinis aut latitudinis sit, aut esse debeat. Longitudinem eius supra extende, supra inquam Mariam & ante Abraham, immo & ante Adam, sed & ante cælum & terram vsque ad antiquum dierum, & dic, In principio erat verbum. Sed terra aperuit os eius & absorbuir flumẽ, quod misit draco de ore suo. Absorptum est fantasma fluminis serpentini, quando sanctum concilium Nicænum nefarium Arrii dogma damnauit, ad quod concilium trecenti decem & octo illustres patres ex omnibus gentibus conuenerunt, inter quos fuit magnus Eustathius Antiochenus ecclesiæ præ-

ful Pafnutius Aegyptius, aderant Syri, Cilices, Phœnices, Arabes, Palæstini, Aegyptii, Ihebæi, Libyes, Mesopotamii, Persæ, Pontici, Scythæ, Asiani, Phryges, Thraces, Macedones, Epirotæ. Et ut dicitur Prouerb. 14. Vade contra virum stultum, scilicet disputando, & nesciet labia prudentiæ. Glosa. velut Arrius, qui verbum consubstantialitatis in patre & filio nunquam inueniri cōtendebat. Hi prædicti patres disputabant contra Arrium, & dogma eius destructum est. Insuper absorptum est flumen, nam teste magistro sen. in. 3. distin. 11. Arrii hæc fuisse perfidia legitur, vt Christum creaturā fateretur, ideo effusa sunt Arrii viscera atque crepuit medius, diuino iudicio prostratus in faciem, ea quibus Christum negauerat, foeda ora pollutus, & hoc virtute orationis sancti Alexandri episcopi Constantiæ. Dixit etiam quod Christus non est filius dei secundum diuinitatē. de hoc beat. Tho. 1. parte. q. 27. & 4. contra gen. De ortu Arrii, vide i. lib. tri. hist. Et ut dictum est, prima synodus Nicæna sub Cōstantino Augusto Arrium damnauit. distin. 15. canones. Contra Arrium scripsit Maximus Constantinop. nobile volumen, quod obtulit Gratiano principi apud Mediol. Victor Carthagin. contra Arrianos librum vnum. Didymus Alexandrinus lib. duos. Hilarius scripsit contra eosdem libros. 1. Et beat. Ambrosi. libro primo, de fide contra Arrianos, rationibus firmissimis & autoritatibus Arrium confutat. Et similiter Augu. 6. libro de trin. & in libro de hæresibus. Arriani dicunt spiritum sanctum creaturāq; creaturæ, hoc est ab ipso filio creatū volunt, ex quo sequitur quod Arriani in ecclesiæ forma & fide non baptizant. pri. quest. prima. capitulo Hi qui. quia personarum inequalitatem confitentur. Leo papa in epistola ad imperatorem Constantinum dicit, quod Arriani rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine sanctæ trinitatis. Et filium minorem patre posuerunt, contra illud Iohannis primo. Ego & pater vnum sumus. vbi est equalitas patris & filii, quod Arrius non intellexit. Augustinus Vtrumque audias, vnum & sumus, & a Charybdi & Scylla liberaberis, quod dicit vnum liberat te ab Arrio, quod dicit sumus, a Sabellio. Hieronimus, ad Pama. contra errores Iohannis. Hierosolimi. Arriani quos optime nosti, propter scandalū nominis, homouision, se damnare simulabant, venenaque erroris circūliniebant melle verborum. sed tandem coluber tortuosus se aperuit, et noxium caput quod spiris totius corporis tegebatur spiritali mucrone confossum est. Et glo. super illud. Prouerbio. octauo. Dominus possedit me ab initio, dicit. Pereant ergo qui negant dei virtutem & dei sapientiā. Christum ab initio, immo & ante omne quod dici vel cogitari

potest. initium ab ipso patre fuisse progenitum. Et sic exclamat Hiero. Centurio ante crucem in ipso scandalo passionis vere filium dei facetur, et Arrius in ecclesia prædicat creaturam. Et Didymus Alexandrinus duos libros contra Arrianos scripsit, & Victor Cantennæ Mauritanie ciuitatis episcopus opus librum vnum.

2. **Abelonij** vel Abelianij, alius Abelicæ, hos nonnulli dicunt ex filio Adæ nominatos, qui est vocatus Abel, qui non miscbantur vxoribus, & eis tamen sine vxoribus viuere sectæ ipsius dogmate non licebat. Mares ergo & fœminas sub continentia professione simul habitantes, puerum & puellam sibi adoptabāt, in eiusdem coniunctionis pacta successores suos futuros, morte præuētis, quibusque singulis alij surrogabātur, dum tamē duo duobus disparis sexus in illius domus societate succederent. Vtrolibet quippe parente defuncto vno, remanenti vsque ad eius quoque obitū filij seruiabant. Post cuius mortē ipsi etiam puerū & puellam simul adoptabāt. Sed di. Aug. hec fuit hæresis rusticana in cæpo nostro Hypponēsi sed paulatim diminuta fuit, qui oēs mō correcti & catholici facti sunt.

3. **Achillas** episcopus Alexandrinus, postea apostata, fautor Arrii, dixit. Non semper deus pater fuit, sed fuit quando deus pater non fuit. Dei autem verbum ex non existentibus factū est, & alia plura opinabatur, vt habe. pri. li. trip. hist. ca. 13. Hic Achillas successit in præfulatu ciuitatis Alexandrinæ inclyto Petro martyri propugnatori fidei, sed Achilla capto & expulso, Alexander fortissimus euangelici dogmatis prædicator, ordinatur episcopus.

4. **Acephali** vel Acephalitæ dicti. i. sine capite, fuerunt anno domini 458. sub Leone imperatore & Leone pri. papa nullus enim eorum reperitur auctor ex quo orti sunt. Hi trium Calcedonensium capitulorum impugnatores, duarū in Christo substantiarum proprietatem negant, & vnam in eius persona naturam prædicant, contra illud quod habetur. 15. distin. capi. primo. vbi dicitur. Prædicans eadem sancta synodus Christum deum sic natum de virgine, vt in eo substantiam & diuinæ & humanæ confiteamur naturæ, & extra de hære. cū Christus perfectus deus & perfectus sit homo. Mandamus quatenus sub anathemate interdicas, ne quis de cætero audeat dicere christū nō esse aliquid secundū quod homo. Con. Acepha. & eos qui dicunt christū in vna tantū substantia adorandū, nec acquiescūt duas in Christo confitēdas esse naturas. Præbyter Iohā. Anthioch. librū composuit. De liberis Acephalorum fit mentio. C. de hære. 1. Idem est. Sigibertus in chronica sua. Acephalorum hæresis abdicatur, anno. 526. qui dicit Paulū in epistolis præcepisse fœminas

diaconas debere fieri, quia eas commemorat post diaconos.

Achatius Cæsarię Palestinę. alias constantinop. Arrianus fuit & in altis criminofus fuit. & alieratem cum Arrio in diuinitate posuit. declaratus est alienus a nomine Christiano. 4. li. hist. triper. ca. 24. de hoc Achatio dicitur. 24. q. 1. Achatius non fuit noui vel proprii inuentor erroris. vt in eum noua scira. i. statuta prodirent, sed alieno facinori suam cõionem miscuit. itaque necesse est, vt in illam recideret iusta lance sententiam. quam cum suis successoribus per conuiuentiam synodalem susceperat auctor erroris. & distinctione. 19. capitulo. Anastasius. qui nutu diuino percussus leproua fuit, nam Fotinus diaconus Thessalo communicauit Achatio in heresi. Post mortem vero Achatii, Anastasius papa communicauit Fotino sine concilio clericorum, & occulte voluit reuocare Achatium defunctum in heresi, vt orationes pro eo in ecclesia fierent, ideo multi clerici recesserunt ab obedientia eius. Et. i. q. i. c. dictum est. Felix & Gelasius Achatium ante Anastasium excõmunicauerunt, & Hormisdas qui ab ipso Anastasio tertius, eundem Achatium damnauit Anno domini. cccclxxxiiii. sub Zenone imperatore. Item Gelasius vrbis Romę episcopus scripsit aduersus Achatium epistolas, quę hodie in ecclesia catholica tenentur.

Adamiani hæretici sic vocati, quia Adę imitantur nuditatem, vnde & nudi inter se mares & foeminae conueniunt. 24. q. 3. c. quidam. Vel dicuntur Aditę, & hæc nuditas fuit ante peccatum, vnde & nuptias auersantur, quia nec vt dicunt priusquam peccasset Adam, nec priusquam dimissus esset de paradiso cognouit uxorem, credunt ergo quod nuptiæ futurę non fuissent si non peccasset. Nudi celebrant sacramenta, & ex hoc paradysum suam arbitrantur ecclesiam, ista nuditas reprobatur distin. 30. c. si quę mulier vtens virili veste scissa & inclausa anathematizatur. Et sic in legenda sancti Barnabę apostoli dicitur, quadam die vidit Barnabas homines & mulieres nudos currentes & sua festa agentes. Indignatus templo maledixit, subito pars eius corruens, multos oppressit. Vnde in statu innocentię non fuit pudor nuditatis, sed post peccatum nuditas est opprobrii & confusionis. & ambulantes nudi cum foeminis concupiscentiam fouent & nutriunt.

Adamitę hæretici, alii a predictis, surrexerunt in Bohemia circa annum domini M. ccc. xliiii. sub Venceslao imperatore, tempore pessimi scismatis, de quibus scribit Aeneas Sil. in lib. de origine Bohemorum cap. 4. & de eorum hæresibus & abominacionibus, & quomodo extincti sunt, quere infra in Picardo. Vnde Hieron. super Osee. c. 4. Hæretici suo errore non saturantur, nec cessant

a turpitudine fornicationis suę, & non custodiendo legem, derelinquunt deum, insaniunt & inebriantur, & spiritu fornicationis possidentur. Et. 2. q. 7. sententia Cham filii Noe damnantur, qui suorum doctorum vel præpositorum culpam produnt, ceu & tam qui vrenda patris non operuit, irridenda monstrauit. Et isti imitabantur Adam in turpitudinis confusione, & non in cooperimento honestatis. Dicitur enim Apoca. 4. Suadeo tibi vt vestimentis albis, id est mundis, induaris, vt non appareat confusio nuditatis tuę.

Adimantius Manichæi discipulus, rationes & disputatiões scripsit contra legem & prophetas, in quibus ostendere conabatur, quod euangelica & apostolica doctrina eis erat contraria, sed Augustinus ad illas sufficienter respondit, & contra Adimantium librum scripsit, qui incipit. Eodem tempore venerunt &c.

Aeriani vel Eriani, ab Aerio quodam nuncupati, qui offerre sacrificium pro defunctis spernunt, et missas negant applicari pro peccatis, pro satisfactionibus, aut pro aliis necessitatibus ecclesię, quod reprobatur. 13. q. 2. ca. animę. vbi dicitur, animę defunctorum quatuor modis soluuntur. Aut oblationibus sacerdotum &c. & in c. pro obeuntibus. Sancta ecclesia sic statuit, vt quisque pro mortuis vere Christianis offerat oblationes, atque præbyter eorum faciat memoriam. Ecclesiastici septimo. Mortuo nõ prohibeas gratiã. Iste Aerius cum esset præbyter, doluisse fertur quod episcopus nõ poterat ordinari, & in Arrianorũ lapsus hæresim, propria quoque dogmata addidisse nonnulla dicitur, vt dictum est. Nec statuta sollempniter celebranda esse ieiunia, sed cum quis voluerit, ieiunandum, ne videretur esse sub lege. Dicebat etiam præbyterum ab episcopo, nulla differentia debere discerni. Quidam perhibent istos sicut Euchratitos vel Ampotochitas non admittere ad cõionem suam nisi continentem, & eos qui seculo ita renunciauerunt, quod propria nulla possideant, ab esca tamen carniū non eos abstinere dicit. Epiphanius, Philaster vero & hanc tribuit abstinentiam, vt etiam Augustinus in libro de hæresibus testatur.

Aetiani ab Aetio sunt vocati dissimilem patri asserentes filium, & filio spiritum sanctum, contra illud de cõsecratione distinctione tertia. capi. vi. Pater & filius & spiritus sanctus, vnus eiusdemque substantię, inseparabili equalitate, diuinam insinuant vnitatem. Dicunt etiam nullum peccatum imputari in fide manentium 24. q. 3. quidam. sed. 5. li. hist. tri. c. 4. dicitur Aetiani hæretici & eorum sequaces, catholicis dicti sunt dissimiles, & ex non existentiales, quia nomen similitudinis in diuinis abscindere nitentur, & per
d i.

omnia substantiam atque voluntatem dissimilem esse patri apud filium. De hoc infra in Eunomio, & Augusti. in libro de hæresibus.

Airani qui contra spiritum sanctum impugnant, cum Eudoxianis in erroribus currunt, & fuerunt condemnati in secunda synodo vniuersali Constantinopoli.

Adelphilius fuit princeps Messalanorum hæreticorum, tempore Valentiniani imperatoris, qui ab ecclesiastica communionem recesserunt, dicentes, diuinum cibum nec prodesse, nec ledere, vt patet in Anthiasistis.

Alexander Erarius apostatauit a fide, & multos circa fidem secum merfit, quem Apostolus Sathanæ tradidit. i. ad Timo. 1. De quo. 2. Timo. 4. Alexan. Erarius multa mala ostendit mihi, reddet illi dominus secundum opera eius, quem & tu deuota, valde enim restitit verbis meis. Glo. 1. Io. 5. Stephanus orauit pro illis, qui gratiam dei non acceperunt. Paulus pro Alexandro non orat, quia cum iam frater erat, fraternitatem impugnabat. Item Alexander reuersus ad apostasiam, fabricabat ædes Dianæ apud Athenas, & omnes contra Apostolum commouit. Quære de Alexandrino in Hymenæo.

Alogi alias Alogiani vocantur, tanquam sine verbo, logos enim græce, latine verbum dicitur, deum enim verbum non credunt. Contra illud Iohannis primo. In principio erat verbum. Responduentes Iohann. euangelium & Apocalip. Augustinus in libro de hære. Has videlicet scripturas negant esse ipsius Iohann. & 24. q. 3. quidam.

Almareani dixerunt quod deus est anima cæli, quod reprobatur Tho. 1. par. q. 3. ar. 8. quia deus in compositionem aliorum non venit. Et in libro de causis dicitur, Causa prima regit omnes res, præterquam quod commisceatur aliis.

Almaricus Anno. 1204. sub Ottone. III. & Innocentio. III. Cæsarius in dialo. dist. 5. dicit eodem tempore quo manifestatæ sunt hæreses Albigeniæ in Parisiensi ciuitate, in qua est fons totius scientiæ & puteus diuinarum scripturarum, quibusdam viris literatis persuasio diabolica peruersum instillabat intellectum, quorum Almaricus magister prauitatis fuit, dicebant enim non aliter esse corpus Christi in pane altaris, quam in alio pane & in qualibet re. Sicque deum locutum fuisse in Ouidio sicut in Augustino. Negabant resurrectionem corporum, similiter paradysum, & infernum negabant, sed qui haberet cognitionem dei in se, quam ipse, haberet in se paradysum, qui vero peccatum mortale haberet, in

fernum haberet in se, sicut dentem putridum in ore. Altaria sancto statuta, & imagines turificare, idololatriam esse dicebant. Tanta audita peruersitate consilio episcoporum & Theologorum ducti sunt in campum, & coram vniuerso populo sunt degradati, & in aduentu regis Franciæ adusti. Qui mente obstinata, nullum ad interrogata dant responsum, in quibus in ipso mortis articulo, nullum poterat perpendi iudicium. Cum autem ducerentur ad tormenta, tanta est orta aeris inclementia, vt nemo dubitaret quin ab eis aer fuisset concitatus, a quibus tantus error morientibus fuerat persuasus. Et Almaricus a generali concilio Romæ condemnatus est & excommunicatus, in campo sepultus & exhumatus & cinis & ossa eius per sterquilinum sunt dispersa. Et merito, quia secundum Brixiensem pro crimine hæresis, potest quis post mortem excommunicari & damnari, vigesima quarta quæstione secunda. cap. fi. Dixit etiam, quod si Adam non peccasset, non fuisset distinctio sexus, sed fuisset multiplicatio hominum sicut angelorum. Item quod deus non videtur in se, sed in creaturis, sicut lumen in aere. Item quod illud quod alias est peccatum mortale, factum in charitate, non est peccatum, impunitatem peccatorum promittens. Affirmabat ideas quæ sunt in mente diuina & creare & creari posse, cum in mente diuina, teste Augustino, nil nisi æternum & incommutabile sit, & Gerson in trac. 3. super Magnificat. Almaricus & similes hæretici, dicebant mentem contemplatiui vel beati perdere suam esse in proprio genere, & redire in illud esse ideale, quod habuit essentialiter in arte diuina. Et sunt viginti errores Almarici, vt colligitur ex chronica summorum pontificum. tempore Innocen. III. & extra de sum. tri. & si. ca. dicitur. Reprobamus & condemnamus peruersissimum dogma impii Almarici, cuius mentem pater mendacii sic excæcauit, vt eius doctrina non tam hæretica quam insana sit censenda. De Guilhelmo eorum propheta, quære infra.

Agapetarum hæresis, secundum Hieronimum ad Eusto. de cust. virg. in ecclesias introiuit. Pudet dicere, pro nefas triste, sed verum est, vnde sine nuptiis aliud nomen vxorum, immo nouum concubinarum genus plus in foemina, vnde meretrices vni viro eadem domo, vno cubiculo, sæpe vno tenentur lectulo. Et supersticiosos nos vocant, si aliquid existimamus, frater sororem deserit cælibem, spernit, virgo germanum fratrem, quærit extraneum. Et cum in eodem proposito se esse simulant, quærent alienorum speciale solatium, vt domi habeant d. ii.

carnale commercium. Quære in Elpidio. Hieronimus ad Oceanum de vita clericorum. Te detrahentium moribus tradidisti, si Agapetarum consortium non dimiseris.

18 **Algazel** posuit quod peccatoribus hec sola poena reddetur, quod affligentur pro amissione ultimi finis. De hoc beatus Tho. 3. li. contra gen. capitu. 145.

19 **Albasini**, hi sunt quædam Indiani, de quibus infra.

20 **Albigenses** de quibus sic dicit Cæsarius Cister. in. v. dist. dialogi. Temporibus Inno. papæ, inuidia diaboli hæreses Albigensium cæperunt pullulare tam valide, vt omne triticum fidei gentis illius versum videretur in lolium erroris. Et eorum errores fuerunt, nam hæresiarchæ eorum quædam collegerant puncta ex dogmate Manichæi. quædam ex erroribus qui in Periarchon scripsisse fertur Origenes, plurima etiam quæ de suo finxerunt adiacientes. Duo credunt cum Manichæo principia, deum bonum & malum. i. diabolum, quem omnia creare corpora, sic deum bonum, omnes animas. Corporum resurrectionem negant, quicquid beneficii mortuis a viuis impeditur, irrident. Ire ad ecclesias vel in eis orare, nihil dicunt prodesse. Baptismum abiiciunt, Sacramentum corporis et sanguinis Christi blasphemant. Et quod anima secundum meritum, per diuersa transit corpora, etiam animalium & serpentum, si male vixit, si autem bene, intrabit corpus alicuius principis vel alterius illustis personæ. Item intantum error illorum inualuit, vt breui interuallo temporis infecerit vsque ad mille ciuitates, & si non fuisset gladiis fidelium repressus, puto quod totam Europam corrupisset, & Christiani missi erant contra eos: & in ciuitate Biders, quæ expugnata fuit per Christianos, ipsi Albigenses super volumen sacri euangelii mingentes, de muro illud contra Christianos proiecerunt, & sagittis post illud missis, clamauerunt, ecce lex vestra miseri. Item quidam in Tholosa in odium Christi & in confusionem fidei, iuxta altare maioris ecclesiæ ventrem suum purgauit, & palla altaris ipsas immunditias deterfit. Quidam eorum supra altare scortum posuerunt in conspectu crucifixi, eo ibi abutantes, postea ipsam sacramentum detrahentes, brachia ei præciderunt, & crucifixi collo fune alligato per plateas illum traxerunt cum magnis blasphemis. & crux fuit prædicata contra ipsos exercitus domini Albigensis. Memelimum potentissimum Afrorum regem de Marioch in auxilium sibi inuitauerunt, qui de Africa in Hispanias cum tam incredibili multitudine venit, vt totam Europam se obtinere posse speraret. Mar

dauit etiam Innocentio papæ, quia equos suos in porticu ecclesiæ beati Petri debebat stabulare, & super illam vexillum suum figere, quod ex parte impletum est, & si secus quam ipse cogitasset, & quia deus frangit omne superbum. Eodem tempore. scilicet anno. 1212. xvii. calend. Augusti de exercitu eius. 60. milia pugnatorum ceciderunt, Ipse vero in Siciliam transiens ex dolore mortuus est, cuius vexillum principale in bello captum, Innocentio est transmissum, & in ecclesia prædicta ad Christi gloriam est erectum. Et Simo Montis fortis vir Christianissimus, his hæresum tumultibus viriliter occurrit cum quibusdam episcopis & abbatibus & beato dominico, non solum disputationibus & prædicationibus. sed etiam armis, eo quod centum milia hæreticorum cum octo milibus catholicis fudisse & interfecisse feratur, vt dicit Anton. 3. parte spe. hist. ti. 19. capi. 1. Item multi ex eis fuerunt capti, cumque captis daretur optio, vt quicumque hæresim abiuraret, liber recederet, centum octoginta ex eis obstinati, potius comburi quam hæresim abiurare elegerunt, quod & factum est, & refert vincen. 30. libro spe. hist. Beatus Dominicus decem annis permansit in illis partibus in prædicationis officio, & hæresis extirpatione, aliis ad propria redeuntibus. Et dicitur hæresis Albigensium, quia in partibus Albigensium iste morbus hæreticalis increuit, & Lodouicus rex Francorum de Albigensio etiam comitatu Tholosano hæreticos debellauit. Et Iacobus de Vitriaco crucem in Francia contra Albigenses prædicauit, & multos ad signum crucis accipiendum prouocauit.

Albanenses, Bagnolenses vel Baiolenses & Concordenses vel Cozorenses, vt dicit Anton. 4. parte sum. ti. 11. ca. 7. in multis erroribus pessimis concordant, licet in paucis discordent. Ponunt duo principia, vnum penitus bonum & cetera. Item quod deus non creet, nec infundat nouas animas, item quod Christus non habuit veras poenaltates, & quod non est deus, non assumpsit carnem de virgine, sed duxit carnem de celo, quod non fuit verus homo, nec vere comedit, nec fuit passus in cruce, nec mortuus, nec resurrexit, nec ascendit, & quod non est resurrectio corporum, & quod vetus testamentum non est a vero deo, quod Moses fuit malus, & quod Adam non fuit a deo, & quod ante Christi aduentum non fuerunt aliqui boni, quod baptismus nullius est efficaciam. Item quod obest subdito & sacramento mala vita prelatorum, quod nullus malus potest esse episcopus, quod ecclesia non potest aliquid possidere nisi in communi, quod non potest excommunicare, nec debet persequi malos, nec potest facere constitutiones, quod sacramentum al

caris & extremæ vnctionis, & peccatum originale nihil est, & peccatum non est a libero arbitrio, & quod non potest quis confiteri post peccatum, quod infernus & purgatorium nihil sunt, quod bonus deus viuificat & non occidit, & quod malus deus vilificat & occidit corpora, quod mundus semper fuit & semper erit, quod matrimonium malum est, quod vsura non est prohibita, nec tenetur quis restituere ablata, & quod homo potest dare spiritum sanctum. Et isti cōueniunt cum Albigen. Vbi nota quod Albanenses sunt de prima secta Catharorum, & Cozorenses de secunda, & Baiolenses de tertia secta eorundem, & eorū hæreses colliguntur ex li. in qui. heremici.

22 Ampotactite sicut Aeriani & Encratite, nō admittunt ad communionem suam, nisi continētes & seculo renun. secundum Augustinum, quære in Aerianis.

23 Agareni, qui & falso nomine dicuntur Saraceni filii Christianorum, quando enim Mahometus a Sergio deceptus fuit eos decepit, & relicto Christo, Mahometo adhærent, & sic sunt Christiani renegati, aliquid credētes nō vt Christiani quod scilicet vnus est deus, sed tres personas negant, & quod christus fuit homo verus, sed non deus, & sic de aliis erroribus qui continentur in libro eorum, qui Alchoranus dicitur, quem nominat diuinorū mādatorum collectionē, in quo fides Mahometi continetur, & est respersus liber ille abominationibus hæresum & spurcitiis fornicationū & vitiorū.

24 Ampotactite sicut Aeriani & Eucratite, non admittūt ad communionem suam, nisi continentes & seculo renūciantes, secundum Aug. in li. de hære. quære in Aerianis.

24 Angelici Hoc nomen sibi sumpserunt, quia angelos pro diis coluerunt, vt dicit Isid. 8. li. ety. & reprobatio huius hæresis ponitur in Caianis supra. Et Augustinus. Angelici in angelorū cultu inclinati sunt, quos Epiphanius iam omnino defecisse testatur.

25 Anastasius imperator Constantiū. infectus hæresi Eutitiana, in cœpit regnare anno domini, 483. & imperauit annis. 25. hic multos episcopos catho. in exilium misit, & multos fideles afflixit, secundum Anto. i. parte. spe. ti. 6. ca. 1. Nec episcopo Constantinopo. nec papæ, nec legatis papæ obedire voluit, sed dixit potius papam obedire imperatori debere, quam ab ipso obediri. De hoc Greg. in libro dialogorum.

27 Anastasius alius, de quo supra in Achatio, anno. 489. hic fuit papa, primo bon fuit, sed postea seductus est ab Achatio, & quia voluit restituere Achatium occulte, licet non potuerit, diuino iudicio percussus est, intestina eiiciendo. distin. 19. Anasta

fius, & iste fuit secundus infamis papa, quia primus Liberius qui fauebat Arria. iste nestorianis, vbiq; concurrēte vesania imperatorū.

Andiani. De quibus. C. de hære. & Manich. l. Arriani. vbi nota quod anno domini. 344. Andeus in Syria clarus habebatur, a quo hæresis Andiana orta est, sub Iulio. i. papa & constantio & constante, & sunt Manichei Andiani.

Anthiasiste Hi operationem manuum quasi malignam reputātes, somnoque semetipsos mācipāt, & iniquitatum fantasias, prophetias appellant, & ab ecclesiastica communione recesserunt, nullam virtutem sacramēto altari tribuentes. De principibus huius hæresis, vide in Messalantiis, de quibus. 7. li. hist. tri. c. ii.

Antichristus erit vltimus hæreticus. Glo. super illud. Luce. 17. Et dicent vobis, ecce hic, ecce illic, nolite ire, neque sectemini, dicit, Multi hæretici fuerunt & futuri sunt, quorū primus Simon magus, vltimus Antichristus. Ipse est illa bestia. Apocalip. 13, quæ ascendit de mari, idest de Iudæis, qui amarissime Christum crucifixerunt, de tribu Dan, quæ fuit vilissima tribus Israel. Et secundum Alber. Apocalipsis decimotertio. vocabit se solem iustitiæ, & gigantem geminæ substantiæ. i. diuinæ & humanæ, faciet se vocari Antemos, idest Christo contrarium, & Arneome quod interpretatur nego, quia negabit Christum esse deum, & affirmabit se esse deum.

Annianus, vt dicit Hieroni. in epistola ad Alipium, & Augustinus, fuit pseudo diaconus Cælidensis, discipulus Cælestii, contra cuius libros scripsit Hieroni. blasphemias plures. Primo non scripsit ex causa quam allegat in dicta epistola, subiungit tamen. Nec grande est ineptissimis neniis respondere, si autem dominus vitam tribuerit, & notariorum habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis respondebimus, non vt conuincamus hæresim emortuam, sed vt imperitiam & blasphemiam nostris sermonibus confutemus.

Antemius episcopus Cōstatiū. duas in Christo naturas negabat. Hunc, vt dicit Ado. Agapetus primus pontifex Ro. & confessor, ingressus Constantinopolim ad Iustinianum imperatorem deposuit, & in eius loco Menam catholicum consecrauit.

anno. 949. sub Berengario imperatore & Agapeto papa in citra Paduana prouincia hæc hæresis in cœpit, sed parum durauit. Bracherius Veronēsum episcopus doctissimus & cæteri comprouinciales episcopi, viriliani mo occurrentes, eam exterminarūt. Et dicti sunt quod simplicitate d. iiii.

ruffica deum habere humana membra, quæ in diuinis libris scripta sunt arbitrantur, *αὐτὸν* enim græce, latine homo interpretatur. Ignorantes vocem domini, quæ ait, Spiritus est deus, est enim incorporeus, nec enim membris distinguitur, nec corporis mole distenditur, vt dicit Isidorus, contra quos beatus Thomas. l. contra gentiles capi. 21. disputat, & contra quos, scripsit Theophilus Alexandrinus. Dicit Isaac in decima collatione patrum, quas Cassianus fecit quod Theophilus Alexandrinus condemnauit hæresim Antropomorphitarum, in quo morbo abbas Serapion in antiqua ætate fuit corruptus, quem patres non potuerunt reducere ad tramitem veræ fidei, sed Photinus diaconus qui venit de Cappadociæ partibus eum conuertit, & facta est læticia inter eos.

Antidicomarita, vel secundum Augustinum Antidicomaritanæ sic appellati sunt, eo quod Mariæ virginitati contradicunt, asserentes eam post Christum natum viro suo fuisse commixtam. Contra illud de verb. signi. c. Ioseph. Hoc loco quidam peruersissime suspicantur & alios filios Mariam habuisse, cum mos diuinarum scripturarum sit, vt primogenitum non vocent quæ fratres sequuntur, sed eum qui primo natus est. Et cōtra illud, xxvñ quest. ij. genuit. Cum audieris virum non subeat suspitio nuptiarum. Et dicuntur quasi contradicentes Mariæ, quæ tamen cunctas hæreses sola interemit in vniuerso mūdo. De his, xxxij. quest. ij. quidam. & in Eluidio. Maximus in ser. Mater virgo vniuersam prauitatem hereticam sola cōtriuuit. Alius illam nō de substantia suæ carnis Christum edidisse dogmatizauit. Alius eam paruulum non peperisse simulabat. Alius partum viro genitum blasphemabat. Alius dei matrem audire non sustinens, magnum illud nomen theotocos impissime fugillabat, sed contriti sunt insidiatores, conculcati sunt supplantatores, confutati derogatores, & beatam eam dicent omnes generationes.

Alexander, hereticus & latro, de quo sic dicit Eusebius Cæsariensis, libro quinto hysto. eccle. ca. xix. sciendum quod Alexander apud Aemilium Fontinum proconsulem Ephesi iudicatus est, non propter nomen Christi, sed propter quædam latrocinia, nā a Christi nomine iam apostata extiterat, nec in ecclesia patriæ suæ receptus est, vbi latro esse ab omnibus noscebatur. Quod si qui forte minus his quæ dicimus ad commodandam existimant fidem in archiuis publicis apud Ephesum gesta seruantur.

Apellitæ, quorum auctor Apelles fuit in Græcia anno. 170. qui dicebat deum quem colebat ignorabat, & creatorem an-

gelum nescio quem gloriosum superioris dei faciēs, deū legis Israel illum ignem affirmās, qui dixit Christū non in veritate deū, sed hominem in fantasia apparuisse. Contra illud extra de hære. cum Christus perfectus deus & perfectus sit homo. Mandamus quatenus sub anathemate interdicas, ne quis decetero audeat dicere non esse aliquid secundum quod homo. Idem Apelles dixit Christum carnem ex elementis mundi accepisse, quam mundo reddidit cum sine carne resurgens in cœlum ascendit. Item Apelles prophetas contrario sensu asserit inspiratos, sequēs persuasionem virginis cuiusdam actū spiritu dæmonis, nomine Philamine, vt dicit Eu. 5. li. c. 13. & vt Rhodo Romæ eruditus scribit in hex. Apelles quam plurima aduersus legem Mosi conscripserat impia, & aduersus totam legem blasphemias protulerat. hic Apelles secundum Augu. de hære. duos introducit deos, vnum scilicet esse principium, deum scilicet & bonum, & ab illo factum alterum qui cum malignus esset inuentus in sua natiuitate mundum fecisse, hunc Theodocion vir eruditissimus hæreticissimum appellat, & suis scriptis percomode deridet. Error istorum etiam confutatur in Gnosticis & Simoniacis, de Apelle infra in Basilide. Item Apellitæ & multi alii hæretici, qui vnitatem ecclesiæ separare prauo dogmate volebant. Hunc versiculum ex epistola sancti Iohan. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, est ex deo, raserūt. Ne per omnia erroris conuincerentur.

Apocaritæ. Hi fuerunt viperæ Manichæorum, de quibus. C. de hære. l. Arriani.

Apollinaris. 1. Apollinaris. 2. Libro 5. hysto. tripar. ca. 44. dicitur quod tempore Constantii in Laodicia Syriæ duo erant viri, vno nomine nuncupati, pater atque natus, vterque dicebatur Apollinaris, pater præbyterii dignitate functus, filius autem habēs lectoris officium, Græcorum ambo doctores eloquiorum. Pater erat grammaticus, filius erat rethor. Pater nanque cum fuisset Alexandrinus genere, & prius docuisset in Beritho, postea venit in Laodiciā, vbi duxit uxorem, & filium habuit Apollinarem. Hi dicebant animā a deo verbo in dispensatione incarnationis non assumptam. Deinde pœnitentia ducti corrigentes semetipsos, adiecerunt animam quidem assumptam, quæ tamen non haberet mentem, sed deum verbum esse pro mente in homine assumptum. Et secundum August. in. de hære. contentiosissime dixerunt verbum carnem factum, hoc est, verbi aliquid in carnem conuersum atque mutatum, non autem carnem de Mariæ carne sumptam. Esirius Leui. 14. Venter mentem significat. Cum ergo qui pro nobis passus est, mentem humanam habuisse mi-

nime dubitamus, contra quosdā hæreticos, qui Christum Aſichen. l. sine mente dixerunt. Item dicit Grego. Nifenus, Apollinaris hæreticus asserit quod Christus non habuit secundum terrenam naturā, propriam voluntatem, sed solum in Christo est voluntas dei, qui de cælo descendit. Et dixit Apollinaris animas ab animabus generari, sicut a corporibus corpora, quod impugnat b. Tho. 2. contra gen. c. 86. Et sic pater docuit filiū & paruulo reliquias hæresis dimisit. Vulgo dicitur, taurum in uepribus sequitur patrem sua proles. Ab istis duobus vocati sunt Apollinaristæ vel Apollinariani. Et cōtra Apollinarem b. Amb. librū fecit, & Theodorus Antiochenæ ecclesiæ præſbyter aduersus Apollinaristas. xv. lib. cōposuit de incar. domini, & in. 4. li. contra gen. Tho. disputat contra eundem.

39 **Apostolici** hoc nomen ideo sibi sumpserunt, quod nihil possident, res nequaquam recipiunt illos qui aliquo in hoc mūdo utuntur, secundum Isi. contra illud. 30. di. hæc autem scripsimus diuites cum operibus bonis non abiicimus, & religionem deo accepiſſimā esse dicimus. Apostolici sic cognoscuntur, vt dicit Nico. Emerici in libro inquisi. induuntur tunica alba longa & desuper mārello albo ad collum, per modum pallii eleuato super tunicam, funiculo astringuntur, crines longos deferunt, caput nō cooperiunt, nudis pedibus incedunt, per mundum discurrunt, nulli obediunt, &c. Hi vt dicit Aug. de hære. apostolos se esse arrogantissime vocauerunt, eo quod in suam communionem non acciperent vtentes coniugibus & res proprias possidentes, quales habet catholica ecclesia & monachos & clericos, sed vt dicit Tho. 3. contra gen. ca. 127. ideo isti hæretici sunt, quoniam se ab ecclesia separantes, nullam spem putant eos habere qui utuntur istis quibus ipsi carent. Et Aug. Eucratiscis isti similes sunt, nam & Apotactice appellantur, sed alianescio quæ propria hæretica docere perhibentur.

90 **Aquarii**, isti appellati sunt, quod aquam solam offerunt in calice sacramenti. 23 q. 3. quidā. Tho. 3. parte. q. 74. Aquam solam sub specie sobrietatis in hoc sacrificio offerunt. Et August. vt supra non illud offerunt quod omnis ecclesia. Quod reprobat de conse. dist. 2. capi. 1. non debet in calice domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed vtunque permixtum offeratur.

41 **Aquila** fuit Iudeus, qui post ascensionem domini ad fidem fuit cōuersus, & primam translationem bibliæ fecit de hebraico in græcum, tempore Adriani imperatoris, anno. 1030. tempore Sixti papæ, sed postea in hæresim lapsus est. De quo Irenæus scribens dixit. Deus homo factus est, & ipse dominus saluauit nos, & dedit sibi

gnum illud, quod de virgine scriptum est, & non sicut quidam dicunt eorum qui ausi sunt aliter interpretari scripturas, & aiunt. Ecce iuuenula in ventre concipiet & pariet filium, sicut interpretatus est Theodotion Ephesus & Aquila Ponticus, ambo Iudæi profelyti, quos secuti Ebionitæ, qui dicunt Christum de Ioseph natum. Hiero. ad Pammachium de optimo genere interpretandi. Aquila profelytus & contentiosus interpres proicitur a nobis.

Archantiaci, a principibus appellatur, quia vniuersitatem quā deus condidit, opera esse archangelorum defendunt, cōtra illud. 23. dist. qui episcopus. Vnus deus creator omnium quæ sunt. Vel Archantiaci secundum Augusti. Et etiam operantur quandam turpitudinem, & resurrectionem carnis negant.

Artatorritæ, uel Artateritæ, ab oblatione vocati, vel secundum August. quibus oblatio eorum hoc nomen dedit. Panem enim & caseum offerunt, dicentes. A primis hominibus oblationem a fructibus terræ & ouium fuisse celebratam. Hos pepuzanis iungit Epiphanius. Hi tamen non conficiunt sicut nec hi qui in melle, aut lacte, aut quauis alia inconuenienti materia consecrare cōtendunt. De conse. dist. 2. capitulo. cum omne, & ibidem. c. 1. in sacramentorum oblationibus quæ inter missarū solennia offeruntur domino, panis & vinum aqua permixtum sacrificium offerantur. & omnes euang. asserunt idem, & de caseo nihil dicunt.

Arabici nuncupati, eo quod in Arabia exorti sunt, dicentes animam cum corpore mori, atque in nouissimo vtunque resurgere. 24. q. 3. quidam. dicit Aug. in de hære. quoniam nullum horum Eusebius ponit autorem. Arabicos possumus nuncupare, & hos disputatione Orige. præsentis & eos alloquentis, celerrime dicit fuisse correctos. Nam hæreticorum doctrina fragilis & inutilis a veritate conteritur & dissipatur. Et Iohan. Chrysoſto. aduersus Arabes de resurrectione mortuorum, qui animas mori cum corpore dicunt, lib. duos dictauit. Leui. 13. dicit Isido. In carne viuam lepram gestat, qui de anima quæ vita carnis est aliquid falsum existimat, sicut Arabici, qui animam mori cum corpore putant.

Armeni, proprium habent primatem quem catholicum appellant, cui obediunt velut alteri papæ. In celebratione natalis domini errant, quia in die epiphaniæ natiuitatem domini celebrant. Quadragesimā obseruant quam stricte. Sacerdotes eorum in missis aquam vino non apponunt, sicut nec Græci, clerici portant coronas latas & rotundas, & laici eorū tonsi sunt capitibus in modū crucis, in sextis feriis carnes comedunt, & Surianis contrariantur.

46 **Artalis** Arrianus, dixit quod deus conuertibilis est per naturam, sicut & vniuersa rationalia, peregrinum & quod extraneum sit verbum ab æterna substantia, & inuisibilis est filio pater, & hic episcopus fuit, de quo primo libro tripar. histo. ca. 13. Hic est notandum quod omnes qui sequebantur Arrium, peccabant, & sic Gregorius communionem Arrii vocat execrationem. i. q. i. c. quod quidam Ignatius in epistola ad Philadelphenses. Quicumque separatum a veritate fuerit secutus, regnum non hæreditabit, & qui non discesserit a falsiloquo prædicante in gehennam damnabitur.

47 **Arnaldistæ.** Hi singulis annis Romæ in Cena domini excommunicantur. & extra de hære. capitulo Excommunicamus. vbi dicit Io. An. in nouella. forte sic isti dicuntur nominibus inuenientium istas sectas, sicut Donatistæ a Donato, & Dulcinistæ nostri temporis a Dulcino, quæ autem fuerit hæresis eorum, nondum legi. & C. de hære. l. Gazaros, perpetua damnantur infamia.

48 **Arnaldus** Brixianus, vnus de complicibus & cohæreticis Petri Abailardi, de quo inquit sanctus Ber. in epist. ad Innocen. papam. Procedit Goliath. s. Petrus iste procerus corpore, nobili illo suo bellico apparatu circummunitus. ante se quoque eius armigero Arnaldo de Brixia, squama squamæ coniungitur, siquidem sibi lauit apus quæ erat in Francia api de Italia, & venerunt in vnum aduersus dominum & aduersus christum eius. &c. & magnis efferunt laudibus philosophos, adinuentiones eorum & suas nouitates catholicorum patrum doctrinæ præferunt & fidei. De eodem idem ad episcopum Constantien. homo est neque manducans neque bibens, solo cum diabolo sitiens sanguinem animarum, execratus a Petro apostolo, adhaeserat Petro Abailardo, cuius errores ab ecclesia dånatos, defendere pertinaciter conabatur, inimicus crucis Christi, seminator discordiæ, fabricator scismatum. Et idem ad Guidonem legatum Arnaldus de Brixia, cuius cõuersatio mel, & doctrina venenit, cui caput columbæ cauda scorpionis est, quem Brixia euomuit, Roma exhorruit, Frãcia repulit, Germania abominatur. Italia nõ vult recipere.

49 **Arnoldus** de villa noua in partibus Catelloniæ, magnus medicus, edidit multos libros in quibus erant huiusmodi errores, scilicet quod natura humana a deo assumpta. est equalis deo in omnibus bonis suis, & quod tanta sit humanitas Christi quantum diuinitas & tantum possit, & quod diabolus ingeniose fecit totum populum Christianum deuiare a veritate domini Iesu Christi, & quod fides quam habet, est talis, qualis fides dæmonum, & quod totus populus Christianus ducitur ad infernum. Item quod omnes claustræ

les sunt extra charitatem & damnantur, & quod omnes falsificane doctrinam Christi, & malefecerunt Theologi qui aliquid de philosophia posuerunt in suis operibus, damnando totaliter philosophiam & quod opus medicinæ plus placet deo, quam sacrificium altaris, & faciens celebrare missas post mortem, non facit opus charitatis, & quod in sacrificio altaris sacerdos offerens: nihil deo offert, neque etiã voluntatẽ, & quod in elemosyna magis representatur passio Christi, quam sacrificio altaris, & in consultationibus papalibus non est sciẽtia, nisi operum humanorum, & quod nunquam deus comminatus est æternam damnationem peccantibus, sed malum exemplum præbentibus, & quod anno ab incarn. domini. 1335. erit mundi finis totaliter. Istæ hæreses damnatæ sunt Trachonẽ per fratrem Iohan. de Longio Ord. Præ. & per dominum Gansfredum de Crudillis vicarium Trachonensem sede vacante.

Anomini vel Anomiani, qui latine sine lege dicuntur, coincidunt cum Enominiis. & damnati sunt in secunda synodo vniuersali Constantinopoli.

anno. 204. sub Seuerino papa, fuit de secta Arrianorũ, **Artemo**, sicut Paulus Samositanus, & ab ecclesia exclusus. i. li. hi. tripar. c. 4. & hæc hæresis fuit anno. 263. & mariæ virginitati contradicebat, & Mariam dixit Ioseph commiscuisse, & alios filios procreasse. Hunc Artemonem patriarcham Constantinopolitanũ. Iohan. papa. ii. condemnauit.

Assurritani, Donatistæ sunt, & damnati & de sedibus suis repulsi. si. De quibus Aug. in si. 3. li. cõtra epistolam Parmeniani. Ecce Assurritani, ecce prætextatus, ecce nomina eorũ inter dånatos Bagarensi concilio, gestis proconsularibus allegata. &c.

Astitæ. ab vtre sic appellati sunt, quem perhibentur inflatum & opertum circuire bacchantes, tanquam ipsi sint euangelici vtres noui, vino bono repleti, secundum Aug. de hære.

Asterius quidam in Cappadocia exercens artẽ sophisticam, eam relinquens Christianitatem se promittebat assiscere, tẽtauitque libros cõscribere qui feruntur hactenus per quos Arrii dogma firmatum est, dicebat enim Christum sic esse virtutem dei, sicut dictum apud Mosen, locustas & erucas virtutem dei, & his similia. 3. li. hist. tri. ca. 9.

Asclepiadotus discipulus erat Theodotii coriarii, qui princeps & pater fuit huius impietatis, quod Christus est purus homo, qui primus ab hac stulta assertione ab ecclesiæ societate depulsus est a Victore vrbis Romæ episcopo, & multos decepit, c. iiii.

a quo nominantur Aſdepiadori hæretici. Eufe. li. v. ca. xxix.

46 Augures, qui auguria & diuinationes & stellarū cursus requirunt & euentus ex his futurorum rimantur. Contra illud Deu. 16. Non inueniatur in te qui obſeruet auguria. Et talia in Aegyptio ſunt inuēta, idololatriæ nāque mater eſt Aegyptus, & ad illa nullus homo debet recurrere poſt baptiſma, quod ſi fecerit, opprobriū ſecum portabit Aegypti, ſecundū Hiero. & 26. q. 3. c. ſed & illud. Et ſecundum Iacobum de paradifo in libro de poteſtate dæmonum. Diuination quæ fit ex garritu auium, illicita eſt, quando fit per inſtinctū dæmonum ad implendas animas vanis opinionibus, vt credatur in talibus aliquod eſſe diuinum, & honorētur bruta, & diminuitur per hoc fides ad deum, & fiunt multi errores & hærefes per fatuos.

47 Auerrois cognomento commentator, Auicennæ æmulus & inimiciffimus fuit. Hic, vt inquit Iohannes gerſon in. ix. trac. ſuper Magnificat, procaciffimus aduerſarius noſter conceſſit, quod per virtutes purgati animi poteſt intellectus ſeparatus a corpore vniri, formari, ſuſtentari, in deo primo & vnico omnium centro. Et inter diuerſas hærefes quas recitat Leonardus de Vtino in ſuo Quadrageſimali inquit. Quidam dicitur hæreticus remotione ſapientię, quia deus non videt peccata. Pſalm. dixerunt. Non videbit dominus, &c. Sic errauit Auerrois. 2. Metaph. dicens, quod intellectus diuinus vileſceret, ſi minima naturæ attenderet.

48 Auicenna Hiſpalenſis medicus de ſecta Mahomet. Hic ſecundum Iohan. Gerſonem, in centilogio de conceptibus, meritus eſt in fauorem ſectæ Mahometi epilentici. Et cōtra dictum ſancti petri dicentis, quod voluntate humana non eſt allata prophetia, alioquin raptus & prophetię tam in vigilia quam in ſomno poſſent accidere naturaliter, quod Auicēna poſuit. Dixitq; Auicenna, quod potentia creandi, poteſt communicari creaturis. Dicit enim in cōtrarium Iohan. Damafce. in. 2. ca. 3. Quicumq; aiunt angelos cōditores cuiuſcunq; eſſe ſubſtantię, hi omnes ſunt patris ſui diaboli, omnium enim factor & prouiſor & contentor deus eſt, diabolus enim non eſt creator, ſed deceptor. Et b. Tho. i. par. q. 45. ar. 5. de hoc diſputat.

49 Auxentius, hic fuit magiſter Eluidii hæretici, & qualis magiſter talis diſcipulus, & quia dogma Arrianū anathematizare noluit, a ſanctis patribus in concilio Ariminenſi condēnatus eſt. De ſancto Martino legitur, cum ipſe Mediolani ſibi monaſteriū ſtatuiffet, ibi eum Auxentius autor & princeps Arrianorum grauiffime infectatus eſt, multisque infectum iniuriis de ciuitate extirpauit. Contra Auxentium ſcripſit Hiſarius libellum elegantem, & ſan

ctus Filiaster Mediolani gregem dominicum ab Auxentio episcopo Arriano ſanctiſſimi Ambro. prædeceſſore viriliter deſenſit, & poſt Auxentiſeram Ambroſio ſurrogato, etiam omnis Italia ad rectam fidem conuertitur.

B Alaamitæ, a Balaam ariolo, & ſecundum glo. Apoc. 2. ſunt hæretici qui docent terrenos principes qualiter ſubuertant & decipiant animas vidētes deum. Et Numeri. 24. Concilium Balaam patet per effectum, videns enim Iudæos promptos ad luxuriam, conſuluit Balach, vt pulchras mulieres adduceret, & poneret coram filiis Iſrael, quarum pulchritudine capti, ruerent in amplexus earum, & ſeducti comederent de ſacrificiis Beelphegor. Et ſecundum Alber. in dicto loco Apo. Quidam erant in eccleſia Pergami, tempore ſancti Iohānis qui docebant fornicari, & edere de ſacrificiis idolorum. Et Hiero. aduerſus Luciferianos, qui eo tempore apud Pergamos crediderunt, qui diſciplinā tenebant Balaam. Et ſic Apoc. 2. Habeo aduerſus te pauca. Glo. ſi corrigaris, alias multa ſūt quod habes illicitenentes doctrinam Balaam, & illos pateris & parcis, & non expellis, &c. Balaam enim dicitur vanus populus, & eſt hæreticus qui docet Balach, qui interpretatur Elidens, per quem intelligitur princeps opprimēs ſuos, & docet fornicari & edere. i. peccatum luxuriæ & gulæ, quaſi non eſſent peccata.

Bayra hæreticus, de ſecta Iacobitarum, hic inſtinctu diaboli, ſociatus fuit cum aliis quibuſdā hæreticis Mahometo, nam Mahometus idiota & illiteratus fuit, & cum eo manſit vſque ad mortē, & eum in diuerſis erroribus inſtruxit. De hoc ſcribit frater Richar. Ordinis prædi. in libro qui dicitur conſutatio legis Mahometicæ in capitulo de Alcorani inſtitu.

Barbas episcopus Arrianus. anno. 505. cum quendā baptizaret, dicens. Baptizat te Barbas in nomine patris, per filiū, in ſpiritu ſancto. Aqua euauit & nuſquā comparuit. Quo miraculo, per motus qui baptiſmū expectabat, conſeſtim ad veram & catholicā fidem tranſiit, vt dicitur in. 9. li. ſupplementi chroni, & 12. li. tripar. hiſt. Eo tēpore Barbas. Arrianorū episcopus deſunctus cōſularu Theodoſii & Valētiniani. 3. die. 24. Iunii, in cuius locū Sabbatius ordinatur.

Bagnolenses alias Baiolenses, concordant in multis erroribus cum Albanenſi, licet in paucis diſcordent, vt patuit ſupra in Albigenſibus. Idem refert Anto. Flo. in ſum pre. ti. xi. c. vii.

Balatius dux Aegypti, homo Arrianę iniquitatis ſtudioſiſſimus fautor, a deo dei eccleſiam perſequebatur, vt animo

vesano virgines monachosque nudatos, verberaret in publico. Ad eum sanctus Anto. literas scripsit, quarum ista sententia est. Video iram dei venientem super te, desine persequi Christianos, ne te ira occupet, quæ proximum tibi iam minatur interitum. Legit infelix epistolam & irrisit, atque in eam expuens, proiecit in terram, portitores afficiens iniuriis Antonio talia nuntiari præcepit. Quoniam cura tibi tantopere monachorum est, etiam ad te mei vigoris transiliet disciplina. Sed confestim minatorem oppressit supplicium, & post quinque dies hos effrenatum, ultio diuina compescuit. Egre ditur cum Nesterio præfecto Alexandriae, vehuntur equis mansuetissimis. Cum pariter equi luderent, mitior quo Nesterius vehabatur, morsu repentino Balatium decussit in terram, femora eius laceravit & corrosit. Relatus ad ciuitatem, post tertiam diem moritur, secundum quod prædixit. s. Anto. ex prima parte vitaspa. & Athan. in vita s. Anto.

Bartholomæus Ianouesii de insula minorica oriundus, tempore Urbani. v. libellum edidit in quo posuit istas hæreses de Antichristo, præfixerat enim tempus aduentus Antichristi, in quo per totum mundum sui discipuli apparerent, scilicet in die Pentecostes de anno domini. 1360. Item quod Christiani habentes vsum liberi arbi. qui peruerterentur per Antichristum, sic starēt immobiliter in erroribus Antichristi, quod nunquam cōverti possunt ad fidem Christi, & character quem eis faceret Antichristus in fronte vel in manu, deberet habere tantam efficaciam in animabus eorum, quod sic semper manerent in erroribus illius, & sic certitudinaliter damnarentur, & igne misso de cælo corporaliter morerentur, & quod pueri paruuli Christianorum, & etiam Iudæi, Saraceni, & infideles, tam paruuli quam adulti per Antichristum peruersi. post mortem Antichristi omnes conuerterentur ad fidem Christi. sed non aliquis aduclus peruersus de Christianis, & finaliter tota ecclesia dei esset de conuersis Iudæorum, & cæterorum infidelium. Libellus fuit igni traditus Bartholomæo penitente, & errores publice adiurante.

Bardesanistæ vel Bardesanitæ, a Bardesano, qui in doctrina Christi prius extitisse phibetur insignis, sed postea quāuis per omnia in Valentini hæresim lapsus est, addens de suo, vt Facto ascriberet cōuersationes hominum, vt dicit Aug. in. 2. li. de hære. & secundū Euse. de tēporibus, a Tatiano Bardesanes alterius hæreseos princeps efficitur. anno. 175. sub M. Antonio & Aniceto papa.

Brachitæ, isti fuerunt de secta Manichæorum, ponentium duo prima principia contraria, qui nominantur. C. de hære.

Basilidiani, a Basilide appellati, qui inter reliquas blasphemias Christum passum abnegauit, vt dicit Isido. Hiero. 2. li. contra Ioui. dicit. Basilides magister luxuriæ & turpissimorum amplexuum. &c. Hic fuit vir acutissimus & 23. volumina a se confecta post se reliquit. Hunc Alexandria ortum produxit, de quo. 1. q. 1. c. Martion & Basilides non habent euangelium, quia non habent spiritum sanctum, de quo Euseb. li. 4. c. 5. & Agrippa Castorius librū conscripsit confutationem Basilidis Validissimam continentem, per quem verus ac calliditas viri ad decipiendum nimis apta detegitur. Docuit quoque fidem negandam persecutionis temporibus. Et glo. super præfationem in euang. Lucæ, dicit, vt Basilides & Apelles, & qui sub nomine Thomæ vel Matthiæ, & aliorum apostolorū, falsa scripserunt. Et sic secundum Bedam. Lucas ea causa maxime scripsit euangelium, ne pseudoeuangelistis esset facultas prædicandi, qui sub nomine Christi apostolorumque eius conati sunt sectas perfidie inducere. Ignatius ad Tral. Fugite Basilidem & totam collectionem indignitatis ipsius Augu. in li. de hære. Basilides in hoc distabat a Simonianis quod. 365. cælos esse dicebat, mundum istum vel hominē, non credunt a deo factum, sed a. 365. cælo, amatoria carmina studiofissime discunt, a Iudæis non credunt Christum crucifixum, sed Simonem Cyrenæum, qui angariatus sustulit crucem eius. Et Hierony. in libro Amos. Omnipotentem deum portentoso nomine appellat, & dicit eum in solis circulo cōtineri. Idem aduersus Lucifer. Basilides summum deum Abraxas cum trecentis sexagintaquinque editionibus commentatus est. Item Abraxas est deus fictitijs Basilidis ex numeri supputatione.

Berillus in Arabia episcopus, cum aliquanto tempore rexisset ecclesiam, in hæresim ad extremū lapsus est, qui asserit Christum ante Mariam non fuisse. s. quo ad deitatem. vt dicit Anto. 1. par. spec. hi. ti. 7. sed ab Orig. per epistolas correptus, gratias egit, & Euseb. li. 6. c. 26. ita errorem Berilli ab ecclesia depulit Orig. vt emendaret non perderet erroris autorem.

Bedricus autor Orebitarum hæreticorum Scamicensis natione Morauus bellis assiduus, qui spreta religione Christiana, calcatore pōtificio iure, vxorē publice duxit, & illa mortua, alterā ex Polonia superduxit, ex qua filios suę nequię sectatores sustulit, vt di. Ene. Syl. de ori. Bohe. c. 47. Hæreti. sunt, qui male senserunt de incar. Christi, lacerantes ecclesiā, & catho. fidem fraudulēter corrupentes.

Blascus, iste lapsus in hæresim, socius criminis fuit cum Florino contra veritatem catholicam, vulpecula ista gāniuit, sed

obstructum est os eius per Apollinarem Hieropolitem.

71 **Begardi** vel **Beguini**, Anno. 1341. sub Iohan. xxii. papa & Lodo-
vico. iiii. capitio demisso incedunt, faciem semper coope-
riunt, laute bibunt & comedunt, conuiuia quærunt, consortium mu-
lierum non respuunt, in ecclesia sedent in terra, vultu verso ad parie-
tem, oculos ad cælum non eleuant, isti maligni homines procurante
latore malorum operum has hæreses asseruerunt, quæ ponuntur in
Clemen. ad nostrum de hære. Vnus error est, quod homo in præsen-
ti vita tantum & talem gradum perfectionis potest acquirere, vt red-
datur impeccabilis, & amplius in gratia proficere valeat. Secundus,
quod ieiunare vel orare non oportet hominem, postquam gradum
vltimum perfectionis fuerit assecutus. Tertius, quod illi qui sunt in
prædicto statu perfectionis & spiritu libertatis, non sunt humanæ
subiecti obedientiæ, vbi inquit Franc. de Sarabellis, ex hoc sequere-
tur quod aliqui essent Acephali, quod est cōtra illud. 93. di. Nulla ra-
tione clerici aut sacerdotes habendi sunt, qui sub nullius episcopi di-
sciplina & prouidētia gubernantur. tales enim Acephalos. i. sine ca-
pite, prisca consuetudo nuncupauit. Et infra in. 4. li. cōtra Luter. pro-
babitur, quod obedire papæ est de salutis necessitate. Quartus error
quod homo potest finalem beatitudinem, secundum gradum perfe-
ctionis, in præsentī vita consequi, sicut eam in vita obtinebit beata.
Quintus, quod quælibet intellectualis natura seipsa naturaliter est
beata, quodq; anima non indiget lumine gloriæ ipsam eleuante ad
videndum deum, & eo beate fruendum. Sextus, quod se in actibus
exercere virtutum est hominis imperfecti, & anima licētiat a se vir-
tutes. Septimus, quod mulierum osculum cum ad hoc natura nō in-
clinat, est mortale, actus autem carnalis cum ad hoc natura inclinat,
peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octauus, quod
in eleuatione corporis Christi, non debent assurgere, nec eidem re-
uerentiam exhibere. Dicit hic Io. de Imola. Nota prælatum potissi-
me papam debere attendere circa augmētum fidei catholicæ, & ex-
tirpatione hæreticorum, & dioceanos debere sollicitos esse in parti-
bus illis in quibus hæretici, potissime Beguini & Beginæ sunt. Con-
tra Begardorum errores Alpharus in. 2. li. de planctu ecclesiæ.

72 **Berengarius** Turonensis, de eucharistia prauè sentiebat, contra
quem ex præcepto Leonis papæ in cōcilio Toleta-
no Lanfrancus doctor disputauit, & eū eloquentissimo sermone con-
fudit, & errorē reuocauit, vt dicitur de consecratione distinctione se-
cunda, capitulo Ego Berengarius. Ideo inter hæreticos non ponitur,
quia postea nō fuit relapsus, sed quia doctrina eius fuit hæretica, Hic

Lanfrancus sub Leone ix. in synodo Vercellensi se purgauit ab er-
rore Berengarii. Hinc est notandum, quod reuertētes ab hæresi, de-
bent primo confiteri errorem suum coram episcopo vel alio inquisi-
tore. Secundo debent hæresim abiurare, & forma iuramēti ponitur
in dicto c. Tertio debent dignā satisfactionē exhibere in ca. ad abolen-
dam. li. vi. de hæ. Anno. 1064. sub Henrico. ii. & Stephano. ix.

Bizochi, hi sunt qui & Fratricelli, secundum Io. xxii. in extraua,
quæ incipit. Sancta Ro. & vniuersalis ecclesia.

73 **Bohemi** vel **Bohemistæ**, qui sequuntur errores vvaldensium, hi
per Iohan. Huss sunt corrupti diuersis hæresibus. Teutones per cir-
cuitum habitātes, alios Philistæos, alios Idumæos, Moabitasque vo-
cabant. Bohemiam terram promissionis esse dicebant. Vnde vniuer-
sitas Pragen. quā Carolus. iiii. erexit, translata est, nam dicit Aeneas
Syl. 25. capitulo de origine Bohemorum. Magistri & discipuli Teuto-
nici generis iureiurādo adacti, vna die supra duo milia secuti, apud
Lipsiam Misnæ, ciuitatem, dierum trium itinere a Praga distantem,
vniuersale studium erexere. Bohemis suæ scholæ gubernatio libe-
re patuit, quorum princeps est habitus Iohan. Huss, qui vbi satis fi-
dei comparatum sibi existimauit, venenum quod iam pridem occul-
te conceperat, palam euomuit. De hoc infra.

74 **Bonosiani**, a Bonosio quodam episcopo exorti produntur, qui
Christum dei filium adoptiuum, & non naturalem &
propriū asserunt, hoc reprobatur Iohannis. 14. & extra de celeb-
miss. capi. in quadam Quidam dixerunt, sed errauerunt, Christum
non fuisse verum deum, sed adoptiuum, vt miseri Arriani. Glo. Bo-
nosiani. Dicit Astexanus in quarto lib. ti. v. quod Monosolitæ a Mo-
nosio autore hæresis eorum, isti vt puto sunt & qui dicuntur Mono-
siaci. de conse. distin. 2. c. hi vero hæretici. Sed quidam libri habēt Bo-
nosiaci, isti non credebant Christum esse filium dei naturalem. Item
in eodem ca. Isti spiritūs sanctum peruerso sensu esse quendam parvū
hominem mōranum credunt. Et. i. q. l. c. quidam. in fine dicitur Gre-
gorius vocat Bonosii ordinationem damnationem, huius hæresis
doctrinam habent Circuncellionē.

75 **Buganrius** de monte Falcone, autor eorum hæreticorum in parti-
bus Cataloniae, qui ausi sunt dogmatizare, quod om-
nia de genere bonorum quæ fienda sunt, sunt fienda puro amore, &
non ex alia causa, nec spe mercedis æternæ. Tandem iste error fuit cō-
demnatus publice & solenniter per Sancirium Trachonēsem archie-
piscopum, Ordinis fratrum Minorum, & per patrem Nicolaum Ro-
selli inquisitorem, Ordinis Prædicatorum, postea Cardinalem.

Borboritæ, secundum Augustinum, vel Borboriani, de hæere. vocantur quasi coenosi, propter nimiam turpitudinem, quam in suis mysteriis exercere dicuntur, & nonnulli vocant eos Gnosticos, alii Castadogos. Dicuntur quoque bonum deum & malum deum in suis habere dogmatibus, cæteros eorum errores. vide in Gnosticis.

Bononatus in partibus Catalonię in villa Franca de penades primicerius & hæresiarcha quam plurimum Begardorum qui prius abiurauerat, postea traditus fuerat vt impotens seculari curiæ, & iam ex vno latere assatus fuerat & finxit se penitere. Iste cum suis complicibus composuerunt hæreses Begardorum, & tandem per dominum ferrarium de Apulia episcopum Barginonensem & fratrem Guilhelmu[m] Costa inquisitorem, fuit eorum congregatio condemnata, & domus eorum habitationis in villa Franca diruta, & dictus frater Bononatus, vt relapsus & impenitens fuit traditus curiæ seculari & ignibus consumptus.

Bulgari inter Vngariam & Græciam constituti Christiani effecti sunt, multis annis sub obedientia Romani Pontificis, & fuerunt Christianorum propugnatores contra Turcam. Et Nicolaus papa primus in ea gente tantum profecit, vt pulso Photino hæretico, qui se illi genti insinuauerat, vt rex tradito regno maiori ex filiis habitum susciperet monachalem. Ad quorum consultationem idem Nicolaus respondit, vt dicitur distinctione. 28. c. Consultationi. Verum cum imperatoribus orientis communicarunt propter locorum confinia, ceperunt in ritus Græcorum degenerare, in quibus permanent vsque hodie, de quibus scribit Blondus Romanus, antiquitatis scrutator.

Caiani proinde sunt appellati, quoniam Caïm adorant, dicentes eum fortissimæ esse virtutis, similiter & Iudam traditorem aliquid diuinum putant esse, & scelus eius beneficium reputant, vel dicuntur Caïoni a Caïono Alexandriæ episcopo, & asserunt Iudam præcisse quantum esset generi humano Christi passio profutura ad occidendum Iudæis, propterea tradidisset illos etiam. quoniam scisma faciētes in populo primo dei, terra dehiscente, perierunt Choræ. Datan & Abiron, & Sodomitas colere perhibentur. blasphemant legem & deum legis autorem, carnisque resurrectionem negant. Augustinus de hæresibus.

Castadogi, De his quære in Borboritis.

Catharistæ, hi sunt Manichæi sic appellati. i. purgatores de carnis bus non vescuntur tanquam de mortuis vel occisis sicut ingerit diuina substantia, oua non sumunt quasi & cum ipsa franguntur expirent, vinum non bibunt, dicentes, sel esse principum tenebrarum, cum vescuntur vuis.

Caponius episcopus fuit, sed postea deprauatus errore Arrii, inquit enim. Non perfecte & integre nouit filius patrem, neque enim perfecte videre potest. Creatura enim est, & factura filius & omnia alia docuit, quæ & Arrius, li. i. tri. hi. c. 23.

Campates, sic enim eos vocat Hiero. in episto. contra Luciferia. Hi concordant cum Circumcellionibus & Donatistis qui Romæ dicuntur Montenses, de his quære in suis locis.

Campenses cum Tarsensibus hæreticis copulati, nihil aliud amant quam vt autoritate communionis vestræ, tres hypostasies cum antiquo sensu prædicent secundum Hiero. ad Damasum in epistola, quæ incipit. Quoniam vetusto, & concurrunt cum Arrianis. Campes sonat flexus, & Ptholemæus Campas Ciliciæ partem facit, ni fallor eam quæ inflexo litore Issici sinus deflectit ad Syriam.

Cathari alias Catharæ vel Catharij, ex munditia ita se nominauerunt, gloriantes de suis meritis. Negant penitentibus veniam peccatorum, contra illud Ezech. 18. In quacunque hora. &c. & i. di. ponderet. de mortiferis criminibus poenitentiam negat, & tamen in honore permansit. Augustinus. Superbissime & odiosissime sic se nominant, poenitentiam negant, Nouatum hæreticum sequentes, nam & Manichæi Catharistæ appellantur, quasi purgatores. Viduas si nupserint, tanquam adulteras damnant. Mundiores se cæteris prædicant, qui nomen suum si cognoscere vellent, mundanos se potius quam mundos vocarent. 74. q. 3. quidam. De quibus b. Tho. in trac. contra impug. rel. ca. 6. sic dicit. Hic error vigilantii, qui consilium de paupertate euangelica, ausus est destruere omnino, per successiones errantium vsque ad hodierna tempora peruenit, qui & in hæreticis quibusdam qui Cathari nominantur permansit. Catharorum tres sunt sectæ principales, vt supra in Albigen.

Cataphruges vel Cataphrygii. his prouincia Phrygię nomen dedit, quia ibi extiterunt autores eorum, Montanus & cæteri: & Prisca & Maximilla fuerunt prophetissæ Montani, anno 174. tempore Commodi imperatoris & Soteri papæ. Et Montanus fuit tanquam paracletus, qui aduentu spiritus sancti non in apostolos, sed in se traditum fuisse. contra. i. q. i. vt euidenter ostenderet dominus a spiritu sancto quem donauit fidelibus dimitti peccata, non me

ritis hominum, & ergo de conse. di. 4. c. hi vero hæretici, dicitur, qui in trinitatis nomine non baptizantur, sicut sunt Bonosiani & Cataphrygi, quia & illi Christum dominum non credunt, & spiritum sanctum peruerso sensu esse quendam paruum hominem montanum credunt. Sic. i. q. i. si qui confugerint ad ecclesiam catholicam de Cataphrygis, statutum est rebaptizari eos omnino debere. Cataphryges secundas nuptias pro fornicationibus habent. Sacramenta perhibentur funesta habere, nam de infantis anniculi sanguine, quem de toto eius corpore minutis compunctionū vulneribus extorquet qui Eucharistiam suam conficere perhibetur, miscentes eum farinae panemque inde facientes, qui puer si fuerit mortuus, habetur apud eos pro martyre, si autem vixerit, pro magno sacerdote habetur, ut dicit Augustinus. & sicut dicit glosa super illud Osee. 8. Ve eis qui recesserunt a me. Raro hæreticus diligit castitatem, & qui se amare simulat sicut Cataphryge ore venenato mel promittit, sed turpe est dicere, quæ in occulto facit. Dicunt etiam quod mulier potest habere sacros ordines, quod reprobatur bea. Thomas in postil. ad Tit. 3. Contra istos scripsit Apollinaris Hierapolites, & Melchiades papa contra Cataphrygas volumen præcipuum conscripsit, & Rhodon genere Asianus in scripturis eruditus aduersus eos insigne opus fecit, & Apollonius ecclesiasticus scriptor aduersus eos libellum edidit. in quo prophetias eorum esse falsas conuincit, ut dicit Eusebius libro septimo, capitulo decimonono.

87 **Catilina** Arrianus, de quo Hieronimus ad Riparium de hæresibus expugnandis. Scias, inquit, in hanc prouinciā nullis humanis auxilijs, sed proprie Christi sententiā pulsum esse, non solum de vrbe, sed de palestinae quoque finibus Catilinam scilicet ad Arrium Alexandrinū præsb. Nos quoque dolere plurimū quod cū Lætulo multi coniurationis socii remāserunt. Hiero. vocat socios Arrii qui illius dogma defendebat, qui in Ioppe remorantur.

88 **Carpocratiani** a Carpocrate quodam vocantur, qui Christum dixit hominem fuisse tantum, contra illud. 23. dist. qui episcopus. Qui erat in diuinitate dei patris filius, deus verus & verus homo ex matre. Et dixit de utroque fuisse progenitum, quod reprobatur. 27. q. 2. c. inuenta est habes in utero a beato Ioseph, qui licet eam non contingeret. Quare dicit Ignatius in epistola ad Antiochenes. Quicumque purum hominem dicit esse Christum, maledictus (secundum dictum prophete) non in deum fidens, sed in hominem tantum. Propterea & infructuosus est, quemadmodum thamariscus, quæ est in deserto. Scribit Irenæus coeuum tempore & mo-

ribus Saturniui & Basilidis hæreticorum Carpocratem superstitionis alterius, qui Gnostici appellantur, vocabulo a scia conficito auctoris, de quo sic dicit Euse. 4. li. c. 5. qui sane prestigia Simonis magi, non vtille clam, sed publice ac palam tradebat, & velut pro summis atque optimis studiis laudem professam ac publicam de nefariis artibus a deceptis auditoribus requirebat, & magicas artes in luce publica perorabat. Hic Carpocrates (secundum Aug.) docebat omnem operationem & admirationem peccati, nec aliter euadi & pertransiri principatus & potestates quibus hæc placet, ut possint ad cælum superius peruenire. Resurrectionem corporis simul cum lege abiiebat. Dicit glo. Leui. 13. In corpore lepram gerit, qui ecclesie detrahit sicut Carpocratiani, qui negant resurrectionem carnis. Negant mundum a deo factum, sed nescio a quibus spiritibus mundum factum. Sectæ ipsius fuisse traditur socia quædam Marcellina, quæ colebat imagines Iesu & Pauli & Homeri & Pythagoræ adorando, incensumque ponendo.

Cælestiani, a Cælestio qui fuit Pelagianus, anno. 404. sub Arcadio, & Innocentio. i. qui damnauit ad instantiam concilii Africani hæresim Pelagianā. De quo Aug. in li. de perfectione iustitiæ ad Eutropium & Paulum episcopos, idem sentit sicut Pelagius. nam Cælestius Pelagium magistrum est secutus, ut sectatores eius Cælestiani nuncupantur secundum August. in de hære. Qui enim alienam doctrinam sequitur, alienos diligit. Et August. de fide cath. cum Cælestinus atque Pelagius in Ephesina synodo sint damnati, quomodo poterunt illa capitula recipi, quorum damnantur auctores. Et Cælestius rationibus sophisticis nitetur probare nullum hominem peccare si vellet, omnes esse iustos si vellet, & quod homo ad perfectum statum potest peruenire si vellet. Et Aug. soluit xvi. argumenta eius in li. de perfe. iustitiæ. Hiero. in epistola ad Alipiū & Augustinum, gratulatur Augustino quod eius opera hæresis Cælestiana oppressa est. Sed dicit glo. Osee. 5. Hæretici sæpe sophismatibus & arte diabolica opprimunt ecclesiam, qui non mundiciam veræ fidei, sed sordes sequuntur mendacii, traditi diabolo & angelis eius, videntur sibi calumniam pati, & in se esse fractam iudicii virtutem. Et hic Cælestius secundum Gennadium, antequam Pelagii dogma incurreret, immo adhuc adolescens scripsit ad parentes suos de monasterio epistolas tres.

Cecilianus, de quo inter alia dicit Aug. si modo cōueniret Cæcilianus de his quæ inferuntur ei, etiam post mortem illum anathematizo. Item si vera sunt quæ Ceciliano obiecta sunt, &

nobis aliquando possent monstrari, ipsum mortuum anathematiza-
remus. De hoc. 24. q. 2. c. Sane.

21 **Cleobulus** vel Cleobius, unde & Cleobiani, vnus de primis hæ-
reticis, vnitatem fratrum scindētibz, de quo sic scri-
bit Ignat. in epistola ad Trall. Fugite ipsius nequissimi diaboli nepo-
tes Theodotum & Cleobulum, qui generāt fructum mortiferum, de
quo si quis gustauerit, morietur æterna morte. De quo Euf. li. 4. c. 8.

22 **Cerdoniani**, a cerdone mago & hæretico Martionis nuncupati.
anno. 1044. sub Antonio Pio & Thelesphoro, qui
duo asserunt contraria principia, hos secundū Irido. sequuntur Mar-
tionistæ, dicunt enim Christum non esse natum ex foemina, nec ha-
buisse carnem, nec vere mortuum, vel quicquā passum, sed simulaf-
se passionem. Duos deos ponunt, quidam eorū bonum & malum.
Resurrectionem mortuorum negant, spernunt etiam testamentum
vetus secundum Augusti. & Irenæus in. 3. li. aduersus hæreses dicit.
Cerdo a sectatoribus Simonis impietatis suæ occasionibus sumptis.
Romam venit sub Igino, ibi docuit, quod is qui a lege & prophe-
tis prædicatus est deus, non esse potest ipse pater domini nostri Iesu
Christi, quia ille quidem notus est, hic autem ignotus est, ille iustus,
hic autem bonus. Cui succedens Martion Ponticus absque reueren-
tia vlla blasphemās, auxit autoris insaniam. De hoc Euse. 4. li. c. 80.

23 **Cherintiani** secundum Irid. a Cherinto quodam nuncupati. an-
no. 84. tempore Cleti & Domitiani imperatoris,
isti circūcisionem obseruant, contra illud ad Gal. Si circūcidimini,
Christus nihil vobis prodest. & extra de bap. c. Maiores, cum bap-
tisma successerit circūcisioni, absit vt in illam damnatam hæresim in-
cidamus, quæ perperam affirmabat legem cum euangelio & circum-
cisionem cum baptismo seruādam. Mille annos post resurrectionem
in voluptate carnis prædicant, quod reprobatur Marci. 12. Non nu-
bent neque nubentur. De isto cherinto dicit Beda super epistolam
Iohan. narrat enim de illo. f. Iohanne auditor eius sanctissimus vir
& martyr fortissimus Polycarpus Smyrnæorum antistes, quod tem-
pore quodā cum apud Ephesum balnea lauandi gratia fuisset ingres-
sus, & vidisset ibi Cherintum exire, cōtinuo discessit nō lorus, dicēs.
Fugiamus hinc ne balnea ipsa nos corrumpant, in quibus est Che-
rintus inimicus veritatis. Quo egresso, balneum cecidit, & hæretic-
um cum suis oppressit, de hoc. 24. q. 1. capi. Omnis qui. Hic hære-
siarcha turpulosus & libidinofus totus, a quo dicta est hæresis Che-
rintiana, hic dicit legalia obseruanda, & Caius in dispu. suorum dia-
lo. dicit. Cherintus per reuelationes quasdam quas velut a magno

apostolo conscriptas, vt & per angelos reuelatas putaret, talia quæ-
dam portēta nobis inducere nititur, post resurrectionem terrenum
futurum esse regnum Christi, in quo Hierusalem & homines in car-
ne iterum concupiscentiis & vitiis subiectam conuersationem habi-
turos, contra fidem quoque scripturarum mille annos designat. Di-
cunt etiam mundum ab angelis esse factum. Iesum tantūmodo fuisse
se hominem, nec resurrexisse, sed resurrecturum. Et hi etiam dicuntur
Merinthiani a Merintho, vt dicit Augu. & Rupertus Tuitien. super
illud Apoca. Ego sum alpha & o, quid enim illic offenderet Cherin-
tum vel Ebionem vel arrium, aut alium quēlibet diuinitatis Chri-
sti inimicum hæreticum. Hæreticus quoque quilibet eiusmodi con-
cederet & confiteretur, sed eundem esse deum deo patri coæqualem
sine initio cum patre & in patre manentem non confiteretur, recte
ergo dixisse non contentus, addit istud quod summum est in quo si-
des Christiana cōsistat, velut supremo gradu de Christi diuinitate,
similiter eque vt de patre sentiens sicut & dignum est, & dicens in
persona eius, vt videlicet maiori tonitruo qui contradicunt illæ ra-
næ loquaces conterantur, ego sum alpha & o, hæc vero dicens, siue
dicentem illum, inferēs patri coæquat, sic etiam verbum antiquum,
quod erat. In principio erat verbum. &c. est cōtra Cherintum alios-
que antichristos, qui negare incipiebāt ante Mariā fuisse Christum.

94 **Chiliastæ**, hi sunt Cherintiani. 24. q. 3. quidam. Nisi quod hic est
appellatio Græca, & obseruant eosdem errores sicut
Cherintiani, chile enim græce mille latine dicitur. & dicit Helinan-
dus quod Papias Hieropolitanus in Asia episcopus, fuit autor hæ-
reticorum qui dicuntur Chiliastæ. i. millenarii, qui dicitur mille anno-
rum Iudaicam ædidisse deuterolim. i. nouitatē. Qui post resurrectio-
nem aiunt in carne dominum cum sanctis regnaturum & sanctos
epulaturos cum Christo corporaliter. Dicunt quoque in mille anno-
rum regno mulierem instaurandam esse, & eandem esse quæ prius
habuit virum.

95 **Cynici** olim fuerunt philosophi carnales & bestiales, dicentes lice-
re commisceri foeminis instar canū, modo huiusmodi pru-
rientes auribus introierunt dominationem spernentes & maiestatem
blasphemantes, de quibus. 1. Pe. 2. Multi sequentur eorum luxurias.
Hi sunt vvaldenses & consimiles, de quibus dicitur in locis suis.

96 **Circuncelliones** dicuntur, eo quod agrestes sint quos scoropi-
cos vocant, qui Bonosianorum doctrinam ha-
bent. Hi amore martyrii seipsos perimunt, vt violenter de hac vita
discedentes martyres nominentur. Contra illud. 23. q. 5. si non licet.

Profecto enim qui seipsum occidit, homicida est. Item c. tu dixisti, & c. non est nostrum, de quibus etiam ca. Circuncelliones illas clericos partes Donati, &c. ubi scribit August. ad Marcellianum comitem de Donatistis captis. Aug. in de hære. Circuncelliones genus hominum agreste & famosissimæ audaciæ, non solum in alios immania facinora perpetrando, sed nec sibi eadem insania & feritate parcendo, sed per mortes varias maxime præcipitiorum & aquarum & ignium se ipsos necare consueverunt, & in istum furorem alios quos potuerunt sexus utriusque seducere, ut occidantur ab aliis, mortem nisi facerent comminantes. Possidonius de vita Aug. dicit aliquoties eius vias armati iidem Circuncelliones contra famulum dei August. obsiderunt, sed hi itineris errore seducti, eum inuenire non potuerunt.

97 **Choitæ**, a Choita hæretico, qui fuit de numero eorum qui euangeliā lanauerunt secundum Hiero. contra Lucifer.

98 **Constantius**, Constantini filius, Constantis frater, ab Arrio tractus est in hæresim Arrianam, ut quosdam in deo gradus crederet. Hic secundum Hiero. in vita Hilarionis hæremite rex Arrianorum in exilium deportauit Dracontium & Philonem episcopos. Et Orosius lib. 7. Constantius dum Constantem fratrem bello insectatur incauta petulantia periculis sese offerens, a ducibus eius occisus est. Et Hiero. ad Heliodorum epitaphio Nepotiani Constantius Arrianæ fautor hæreseos dum contra inimicum paratur, & concitus fertur ad pugnam, in Mopsi viculo moriens magno dolore, hosti reliquit imperium.

99 **Colorbosus** secutus est Menandrianos & Marcum, de quibus infra, a quo dicuntur Colorbosii hæretici. Hic enim vitam omnium hominum & generationum in septem sideribus affirmat, ut dicit Aug. de hære.

100 **Crispinus** Donatista, in Calamensi ciuitate & regione episcopus fuit, ut dicit Possidonius, contra quem Aug. trino conflictu disputauit, ita Crispinus proconsulari & libellari sententia est pronuntiatus hæreticus. Et præceptum est, nullo prorsus loco hæreticos Donatistas esse debere, & sic multum creuit sancta ecclesia.

101 **Concordenses**, vel secundum alios Cozorenses, quære supra in Albanensibus.

102 **Colitiani**, a quodam Colitio nominati sunt, aut secundum Isid. Colintiani quodam Colinto, vel secundum Aug. dicitur Coluthiani a quodam Colutho, qui dicunt deum non facere mala, contra illud quod scriptum est Esa. 37. Ego deus creans mala. Et hoc intelligitur de malis penæ, sicut dicitur Amos. 3. Si est malum in

ciuitate quod deus non fecerit. Vel deus creat mala, id est nocua, ut venenū, lupos, araneas, & similia, quæ magis nocent quam profunt, ut dicit Aug. quamuis Coluthiani & Floratini inter se contraria dicunt, tamen ambo diuinis alloquiis resistebant. Creat enim deus mala. poenas iustissimas irrogando, quod Coluthus non videbat, non autem malas creando naturas atque substantias, in quantum sunt nature atque substantiæ, ubi Florinus errauit.

Constans nepos Eraclii Imperator, regnās in Græcia & nō Romæ anno. 660. tēpore Theodorici primi papæ, hic Cōstans fuit pessimus in omnibus & crudelis contra catholicos, & hæreticus de Acephalarū secta. Qui quadā vice de neapolī veniēs Romam, pulcherrima ædificia & palatia, ob inuidiā ciuium Romanū. destruxit, & in Tiberim proiecit, & multas plateas ciuitatis fecit desolatas.

Constantinus quintus imperator, pessimus hæreticus fuit; qui demoniis immolabat, ecclesiā dei longo tempore afflixit, nec euasit impunitatē. Nam cōpleto misterio iniquitatis præfinitę, horribiliter clamās, igni sum inextinguibili traditus, spiritum exhalauit. In sensatis imperatoribus suæ vesanię relinquēs exemplū.

Cosmi, horum hæresis concurret cū Marcellianis, qui fuerunt dā nati in secunda synodo vniuersali Constantinopolitana.

Copti sunt Christiani, sed hæretici, in partibus Indiæ hinc inde habitantes, & vtuntur in ecclesiis quodam libro fabuloso, qui dicitur secreta Petri & in missis legunt euangelium Nicodemi.

Chorizantium secta transiit anno. 1373.

Cresconius grammaticus Donatista, contra quem Augustinus quatuor libros scripsit, in quibus Cresconium in multis repræhendit, maxime in hoc quod Petulionum defendit, qui negat quod Christus sit Christiani origo, radix & caput.

DADOSIVS. vnus de principibus Messalaniorum, qui inter cætera dicunt diuinum cibum nec prodesse nec ledere, de quo dominus dixit. Qui comedit carnem meam & bibit sanguinem meum, viuet in eternum. de hoc. 7. lib. hist. tri. ca. ii.

EDACTILORINCHITAE, de his in Pattolorichitis.

Dauid de Dinanto, cuius error fuit quod deus est materia prima. Contra hoc b. Tho. i. cōtra gen. ca. 17. & i. par. q. 3. art. 8. q. impossibile est deū aliquo modo in cōpositionē alicuius venire. Dicit enim Dion. c. 2. de diu. no. quod neq; tactus est eius. s. dei nec quædā ad partes commiscēdi cōio. Et dicit Cæsa. 5. di. dial. que d. libri M. Dauid perpetuo dānati sunt & exusti, De aliis erro. supra in Almarico.

Decarthitæ, Manichæi fuerunt, & de eis diuus imperator facit mentionem, C. de hære. Nota quod Manichæi totū uirum euomentes contra honorem creatoris omnium machinati sunt & propagines suas longe lateque extenderunt, pro quorum extirpatione ecclesia multos agones subiit.

Desiderius hæresiarcha, de quo b. Tho. contra impugnantes religionis, ca. 6. Desiderius hæresiarcha Longobardus, nostri temporis edidit quendam tractatum contra catholicam ueritatē, in quo inter cætera condēnat statum eorum, qui relictis omnibus egere uolunt cum Christo, hic paupertatē totaliter condēnat, & quod non sit licitū sua omnia pro Christo relinquere, nisi talem religionem intret quæ possessiones habeat, uel nisi talis sit quod de labore manuum uiuere intendat.

Deuterus hæreticus Arrianus episcopus, dū in Constantinopoli, ut dicit Sigibertus in sua chronica, Barbam quendam baptizaret, & male distinguens trinitatem, dicēs. Baptizo te Barba in nomine patris, per filium in spiritu sancto, aqua disparuit.

Dimophilus Arrianus fuit, nec dogma Arrianorum anathematizare uolens, idcirco in concilio Ariminensi damnatus est tempore Constantii imperatoris. De quo etiam secundo libro histo. tripar. ca. 22. & lib. 9. ca. 10.

Dioscorus olim episcopus Alexandrinus, anno domini 444. sub Martiano principe & Leone primo, qui dixit unam naturam esse uerbi dei & carnis. Peccat igitur in fide, qui est defensor hæreticorum, 24. q. 1. c. 2. Et huius sectam & subsceleratę cohortis ponit Iohānes Damascenus lib. 3. ca. 3. Vnde sancti patres apud Cæcedonem congregati Dioscorum damnarunt, non tantum de hæresi, sed etiam quia ausus fuit sanctum Leonem papam excommunicare maiorem se, ut dicitur distin. 21. ca. intantum, & dist. 13. ca. canones sunt secuti, & 24. q. 2. c. sane existunt etiam qui eidem Dioscoro. & C. de hære. l. quicūque Apollinaris facinorosissimam sectam. Eutices & Dioscorus communicatores permanserunt usque ad mortē eius. Contra Dioscorum scripsit Hilarius librum unum ad præfectum Salutium. Et Theodorus episcopus Syriæ ciuitatis dicta fortia contra eundem fecit.

Diodorus, de quo Damas. libr. 3. c. 3. & cum aliis Arrianis posuit in Christo unionem personalem in una duntaxat natura, scilicet humana, & Christū negauit uerum esse deum. Vbi nota, quod dixerunt Christum tantum fuisse hominem, & ipsum ad diuinam propemodum dignitatem ob gratiæ abundantiam operūq;

excellētiam esse euectum, & proinde deum in scripturis appellatum quasi non natura deus esset, sed gloria tantum honore nominis. Vnde quidam eorum dixit, non in uideo Christo facto deo, hoc & ego fieri possum si uolo. De hoc habet Grego. 18. lib. moralium. Et dicit Hilarius. Hic enim uerus & proprius est filius, origine, non adoptione, ueritate, non nuncupatione, natiuitate, non creatione.

Discalciati, isti non intrant sancta loca, nec locum orationis, nisi sint discalciati, moti ex illo uerbo quod dominus dixit ad Moysen. Exodi. 3. Solue calciamentum de pedibus tuis. Et illum modum tenent Saraceni, quando intrant Mesquitas eorum nudis & lotis pedibus, ut adorent perfidum Mahometum diebus singulis, certis horis, ut dicitur in Cle. Cedit quidem de Iudæis & Sa. & c. De his sic scribit Augusti. de hære. Est alia hæresis nudis pedibus semper ambulantium, in eo quod dominus dixit ad Moysen. Solue & c. Et quod propheta Esaias nudis pedibus iussus fuit ambulare.

Donatistę uel Donatiani, a Donato quodam Afro nuncupati sunt, anno. 334. sub Constantio imperatore & Iulio. papa. Qui Donatus de Numidia ueniens, pene totam Africam sua persuasione decepit, asserens minorem patre filium & minorem filio spiritum sanctum, & rebaptizauit catholicos. 24. q. 3. quidam. & C. de hære. Iste error uocatur rebaptizantium. Contra illud de conse. dist. 4. c. eos non licet fieri rebaptizationes, & c. rebaptizare. Et talis punitur capite. C. ne sanctum baptismum reiteretur. li. 1. Vnde Donatistę & Manichæi totam fere Africam cum suis erroribus corruerent & imperitos deciperant, & sanctum Augustinum fatigabant, propter quod multos libros contra illos scripsit. Et Donatistę erant magni in scientia seculari, erant maiores in mūditiā, in potentia erant maximi, & in diabolica uersutia, & diuersi fuerunt alumni Donati. Vnde Donatus apud Carthaginem Donatistarum episcopus, dicebat quod uerum baptismum nisi in sua cōmunionem dari non poterat, & 23. q. 4. capi. Displicet, de isto Donato dicitur, quod cum esset captus a Christianis, obiecit Augusti. quod nemo debet capi, ex quo dedit deus homini liberum arbitrium. Hi uocantur Romę Montenses, ad hanc hæresim pertinent Circuncelliones. hi dicuntur etiā Permenianistę. Et Cyprianus Carthaginensis episcopus contra Donatum & Nouatianum diuersos tractatus & epistolas fecit. Vnde Donatistę ex ambitione & inuidia insurgentes contra Cæcilianum contra quem non præualuerunt, quasi totam Africam suis deceptionibus separauerunt ab unitate ecclesię catholicę, scisma facientes, & mendose Cæciliano crimina imposuerunt, quæ probare nequeunt.

a iudicibus falsariū reprobati scisma pertinaciter in heresim verterunt. Et Leo papa in epistola ad imperatorem Constantinum. Donatistę in sola Græcia orthodoxam ecclesiam iactabant. Item Hiero. in li. de viris illustr. Extant Donati ad suam hæresim pertinētia multa opuscula, est liber de spiritu sancto Arriano dogmati congruens, sed vt dicit Hilarius in epistola ad Donatum diaconum. Vbi quæso sunt cōmenta Donati, reuera ammodo non comparent.

Dositheus, vnde & Dositiani hæretici, vnus fuit de adulterinis & primis corruptoribus fidei, qui & cōnumeratur inter primos pseudapostolos. Hiero. contra Lucifer. Dositheus Samaritanorum princeps, prophetas repudiavit.

Dulcinus Nouariē. tempore Clementis quinti, & Henrici septimi imperatoris. anno. 1034. veterum & nouorū errorū inuentor. Et Clemens quintus misit inquisitores Ord. prædi. contra eum, & crux prædicata est & indulgētiæ datæ & exercitus missus est cum apostolico legato, qui ipsum & suos cōplices in Alpibus partim & inedia & frigore, & partim in armis oppressit, & Dulcinus capitur, & cum Margareta vxore sua hæretica & complicitibus cōbusti fuerunt, prius tamen mēbratim concisi, & episcopus Permēsis & Frater Māfredus Ord. Præd. inquisitor, duas epistolas Dulcini hæreticales condemnauerunt. Verum hæc pestis omnino deleri nō potuit, sed in tridētinis mōnibus, vbi Dulcinus suæ hæresis initium dedit, manserunt aliq̄ eius reliquiæ, & tales vocātur Dulcini vel Dulcinistæ. Hi ad sex milia vtriusque sexus sub specie charitatis simul habitare docuerunt, & in montibus habitantes in omnem luxuriā prolabeantur, quæ pestis duobus annis multos impugnavit: & ipsius Dulcini scelera & pœnas in inferno meritas dantes, contēporaneus eius in suo trac. de inferno meminit. Et illud Osee. 4. intelligi pōt de ista secta immundissima, quoniā ipsi cum meretricibus conuersabantur, & cū effœminatis sacrificabāt. Hæretici enim clandestinis conuēticulis coeunt, vt errori suo reuerentiā, quam ex ratione non valent præbeant ex occultatione. Et Hiero. super illud Osee. 6. In domo Israel vidi horrendum, dicit. In domo hæreticorū videtur horrendum cum magistris fornicantibus populus seductus pariter sordidatur.

Durandus de vvaldach in partibus Arragoniæ, tempore Iohannis. xxii. cum quodam suo complice dogmatizavit hereses certas, & quod matrimoniū nō est, nisi occultum meretricium Tandem præsentē domino Iacobo rege Arragonum eius hereses fuerunt damnatæ per episcopū Gerundensem & Arnoldū Burgen. inquisitorem, & ipsi vt impœnitentes fuerunt combusti.

EBionitę vel Ebione vel Ebiones vel Ebionæi dicti ab Ebione, anno. 84. sub Domitiano Cæsare & Cleto papa, dicunt Paulum apostatam legis, & Christum tantum per profectum solum virum iustum putant, id est, Christum tãrummodo hominem dicunt & tenent euangeliū vt legem carnaliter, & obseruant circumcisionem & cætera legalia. De his sit mentio in legēda sancti Philippi, qui illam hæresim in Asia extinxit. Et Ignatius ad Trallianos Fugite illos hominis diabolici cultores Ebionitas quos maledictos. Hieremias propheta asseruit. Maledictus qui confidit in homine. s. tantum, & a deo recedit cor eius, capitulo decimosextimo. Et huic heresi Epiphanius Samseos & Elceseos ita copulat, vt sub eodem numero tanquam vna sit hæresis ponat. aliquid tamen interesse significans. Hieronimus in de ecclesiasticis scriptoribus. Iohannes nouissimus, omnium scripsit euangeliū, rogatus ab Asiæ episcopis, maxime contra Ebionitarū dogma, tunc consurgens, qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse, vnde etiam compulsus est diuinam edicere natiuitatem. Et Hieron. super Esa. i. simul arat in boue & asino. Ebion dignus pro humilitate sensus paupertate nominis, qui sic recipit euangeliū vt Iudaicarum superstitionum, quæ in vmbra & imagine præcesserunt, cerimonias non relinquat. Et idē in libro in Esa. Iudaici erroris hæredes Ebionitæ, qui pro humilitate sensus nomen pauperum susceperunt, omnesque mille annorum delicias præstantes & equos & quadrigas & lectos, & cætera. Sic intelligunt vt scripta sunt.

Elpidius hæreticus, de quo sic Hieronimus ad Ctesiphontem aduersus Pelagianos, In Hispania agape mulier Elpidium virum cæcum cæca duxit in foueam, successoremque sui Priscilianū habuit. Zoroastris magistudiofissimum, & ex mago episcopum, cui iuncta Galla non gente, sed nomine, germanam huc illucque currentem alterius, & vicinæ hæresis reliquit hæredem. De peste autē Agaperarum quomodo introiuit ecclesias, habet idem Hieronymus ad Eustochium de cust. vir. De hoc supra in Agapetis.

Echibos sophista Constantinopolitanus, de quo dicitur in sexto libro histo. tripar. capite. xxviii. Plurimi quidam non recta mente Christianum habentes nomen, quippe pecunias & honorem præsentem & felicitatem veræ fidei præponētes, ad sacrificiorū scelera descenderunt, quorum vnus fuit Echibos. Is enim mores imperatorū sequēs sub Constantio feruentissimum se finxerat Christianum. Sub Iuliano celeriter paganus effectus est. Et rursus post Iulia-

num volebat esse Christianus, prosternēs se ante ianuas ecclesiæ pro num, magna voce clamabat. Conculcat e me sal insensatum. Dicitur autem hæreticus sal insatuatum, quod proiectum est foras & cōculcatur ab hominibus, quo quid vilius & magis contemptum.

126 **Eriani**, hi sunt Arriani, de quibus supra.

127 **Etius** diaconus ordinatus a Leoncio Antiochenæ ecclesiæ præsulē. Arrianus fuit quomodo autē a diaconatu depositus est & ab ecclesia factus extraneus & excommunicatus in synodo Constantinopolitana, vide in quinto libro hist. tri. ca. 42.

128 **Eligiū** hæreticus apud Cameracum astutus, timens comburi a Fratribus Præd. se obsessum fingit, & ad sanctum Ancardū ligatur in hasta ab amicis, vt omnes homines reputarēt eū furiosum. Quidā clericus obsessus, diuina manu solutus, colligēs in nocte circa hæreticum ligatum stramina, & ignem de lampade fumens, incendit cumulum straminum. Hæreticus clamat, custodes expergefati, ignem extinguere nitebātur, sed clericus arrepto gladio omnes abegit, hæreticus combustus est, diuino iudicio exacto. Clericus a dæmone liberatur. Nota hic malitiam dæmonis, hic prodit maleficiū, & infra defendit hæreticum Guidonem de Lacha. Aug. 1. de ciui. dei ca. 1. Multi in eam scilicet ecclesiam tantis tanque multis beneficiis redemptoris exardescunt ignibus odiorum, ingrati sunt, vt hodie contra eam linguas mouerent, nisi ferrum hostile fugientes in sacratīs eius locis vitam, de qua superbiunt inuenirent. De hoc Eligio in secundo libro Apum versus finem.

129 **Elchesaite**, vel secundum Epiphanium Elcesai, & Augustinus Elceseos & Samsesos, a quodam pseudopropheta dicit esse deceptos, qui vocabatur Elci, ex cuius genere duas mulieres tanquam deas ab eis perhibet adoratas. Et hi de scripturis sanctis refutant, & vtuntur testimoniis de nouo & veteri test. quibus volunt & Apostolum Paulum ex integro respuunt, & asserunt, quod in persecutionibus si quis negauerit fidē, nihil criminis habeat pro eo, is qui fixus est in corde suo talia si ore negauerit pro necessitate, corde tamē in fide permaneat. Sed dicit Augustinus super Psal. 118. Pactum dei non obseruauerit, qui persecutionem non tolerātes, a testimoniis dei negādo declinauerunt. Et libellum quendā circumferunt, quem dicunt de cælo lapsum, cuius verba si quis audierit, remissionē accipiet peccatorum, aliam præter illam quam Christus dedit.

130 **Euagrius** Ponticus Hiperbarita hæretica scripsit, vt patet in lib. suo ad virgines. Item ad monachos & ad virginem,

cuius nomen nigredinis testatur, in quo perfidiæ tenebras exarauit & in alijs libris, vt scribit Hiero. contra Lucifer.

Eraclitæ, ab Eraclio exhorti, monachos tantum recipiunt, conuicia respuunt, regna cælorum paruulos habere non credunt secundum Isido. & 2. 4. q. 3. quidam

131 **Elpulus** senex hæreticus, dixit nullam vtilitatē ex sancto baptisinate baptizatis accidere, sed solam orationem studiosam inhabitantem dæmonem effugare. Dicebat insuper vnumquē que nascentium a progenitore suo sicut naturam, sic etiam dæmonum trahere famulatum, & expulsis per illam orationem studiosam spiritum sanctum aduenire, & sensibiliter & visibiliter suam designare præsentiam. Atque corpus passionibus motum cuiuslibet eripere, & animam a mala voluntate penitus liberari, ita vt nequaquam decætero egeat neque ieiunio macerante corpus, neque doctrina refrenante & progredi doctrina libenter edocente. Non autem solum qui hoc impetrauerit corporis exultationibus liberatur, sed a parte etiam futura prouidet & sanctam trinitatem oculis cernit. Hunc autem Flauianus laudabilis præsul Antiochenus foetidissimum effodiens fontem & eius pocula cunctis examināda producens. Infelicissime ait seni, vetustissime dierum malorum, increpauit te os tuum, & non ego, labia enim tua testantur aduersum te. Hæc. 7. lib. histo. tripar. capitulo vndecimo.

132 **Eleusius** Cyzici, qui preerat ecclesiæ Macedonianorū, & cum eodriginta sex eiusdem sequaces qui cum imperator Theodosius & episcopi partis eius numero centum quinquaginta laborarent, vt vnirentur ecclesiæ. At illi eius monita aperta que conuitia paruipendentes, elegerunt sequi potius Arrianā pestem, quam consubstantialem dicere trinitatem. Hæc fatentes de Constantinopoli sunt egressi, & scribebant alterutris ne quis eorum in Niceni concilio dogmate consentiret. Ex. 9. li. tripar. hist. c. 12.

133 **Elimas** a fide relapsus, effectus maleficus vt Simon magus. Est enim binomius dicitur Bariesu. i. filius Iesu, & sic secundū Bedam corrupte legitur Bariehu. Dicitur Elimas quod interpretatur dei mei mensura vel census, sic enim faciebat se vocari, vt crederetur nuntius dei. Et aduersabatur Paulo, quia Sergius Paulus proconsul qui conuersus fuit ad prædicationem Pauli, & eum audire & verbum dei desiderabat. Actu. 13. Sed Elimas resistebat quærens auertere proconsulem a fide. Paulus autem repletus spiritu sancto, intuens in eum dixit. O plene omni dolo & omni falacia, fili diaboli, inimice omnis iustitiæ, non desinis subuertere vias domini rectas

& ecce nunc manus domini super te, & eris cæcus & non videris solem vsque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo & tenebræ De hoc. 45. dist. ca. Cum b. Paulus illum magum corporali cæcitate damnauit. 23. q. 4. c. quod Christus. Sic Paulus dum a suo cōtemptu pia admonitione & multamoda commendatione sui Corinthios magum illum Elimam qui credituros a fide retrahebat cæcitate percussit, vt cæteri perterriti prædicationē eius non impedirēt, sed in Christum credentes, animæ cæcitatem effugerent. Et glo. i. Petri. 3. Vtilius fuit Tobie percuti cæcitate sine culpa, vt probaretur eius patientia, quam Elimæ mago qui pro perfidia percussus a creditorum demeritatione remouetur, & æternæ ultioni præparatur. Postea autem recepto visu, obstinatus permansit. Et Barnabæ apostolo valde resistit in Cipro.

134 **Emeritus** in Cæsariensi Mauritanie ciuitate episcopus, præcipuus sectæ Donatistarum disponor, quem occasione quadam venerabilis memoriæ Augustinus reperiens cum aliis episcopis sedis apostolicæ disputatione superauit, gesta apud Carthaginem continentur inter episcopos confecta, de hoc Possidonius in vita beati Augustini.

135 **Enchidiæ** hi hæretici nolunt manibus laborare, & sunt complices Turilupinorum, de quibus infra, & Augustinus in libro de hære. dicuntur Enchidæ, opinari monachis non licere sustentandæ vitæ suæ causa aliquid operari, atq; ita seipos monachos profiteri, vt omnino ab operibus vacent. Idem refert Cyprianus in opere suo de hære.

137 **Eluidiani**, ab Eluidio nuncupati, vel Heluidiani cum aspiratione, contra quem Eluidium Hieronimus librum scripsit, qui docuit quod beata virgo post partum non mansit virgo, sed fuit per Ioseph corrupta. Et beatus Thomas tertia parte. q. 28. arti. 3. absque omni dubio detestandus est error Eluidii, qui dicere præsumpsit matrem Christi post partum a Ioseph esse carnaliter cognitam & alios filios genuisse, quod reprobatur. 27. q. 2. genuit. & de verbortu fig. c. Ioseph. Quære supra in Antidicomaritis. Hoc enim Christi perfectioni derogat, & iniuriam facit spiritui sancto, cuius sacrarium fuit vterus virginalis, derogat dignitati & sanctitati matris dei & ipsi Ioseph tanta præsumptio imputaretur, derogat quoque illi quod Ezech. 42. dicitur. Porta hæc clausa erit & non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam dominus deus Israel ingressus est per eam Aug. in li. de hære. Mirum istos prætermisso Eluidii nomine. Antidicomaritas Epiphanius appellauit.

138 **Euphrata** episcopus Colonien. sed insania Arrii infectus, neque oues eum sequebantur, quem ab episcopatu deposuerunt quatuordecim episcopi, videlicet Maximinus Treueren. Valentinus Arelaten. Donatianus Cabellonorum, Seuerinus Senonensis, Opratianus Cercassinus, Iessis Nimitini, Victor Vangionum, Valerianus Alisiodorensis, Simplicius Augustodinensis, Amandus Argentoracensium, Iustinianus Rauracorum, Eulogius Amegaronum, Seruatus Tungeren. Discolius Remorum, qui vna sententia dixerunt, Quia Euphrata ausus est Iesum Christum negare deum esse, Ideo non esse dignum episcopatu, sed deponendum & in locum eius instituerunt sanctum Seuerinum Burdegal. doctorem vitæ & hæreticorum malleum. Nemo enim magis ecclesiasticus est, quam qui nunquam hæreticus fuit secundum Hieroni. ad Theophilum, & i. q. i. capitulo Fertur. Vulnerato pastore, quis curandis ouibus adhibet medicinam, aut quomodo populum orationis iaculo tueatur, qui iaculis hostium sese ferendum exponit, aut qualem fructum de se producturus est, cui graui peste radix infecta.

139 **Eudoxius** Arrianus, quo suadente Gothi Arriani facti sunt, octavo li. hist. tri. c. 13. qui & sua peste Germaniam corripuit, fuit enim episcopus Germanicæ, quæ est ciuitas Sirie, & vt dicit venerabilis Beda. 4. li. de gestis Anglorum capi. 18. post concilium Nicenum congregata fuit in Anglia synodus, quæ gloriose approbavit & acceptauit condemnationem hæresum Arrii, Macedonii & Eudoxii. Hic nota quod secundum Hiero. 23. episcopus Antiochiæ post Paulinum Eustathius ordinatur episcopus, quo in exilium obfidem truso vsq; in præsentem diem Arriani ecclesiã occuparunt. Eulabius, Eupharnius, Placillus, Stephanus, Leonius, Eudoxius, Meletius, Eusoicus, Dorotheus, rursus Meletius, quorum idcirco tempora non digessi, eo quod hostes potius Christi quam episcopos iudicem. Item Eudoxiani vel Arriani, idest qui contra spiritum sanctum pugnant, dānantur in secunda synodo vniuersali Constantinopol.

140 **Euphenitæ**, hi habent vnam & eandem sectam & hæresim, secundum Epiphanius cum Psallianis, quære infra, 141 **Eucratice** dicti, qui carnem abominantur, anno. 175. sub M. Antonio imperatore & Aniceto papa, & a Taciano, Eucrates Bardefanes, alterius hæreseos princeps notus efficitur, & concordat cum Tacianis, & C. de hære, appellantur Eucratistæ. Euse. Cæsa. lib. 4. Musani fertur libellus multa elegantia scriptus ad quosdam fratres qui declinauerunt ad hæresim Eucratistarum nuper exortam, cuius auctore extitisse Tacianum sermo asserit, vel dicuntur f. Aug. Eucratice.

142 **Eufonius** episcopus lepra Arriana infectus, dixit quod filius non est similis patri secundum substantiam, neque verus est neque vera eius sapientia, neque verum naturaliter patris verbum est. 1. li. hist. tripar. c. 13. Hunc Alexander magnus episcopus priuauerat diaconatu. 2. li. hist. tri. c. 48.

143 **Euticius** dogmatizauit quod alius homo moritur, & alius resurgit, & quod inuisibile & impalpabile corpus futurum sit, Contra illud Job. 19. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt & non alius. In quo expresse indicat veritatem resurrectionis, & prauorum facta redarguit. Vide in glo. dicti ca. Job,

144 **Euticiani** vel Euticetæ siue Euticianistæ. C. de hære. 1. quæcūque; vel Euticiustæ. 1. Arriani, dicti ab Euticete Constanti nopolitano abbate, qui Christum post humanam assumptionem negauit existere de duabus naturis, sed in eo solam diuinam asseruit esse naturam, de quo dicit Beda in homil. super Marcum. c. 8. In hac lectione consideranda est in vno eodemque redemptore nostro distincta operatio diuinitatis & humanitatis, atq; Euticetis error qui vnã tantum in Christo operationem dogmatizare præsumpsit procul Christianis finibus expellendus. Et Boetius in libro de duabus naturis eandem hæresim reprobat, & quarta synodus Calcedonen. sub Marciano principe Euticetem prædamnauit dist. 15. canones. Et Marcellus martyr Anticyranus episcopus multa aduersus Euticetẽ Græcum scripsit volumina, & Prosper episcopus Aquitonicus diuersas epistolas, & contra eundẽ Genadius sex libros scripsit. Anno. 444. sub Marciano imperatore & Leone. 1.

144 **Eunomiani** ab Eunomio dialectico Aetii discipulo, qui sophistis matibus contra deum locutus est, inquit. Deus de substantia sua nihil nouit amplius quam nos. Dissimilem patri asseruit filium, & filio spiritum sanctum. hic impietatis cumulo auxit Aetii blasphemias, multa contra fidem nostram scripsit, & disputando legis sectatoribus suis dedit, vir animo callidus, anima & corpore leprofus. De quo Euse. li. 4. & in hist. tri. li. 5. contra quem disputat magister Sen. in. 1. dist. 6. & Aug. 16. de tri. & dicit de hære. quod ad hoc hominis fuit moribus inimicus, vt asseueraret quod nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseuerantia peccatorum. si huius que ab illo dicebatur fidei particeps esset, contra quem Basilius elaborauit insignes libros, & similiter Gregorius Nisenus frater beati Basilii, similiter & Gregorius Nazian, duos libros scripsit. Eunomiani dicuntur etiam Anomiani. i. sine lege, & condemnati sunt in secunda synodo vniuersali Constantinopoli.

145 **Faustus** Manichæus fuit, de Christo asseruit quod nasci non potuerit nec mori, & contendit dicere Christo ex virgine nasci ciuitatem nullam, & mortem eius in cruce falsam fuisse, contra quem August. 33. libros scripsit, & omnia opera eius sunt apocripha dist. 15. sancta Romana Faustus iste maximus hæresiarcha, qui legem veterem & prophetas blasphemauerat, & deum veteris testamenti malum esse dicebat, & fuit Afer.

147 **Felix** Manichæus quauis esset artibus liberalibus ineruditus, erat tamen versutior Fortunato, qui ad ciuitatem Hipponensem accessit, & ibi suos dissiminauerat errores, sed Aug. biduo in ecclesia præsentis populo disputauit. & eum conuicit, & duos libros contra eum scripsit. Hic Felix dixit quod Manichæus fuerit apostolus Christi de promissione spūscī multū errauit, & dixit terram deo coæternam.

148 **Felicianus** Arrianus, contra quem disputauit Aug. & librū contra eum scripsit, asseruit quod magis rationibus quam scripturæ testimoniis in fidei disciplina agendum sit, & negauit hominon, idest cōsubstācialitatẽ patris & filii, & quod filius non sit patri coæternus, & quod sit creatura. Et Augustinus argumēta eius tangit & soluit in decem & octo capitula.

149 **Feliciana** hæresis, a quodam Felice autore, quæ condemnatur anno. 784. sub Constantino sexto & Adriano. 1. hæc hæresis dixit Christum esse filium dei adoptiuum, sed vt dicit Amb. li. de incar. adoptiuum filium non dicimus filium esse natura, sed eum dicimus natura esse filium, qui vere est filius, sed Christus verus & naturalis dei est filius. Matth. 16. & 1. Io. vi. Et prædicta hæresis posuit in Christo duas hypostasēs, de hoc b. Tho. 3. parte q. 23. ar. 4.

149 **Flaccitas** Arrianus & blasphemus, multa opera impietatis & iniustitiæ dogmatizauit, similiter & Stephanus & Leon tius. 5. li. hist. tri. c. 32.

149 **Flagellantium** hæresis fuit circa tempus concilii Lugd. in Italia ortum habuit, & in Almanniam & Galliam progressa hisarie, qui se nodosis flagellis, in quibus aculei inserti erant, flagellabant ad ostentationem, ex qua secta multi graues errores pululabant in pberisque locis, circa fidem & sacramēta ecclesiæ, quæ potremo in parte igne & gladio exterminata fuit. Dicit Io. Gerson in trac. contra sectam illorū. Taliter se flagellantes non curāt de sacramēto confessionis & poenitentiae sacramentalis, dicentes quod hæc flagellatio potior est ad delendum peccata, quam quæcūque confessio, immo equiparāt vel præponunt martyrio, quoniā facimus, inquit, vltro funde nos sanguinem proprium quod ab aliis martyres pati

cogebantur. Dicit autor v vandalicæ li. 8. secta Flagellantium vehementer increuit per prouincias, incertum quo autore primum instituta, nisi illo qui cæteris non vigilantibus traditur euangelio super seminasse zizania. Homines isti rudes erant, cruces in veste præferabant, ad vrbes gregatim ibant tristes & mœsti, liuientes ex crebris ictibus scapulas prætulere, neminem rogabant aliquid, oblata spon resumebant. His tamen religionis signis vitia tegebant & alebant occulte. Aliquando a duobus fratribus Ord. Præd. interpellati, quid nemine mittenti docere & prædicare præsumerant, indignati in eos inuehuntur, & cum alius sua fuga vix cõsuleret, velocissimus fretus pedibus, alium lapidibus obruerunt iuxta Mosam.

142 **Florinus** in vrbe Romana gradu presbyterii collapsus vna cum Blasco socio criminis & furoris, plurimos de ecclesia in suum barathrũ deducebant: noua aduersus veritatem figmenta machinantes, vt dicit Euf. 5. li. ca. 15. Sed Apollinaris Hierapolites contra hanc hæresim scutũ validissimũ protulit. Ab isto appellatur Floriani secundum Aug. qui dicunt deum creasse mala. Contra quod scriptũ est Gene. 1. fecit deus omnia bona creasse, scilicet effectiue, nedum permissiue. Et dicunt deum esse causam mali. Contra illud Iohan. 1. Sine ipso factum est nihil. i. peccatum. Et aduersantur Colletianis.

143 **Fotiniani**, a Fotino diacono Tessalonicen. vel a Fotiniano Gallo suscitans hæresim Christum ex Maria per Ioseph nuptiali coitu fuisse cõceptum. 24. q. 3. quidam. Hic a Valentiniano imperatore expulsus fuit anno. 374. & moritur in Galatia. Et dicit b. Tho. contra gen. ca. 4. Quidam peruersi homines huius doctrinæ veritatem suo sensu meriti præsumentes, de filio varias & vanas opiniones conceperunt. opinantes Iesum Christum purum hominem esse. & ex Maria virgine initium sumpsisse, sed per beatæ vitæ meritum diuinitatis honorem præ cæteris fuisse adeptum. Hanc positionem primo adinuerunt quidam antiqui hæretici, Cherintus & Ebion, quam postea Paulus Samosetanus instaurauit, & postea a Fotino est cõfirmata, vt qui hæc dogmatizent, Fotiniani nuncupantur. Et. 5. li. hist. tri. ca. 5. Fotinus dicebat, deus quidem omnipotēs, vnus qui proprio verbo condidit vniuersa, ante sæcula natiuitatem & existentiam filii dicere fugiebat, sed ex Maria natum dicebat Christum, cuius dogma in concilio Smyrno damnatum est, & sic dicit Glo. super illud Hierem. 17. Maledictus homo qui confidit in homine. Maledictus ergo Paulus Samosetanus & Fotinus, qui quamuis sanctum & cunctis virtutibus excelsum. Christum tamen prædicant hominem, contra illud

ad Galatas primo, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum. Et idem habetur de Fotino distinctione decimano na, capi. Anastasius. Audentius scripsit contra Foti. librum, vt recitat Gennadius presbyter Massilien. in de ecclesiasticis scriptoribus.

Fotunatianus, natione Afer Aquilegien. episcopus imperante Constantino, breui & rustico sermone in euangelia scripsit commentarios. Et in hoc habetur detestabilis, quod Liberium Roma. vrbis episcopum pro fide in exilium pergẽtem primus sollicitauit ac fregit. & ad subscriptionem hæreseos cõpulsit. Hæc Hiero. in de viris illust.

144 **Fratricelli**, de quibus in extraua Iohan. 22. que incipit. Sancta Romana. Non mille, inquit, profanæ multitudinis viri, qui vulgariter Fratricelli seu Fratres de paupere vita, Bisochi, siue Beguini, vel aliis nominibus nuncupantur in partibus Italiae, necnõ in insula Siciliensi. &c. qui contra canones habitum nouæ religionis sumpserunt, & infra. Et quia in errorum barathrum faciliter ruunt, qui conceptus proprios patrum diffinitionibus anteponunt, ipsorum quam plurimi sicut fide digna relatione percepimus, a veritate catholicæ fidei deuiantes, ecclesiastica sacramenta despiciunt, ac alios errores student multipliciter seminare. &c. De quorum etiam erroribus in extraua. Io. 22. quorundã, & in alia, quia inter nonnullos, & in Antonino. 4. parte ti. 11. ca. 7. Nec ostenderunt aliud miraculum nisi incinerationem corporum. Et in. 8. lib. Saxonie. Fratricelli visionem animarum sanctarum dicebant differri vsque ad nouissimum diem, cũ præualeat veritas dicente Christo ad latronẽ. Hodie mecum eris in paradiso. Et in abditis locis eorum tale fiebat scelus, vt vocatæ & de industria seductæ speciosiores quæque viduæ vel virgines cũ in atris noctu venirent sacerdotes & eius sectæ clerici, clausæ diuinas laudes ad comparandam fidem ex Christiano ritu cantabant. Quibus nocte media finitis, sacerdotes alta admonebant voce binos debere masculum & foeminam, spiritu inuocato sancto in copulam carnalem commisceri. Quibus dictis luminibus extinctis, quilibet proxiam mulierem prosternebat sibi, & si ex tali coitu mulier concepisset, infans genitus in speluncam deferebatur, & per singulas manus trahebatur tandiu totiensque baiulandus quousque animam exhalabat. Isque in cuius manibus expirabat, maximus pontifex creatus habebatur. Et alia nefanda, ergo bene dicit glo. Osee. 7. Hæreticus est ve æternum, qui recedunt a creatore, & vlulant in conciliabulis suis, quæ cubilia appellantur quasi ferarum lustra, quibus libidini & stupris vacant. Et quicquid dicunt, putant se

in laudes dei dicere. Ululatus est luporum & canum infantium sonitus. Et secundum Euse. de temporibus. Bonifacius octauus hæresim eorū qui se Fratricellos dicebāt dānauit & vbiq; p̄secutus est.

146 **Fortunatus**, a quo Fortuniani, de quibus. C. de hære. Hic Fortunatus natus erat presbyter Manichæorum, qui apud Hipponem longo temporæ fuit conuersatus & multos ibi deceperat, & in magna ibi erat fama, contra quem indicta erat solennis disputatio inter ipsum & Augustinum, fuit autem quæstio. Vnde sit malum. Augustinus dicebat quod malum in homine fuit oriturum ex proprio libero voluntatis arbitrio. Fortunatus autem dicebat, naturam mali deo esse cœternam, cum ergo ibi longa disputatio fieret & ibi consules & notarii essent, disputatio nō fuit illa die diffinīta. Sequentē autem die conuenerant & Fortunatus publice est confusus, & sic a ciuitate Hipponensi discessit, & Augustinus cōtra eum librum scripsit. Et Augustinus de Fortunato sermone quinto ad fratres in eremo dicit. Quoniam Fortunatum ad partes occulte velut lupum iam sentio, ideo compulsus reuersus sum ad vos cupiens illum videre & cum eo pariter disputare, & illum cōculcare, deo auxiliante, qui totis viribus dissipare conatur, & iugulare filios quos peperit in visceribus charitatis. Orate & nolite deficere, vt Fortunatum Manichæorū presb. sicut publice sanctę Christianę fidei insidiatur, ita & nos cū suis, dei gratia coadiuuante, publice eū superare possimus.

147 **Friges** sunt Manichæi vel Priscillianistę, C. de hære. de quibus dicit Euse. li. 5. c. 17. si qui forte inuenti fuerint cum eis de hæresi Frigum, secernant se ab eis. & respuant eorum societatem, spiritui Montani & Maximillę acquiescendum putant.

148 **Fulgentius** Donatista, duo principia & duo baptismata posuit, & quod reis & peccatoribus sacramentum baptismi nihil conferat, dicente Solomone, Fons vitę in manibus iusti. Quos errores ponit Aug. in li. contra eundem.

149 **Gabaonitę** vel Gaionitę appellati, a Gaio, qui temporibus Iustiniani principis per populi peruersi electionem vno die electi sunt episcopi. Hi errores Euticetis & Dioscori sequentes, Calcedonense concilium respuunt. Ex duabus vnam in Christo naturam asserunt, quam Theodoriani corruptam. Gaionitę incorruptam contendunt, & dixerunt quod Christus est compositus ex natura diuina & humana, igitur semper est immortalis, habens corpus incorruptibile, quod reprobatur beatus Tho. quod libe. 4. q. 1. articu. 8. Gaionitis non enim solum corruptione putrefactionis posuerūt cor

pus Christi incorruptibile, quod fides catholica tenet, secundum illud Psalm. Non dabis sanctum tuum videre corru. Sed etiam corruptionē quę pertinet ad corruptionem mortis, quod est impium, vt dicit Damas. in. 3. c. 18. & hoc ante resurrectionē. Nam si indissolubile, non cōsubstantialē nobis. sed opinione & nō veritate facta sunt, quę facta testatur euangelium. famē, sitim, clauorum fixuras, lateris apertionem & mortem, si autem opinione facta sunt, fraus igitur est & deceptio, dispensationis mysterium, & opinione & non veritate factus est homo, & opinione igitur & non veritate saluati sumus, sed hic facessant. & quæstione prima talia dicunt salutis expertes fiant. Hęc ille. Et ista hæresis damnata est in sexta synodo.

150 **Galderus** Seguariensis, alius Geraldus Seguerelli de Parma, famosissimus hæreticus, condemnatus & concrematus fuit in ciuitate Parmensi in Italia, per episcopum eiusdem loci, & per patrem Mafredum. Ord. Præd. inquisitorem, temporæ Bonifacii octauui, huius discipulus fuit Dulcinus, de quo supra.

151 **Gaudentius** Donatistarum episcopus, qui cōtra Aug. duas scripsit epistolas. propter quod Aug. fecit duos libros contra eum, in quibus ad insanias suas sufficienter respondit, contra illum & alios Donatistas missus fuit quidam tribunus executor imperialium iussionum ad concremandum Donatistas.

152 **Galla** non gente sed nomine, maga fuit & hæretica, adiuuans Priscillianum hæreticum, & secundum Hiero. ad Cresipontem aduersus Pelagian. Priscillianus cui iuncta Galla germanam huc illucque currentem alterius & vicinæ hæresis reliquit hæredem. &c.

153 **Galatę** Græci sunt, quos sanctus Aug. li. 3. de ci. dei, capi. 21. vocat Gallogręcos, prouincię Asię minoris, hi fuerunt filii Galilorum, qui vsque ad Græciam processerunt, & ibi remanserunt. De quibus Iustinus li. 14. multa scripsit, qui Galatę ad fidem fuerunt cōuersi per s. Pau. Apostolum, sed post discessum eius tentati sunt a falsis prophetis, vt in legem circuncisionis verterentur, ad quos Pau. scribit, di. O insen. Galatę, quis vos fascino non obedire veritati &c. quasi diceret. O veri stulti Galatę, quibus res vsque adeo absurda persuaderi potuerit, vt cum Iudeos ab onere legis liberaret euangelii fides, vos liberi nati, vltro daretis vos in seruitutē? Quis fuit ille qui vestrę inuidēs felicitati, qua hactenus fruebamini per libertatem euangelicā fascino vos lesit, & istam incantauit dementiā, vt veluti Christo diffisi ad frigidę legis præsidia cōfugiatis? Vbi nunc illa præclara fiducia? qua per mortem Christi sperabatis perfectam iustitiam ac salutem absque legis auxiliis. Vnde Hieron. super Amos. 2.

Qui ita ingreditur ecclesiam, vt legem seruet cum euangelio, cum patre Iudæo ingreditur ad puellam, id est circuncisionem, & alias legis obseruantias, ita & pater Iudæus & imitator Christianus vna fornicatione contaminantur, Christum putantes insufficientem. Ad Galat. 5. Si circūcidimini, Christus nihil vobis prodest. Quemadmodum enim per baptismum toti dicamur Christo, ita qui circūciditur, totus dedicatur legi.

169 **Gauisus** episcopus, sed Arrianus, quem Alexander Constā. cum cæteris excōmunicauit. i. li. hist. tri. c. 13. Hiero. Aduersus Lucifer. dicit. Cum igitur episcopus in ecclesia cōstituatur vt populū coercerat ab errore, quantus erit error in populo cum errat ipse qui doceat, prohdolor Antichristi discipulus Christi ecclesiā gubernat. si quippe vt vis Arria. ep̄s hostis Christi sit infatuatū sal. Sit lucerna sine igniculo, sit oculus sine pupilla, nempe eo peruenies vt salire nō possit, q̄ sal ipse nō habeat, nō illuminet cæcus, nō accēdat extinctus

164 **Gazari**, de quibus. C. de hære. l. Gazaros Patarenos. & c. perpetua damnamus infamia. diffidamus atque bannimus, & in coena domini Romæ excommunicantur. De his extra de hære. c. sicut ait beatus Leo. Quia in partibus Tholosanis hæreticorum, quo alii Gazaros, alii Patarenos, & alii aliis nominibus vocant, inualuit damnanda peruersitas. & c. Et Hiero. super 47. Esaiæ. Gazarenos aruspices appellat.

166 **Gaius** Germinius, isti duo hæretici in caudis colligati in errore Arrii, cum suis condemnati sunt in concilio Ariminensi tempore Constantii imperatoris, quinto lib. hist. tri. ca. 22.

167 **Georgiani**, a sancto Georgio sic vocantur, quem in suis præliis contra paganos, præcipuum habentes aduocatum & signiferum, cum honore venerentur, quocunque tendunt in turmis simul incedunt, & habent vexillum cum imagine b. Georgii depictum, & sunt Christiani vicini ciuitati Mechæ, vbi habetur corpus Mahometi Saracenorum prophætæ, & habet archiepiscopum qui est in monte Sina in claustro sanctæ Catarinæ, cui obediunt per omnia vt nos domino papæ, errores Græcorum sequuntur in sacramentis & aliis, clerici eorum rotundas habent coronas, laici vero quadratas, nobiles eorū mulieres more Amazonum armis in præliis vtuntur, in officiis & scripturis lingua Græca vtuntur alias Chaldaica.

168 **Georgius** Laodiciæ episcopus Arrianus ab Alexandro ciuitatis Alexandrinæ pontifice damnatus est, & ob sua facinorosa depositus, & concilium sanctum decreuit non esse episcopum, nec communionem cum fidelibus mereri, li. 4. hist. tripar. c. 23.

Gilbertus cognomento Porritanus Pictauctri episcopus, in sacris literis plurimū exercitatus, sed sublimiora se scrutatus ad insipientiam sibi. Siquidem de sanctæ trinitatis vnitae & diuinitatis simplicitate, non simpliciter sentiens, nec fideliter scribens discipulis suis, panes proponebat absconditos, furtiuas propinabat aquas, & cū super hoc inualesceret scandalū, vocatus est ad medium & librū tradere iussus est, & in concilio Remensi corā Eugenio papa Bernar. biduana disputatione conuicit. De hoc in Porritanis.

Gnoite & Tritoitæ, a Theodotianis exorti sunt, & ab ignorantia dei dicti sunt, quia a peruersitate a qua sunt exorti, adiiciunt id quod Christi diuinitas ignoret qui sunt scripta futura de die & hora nouissima, nec recordantes Christi personam nesciam loqui in Esaiā, dies iudicii in corde meo. Hæc Isido. & 25. dist. qualis & 2. q. 1. Deus omnipotens cum sit sapientia patris.

Gnostici propter excellentiā scientiæ suæ, se ita appellare voluerunt, quorum patriarcha fuit Basilides, secundum Hiero. in de viris illustri. Mortuus inquam est Basilides, a quo Gnostici in Alexandria, temporibus Adriani. Animā naturā dei esse dicunt, quod reprobatur. 32. q. 2. Moses, vbi dicitur cōtemplentur facturam Adæ, in Adam enim exemplum est datum, vt ex eo intelligimus, quia iam formatū corpus accepit animā, nam poterat deus limo terræ admiscere, & sic formare corpus. Et bonū & malum deū, suis dogmatibus ponunt, contra hoc dicitur de cōse. di. 3. c. omnes. Pater & filius & spiritus sanctus vnus eiusdēque substantiæ inseparabili æqualitate diuinam insinuant vnitatē. Hi omnibus aliis sunt vaniores & deturpiores, denique cum ab aliis per diuersas terrarū partes aliter & aliter nuncupentur, nōnulli eos Borboritos vocant, aliqui eos Nicolaitis exortos putant secundum Aug. in de hære. & dixerūt quod diuinitas sit trinitas, & damnantur in synodo prima Bracarensi.

Gordeus, vnde Gordini, vnus fuit de septem hæreticis, quos re citat Euse. li. 4. ca. 18. quorum tamē vnusquisque diuersis corruptionibus fidei seorsum scisma componens, propriam sectā & proprios habuit sectatores.

Gothi Arriani effecti sunt, tempore Valentis imperatoris, qui Histrum transeuntes, pacem cum Valente fecerunt. Tunc præses Eudoxius suggessit imperatori vt ei Gothi cōmunicarēt, dudū enim diuinæ sanctæ radiis imbuti apostolicis dogmatibus pascebantur. Communio, inquit, vnius dogmatis firmiorem facit pacem inferens certamen esse verborum non differentiā dogmatum, quā ob rem Gothi maiorem patrem filio dicunt, lib. 8. hist. tri. ca. 13.

174 **Græci** in primitiua ecclesia famosi & celebres fuerunt in fide. præclaras ciuitates & insignes ecclesias & doctores per multa tēpora sub ecclesiastica obedientia possederunt, duræ tamen ceruicis semper fuerunt arrogantes, & vsque hodie sanctę Roma. ecclesię rebelles, sacrorum suorum conciliorum determinationibus atque decretis minime obtemperantes, summū Pon. Christi vicariū omnesque nos Latinos tenent excommunicatos, sacramentū confirmationis paruulis suis mox post baptismū conferunt, per simplices sacerdotes contra ecclesię determinationem in fermēto conficiunt, aquā in missa vino non commiscunt, sacramētis nostris nullam reuerentiā faciunt, purgatorium negant, & quod spiritus sanctus a patre & non a filio procedat, & quod sancti non vadunt ad paradysum vsque ad diem iudicii, quod impugnat b. Tho. 4. contra gen. Et aliqui eorum dicuntur Suriani, aliqui Nestoriani, &c. Hiero. 2. li. cōtra Iouini. Vni uersus pene error de Chaldæo & Syro & Græco sermo. processerat.

176 **Gronius** falsarius & hæreticus, miserabiliter emulus Hieronymi, libro anuli nomē inscripsit, in quo error de Impeccantia, & sub noīe Xisti martyris vr̄bis Ro. episcopi, cum sit Sexti Pythagorici gentilissimi, in quo li. nulla Christi, nulla spiritus sancti, nulla prophetarū, nulla apostolorū sit mentio, vt dicit Hiero. super. 22. Hiero.

176 **Godeschalcus** hæreticus, vt dicit Sigibertus in chronica sua, a Rabano archiepiscopo Maguntino rationabiliter vt multis visum est, conuincitur, sed tamen in suo perseuerat errore. Anno. 849. Cum enim quis stulta obstinatione sectę aut hæresi adhęserit errore, quem semel concepit semper sectari, nullatenus cessat, & hæc est conditio hæreticorum.

177 **Girouagi** videntur habitu monachi, sed sunt hypocritę hæretici, calia seminantes, sub nulla regula obediētia viuentes, & hi apud Aegyptios dicti sunt garabaitę. Et istos reprobat Alpharus in de planctu ecclesię libro secundo.

178 **Gondissalus** in Hispania in diocesi Conxensi tempore Innocen. sexti quendam librum hæreticalem dictauit, cuius scriptor fuit Nico. de Cala. dæmone ei visibiliter apparente & docente, hunc librū virginalem vocauerunt, quem librū Nemerici Ord. Pręd. & vicarius episcopi Barchinon. cōdemnauerunt, & dictū scriptorem iudicialiter combusserunt. Vide in Nicolao de Calabria.

179 **Guilhermus** de quo in. 2. li. vniuersalis boni. ca. 47. Quodā noctro tēpore in vr̄be Antvverpien. Brabatię Guilhermus Cornelius noīe, hic in hypocrisi & simulatiōe diutius cōuersatus, præbendę beneficiū quasi sub p̄textu perfectę paupertatis dimi-

sit, & tamen luxurię totus erat deditus. Dicebat autem sicut rubiginem igne, sic omne peccatum paupertate consumi, & ante dei oculos annullari, meliorem esse publicam meretricem pauperem, quam sit aliquis castus perfectissime continēs, dum tamen aliquid in sui retineat subsidium. Et propter hoc omnis prorsus religiosus esset damnatus. Quod autem dicebat pauperi luxuriam non esse peccatum, maxima erat blasphemia, quasi esse vellet & iustissime deus illis quibus præcepit. Non misereberis in iudicio pauperis. De isto autē certissima relatione didicimus, quod cum defuncto eo atque in ecclesia beatę virginis cum honore sepulto, quidam die tertia eandem ecclesiam introisset, vidit corporalibus oculis sepulchrum dicti Guilhermi vacuum & apertum, manifestissima significatione præfagiens futurę damnationis euētum. Nam post annos quatuor cognita, reprobata nequissimę hæresis illius malitia per venerabilem patrē Nico. Cameracen. episcopum Cadauer eius de sepulchro quasi stips inutilis secundum Esa. loquētem de Nabuch. proiectum est & cōbustum.

Guido hæresiarcha & scismaticus, facta eius damnantur extra de scif. ci. Hic successit Octauiano iniuste in cathedra & Paschalis vocatus fuit, & post mortem istorum duorum, Alexan. restitutus est, vt dicit Ber. glosator.

Guido de Lacha, in hist. Ord. nostri legitur, quod in episcopatu Brixien. erat quidā in sanctitate q̄ videbatur alter Iohānes baptista, & quasi omnes de illa prouincia currebant ad eum & credebant eum sanctum, qui tamen erat hæreticus. Mortuus & honorifice sepultus. Post tempus aliquod inquisitor per testes fideles inuenit quod fuit hæreticus, & de consilio episcopi & aliorum prudentū sententiātū est quod eius ossa cōburerentur. Astante igitur populo, ossa eius proiecta sunt ad ignē, & statim dæmones eleuarunt ossa de igne & tenebāt ossa suspēsa in aere, non tamen videbātur dæmones. Populares igitur cœperunt clamare. Moriatur episcopus cū istis fratribus, qui voluerunt comburere sanctū dei ex inuidia, ecce quomodo deus nō vult. Episcopus timuit. Fratres confortauerunt eū, dicētes. Domine nos sumus hic pro defensione fidei, præparetis vos ad missam, quia ostendet nobis dominus aliquod miraculum ne fides periclitetur. Missa fuit Sal. sancta pa. & eleuato corpore Christi, dæmones in aere clamauerunt. O Guido de Lacha, nos defendimus te quantum potuimus, sed modo non plus possumus, quia adest maior nobis. Et statim ceciderunt ossa in ignem & combusta sunt, & fides glorificata est. Hic perpenditur dolus diaboli. In isto casu dæmones hæreticum defunctum defendunt, vt plures animas decipiant.

174 **Græci** in primitiua ecclesia famosi & celebres fuerunt in fide. præclaras ciuitates & insignes ecclesias & doctores per multa tēpora sub ecclesiastica obedientia possederunt, duræ tamen ceruicis semper fuerunt arrogantes, & vsque hodie sanctę Roma. ecclesię rebelles, sacrorum suorum conciliorum determinationibus atque decretis minime obtemperantes, summū Pon. Christi vicariū omnesque nos Latinos tenent excommunicatos, sacramentū confirmationis paruulis suis mox post baptismū conferunt, per simplices sacerdotes contra ecclesię determinationem in fermēto conficiunt, aquā in missa vino non commiscunt, sacramētis nostris nullam reuerentiā faciunt, purgatorium negant, & quod spiritussanctus a patre & non a filio procedat, & quod sancti non vadunt ad paradysum vsque ad diem iudicii, quod impugnat b. Tho. 4. contra gen. Et aliqui eorum dicuntur Suriani, aliqui Nestoriani, & c. Hiero. 2. li. cōtra Iouini. Vniuersus pene error de Chaldæo & Syro & Græco sermo. processerat.

176 **Gronius** falsarius & hæreticus, miserabiliter emulus Hieronymi, libro anuli nomē inscripsit, in quo error de Impeccantia, & sub noīe Xristi martyris vrbis Ro. episcopi, cum sit Sexti Pythagorici gentilissimi, in quo li. nulla Christi, nulla spiritussancti, nulla prophetarū, nulla apostolorū sit mentio, vt dicit Hiero. super. 22. Hiero.

175 **Godeschalcus** hæreticus, vt dicit Sigibertus in chronica sua, a Rabano archiepiscopo Maguntino rationabiliter vt multis visum est, conuincitur, sed tamen in suo perseverat errore. Anno. 849. Cum enim quis stulta obstinatione sectę aut hæresi adhesionem errorem, quem semel concepit semper sectari, nullatenus cessat, & hæc est conditio hæreticorum.

177 **Girouagi** videntur habitu monachi, sed sunt hypocritę hæreticalia seminantes, sub nulla regula obedientię viuentes, & hi apud Aegyptios dicti sunt garabaitę. Et istos reprobatur Alpharus in de planctu ecclesię libro secundo.

178 **Gondissalus** in Hispania in diocesi Conxensi tempore Innocen. sexti quendam librum hæreticalem dictauit, cuius scriptor fuit Nico. de Cala. dæmone ei visibiliter apparente & docente, hunc librum virginalem vocauerunt, quem librum N. emerici Ordi. Pręd. & vicarius episcopi Barchinon. cōdemnauerunt, & dictū scriptorem iudicialiter combusserunt. Vide in Nicolao de Calabria.

179 **Guilhermus**, de quo in 2. li. vniuersalis boni. ca. 47. Quodā noctro tēpore in vrbe Antverpien. Brabantię Guilhermus Cornelius noīe, hic in hypocrisi & simulatione diutius cōuersatus, præbendę beneficiū quasi sub p̄textu perfectę paupertatis dimi-

sit, & tamen luxurię totus erat deditus. Dicebat autem sicut rubiginem igne, sic omne peccatum paupertate consumi, & ante dei oculos annullari, meliorem esse publicam meretricem pauperem, quam sit aliquis castus perfectissime continēs, dum tamen aliquid in sui retineat subsidium. Et propter hoc omnis prorsus religiosus esset damnatus. Quod autem dicebat pauperi luxuriam non esse peccatum, maxima erat blasphemia, quasi esse vellet & iustissime deus illis quibus præcepit. Non misereberis in iudicio pauperis. De isto autē certissima relatione didicimus, quod cum defuncto eo atque in ecclesia beatę virginis cum honore sepulto, quidam die tertia eandem ecclesiam introisset, vidit corporalibus oculis sepulchrum dicti Guilhermi vacuum & apertum, manifestissima significatione prælagiens futurę damnationis euentum. Nam post annos quatuor cognita, reprobata nequissimę hæresis illius malitia per venerabilem patrē Nico. Cameracen. episcopum Cadauer eius de sepulchro quasi stips inutilis secundum Esa. loquētem de Nabuch. proiectum est & cōbustum.

Guido hæresiarcha & scismaticus, facta eius damnantur extra de scif. c. i. Hic successit Octauiano iniuste in cathedra & Paschalis vocatus fuit, & post mortem istorum duorum, Alexan. restitutus est, vt dicit Ber. glosator.

Guido de Lacha, in hist. Ordi. nostri legitur, quod in episcopatu Brixien. erat quidā in sanctitate q̄ videbatur alter Iohānes baptista, & quasi omnes de illa prouincia currebant ad eum & credebant eum sanctum, qui tamen erat hæreticus. Mortuus & honorifice sepultus. Post tempus aliquod inquisitor per testes fideles inuenit quod fuit hæreticus, & de consilio episcopi & aliorum prudentū sententiātū est quod eius ossa cōburerentur. Astante igitur populo, ossa eius proiecta sunt ad ignē, & statim dæmones eleuarunt ossa de igne & tenebāt ossa suspēsa in aere, non tamen videbātur dæmones. Populares igitur cœperunt clamare. Moriatur episcopus cū istis fratribus, qui voluerunt comburere sanctū dei ex inuidia, ecce quomodo deus nō vult. Episcopus t̄muit. Fratres confortauerunt eū, dicētes. Domine nos sumus hic pro defensione fidei, præparetis vos ad militiam, quia ostendet nobis dominus aliquod miraculum ne fides periclitetur. Missa fuit Sal. sancta pa. & eleuato corpore Christi, dæmones in aere clamauerunt. O Guido de Lacha, nos defendimus te quantum potuimus, sed modo non plus possumus, quia adest maior nobis. Et statim ceciderunt ossa in ignem & combusta sunt, & fides glorificata est. Hic perpenditur dolus diaboli. In isto casu dæmones hæreticum defunctum defendunt, vt plures animas decipiant.

Helladius vnus de episcopis orientalibus fauētibus Arrio,
& verbum patris negauit, inæqualitatem in trinitate posuit,
& alios errores, de quibus. i. li. hist. tri.

Helonitæ, isti sacramēta legalia simul cum euāgelio dicebant esse
seruanda, de quibus Tho. 4. contra gen. c. 57. huius
modi error quasi contraria implicat, dum seruāt euangelicalia sacra
mēta profitentur incarnationē & alia Christi mysteria iam esse per
fecta, dum vero sacramēta legalia seruant, profitentur esse ventura;

Henricus genere Francus & Tholosanus, hæreticus sub vestimē
tis ouium lupus rapax, sed ad domini designationem
a fructibus eius cognoscimus illum, vt scribit s. Bern. ad Hildephon
sum comitem sancti Egidii, Basilicæ sine plæbibus, plæbes sine sacer
dotibus, & sine Christo deinde Christiani. Ecclesiæ synagogæ repu
tantur sanctuariū dei, sanctum esse negatur, sacra non sacramēta cen
sentur, dies festiui festiuis frustrantur solenniis. Morit̄tur homines in
peccatis suis non sacra communione muniti, paruulis Christianorū
Christi intercluditur vita, dum baptismi negatur gratia. Ad vocē
hæretici siluerunt in eo omnes propheticæ & apostolicæ voces. Ho
mo apostata est, qui relicto religionis habitu, nam monachus extitit
ad spurcitas carnis & sæculi, tanquam canis ad suum vomitum est
reuerfus, præ confusione habitare inter notos non sustinens, ob ma
gnitudinem criminis factus girouagus & profugus super terram. Et
cum mendicare coepisset, posuit in sumptu euangelium, euangeliza
bat vt manducaret, turpis lusor nocte cum meretricibus, inuentus
est prædicator insignis. De Lausana exiuit, de Cenomannis, de Picta
ui & Burdegali expulsus, nec patet ei vsquam reuersionis aditus.

Hezelinus de quo frater Tho. Brabantinus. 2. li. de bono vniuer
sali ca. 3. Tempore quo terra Albigensium purgari de
buit ab hæresibus. crux septies prædicata fuit contra diuersos. Septi
mo autem contra Hezelinum nobilem Italicæ, & eius complices, qui
condemnatus & publicus hæreticus, fidem catholicam grauitè in
sectatus est.

Hermas, princeps Messaliorum, & eorum errores ibi reperies,
& ab hoc Herma vel Hermia deriuati sunt Hermiani.
Istis Litarius præsul Meiticiensis ecclesiæ, & Amphilocheus famosis
simus Licitomensis antistes, viriliter restiterunt, oues Christi de me
dio luporum eripientes. Exo. 7. li. hist. tri. ca. 11.

Hermogeniani, ab Hermogene vocati, qui materiam non na
turam introducens, deo non naturæ eam cōpa
rauit. Matremque elementorum deam asseruit, quos Apostolus im

probat ad Gala. 4. elementis seruiantes, vt dicit Isid. & notatur. C.
de hære. & Aug. in li. de hære. Hermogeniani fuerunt in Africa, idē
sentientes cum Patrepassianis, & abiecti fuerunt ab ecclesia catholi
ca. Contra hæresim Hermogenis Theophilus sextus Antiochenus
episcopus, scripsit librum vnum, vt dicit Hiero. de viris illustr. Et. 2.
Timo. 1. Scis quod auersi sunt a me omnes qui in Asia sunt, ex qui
bus est Philetus & Hermogenes. Et in eodem loco dicit b. Tho. quod
hi duo conuersi sunt per sanctum Iacobum.

Heracleonitæ vel Heraclitæ, ab Heracleone. Duo assentunt prin
cipia, vnum ex altero, & ex his duobus alia pluri
ma. Feruntur autem suos morientes nouo modo, quasi redimere per
oleum balsamum & aquam, & inuocationes quas Hebraicis verbis
dicunt super capita eorum, secundum Aug. de hære. quorum autor
ibidem nuncupatur Hærarcha. Vel dicuntur Heraclitæ, quorum au
tor fuit Heraclius, hi resurrectionem carnis negant, & quod sacra
mentum extremæ vnctionis non sit a deo institutum, monachos &
monachas, & coniugia non habentes, in communionem recipiunt,
contra illud Actu. In omni gente quæ facit iustitiā. Ad regnum celo
rum non pertinere paruulos dicunt, quia non sunt eis merita vlla cer
taminiis quo vitia superentur, quod dānatur. extra de hap. c. maiores.

Hermannus Ryssvich. anno. 1052. ad perpetuum carcerem fuit
condemnatus per F. Iohannem Ommaten, sacrae
theo. professorem Ord. Præ. & inquisitorē, Et isti sunt arti. hæreticae
les eiusdē principales, propter quos iam poenitēs perpetuo carce
ri adiudicatus fuit. Primus quod mundus fuit ab æterno, & nō ince
pit per creationem fabricaram a stulto Mose, vt dicit biblia indistin
cta. Secundus, deus nunquā creauit angelos siue bonos siue malos,
quia hoc nullibi legitur in nostra scriptura. Nec est infernus, vt no
stri estimant. Itē post hanc vitam, nulla erit vita particularis, vt mor
tuo Socrate, moritur anima eius, sicut cum corpore incepit. Item do
ctissimus Aristo. & eius cōmentator Auerrois, fuerunt veritati pro
pinquissimi. Item Christus fuit stultus & simplex fantasticus, & sedu
ctor simplicium hominum. Et ego dico quod ille christus damnauit
vniuersum mundum & neminem saluauit. Quod enim homines in
terfecti sunt propter ipsum & suum euāgelium fatuum. Item quod
omnia quæ Christus gessit humano generi & rationi recte sunt con
traria. Item Christum filiū dei omnipotētissimi, aperte nego. Et Mo
sen legem a deo visibiliter & facialiter suscepisse recuso. Item fides no
stra fabulosa est, vt probat nostra fatua scriptura & ficta biblia & euā
gelium delirum. Item euāgelium nostrū falsum est, quia qui pōt crea

re mundum sine incarnatione, & cum potuit saluare sine incarnatione. Omnes istos articulos & consimiles, confessus est proprio ore, & sana mente coram inquisitore, & notario, & testibus, addens. Ego Christianus natus, sed iam non sum Christianus, quia illi stultissimi sunt. Idem Hermannus anno. 1512. postquam euaserat carceres priores, multos libros hæreticales conscripsit, quos in iudicio constitutus coram duobus causæ notariis & toto auditorio suos & manu sua cōscriptos cognouit. In libris istis compertæ fuere multæ hæreses propter quas post maturas deliberationes desuper habitas, iudicio doctiss. virorum inuentus fuit relapsus, & tandem pro tali condemnatus per F. Iacobum de Hochstraten sacræ theol. doctorem & inquisitorem Ord. Predic. & dominum Iacobum Ruyssch vtriusque iuris doc. & decanum Hagensem, a Reuerendiss. domino episcopo Traieci. in causa illa iudicem delegatum. Hi sua diffinitiuā sententia reliquerunt præfatum Hermannum magnificis iudiciis de solennissima illa altiori curia Hollandiæ & Selandiæ illic consistere aliter præsentibus. Qui & quæ de toto processu inquisitoris, &c. summaria (quod curia illa in similibus tenacissime obseruat) & sufficientem acceperat cognitionem, maturo habito concilio sua executoriali sententia iudicauerunt eundem Hermannū ante solis occasum in cineres resoluēdū.

Hermannus Italus, autor fuit hæresis Fratricellorum, cuius corpus apud Ferrariam sepultum iam. 20. annis, & qui pro sancto colebatur, exhumari & exuri fecit Bonifa. octauus, habitata de huiusmodi diligenti inquisitione. Nec tamen propter hoc hæresis ipsa exterminari potuit, & ob id hominis illius sectæ dicebant. Bonifacium nec quenquam illius successorē, & præsertim Iohannem 22. iure & ordine creatum esse pontificem, Vnde & clam conuentibus initis summis pontificibus aduersari cœperūt, quamquam magis luxuriæ & libidinis blandimenta sequi viderentur quam iuris pontificii quatere fundamenta. Hic nota quod Aug. diuersas epistolas scripsit quod oportet hæreticos etiam post mortem anathematizare, talem enim ecclesiasticam traditionem alii episcopi seruauerūt, sed & Ro. sancta ecclesia quosdam episcopos post mortē anathematizauit, licet in vita sua accusati non essent. Sic factum est de hæretico Hermannō, & de hoc. 24. q. 2. sane profertur.

Hermophilus, de quo sic dicit Euf. li. 5. ca. 29. Hermophili exemplaria non conueniunt cum Apollonicis, sed ne ipsa quidem sibi ipsis concordant, si priora cum posterioribus conferas, semper enim emendant quibus semper displicent quod emendant, sed noua quædam perquirunt cum eis quæ in usu sunt videbā

tur aduersa, quid autē temeritatis habeat istud admissum arbitror ignorare, aut enim non credūt diuino spiritu scriptas esse scripturas & sunt infideles, aut semetipsos arbitrantur sapientiores esse spiritu sancto, & quid aliud indicant per hoc nisi quia a dæmone aguntur.

Hircius, hic sancta euangelia falsificauit, & illa euangelia quæ ipse se confinxit, iudicata sunt cauenda, distinctione decima quinta, sancta Roma. 192

Hyminaeus hic fuit apostata, repellens a se fidem & circa fidem naufragauit, factus hæreticus & alios seduxit. Vulpes enim magnam caudam habent, & hæretici multos trahunt secū in perditionem, & hunc Hyminaeum Apostolus tradidit satanæ. 1. ad Timo. 1. & eius hæresis ponitur. 2. ad Timo. 2. quia a veritate fidei decidit, dicens resurrectionem iam factam esse, & sic negat futuram resurrectionem. De hoc Tho. 4. contra gen. ca. 79, & dicit Polycarpus ad Phil. qui dixerit neque resurrectionem, neque iudicium esse, hic primogenitus satanæ est. Esitius, Leuit. 10. Paulus Hyminaeum puniit & Alexandrum. aliena docentes, ne exemplo suo aliis præbeant causam mortis. Apostare nequam est, mortale est, merito ergo arguendi sunt hæretici, qui relictis, quæ ab apostolis audierūt, noua inducebant, & per hoc fraternæ charitatis fœdera dissipabant.

Hieronymus de Praga hæresiarcha, de quo in de orig. Bohem. c. 18. hic & Io. Huss fuerunt vocati ad concilium Constantiën. Sigismundo imperatore suadente, hi fuerunt cæteris regni Bohemiæ doctiores, & hæresum principes habebantur. Ioannes ætate maior habitus, doctrina ac facundia superior Hieronymus. Rogati a patribus concilii fuerūt ne plus sapere quam ecclesia vellent, sed saperent ad sobrietatem, peregrinas opiniones relinquerēt, ingenia sua quæ erant nobilissima, vnde viciosa infania ne fœdarent, & vt inuentiones suas vniuersali concilio submitterent. Steterunt in proposito pertinaces Bohemorum animi, neque victi rationibus vinci voluerunt, se veraces sancti euangelii æmulatores, Christi discipulos esse. Ro. ecclesiam cæterasque per orbem dispersas, longe a traditionibus apostolorum abiisse. Primores magni synodi, vbi pertinaciam & immutabiles animos perditorum hominum animaduertissent, membra ecclesiæ putrida quæ sanari nō poterant, ne reliquum corpus inficerent, resecanda censuerunt. Lata in concessu patrum aduersus contumaces sententia cremandos esse, qui doctrinam ecclesiæ respuerēt. Prior igitur Ioannes combustus est. Hieronymus diu postea in vinculis habitus, cū resipiscere nollet, pari supplicio affectus, sub Sigismundo imperatore. anno. 1416.

- 194 **Hirena** imperatrix peruersa & pessima hæretica, vxor Leonis imperatoris quarti, quã Constantinus sextus filius eius amouit a regno, vt suis negotiis fœmineis intenderet. Ipsa enim ad tempus cū filio regnauit. Amota a regimine, odio in filiũ cõcepto, filiũ & filios filii exoculauit. Hinc Græci eã carceri monachali m̄ciparũt.
- 195 **Honoricus** quintus vualdorum rex zenonis principis temporibus regnauit, qui perfidia Arrianorum deprauatus, trecentos episcopos cœpit, & eorum ecclesiis clausis, in Sardinia exulare coegit. Hæretici olim persuaserunt principibus, vt catholice ecclesiæ defensores in exilium pellerentur, vt desolatam pl̄bem facilius seducerent.
- 197 **Hussite**, a Ioan. Huss appellati sunt, sub vuencessao rege Bohemię. Sice eorum insania ortum habuit, vt scribit Pius. ii. in de ori. Bohem. c. 37. Quidam nobilis Bohemus ex domo quam putridi piscis vocant, apud Oxoniam Anglię ciuitatem, libros Ioan. vicleff inuenit, & secum tanquam thesaurum patrię suę intulit, & hoc virus fœtidum tanquam putridum piscem in suos ciues euomuit, & post recessum Teutonicorum de Praga ad Lipsip. Ioannes Huss de libris Io. vicleff multa attulit in medium, asserens in eis omnem veritatem contineri. Et sic ad eum traxit multos, qui cœperunt latrare in sacerdotes, & ab ecclesia catholica recesserunt, & impiam vualdensium sectam atque insaniam amplexi sunt. Huius pestifere factionis iam pridem damnatæ, dogmata sunt. Romanum presulem reliquis episcopis parem esse, in sacerdotes nullum discrimen, presbyterum non dignitatem, sed vitę meritum efficere portorem. Purgatorium ignem nullibi inueniri. Mendicantium religioes malos demones inuenisse. Item quod Paulus nunquam fuit m̄brũ diaboli, licet fecerit quosdam actus actibus ecclesię malignantium similes. Item duę naturę diuinitas & humanitas sunt vnus Christus. Item quod condemnatio, 4.5. arti. Ioannis vicleff per doctores facta, est irrationabilis & iniqua. Et summarie Ioannes de Turrecre, in fi. 4. li. summæ de ecclesia ponit. 30. articulos Io. Huss, qui fuerunt condēnati in concilio Constantiē. quere aliquos infra in vualdensibus. Et ab isto Ioanne infecti sunt pene omnes Bohemi, & qualiter sit combustus, dictũ est in Hiero. de praga. Et Andreas de Broda doctor Pragē. tempore concilii Constantiē. scripsit contra quatuor arti. Hussitarum, quos practicauerunt Ioannes Huss & Hiero. in Bohemia. Item fecit tractatum de venerabili sacramento corporis Christi, vbi probat quod nō liceat populum laicalem excommunicare sub vtraque specie, & soluit motiua Hussitarum.

198 **Iba** hæreticus, cuius epistola dānatur in quinta synodo Constantinopoli. quam scripsit ad Marimperfam, quę denegat dñi verbum de sancta genitrice semper virgine incarnatum hominem factum, dicit autem purum hominem ex ea natum esse, quem templum vocat, tanquam alio existente deo verbo & alio homine. Sanctum Cyrillum reprehendit & hæreticum vocat, & vituperat Ephesinam sanctam primam synodum, tanquam sine iudicio & requisitione Nestorium deponentem.

199 **Iacobellus**, ex Misna expulsus, ad Bohemiam asylum hæreticorum fugiens, quia vualdensi lepra infectus fuit. Hic cum Ioan. euāg. legisset, quia dominicum corpus sub duplici specie, panis vni que sumebatur, publice populum cõmonere cœpit, ne dei ceps cõmunionē calicis negligenter. Consenserunt hæretici oēs. Remedia inquiruntur Ioannes. 23. papa plenam remissionem peccatorum indulsit his qui ad tuendam ecclesiam arma induerēt. Recitabatur in ecclesia Pragē. decretum Pon. Quod cum quidã sordidę artis audissent, Ioannem papam antichristum esse magna voce clamauerunt, qui crucem contra Christianos decerneret. Et mirum est, quod aliqui volentes literari estimari, sequentes hereses Iacobelli, vbi nō est doctrina, non fama doctoris, nec vitę sanctitas, non miraculum, dimittunt Aug. Ambro. & totam ecclesiã Christi, cum omnibus vniuersitatibus & doctoribus.

200 **Iacobite** siue Iacobini, a quodam magistro suo Iacobo cuiusdam Alexandrini patriarchę quondam discipulo appellati, & ab eodem variis infecti erroribus & seducti. Hi ante multos años a Dioscoro quondam Constantinopoli. patriarcha fuerunt excommunicati & ab ecclesia Græcorum, quæ tunc obediuit Ro. ecclesię sequestrati. Hi se dicunt esse Christianos, ab Mattheo apostolo ad fidē primitus conuersos, sed inimico superseminante zizania sua in medio tritici, in hæresim sunt prolapsi, paruulos suos circūcidunt per aduersionem in fronte vel in genis, putant expiaria peccato originali, occasione illius Ioannis quod de Christo dicebat. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igne. Exponentes hoc solum ad literam. Vnã tantum in Christo naturam tenent. Paruulos adhuc ad vbera pendentes, sub vtraque specie communicant sicut & Græci, speciale habent idioma. Item hi non credunt sanctam trinitatem, sed vnitatem, in cuius signum ante se faciunt signum crucis cum vno digito, & horum presbyteri, diaconi subdiaconi stant simul in altari, & secundum ritum eorũ simul recipiunt communionem, & hoc ideo faciunt, quia tres reges simul domino in præsepio munera obtulerunt.

Iacobus Præpositi Luterianus, qui primo solennem fecit reuocationem in maiori ecclesia Brucellensi, coram maxima hominum multitudine, sacra Imperiali M. illic residente cum sua curia, in hunc modum. Ego frater Iacobus Præpositi, religiosus ordinis eremitarum sancti Aug. anathematizo omnem hæresim, & præcipue eam de qua diffamatus sum, quam F. Martinus Luter in suis li. & ad populum sermonibus his temporibus docuit & tenuit, propter quã a sede Apostolica tanquam hæreticus cum sua doctrina dånatus est, maxime quo ad arti. in literis Apostolicis expressos. Cõsentio etiam de Ro. ecclesia in omnibus quæ ad Christianam religionem spectãt, & confiteor quæcunque sedes Apostolica confitetur. Insuper sentio & teneo præfatum Martinum cum sua doctrina rite & legitime a dicta sede condemnatum, eius libros, tractatus, vel sermones, tam æditos quam edendos recte vetitos legi, vel teneri, ac incedio tradi mandatos. Specialiter autem reprobos quosdam arti. quorum aliquos publice prædicauit, alios priuatim & fallaciter expressi, cæteros apud me sensi, iuxta formam quæ sequitur. Tantum tria ecclesiæ sacramenta scilicet baptisma, poenitentia, & eucharistia, expressa in scriptura sacra, sunt diuinitus instituta, reliqua autem quatuor humanitus per ecclesiam. Non est indulgentiis confidendum. Papa indulgentias dare non potest. Indulgentiæ non sunt efficaces. Nulla merita sanctorum applicari possunt. Omnia opera sanctorum peccata sunt, & egent misericordia ignoscente & remittente. Nullus est ecclesiæ thesaurus præter Christi merita, quæ duntaxat per ipsum Christum unicuique secundum suam fidem applicantur. Luterus cum sua doctrina non est legitime per sedem Apost. condemnatus. Liberum arbitrium, actuum suorum interiorum non est causa affectiua sed duntaxat receptiua, & ut duntaxat se habeat ad ea passiuè. Omne opus liberi arbi. quantumcunque bonum, peccatum est, egens dei misericordia ignoscente & remittente. Quicquid agit homo ante iustificantem gratiam peccatum. Vnica refectio, & a certis cibariis abstinencia, tempore ieiunii, irrationabiliter præcipiuntur, & contra scripturam. Christiani sunt liberi ab huiusmodi ieiuniorum obseruantia, nec ipsa facit ad obseruantiam legis dei. Dubium est an homo se voto obligare possit ad supradictum ieiunium. Papa vel ecclesia non vult nec potest subditos sub poena peccati mortalis obligare, ad hunc sensum quod homo transgrediens præceptum hominis, peccet mortaliter. Superiores non tenentur subditos obligare sub poena peccati mortalis. Subditus sui superioris præceptum transgrediens ex ignorantia supina, vel passione, secluso scandalo, non peccat. Papa de iu-

re diuino non est caput ecclesiæ. Petrus solo iure humano factus est primus & supremus inter apostolos. Et idem censendum est de quo libet Petri successore. In omni foro tam exteriori quam interiori omnes episcopi sunt æquales. Concilium rite congregatum præcise tantum decidere potest quantum sacra scriptura expresse continet. Concupiscentia quæ in baptizato relinquitur, est peccatum proprie dictum contra hoc. Non concupisces. Caro tali concupiscentia infecta ad omne opus liberi arbi. concurret, vnde quodlibet opus humanum peccatum efficitur. Idem censendum est de martyrio Petri & aliorum sanctorum operibus. Omnes laici sunt sacerdotes. Qui manet in peccato mortali, non manet in baptismo, sacerdotio, episcopatu, vel papatu. Displicentia de peccatis admissis, non est via ad gratiam iustificantem, sed e contra, gratia est via ad ipsam displicentiam. Dolor de vno peccato sine dolore omnium, est peccatum. Omnes igitur & singulos supra dictos arti. reprobos & reuoco & condemno, quorum quidam articulorum aliqui sunt notorie hæretici, & a sanctis patribus reprobati, quidam vero scadalosi, alii vero piarum aurium & simplicium mentium seductiui. Et omnes veræ unitati catholicæ obuiantes. Profiteor autem hæc omnia pure & sine conditione, ex animo sincero, plene, & de veritate instructus, & iuro per sanctam trinitatem. Hic Iacobus postea relapsus fuit, fratres quoque illius conuentus vinculis & custodiis sunt mancipati. Conuentus quoque eorum Antvverpien. ex mandato Adriani sexti funditus est deletus.

Iacobus iusti, erat principalis inter Begardos qui in Valentia erant qui dogmatizauerunt hæreses Begardorum, addentes quod condemnati religiosi & laici pro dictis hæresibus tam per dominum Clementem in curia quam per inquisitores in aliis partibus erant beati & in cælis martyres Christi, & tandem hæreses eorum fuerunt Valentia damnatae per F. Nico. Roselli, inquisitorem & postea Cardinalem. Ord. nostri, & per episcopum Hugonem de Souelleto. Et tres iam mortui, scilicet Guilhermus Giliberti & Bartholomæus Fusti & quidam alius fuerunt excommunicati, & ut impoenitentes condemnati, & Iacobus iusti extitit immuratus & ibi mortuus.

Iacobus Syrus & alii Syrorum in hoc errauerunt, sicut dicitur in li. de ecclesi. dogm. quod esse duas animas in vno homine scribunt, vnam animalem qua animatur corpus & immixta sit sanguini, & alteram spirituales quæ rationi ministret. Sed nos dicimus vnam & eandem esse animam in homine, quæ & corpus sua societate viuificat, & quæ seipsam sua ratione disponit.

207 **Idioparastæ**, hi cum suis cōplicibus ad nequitiam Manichæi perueniunt, de quibus. C. de hære.

208 **Ioannes** episcopus Hierosolimitanus, suspectus erat quod Origenis & Arrianorū dogmatibus esset infectus, & sic S. Hieron. ab eius communione se abstinebat. Sed congregato concilio apud Antiochiā, efflagitatus est vt se purgaret de infamia hæreseos, stultum enim est frustra infamiam sustinere. Sed ipse magis auxit suspicionem malę conscientię. Hunc Hieron. in epistola contra errores eiusdem Ioan. prouocat vt aut aperte hæresim profiteatur, aut Christianum. Hic fastidiosus antistes tanquam solus sapiens & solus nobilis, conseruos suos, laicos, diaconos, & presbyteros, redemptos sanguine Christi, rugata fronte & obliquis oculis contempsit. Et idē ad eundem. Habes papam Epiphanium, qui te a parte missis literis hæreticum vocat, & accusauit re quod Arrianus esses, & hoc per totā epistolam quæritur quod Origenis dogmatum sequaris errores, & quosdam habeas huius hæreseos socios.

209 **Ioannes** alius de quo in. 10. lib. v vandalię. cap. 37. sic habetur. Praga infelix domiciliū hæreticorum, in se veis manibus cruentissimo bello laborarunt in vrbe veteri, pro magna tamen parte habitauere Teutonici, viri fideles & catholici, q magnis sunt odiis hæreticos nouę ciuitatis infectati. Frater quidā ordinis hæremitarū Aug. feruebat noua hæresi declamator ad populum eximius, qui libera voce in vrbe etiam veteri ausus est hæresim suam disseminare. Non passi consulares improbissimum hominem capiunt & cum quibusdam sectatoribus suis in tenebras condit, nunquam rediturum. Impii nanque hæretici in tenebris conticescent ab arroganti eorum & vesana prædicatione. Digni quidem illi carere luce & pati carcerem tenebrarum. Sapientię decimo octauo.

206 **Ioannes** de Struma scismaticus, qui Guidoni Cremenſi successit in cathedra vocatus Calixtus, quem Alexander tertius cum aliis excommunicauit. & mala morte periit, vt dicit Ioan. And. extra de scism. Huic Ioanni successit Lando cardinalis, qui innominatus fuit & excommunicatus ab Alexādro, & etiam male obiit, & dicta decretalis de duobus solum mentionem facit.

207 **Ioannes** de Ianduno, fuit eiusdem sectę cum Marsilio de Padua, & eorum errores damnantur in extraua. Ioan. 22. quæ incipit. Licet intra doctrinam apostoli. Error primus, quod id quod legitur in Mat. euang. de statere ex ore piscis sumpto &c. quod hoc Christus non fecit ex liberalitate, sed coactus necessitate. Secundus, quod apostolus Petrus non plus fuit caput ecclesię, quam quilibet Apo-

stolorum aliorum. &c. quære in Marsilio.

208 **Ioannes** de Zischa hæreticorum Hussitarū capitaneus, hic fuit nobilis genere, parumper in curia regis a pueritiā nutritus, vno carens oculo, quem pugnans amisit. Sic cæcorum exercitus, cæcum sequitur ducem. Et Bohemi semper Zischa ductore, redeunt victores, angelū de cælo missum in homine loqui arbitrantur, diu præfuit ordinibus bellorum. Infectus Hussicarum veneno, rapinarum auidus in ecclesia dei sæuit, imagines crucifixi perfregit. Carthusien. apud Pragam fugauit & eorum monasteriū destruxit. Peste tactus expirauit, ferunt illum cum egrotaret interroganti vbi sepeliri vellet, iussisse cadaveri suo pellem adimi, carnes volucris ac feris obiectari, ex pelle tympanum fieri, coq̄ duce belligerari, arrepturosque fugam hostes, quamprimum eius tympani sonitum audierint.

209 **Ioannes** Huss, quære supra in Hussis & in Bohemiis & in Hierony. de Praga.

210 **Ioannes** v vicleff, quære in v vicleffitis.

211 **Ioannes** Antiochanus Arrianus, huius auxilio fulcrus Mahometus Alcoranum composuit, in quo leges suas tradidit Saracenis, falsa quibusdam veris immiscēdo, asserensque Christum ad cælos eleuatum, sed non occisum. Contra quod dicit Polycar. ad Philip Qui non confitetur mysterio crucis, ex diabolo est.

212 **Ioannes** philosophus, qui transtulit libros Dion. & eius liber quæ fecit de eucharistia, damnatus est in cōcilio Vercellen. & Alber. super illud Mat. 10. Confiteor tibi. &c. Ioānes Sco. qui multa protulit. &c. ibi notant eum, & non est Scotus ordi. Minorum.

213 **Ioannes** de Poliaco, magister Parisien. varios errores seminavit circa audientiam cōfessionum, qui damnantur per Io. 22. in extraua. Vas electionis. Primus quod confessi fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessionem, tenentur eadem peccata quæ confessi fuerunt, iterum confiteri proprio sacerdoti. Secundus quod stante statuto omnis vtriusque Ro. pontifex non potest facere quod parochiani non teneantur omnia peccata in anno proprio sacerdoti cōfiteri, immo nec deus possit facere, quia vt dixit implicat contradictionem. Tertius quod papa non potest dare generalem potestatem audiendi confessionem, immo nec deus sed confessus habenti generalem licentiam, tenetur cōfiteri proprio sacerdoti, quem vocat parochialem curatum. Isti arti. sunt falsi, erronei, & a sana doctrina deuii, & autoritate Apostolica damnati.

214 **Ioānes Roatius** hereticus pessimus, vt scribit Aeneas Syl. nobi li loco natus, ingenio malo, mēte pessima, nō lō

ge a montibus Cuthnis intra sylvas castellum ædificauit, vocauitque montem Sion, asserens ex eo loco veritatem aliquando exituram, quæ gentem Bohemicā libertati donet. Vicinis infestus prædas agit instantibus nonnullis baronibus, quibus pax noxia bellum salubre videbatur. Itinera quæque insegura infesta reddit. Sigismundus imperator castrum eius obsideri iubet. Capitur castrum & ipse Roatius cum latronibus, in vinculis ducti omnes Pragam, suspendio vitam finire furcarum, quibus damnati pœnas dederunt, triplex durior fuit & sublimior Roatius pependit, quære infra in Medio hære.

Ioannes alius, de quo sic dicit Aeneas Syl. in de ori. Bohem. p. idē ferme tempus surrexit & alius pseudofacerdos apud Pragam Ioannes quidem ex ordine Præmonstratē. impius monachus, & ad omne scelus audax. Qui cum prædicaret ad sanctum Stephanum in piscina, neque benefacere videretur, inde amotus, Monasterium Carmelitarum inuasit, & cum hæretici insultum facerent contra consules ciuitatis, & septem ex eis ex altissimis fenestris in forum præcipitati essent, dirum spectaculum præbuere stante in foro Ioanne monacho, & sacrū Christi corpus sanguinario populo ostētante.

Ioannes de Rochesana, de quo sic dicit Aeneas Syluius, Oppidū Pragenē, ecclesiæ, cui Rochesana est nomen, ex hoc loco puer obscuris parentibus, sensuque tenuissimo natus Ioannes nomine Pragam venit, mendicatuque victum querēs grammaticam & dialecticā didicit, auditor Iacobelli fuit, presbyter ordinatus. verbum dei prædicare Pragensibus cœpit, & pseudo eorum apostolus factus est, in concilio Basilien. inter alia detestabatur imagines in ecclesiis, & quod laici sub vtraque specie communicare debent. Contra quem disputauit Ioannes de Ragusio patriarcha. Ord. Præd. Ad didit quod ecclesia solum est ex prædestinatis & in gratia existentibus, & quod mali non sunt de ecclesia, & in ista pertinacia, in sauo cū ductu, recessit a concilio cum aliis Bohemis, & mente superba, & opinione sua inflatus dieti peior, & venenosior effectus, & monachos dæmones novos vocabat. Et quod his studium est nos eiicere a veritate. Et Ioan. de Capistrano ordin. Min. scripsit epistolas ad Ioannem istum Hussitarum defensorem in Praga tyrannizantem.

Ioannes de vvesalia superiore, doctor theologiæ, prædicans secularis in diuersis locis. Bohemis communicans, cōdemnatus fuit, & eius libri combusti fuerunt. Maguntia sub Friderico imperatore tertio, per Patrem Gerardum de Elthen inquisitorem & patrem Iacobum Sprenger, doctores sacrae paginae, Ordinis Prædicatorum, Conuentus Colonien. & per alios deputatos propter istos

errores, quos proprio ore confessus est in iudicio. Primus error, quod spiritus sanctus procedit a filio, non habetur expresse in sacra scriptura. Secundus, quod Christi ecclesia potest errare, & errauit, nec tanta est autoritas eius vt errare non possit. Tertius, quod hic versiculus in symbolo Athanasii, sicut anima rationalis & caro. &c. est falsus. Quartus, quod concilia generalia non sunt in spiritu sancto cōgregata. Quintus, quod omnes homines tenentur non obedire sanctionibus conciliorū. Sextus, quod pontifex Romanus papa. s. legitime institutus, nō sit vicarius Christi. Septimus, quod apostoli & eorum successores prælati ecclesiæ, non habent a Christo autoritatem condendi canones seu leges. Nonus, quod non licet prælati in tempore nouæ legis consilia post Iesum data statuere pro præceptis, vt faciant iugum Christi amarum, & onus Euangelii graue, & ita damnat quas cūque religiones & regulas per sanctos patres institutas & a sede Apostolica approbatas. Decimus, quod oēs presbyteri & episcopi sunt pares, & quod potētia diuitiarum & paupertatis humilitas vel inferiorem vel sublimiorem episcopum facit.

Vndecimus, quod vnus episcopus sit super alios, & papa super omnes factum est, non in Christo, sed hominum electione. Item quod nulli Christiani, quantumcunque docti, habuerunt autoritatem exponendi verba Christi, nec etiā tota ecclesia. Item confessus est nullum esse peccatum originale, & quod paruuli recenter nati, aut etiā concepti, non contrahunt originale, nec credendum est Augustino hoc asserenti. Item quod nulla est ratiōabilis causa motiua ad instituendum legem continentis clericorum. Item quod Christus nullum instituit ieiunium quadragesimale, nec ieiunio suo. 40. dierum dedit exemplū ieiunandi, & quod hō non tenetur famē sustinere in ieiunio, quia abbreviaret vitam suam. Aqua benedicta nullam habet aliam virtutem vel efficaciam, quam aqua non benedicta. In trac. sub de indul. ecclesiæ scripsit, quod thesaurus meritorum sanctorum non possit per papam distribui, nec etiam pensatio pœnarum pro peccatis debitarum posset fieri per pœnas Christi, & quod indulgentiæ sint piæ fraudes fidelium. Item prædicauit publice in ser. de passione Christi. Crucifixerunt eum, quis scit an funiculis ipsum alligauerunt, aut clavis crucifixerunt.

Imaginum hæresis orta fuit circa tempora Gregorii secundi anno. 714. tales auferre voluerunt imagines sanctorū, quæ sunt libri laicorum, quasi idololatricæ cultū. Moti fuerunt in statu Saracenorum. Contra hanc hæresim septima synodus celebrata fuit in Constantinopoli, Et. s. Grego. Seruium episcopum redarguit,

quod sanctorum imagines inconsiderato zelo fregit. de cōsecratio. distinctio. 3. capi. perlatum. Nam quod legentibus scriptura, hoc & idiotis præstat pictura cernētib; in ipsa ignorantes vidēt, quid se qui debeant, in ipsa legunt qui literas nesciunt, & cap. venerabiles. Christiani venerātur sanctorū imagines in memoriā sanctorū, & recordationem primitiuorū olim factorū. i. rerū gestarum. Item Grego. secundus anno primo in concilio in vrbe celebrato, imaginum sanctorum venerationem approbat, & contradictores excommunicauit. Et hæresis execrantium imagines sanctorum in ecclesia dicentium illas non colendas, damnatur in septima synodo Nicena.

Indiani de dominio presbyteri Ioan. qui Christianos se profitentur, & per beatum Tho. apostolum ad fidem Christi conuersos, sed ab erroribus prauis non sunt alieni, circumcisionem recipiunt, adurunt paruulos suos in frontibus suis, calamo ferreo, in modum crucis. In fermento conficiunt, sub vtraque specie communicant. Nota quod in partibus Indiæ diuersi Christiani sunt hæretici, videlicet Copti, Isini, Mandepoli, de quibus, quære in locis suis.

In sabbatati hæretici, sunt vualdenses, & quoddam scutum in scutulari vel sabbate superiore parte habent, qui perfecti inter eos sunt, illud in signum deferunt, a quo In sabbatati dicti sunt. Et iuramentum in omni casu respuunt, nullam orationem nisi Pater noster admittunt, omne humanum iudicium subterfugiūt, carnes omni die comedunt, libidini totaliter se exponunt. Quando sedent ad mensam, per hunc modum benedicant. Qui benedixit quinque ordeaceos panes & duos pisces i deserto discipulis suis, benedicat hanc mensam nobis. Et quando surgunt illud Apocalip. dicunt. Benedictio & claritas, sapientia & gratiarum actio & virtus & fortitudo deo nostro in sæcula sæculorum.

Ioachim abbat̄is hæresis fuit anno. 1172. sub Frederico. 1. & Alexandro. 3. quod essentia generat essentiam, sicut deus generat deum, & sic dicitur extra de sum. trini. damnamus & reprobamus libellum seu tractatum quem abbas Joachim edidit contra magistrum Petrum Lombard. de vnitare seu essentia trinitatis, appellās eum hæreticum & insanum. Et infra. Si quis igitur sententiam vel doctrinam præfati Ioachim defendere vel approbare præsumperit, tāquam hæreticus euictetur. Verum postea fuit paratus se corrigi, & sic quamuis non sit hæreticus, ramen dicta eius sunt hæreticalia.

Iouinianiste a quodā Iouiniano monacho dicti, nullas nuptiarum & virginum esse distantias offerentes. Et Hie

rony. duos lib. cōtra Iouin. scripsit, & vt refert in. 1. Præceptor meus Gregorius Nazian, v̄rginitatem & nuptias differens græcis versibus explicauit. Et secundum Aug. in de hære. Hi omnia peccata sua sicut stoici philosophi paria esse dicebāt. Et Iouinianus v̄rginitatem Mariæ destruebat, dicens eam pariendo fuisse corruptam. Cito tamen hæc hæresis oppressa est, nec vsque ad deceptionem aliquorum sacerdotum, peruenire potuit. Et dixit quod baptizati non possunt tentari a diabolo. Beatus Thomas in trac. contra detrahentes reli. capi. 6. dicit. Sciendum est hæreticum quendam fuisse Romæ, antiquis temporibus, Iouinianum nomine, qui in hunc errorem lapsus est, vt diceret omnium baptizatorum, qui suum baptisma seruauerūt, vnam in regno cælorum esse remunerationem, ex quo intantū processit, vt diceret v̄rgines, viduas, & maritatas, quæ semel in Christo fuerunt lotæ, si non discrepent cæteris operibus, eiusdem meriti esse, & quod inter abstinentiam ciborum & perceptionem eorum cum gratiarum actione, nulla esset differentia, matrimonium per hoc v̄rginitati adæquans, in quo consilium de v̄rginitate seruanda euabat. vnde positio ista pro hæresi damnata est, vt dicit Augustinus, & Tho. 3. contra gen. ca. 37.

Isini sunt hæretici in India, sectam per se habentes, & pro maiori parte degunt in Aegypto sub dominio Soldani. Et quando eorum infantes baptizantur, presbyteri ex tunc in frontibus sciunt crucem cum ferro candido & acuto.

Itatius episcopus Priscillianista, de quo in. 4. li. dialo. Seueri de vita. s. Martini, dū synodus apud Treuerim celebraretur per Maximum imperatorem, consiliis sacerdotum corruptum, quod. s. imperator ex episcoporum sententia decreuerat armatos ad Hispanias mittere contra Priscillia. hæreticos, ad inquirendum & perdedum eos, ad quorum communionē Martinus noluit ire, sed post ea necessitate compulsus, non spiritu, ad horam cōmunionem inuit, satius æstimandum ad horam cedere, quam his non consulere, quorum ceruicibus gladius imminebat, nec communionem illam subscriptione firmare voluit. Altera die Martinus de Treueri recessit, moestus, ingemiscens se ad horam noxiæ cōmunioni fuisse permixtū. Astitit ei angelus. Merito, inquit, compungeris, repara virtutem ne iam non periculum gloriæ, sed salutis incurras. Itaque ab illo tēpore satis cauit illa Itatianæ partis cōmunioni permisceri. Itatius & Vrsatius ep̄i accusatores Priscilliani, secundū Sigibertū, cōmunioni ecclesiæ priuantur ab ep̄is nefas esse dicentibus cuiuscunque modi hominem episcoporū accusatione necari, & maxime iperatores & aliquis

bus episcopis Itatium & Vrsatium defendentibus. Et hac de causa sanctus Martinus a Maximo molestatur, quia volebat cōmunicare Itatianis, vix tamē obtinuit vt Priscillianistæ nō occiderentur. Hinc dicuntur Itatiani hæretici. De Itatio quære in Priscilliano.

Iudas Iscarioth, primus hæreticus & apostata. Hieroni. super Mat. thæum. Miser Iudas ea infidelitate, qua dominum tradidit, putabat signa quæ viderat facere saluatorem, nō maiestatediuiua, sed facta magicis artibus. Et primo li. hist. tripar. capitulo. 13. Contristamur de eorum hæreticorum perditione, & maxime quia ipsi alia quando quæ ecclesiæ sunt audierunt, & ab eis prorsus exilierunt, nō tamen hoc admiramur, hoc enim Hymenæus & Philetus passi sunt: & ante eos Iudas cum esset secutus saluatorem, postea proditor factus est apostata, & iste periit sicut & alter Iudas, de quo Actuum. 5. Extitit Iudas galilæus in diebus professionis, & auertit populū post se, & ipse periit & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt.

Iudæi quanuis non proprie sint hæretici, quia in iure cañ. distincta est rubri. de Iudæis a rub. de hæreti. tamen vt dicit Tho. 2. 2. q. 2. ar. 5. infidelitas Iudæorum potest dici hæresis, in quantum renititur fidei Christianæ susceptæ in figura, quia susceperunt figuram fidei dei euangelii in veteri lege, quam male interpretâtes corrumpunt. Et Aug. in ser. aduersus quinque hæreses, Iudæos inter hæreticos ponit. Et Orig. in homil. super Mat. loquēs de falsis prophetis per quos multi in perditionem abominabilem abierunt, dicit qui primo in Iudæa apparuerunt, &c. Et Iudæorum hæreses sunt, quia nouum testamentum respuunt, articulos fidei nisi creationis nō credunt, Christum dicunt fuisse purum hominem & prophetam fallacem, & Messiam in lege promissum venturum expectâtes. Hinc est quod papa punit Iudæos si contra legem faciunt in moralibus quæ immutabilia perseuerant, & si contra legem suam hæreses docerent. Hac ratione moti Grego. nonus & Innocen. 4. mandauerūt comburi librum quem Iudæi vocant Talmud, in quo multæ hæreses continentur. Isid. 8. li. etym. de hæresibus Iudæorū, aliqui dicuntur Sadducæi, Morbonæi, Meristæi, &c.

Iulius episcopus tempore Constantini Magni, discipulus fuit Arrii, & eius dogmatum insectator. anathematizatus cū magna cohorte episcoporum Arrianorum, & per Alexandrinum Constantinopol. Inæqualitatem diuinitatis posuit, alii eius errores scripti sunt. 1. li. hist. tripar. c. 13.

Iulianus Pelagianus, circa annū. 399. sub Arcadio imperatore & Innocentio primo, contra quæ præsertim & contra alios

Pelagia. s. Augustinus scripsit hypenosticon cōinentem sex libros speciales, ifra in Pelagio. Hic Iulianus episcopus Cāpanus, vir acris ingenii, in diuinis scripturis doctus, priusquam impietatē Pelagii in se aperiret, clarus in doctoribus ecclesiæ fuit, postea vero hæresim Pelagii defendere nisus, scripsit aduersus Aug. impugnato rem eius li. quatuor. Hic Iulianus elemosynis tempore famis & angustie indigentibus omnibus erogatis, multos miserationis nobilium, præcipue religiosorum alliciens, hæresi suæ sociauit. Moritur Constantino filio Valentiniani regnante, secundum Gennadium.

Iulianus apostata, anno. 353. sub Liberio papa, monachus fuit & magnæ religionis simulator, & secundum Ioan. Belet in summa de offi. ecclesiæ, fur fuit & sceleratissimus a pueritia in arte magica instructus, sublimatus ad imperium, factus est apostata, signum crucis vbique destruxit, Christianorum persecutor, defuncto Constantio, Cæsar appellatus est, episcopus Arrianos de exilio reuocauit, paganis fauit, clericis isidiabatur, martyres fecit, Christianos Galilæos appellauit, contra quem Basilus scripsit libros fortiss. Similiter contra eundem scripsit Grego. Nazia. Et tam diuinā quā humanam Christianis introduxit philosophiam. De quo sic dicit Gotfridus Viterb. in chro. sua.

Clericus imperium suscepit apostata Romæ,
Cui Iulianus erat baptismatis ordine nomen.

Ille scelus patriæ prauus vbique fouer,

De morte eius vide in. 6. li. histo. tri. & post mortem eius exultantes clamabāt Christiani. Maxime fatue vbi sunt tua vaticinia, vicit deus & Christus eius. Sanctus Iulianus, cognomento Saba, angelicam vitam in terra ducens, ista prædixit ministris eius, ferus sacre vineæ deuastator, poenas exactus est vastatiōis suæ, iacetque mortuus terroribus minisque frustratus. Et sophista Iuliani dixit cuidā Christiano. Quid putas nunc facit fabri filius? At ille. Sepulchrum parat Iuliano. Gotfridus vbi supra.

O Nazarene vicisti magne minorem,
Ecce triumphanti proprium tibi trado cruorem.
Sic miser interiit, & terra regna fouens.

Et quia gladio Iulianus Christianos ad occidendum persequebatur, læcea sancti martyris Mercurii periit. Iuste quidem, quod Pigmenitū presbyterum qui cum a pueronutriuit sacris literis, in Tiberi. n. Romæ pro Christifide necauit.

Iustina imperatrix Arriana, persecutrix catholicorum, & præcipue persequebatur sanctum Ambro. anno. 364. tempore

Valentiniani imperatoris & Damasi papæ. Vide in vita sancti Am-
bro. De ista Iustina dicitur. ii. lib. ec. histo. quod fuit mater Valenti-
niani imperatoris, Arrianæ hæreseos alumna, & conturbare cœpit
ecclesiarum statum, & comminari sacerdotibus exilia, nisi reuocarēt
decreta concilii Ariminensis.

230 **L** Amperiani, hise iactabant esse apostolicos & de ordine
apostolorum; & quod omnia vota quæcun-
que etiam vitari deberent, prorsus tolli affirmabant. Et horū
fundamentum sanctorum patrum obseruationi est contrarium, &
cum Ioanne v. uideff concurrunt.

hic hæreticus fecit libros quos ecclesia vitandos prohi-
231 **Lentitius**, buit. distin. 15. Sancta Romana.

232 **Leoniste**, a Leone quarto imperatore Constantini hæretici filio
dicuntur, secundum quosdam, qui Leo coronam cuius-
dam ecclesiæ abstulit & capiti suo imposuit, & correptus febrī spiri-
tum mox exhalauit. de quibus. C. de hære. l. Gazaros. damnatur per
petua infamia &c. Leonistæ in parte coincidunt cum Catharris, con-
tra quos scripsit F. Rainerus or. præ.

233 **Libanius** in Antiochia pedagogus adolescentium habitabat, fa-
mosiss. sophista & impius, expectans Iulianivictoriam.
Interrogauit pedagogum, quasi nostram deridendo religionem.
Nunc, inquit, fabri filius quid putas ait? At ille, quod post paululum
contigit, completus gratia diuina prædixit. O sophista, creator om-
nium, quem tu fabri filium nominasti, locellum sepulturæ Iuliano
componit. Post paucos enim dies, mors illius erronei annunciatur,
& in loco locello positus est. Hic Libanius lamentationis librum Iu-
liano conscripsit, in quo meminit librorum quos cōtra. Christianos
ædiderat Iulianus. Hic callidus memoria Iuliani librorum Christia-
nam lacerat religionem.

234 **Licinius** sub Constantino imperatore fuit, cum prius sectator
dogmatis Christiani voluntate mutata in paganitatem
conuersus, persecutor ecclesiæ & sacerdotum, & nouis erat Christia-
nis infensus. i. lib. hist. tri. cap. 8.

235 **Liberius** anno. 353. tempore Constantii, primo catholicus fuit &
feruide contra Arrianos processit, & a Constantio mitti
tur in exilium, & Felix in papam ordinatur, qui amplius Arrianos
expugnauit, adeo ut Arriani Constantium rogarent ut Liberius
restitueretur, tanquam eis magis fauorabilis. Et sic Liberius fuit re-
uocatus & Felix deiectus, sed quia Liberius Arrianis fauebat, ideo
Felix cum catholicis eum admonitum & contumacem tanquam hæ-

reticum de ecclesia eiecerunt, & Felix fuit reassumptus. Hierony. Li-
berius tædio victus exilii, & in hæretica prauitate subscribens, Ro-
mam quasi victor intrauerat.

236 **Lucilla** Africana, Donati hæretici adiutrix, cuius opibus Dona-
tus per Africam, ut infelices quosque fetētibus pollueret
aquis, adiutus est, & sic duplex sexus utrūque supplantat. Hæc Hie-
ro. ad Cresiphontem aduersus Plagian.

237 **Lucius** episcopus orientalis, sectator prauitatis Arrianæ, dixit
quod filius suam substantiam non nouit sicut est, propter
nos enim factus est, ut nos per eum tanquam per instrumentū crea-
ret deus, & nequaquam substetisset, nisi nos deus facere uoluisset. Et
omnia docuit quæ Caponius & alter quidam Arrius, ut habetur. i.
lib. histo. tri. capi. 13. Rubertus Tuitien. super Apocalip. dicit. Mirabi-
lis Petrus Alexandrinus, tragœdias illorum temporum deplorans
dicit. Lucius quasi successor mihi expulso deiectus, lupi nequitiam
& actus habere festinans, diabolicę impietatis socius, indiuisus armi-
ger, amarissimus & minister eius, collecta multitudine populorum
presbyteros atque diaconos decem & nouem numero comprehen-
dens tãquam captos in quodã crimine, & Romanorum inimicos le-
gibus coartabat, quorū corpora insepulta relicta sunt. De hoc li. 7.
hist. trip. ca. 40. Ruffinus dicit eo tēpore Lucius Arrianæ partis epi-
scopus, post fugas ciuium & exilium, post cędes & tormenta flamas
que, quibus innumeros condēnauit, ad monasteria furoris sui arma
conuertit, vastat eremum, & bella quiescentibus inducit, tria milia
simul vel amplius viros per totam eremum dispersos aggredi trās
mittit armatam manum. Et illi e contra gladiis obiectabāt ceruices,
& nihil aliud dicebant nisi amice ad quid venisti?

238 **Luciferiani**, a Lucifero Smyrne epō orti, qui epōs catholi. qui in-
stante persecutione p̄fidie Arrianorū consentientes
erant, & postea correcti in cathedram redire elegerunt damnantes,
quod prius crediderunt siue quod credidisse dissimulauerunt, quos
ecclesia catholica materno recepit sinu, tanquā Petrum post fletū ne-
gatiōis. Hanc illi matris charitatē superbe accipiētes eos recipere no-
lentes, ab ecclesiæ cōione recesserunt, & cū ipso Lucifero autore, qui
mane oriebatur cadere meruerunt. Et. 24. q. 1. aduocauit, vbi dicitur
ex verbis Ambro. Lucifer se a nostra cōione diuiferat, quāquā pro-
fide exulasset & fidei suę reliquisset hæredes, nō putauit tamē. f. Saty-
rus fidem esse in scismate. De hoc Euse. lib. 10. capit. 29. Dicunt etiam
deum in Luciferi deiectione peccasse, quod impugnat Tho. i. contra
gen. capitu. 96. Dixit etiam Lucifer, quod laicus veniens ab Arria-

nis debet recipi pœnitens, non autem clericus pœnitens, quasi laici & clericus non haberet vnum christum. De hoc Lucifero fecit librum. Hiero. qui dicitur altercatio Luciferiani & orthodoxi. Et gl. Leui. 13. Luciferiani dicunt animam de carnis substantia propagatam.

Luteriani, a quodam Martino luter nuncupati, & hic est debitus ordo, quia post Luciferianos subsequuntur Luteriani, nam Luter cum Lucifero de luto fecis paratus est cum suis satellitibus suscitare sopitas hæreses. de Luterianis in. 4. li. specialiter & finaliter differendum est, & isti exorti sunt tempore Maximiliani imperatoris & Leonis. 10. papæ. Ex multis erroribus Luteri, istos paucos extraxi, videlicet. Recens est inuentio sacramentorum. Sacramentum ordinis ecclesia Christi ignorat. Omnes Christiani habent eandem potestatem in verbo & sacramento quocunque. Omnes Christiani sunt sacerdotes. Confirmatio & extrema vnctio, non sunt sacramenta a Christo instituta. Manifestus est error missam applicare seu offerre pro peccatis, pro satisfactionibus, pro defunctis. &c. Negare laicis vtramque speciem, est impium & tyrannicum. Credo firmiter panem esse corpus christi. Matrimonium non est sacramentum diuinitus institutum. Suadendum vt vota omnia tollentur aut vitentur. Christus nunquam peccatores coegit timore ad pœnitentiam. Confessio quæ nunc agitur occulte in aurem, nullo potest diuino iure reprobari. Quilibet sacerdos debet absoluere a pœna & culpa, aut peccat. Iustus in omni opere bono peccat. Scriptura diuina prorsus tota nihil habet de purgatorio. &c.

Mahometus genere Arabs pseudopropheta, inter hæreticos ponitur, illud enim quod in principio per Arrium seductor, diabolus non potuit perficere, hoc per Mahometum adimpleuit, omne Arrianorum venenū quod diabolus in aliis sparsim disseminauit, in Mahometum comprehensum euomuit. Hic mercator fuit vilissimus, princeps latronum, nuntius satanæ, præcursor Antichristi, complementum totius falsitatis, & hæresum. Hic cum Sabelio negat trinitatem, cum Arrio & Eunomio supponit Christum esse creaturam, deum Christum dicere, ridiculum putat, cum Carpocrate persuadet Christū neque deum: sed sanctum prophetam, cum Cerdonio affirmat impossibile esse deū habere filium, ob hoc quod uxorem non habet, cum Manichæis Christum nō fuisse crucifixum, sed alium illi similem. Negat omnia ecclesiæ mysteria, quæ ab Christi passione efficaciam habent cum Donatistis, dicit dæmones saluari per Alcoranum cum Origenistis. cum Antropomorphitis cōmu-

nicant, qui deum corporalem asserunt, vltimam felicitatem ponit in voluptatibus cum Cherinto, circuncisionem admittit cum Ebionitis, & sic de aliis erroribus quos ponit F. Richar. Ord. Præd. in li. qui dicitur confutatio legis Mahometicæ, & Pius. 2. in epistola ad Mahometum Turcorum principem, & vt dicit Gabriel de Bareleta Ord. Præd. Mahometus permittit sectatoribus suis quod asinis & porcis conuenit, quod etiam reprobatur Auicenna eiusdem sectæ. 9. meta. Et era Mahometi incœpit anno. 624. sub Bonifacio quinto & Eraclio imperatore. Alber. super illud Apoc. 2. Permittitis mulierem Iezabelis &c. dicit quod ista Iezabel fuit quedam mulier sic vocata in illa ecclesia quæ fuit vxor episcopi, & per hanc introducta hæresis Mahometi, sicut illa Iezabel introduxit Baal inter filios Israel, & sicut illa præcepit interfici prophetas domini, sic lex illa præcepit quod interficeretur qui prædicaret illam. Et Io. de Turrecrem. fecit trac. contra Mahometum. similiter F. Georgius de Vngaria Ord. nostri fecit librum de ritibus Turcorum, continentem, viginti tria, capitula. Romæ habetur super Mineruam.

Macharius episcopus Antiochenus, qui primus autor & inuentor fuit huius hæresis, quod in Christo esset dūtaxat vna voluntas & operatio, qui in sexta synodo constantinopol. cum suis complicibus damnatus fuit. Di. 16. prima autem.

Macedoniani anno. 373. sub Liberio & Constantio, a Macedonio episcopo Constantinop. dicti sunt, negantes deū esse spiritum sanctum, & quod spiritus sanctus est minister patris & filii, & alii errores eorum, & tormenta, quæ Macedonius exercuerat in orthodoxos, ponuntur. 10. li. hi. tri. c. 31. & secunda synodus sub Theodosio seniore in Constantinopoli congregata Macedonium condemnauit, distinctione decima quinta, capitulo Canones, & pri. quæstione prima, capitulo Eos illi, scilicet Macedoniani, creaturam & seruuum dei patris & filii spiritum sanctum delirando fatentur, de consecratione distinctione quarta, capitulo Hi vero. Isti spiritum sanctū paruulum hominem mōtanum credunt. De hoc Augustinus in de hæresi. & Hieronimus super Osee. nono. Qui iactat se nosse deum & non spiritum sanctum, regitur non a deo, sed a dæmonio in diuersas partes circumfertur, dicens dei filium creaturam, spiritum sanctum negans esse deum, illi venerunt dies visitationis & retributionis. Contra Macedonianos, Faustus episcopus librum conscriptum fecit.

Marcellus Anciræ Galatiæ episcopus, purum hominem sicut Paulus Samosetanus præsumpsit dominum Christū.

Hoc cognoscentes episcopi in Hierosolymis congregati, eum comperientes Samosetani dogmate maculatum librum suum incendio tradere iusserunt, ab episcopatu quoque eum deposuerunt, in cuius locum Basilium in Anciram duxerunt. Tertio libro histo. tripart. capitulo nono. Hinc appellati sunt Marcelliani. C. de hære.

Mammoluci, qui relicto dogmate Christiano, ad Saracenos & Mahometistas migrāt, nostram legem iniquam asserentes, Turcorum iniciantur sacrilegiis, & qui trinitatem prædicabant, nunc detestantur, homines ambitiosi, quibus nullus erat locus in lege nostra, & a nobis eiecti tanquam vilia mancipia, de luce auersi ad mammonam, quærentes ditari a Turcis, & ut dicitur C. de apostatis. I. hi qui sanctam fidem perdididerunt, & baptisma hæretica superstitione, profanauerunt, a consortio omnium sequestrati sunt, & idem de transeuntibus ad Iudæos, de hære. libro sexto, capitulo contra Christianos, & in Cle. de Iu. & Sar. dicitur. Cedit in offensam diuini nominis & opprobrium fidei Christianæ, cum Christianis habitāt Saraceni, & idem determinat Gregorius. II. in extra. Ad modum dolenter audiuius & nar. & c. & dicit Alexand. de Ales, quod ille qui osculatur sepulchrum Mahometi, vel aliquid facit ad eius venerationem sicut alii infideles, & ita profitetur & credit, est apostata & hæreticus & excommunicatus, & non potest absolui nisi a papa.

Magici seu necromantici, vel dæmonum inuocatores idem sunt, & secundū Nico. Emerici sic cognoscuntur, habent enim vt communius ex visione, aut apparitione, vel colloquutione malorum spirituum, tortuum visum & obliquum, ponuntque se ad diuinandum de futuris, quæ dependent ex mera dei voluntate, & frequenter sunt astrologi vel alchimistæ, & quando non possunt pertinere ad finem quem intendunt, quærunt dæmoniorum auxilium. Et dicit Ioannes Gerson in de examine doctrinarum. Theologizat aliquando dæmon, vt ait Climachus, & addit. Nam homo arrogās se ipsum ducem sui constituens, non indiget dæmone tentante, quia est factus sibi dæmon. Et Gerson de distinctione visionum. Verarum a falsis dicit plerunque cadunt magici in insaniam, & vultus oculorumque horrorem terrificum patiuntur. Vnde dæmones inuocare, est apostasia a fide & hæresis, hoc tenent in secundo sententia Alber. Petrus de Tar. Guido de Carmelo, & in iure Io. monachi, & idem Barthol. Raimundi extra de hære. accusatus lib. 6. & similiter Lap. & secundum Dominicum Geminanum concilio suo. 54. si coniuratio dæmoni facta ad malum, credens ipsum habere a se potestatem

tem operādi aliquid principaliter: tunc puto hoc sapere manifestam hæresim, quia tribuit potestatem dei dæmonio. De hoc Deutero. 13. Et episcopi eorumque ministri omnibus modis laborare studeant, vt perniciosam & a Zabulo inuentam forilegam & magicam artem ex suis parochiis penitus eradiciant, vt dicitur vigesima sexta, quæst. 5. episcopi.

Manes Persa. anno. 256. sub Claudio Quintilio & Dionysio papa, a quo Manichæi, vir callidus & diabolicus, moribus, & vita Barbarus, & prius Urbicus vocabatur, & se Christum profiteri ausus est, duo suis sequacibus principia esse affirmabat. Vnum boni & lucis. Alterum mali & tenebrarum, testamentum vetus respuens, nouum recipiens. Et Guilhermus Altisi. in secundo libro dicit contra omnem hæresim quæ non recipit vetus testamentum, est illa autoritas domini in euang. habent Mosen & prophetas, audiant illos. De isto Persa facit mentionem Augustinus in libro. 90. quæstionum, & Leo papa, & Euseb. libro septimo, capitulo vigesimo octauo, dicit quo tempore Manes quidam, secundum nomen insanens, & instinctu dæmonis agitatus, inuisam & execrabilem hominibus hæresim docet, tam acer ingenio vt insanix vel dæmone adimpleri videretur, nunc Christi se gerere formam conabatur ostendere, nunc ipsum paraclatum se esse prædicabat, duodecim discipulos eligendo ad prædicandum mittebat.

Manichæi, vel Manantes, a Manete secundum Hieronim. anno 264. regnante Probo imperatore, insana Manichæorum hæresis exorta est. Dicit Augusti. de hæresi. In Græcia discipuli eius nomen insanix quasi doctiores, & eo ipso mendaciores, vitantes geminata n. Mannichæum quasi manna fundentem, pro Manichæo, id est insano, appellauerunt. Item Titus Bostrenus episcopus, sub Iuliano & Iouiniano principibus, fortes contra Manichæos scripsit libros. Et Ioan. de Turre crem. ad mandatum Pii secundi collegit tractatum quinquaginta veritatum, contra quinquaginta errores Manichæorum. Et Manichæi coniugium detestantur, distinctio ne trigesima, capitulo. Illud autem. Et Hierony. Impiissimum Manichæum nominare pollurio est. Et secundum eundem super Iohalem. Ieiunia Manichæorum deo non placent. Vnde Manichæus vanitate Luciferi seductus, a deo delirauit vt se spiritum sanctum a deo missum assereret. Hic duas naturas introduxit. i. bonā & malam. Et Manichæi animas ex deo quasi ex aliquo fonte manare asserunt. Dicunt nihil in nobis positum esse. Negant liberum arbitriū, nec posse iuuare ad sa

lutem, contra illud Apostoli. Gratia eius in me vacua non fuit. Ponunt summum malum quod est principium omnium malorum, & quod omnia corporalia creata sunt a deo tenebrarum, & quod deus est quædam lux corporea, & animam dixerunt partem illius lucis corpori alligatam, & quod demones sunt naturaliter mali, & fantasiam esse dicunt, quod dicitur Iesum Christum foemineo posse nasci vtero. Non enim dignum est, inquiunt, quod tanta maiestas per sordes & squalores foemine transisse credatur. Alias hæreses, vide in tabula Petri de Pargamo circa operaberi Tho. Et propter Manichæos. s. Petrus ordinis nostri martyrizatus est, & Manichæi multiplicati fuerunt qui sanctum Augu. multum fatigabant, contra quos scripsit Aug. li. & Syricus papa Manichæos in vrbe iuenit, quos exilio dā nauit, & cōtra Manichæum scripsit Archilochns Mesopotamiæ episcopus, & Vricus de Argentina in. 2. li. trac. 2. Stultissima est hæresis Manichæorum, quæ dicit aliud esse principium corruptibiliū, aliud incorruptibiliū, omnes enim philosophi præsupponebant eadem esse principia vtrorūque. Multo autem inconuenientius dicunt duo esse principia, boni & mali, quia malū non est existens, nec in existentibus, vt dicit Dion. & priuatio & non ens incidunt præter intentionem agentis. Et secundū Thomasinum ordi. nostri. Manichæi dānāt Io. bap. quia in Christum non credidit, eo quod misit duos discipulos cum esset in vinculis, dicens. Tu quis es? Si, inquiunt, bonus fuisset, in Christum vtrique credidisset. Et ergo de cele. miss. in quadā dicitur. Alii non fuisse Christum verum hominē, sed fantasticum, vt impii Manichæi, & damnantur in prima synodo Bracarensi.

Marrani dudum in certis locis regnorum Hispaniarum, fuerunt in multis articulis iudaizantes, contra quos ex commissione Christianiss. regis Hispaniarum Ferdinandi & conthoralis sue Elisabet, tempore Alexan. sexti, infiniti labores facti sunt per Patres Ord. nostri, & facta fuit inquisitio sollemnissima qualis nunquam antea fuit, & dispersi & persecuti sunt filii Belial.

Maronitæ, a quodam magistro suo hæretico, nomine Marō, qui vnā duntaxat in Christo voluntatem asserbat & operationem. Hanc imitati hæresim Maronitæ per quingētos annos a consortio fidelium fuerunt exclusi, & Chaldaica vel Saracēnica lingua vtuntur. Tandem diuina inspiratione redeuntes ad cor, & se erasse confitentes, hæresi abiurata in manus Emerici Antiocheni patriarchæ Ro. ecclesiæ obedientia facta, sunt adnumerati, & ad vnitatē fidei reuersi, vnde eorum patriarcha generali interfuit cōcilio Romæ sub Innocentio tertio celebrato.

Martiniani hæretici, nostris temporibus orti a quodā Martino Luther, qui recte a Marte deo belli diabolini appellationem traxit, non a Martino viro dei, qui ab hæreticis a multis locis legitur expulsus. Et tamen profani erroris templa destruxit, cui & digne Arrianorum subiucuit feritas. Hi Martiniani sunt q & Lutheriani, quære in locis suis, & signanter in quarto libro.

Maronini hæretici, habentes per se sectam inter alios Christianos & Saracenos dispersi, & pro maiori parte habent se ad modum Nestorianorum, sed non circumciduntur, & quæcunque agunt vel agere incipiunt, semper dicunt. In nomine dei & trium beatorum regum.

Marcus hæreticus, de quo Euse. 4. li. capitulo. 1. 5. & 8. & Irenæus in libro contrahere. Hic fuit artibus magicis imbutus, & baptizauit hæretice homines. In nomine ignoti patris omnium, & in veritate omnium matre, & in eo qui descendit in Iesum. Quiddā tale etiam ipse de Eonibus, sicut Valentinus affirmans. Hinc dicuntur Marcitæ. Augu. in li. de hære. Marcus negat resurrectionem carnis, & Christum non vere sed putatiue passum asserit. Duo principia contraria opinatur. Hiero. ad Theodoram in epitaphio Lucini. Refert Irenæus apostolorum tempore & Papiæ auditoris Ioan. euang. discipulus, episcopus Lugd. quod Marcus quidā de Basilidis Gnostici stirpe descendens, primum ad Gallias venerit, & eas partes per quas Rhodanus & Garumna fluunt sua doctrina maculauerit, maximeque nobiles foeminas, quædam in occulto mysteria repromittēs, hoc errore seduxerit magicis artibus.

Martyriani secundum Epiphanium tenent eandem hæresim cū Psallianis. Quære ibidem.

Martionistæ, vel Martionitæ. Anno. 148. sub Antonio pio & Iginio papa, de quibus Isi. a Martio stoico philosopho, qui Cerdonis dogma secutus, alterum bonum, alterum iustum deum asseruit, tanquam duo principia creationis & bonitatis. Et quod est deus qui non punit, & est bonus deus, Alius qui punit, vt deus iustus. Idem sentit Valentinus, & hoc reprobat Tho. 3. cōtra gen. de quo sic dicit Beda Polycarpus Martioni cum aliquando occurrit, & dicente sibi, Agnosce nos. Respondit, quia agnosco primogenitum satanæ. Contra Martionem Philippus Creten. librum scripsit, similiter Modestus & Irenæus & Hippolytus episcopus Africanus & Epiphanius dicit eum tria principia asseruisse, bonum, iustum, prauū. Et dicit Greg. Turon. 1. li. hist. quod sub Antonini imperio hæresis Martionita exurrexit. Et Rhodon. Asianus aduersus Martionem opus se

cit. Et glo. Esa. 44. Confundetur Martiō duos deos intelligens, vñū bonum, alterum iniustum, vñum visibilem, alterum inuisibilem conditorem. Quorum primus lucem faciat, Secundus tenebras. Ille pacem, ille malum, tum vtrunque pro diuersitate meritorum, vñus deus idemque condiderit, & i. q. i. Martion & Basilides, & cæterę hæreticorum pestes non habent euangelium, quia non habēt spiritum sanctum, & Martion doctus fuit, vt infra dicitur in Valentino. Glo. Ezech. 8. Non ignoramus Martionem & alios hæreticos qui vetus laniant testamentum contempto creatore. & c. Et Hiero. ad Ctesiphōtem aduersus Pelag. Martion Romam præmisit mulierem, quæ decipiendos sibi animos præpararet. Glo. Exodi. 4. Martion & Valentinus & omnes contra creatorem disputantes, varia loquuntur, frequēter tamen audimus, vt contradicamus, sed non recipimus, quia illorum os diabolus aperit. Dignetur dominus aperire os nostrum, vt possimus contradicentē reficere, & obdurare os quod diabolus aperit. Et Hiero. in prologo ad Titum. Licet non sint digni fide, qui fidē primam irritam fecerunt. Martionem loquor & Basilidem, qui vetus laniant testamentum, tamen eos ex parte aliqua feremus, si salutem in nouo continerent manus. Et non auderent Christi euangelii stas & apostolos violare. Nunc vero & euangelia eius dissipauerūt & apostolorum epistolas suas fecerunt, & de cæteris epistolis quicquid contrarium suo dogmati viderent, eraserunt, & epistolam ad Timo. ad Hebræ. & ad Titum, repudiandas crediderunt. Et secundū eandem super septimo libro, capitulo decimo octauo in Esaia. Martionistæ cum recipiant prouidentiam, accusant creatorem, & asserunt eum in plerisque operibus errasse, & nō ita fecisse sicut facere deberat. Sic Iustinus philosophus pro religione Christi multum laborauit & contra Martionē insignia volumina scripsit, similiter & Theophilus Antiochenus librum contra eum composuit, & Sabbatius Gallicanæ ecclesiæ episcopus composuit librū de fide aduersus Martionem & Valentinum eius autorem, & Hieronym. super Ecclesia sen. 8. Martion & Valentinus melioris se esse dicunt naturæ, quam conditor est.

Marinus a Tracia vocatus ab Arrianis, quem multi sequebantur, dicentes patrem esse patrem, etiam filio non existēte, vocabantur enim isti Pateriani, eo quod quidam Theotistis Syrus genere p̄fatura, id est duplicia vendens, hanc propositionem valde defenderit, hosque secutus est Selenas Gothorum episcopus, & hæc dicta est hæresis Pfaritiorum, ex nono libro histo. tripart. ca. p̄tulo quadragesimo.

Macrianus, de quo Euse. lib. 7. cap. 21. & de eodem Diony. quod regnante Galieno, ecclesiæ dei in pace derarunt, & mediis eius temporibus, Macrianus velut nubes quædam tenebrosa & orta, subito regni eius obscurauerat lucem. Quo rursus ad vitam æstiuæ nubis abolito Galienus nomē (vt ipse ait) ex veteri vniuerso mundo. i. claro lumen effulsit.

Marsilius Paduanus incidit in diuersas hæreses, quas Ioānes. xxii. damnauit. Et dixit quod papa potest iudicari ab imperatore, & quod presbyteri tantam habent potestatem sicut episcopi, nedum quantam papa, & quod imperator succedit papæ vacante ecclesia, & quod ecclesia & clerici nō possunt habere propriū, & quod post Christum ascendentem, non mansit in terra eius vicarius generalis papa, & sic Christus dimisit ecclesiam sine vicario. Hos errores reprobat Alpharus. i. lib. de planctu ecclesię ar. 68.

Mathematici, de quibus. C. de eodem ti. & vocantur Planetarii. 26. q. 3. ca. illic. & hos Christiana & vera pietas expellit & damnat secundum Augustinum quarto libro confessionum. & Glof. Micheæ tertio. Hæretici sunt pseudoprophetæ, nō missi a deo. O hæretici qui mentimini vos habere prophetiam, & imitamini ecclesiam dei, vbi æstimatis visionē, vbi erit nox. Et glof. Esa. 56. Omnes qui ecclesiam deserunt, tradentes se spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, nihil ad deum pertinere credentes, sed stellarum cursu, vel varietate fortunæ omnia gubernari, hi tradentur æternis suppliciis, vt nullus eorum possit euadere.

Maximinus Arrianorū episcopus, hic assererat patrem potētiorē esse filio, eo quod filiū genuit deum creatore, filius autem non genuit, dicebatque patrem potuisse gignere non filium. Contra quem Augustinus fecit tres libros. Et contra eundem disputat magister sen. in. i. distin. 7.

Maximianistæ, primo fuerunt Donatistę, sed postea a Donatistis discrepare cœperunt, propter quod Donatistę scismaticos eos appellabant. Contra quos scripsit Augustinus librum vtilissimum.

Maximus Donatista fuit, sed postea conuersus fuit ad fidem, ex laico in episcopū est promotus. De quo sic scribit Leo papa in epistola ad Mauros. Episcopus Maximum ex laico reprehensibiliter licet ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & a spiritu scismaticę prauitatis alienus est, ab episcopali quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate, ita vt ipso libello ad nos directo catholicum se esse manifestet.

Maximilla concurrir cum Montano, anno. 174. sub Commodiano principe & Sotero papa. Contra quam scribit Melchisedec, teste Hieronymo, ista fuit mulier infano spiritu repleta. Et dicit Euse. 5. lib. cap. 16. Sancti episcopi Zoticus de Cumana & Iulianus de Apamia aggressi cohibere spiritum, qui loquebatur in Maximilla, iusserunt Temostonem obdurare os eius, & excludere vocem falsi & erratici spiritus. Quod & factum est, & coarguens falsam fuisse Maximillæ prophetiam, quæ bella quamplurima imminere prædixerat. Mortua est mulier ista, & nusquam prorsum vel priuatim, vel publice bellum aliquod exortum est, sed Christianis per dei misericordiam pax iugis & firma perdurauerat. Et idem scribit Apollonius scriptor ecclesiasticus. Et Maximilla & Prisca fuerunt prophetissæ Montani, vt infra in Quintilianis. Idem Hieronymus in epistola contra Pelagi.

Matthias Bohemus, Orphanorum capitaneus Hussita, in concilio Basiliens. anno. 1433. inter alia in laudem Ioan. Huss combustus inuectiue dixit. Ioannes Huss felicitis recordationis, in honore habetur cuius festum celebratur, quod reprobatur in Ulrico de morauia. Qui enim hæreticos defendit, hæresiarcha est censendus. 24. q. vlti. qui aliorum.

Maioresinus Donatista, a Donato ordinatus in episcopum Carthagini, factionis & sectæ Donati, cui Maiorino alius Donatus successit, qui eloquentia sua sic confirmauit hanc heresim, vt multi existimant propter ipsum potius Donatistas vocari. Isti Donatistæ Romæ vocantur Montenses, quibus hinc ex Africa solent episcopum emittere, aut hinc illuc episcopi eorum pergere, si forte eum ibi ordinare placuisset, vt dicit Aug. in de heres.

Marcellina hæretica, hæc colebat imagines Iesu & Pauli & Homeri & Pythagoræ adorando, incensumque ponendo, hæc fuit socia ipsius Carpocratis, a qua sua secta tradita dicitur fuisse secundum Augustinum.

Medius sacerdos hæreticus, de quo in origine Bohem. capitu. 12. Hic erat sacerdos Hussitarum vesaniæ particeps, qui sacramenta ministravit hæreticis in castro Ioannis Roatii. Adductus fuit ad Pragam, & ibi furcarum quibus damnati poenas dederunt, triplex differētia fuit, sublimior Roatius suspendebat, imā tenuere latrones circiter nonaginta, media sacerdotem arripuit nomine Medium, atque ita Medius in medio furcarum damnatam animam deuotamque satanæ tradidit.

Melchisedeciani vocari, pro eo quod Melchisedec sacerdotem deum non hominem fuisse, sed virtutem dei esse arbitrantur. 24. q. 3. quidam. Idem tenet Aug. de hære.

Melitus episcopus vnius ciuitatis Aegyptiorū, anno. 367. qui in persecutione fide negata, sacrificauerat, & sic depositus est & damnatus, multos habuit sequaces, & hæresiarcha factus est eorum. Hic cum suis defendebat Arrium, & ab eo in Aegypto Melitiani vocantur, & ab ecclesia fuerunt segregati. 1. lib. hist. tri. cap. 18. & secundum Augustinum. Hi nolunt orare vel operari cum conuersis. i. cum eis qui in persecutione ceciderunt scisma fecerunt. Nunc autem Arrianis, dicuntur esse coniuncti. Hiero. ad Damasum. Melitium respuo, qui Christi non est, Antichristi est.

Menas episcopus, prius catholicus, postea currebat cum Arrianis, verum verbum patris in diuinis negauit, & omnia que Arrius magister iniquitatis, vt dicitur. 1. lib. hist. tri. cap. x.

Metangi nominati ideo tale nomen acceperunt, qui tangios graeceras dicitur latine, assererant enim esse in patre filium tanquam vas minus infra vas maius. Vel dicuntur Metangis monitæ, & sic quasi duo corpora carnaliter opinantur, ita vt filius in patrem intret quasi vas minus in vas maius, contra Athana. in symbolo. nec maius nec minus.

Menandriani a Menandro mago discipulo Simonis magi nuncupati, qui mundum a deo non creatum, sed ab angelis factum asserunt, vt dicit Isido. & Aug. in de hære. & Euse. 3. lib. dicit, quod ipse fuit Samaritanus, qui veniens Antiochiam quam plurimos per artem magicam decepit, Christum negans, sed ipsum mundi saluatorem destinatum asseruit, incredibilia composuit figmenta, & tandem vno scelere pariter interiit. Et dicit Ignatius in epistola ad Trall. Fugite Menandrum, & totam collectionem malignitatis eius.

Messalanii quos orantes vocant, & alia appellatione dicuntur Anthyatistæ. i. sacrificatores, isti tamen heretici cuiusdam daemonis operationem expectant, & hanc sancti spiritus presentiam arbitrantur, & venerabile sacramentum respuunt. Huius heresis principes fuerunt Dadosius, Sebas, Hermas &c. quæ in locis suis Ex. 7. lib. hist. tri. ca. 11. & C. de heres.

Mitialistæ apud Latinos sic appellati sunt, qui & Cherintiani dicuntur secundum Isido. & 24. q. 3. quidam. Ideo sic dicuntur secundum Aug. quia mille annos post resurrectionem terreno regno Christi secundum carnalis ventris & libidinis appetitum futuros fabulantur,

Miletus, de hoc Hiero. super epistolam ad Titum. Licet nomen hæreseos Miletæ non dicatur a Paulo, tamē opera nominantur. Actu. 29. quādo Paulus loquebatur ad presbyteros ecclesiæ, Ego scio quoniam venient post recessum meum lupi rapa. &c.

Minophantis Ephesius Arrianus, post obitum Arrii tempore Constantini, cum multis aliis episcopis, qui instar luporū in ecclesias ingressi sunt, anathematizatus est, nulla enim conuentio lucis ad tenebras. Exo. 4. lib. hist. tri. ca. 24.

Monothelitæ dicti sunt hæretici, quia tantum vnā in Christo voluntatem & actionem posuerunt, neque duas quæ duabus respondeat naturis, ipso voluntates naturales & actiones. Hæc hæresim Io. Damas. 3. lib. ca. 14. latissime redarguit, & i. q. 13. conuenientibus. Tharastius archiepiscopus Constantinop. dixit plures eorum qui in sexta synodo cōuenerunt a Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, ordinati sunt, qui & fuerunt principes hæreseos Monoscelitarum, de his quære in Bonosianis.

Montenses siue Campates, hi coincidunt cum Circuncellionibus & Donatistis. Sic enim nominat eos Hiero. contra Lucifer. qui dicuntur Christi, non a domino Iesu Christo, sed a quoquam alio nuncupati, & scito nō ecclesiam Christi, sed Antichristi esse synagogam.

Montani vel Montanistæ. C. de hære. dicti, qui anno 170. tempore Commodi imperatoris, & Soteri papæ, in tempore persecutionis in montibus latuerunt, qua occasione se a catholicæ ecclesiæ corpore diuiserūt. Glo. Esa. 65. Hæretici in specubus dormiūt, qui lumen spiritus sancti relinquentes, & cœnaculum in quo apostoli versabantur, in tenebris diaboli commorantur. Dicti sunt etiam a Montano, qui vt dicit beatus Thomas tertio contra gentiles, capite 154. dicebat prophetas tanquam arreptitios non intellexisse quæ loquebantur, & conueniebant in cauda & in fine æternæ damnationis cum Priscilla. Contra quos arguit in de veritate beatus Thomas, q. 12. capitulo quarto. Et Montanus natione Phrygius, paraclatum se nominauit, ex eo etiam Cataphrygæ hæretici prouenere. Contra Montanū, vt dicit Hieronymus, Melcyades doctissimus librum scripsit, De eo in quinto libro histo. ecclesia. capitulo decimosexto. Et opuscula Montani, Priscillæ & Maximillæ apocripha sunt. distin. 15. sancta. & Serapion episcopus apud Africam, fidei confessione insignis, scripsit epistolam ad Carinum & Pontum de hæresi Montani. Apollonius quoque vir disertissimus aduersus eum volumen ædidit, in quo asserit Montanum & insanos vates eius perisse suspēdio. Et Hiero.

ronymus secundo libro contra Iouinianum, Montanus & Nouatus dixerunt, quod qui semel peccarunt, per poenitētiā non possunt renouari, quod reprobatur de poeniten. distin. secunda Capi. Si enim. Per diuersa exempla veteris & noui testamenti, quæ hic prætereo. Dicit quoque Hieronymus in epistola ad Ctesiphontem, Moranus immundi spiritus prædicator, multas ecclesias per Priscam & Maximillam nobiles & opulentas foeminas primum auro corrupit, deinde de hæresi polluit.

Molonaristæ isti communicant cum Marcellianis, & dānati sunt in secunda synodo Constantinopolitana.

Masbuthæus, vnde Masbuthæi hæretici sunt appellati, & fuit vnus primus de septem primis hæreticis, de quibus scribit Euse. 4. li. hist. eccle.

Nazaræi vel Nazoræi dicti, quia dominum Christum qui a vico Nazaræus est appellatus, filium dei licet confiteantur, omnia tamen veteris legis custodiunt, quæ Christiani per apostolicā traditionem non reseruare carnaliter, sed spiritaliter intelligere didicerunt, secundum August. Nouum testamentum respicientes, vtus recipiunt, & coincidunt cum Helonitis in parte, de quibus Tho. 4. contra gen. ca. 57. & dicunt quod fides Christi sine operibus legis non sufficit ad salutem, De hoc Tho. opusculo. 3.

Narciscus Nerodiadis Ciliciæ, quam nunc Hermopolim vocāt, episcopus post mortem Arrii, in eadem perfidia permansit, & propter crimina ei illata, generali decreto sanctum concilium ab episcopatu deposuit, & a fidelium communione. 4. lib. hist. tripar. capitulo. 24. & apostolicis dogmatibus resistebat, Arrium defendendo secundo libro Euse. capitulo quinto.

Neotiani vel Neotitiani, a quodam Neoto, qui fuit magister Sabellii, anno. 260. qui Christum dicebant eundem esse & patrem & spiritum sanctum, ipsamque trinitatem in officiorum nominibus, & non in personis accipiunt. Contra dicitur de conse. dist. 3. capitulo Fi. Quamuis pater filium genuerit, & ideo filius non sit qui pater est, filiusque a patre sit genitus, & ideo pater non sit qui filius. &c. Vnde & Patripassiani vocantur, quia patrem passum dicunt, secundum Isidorum & Aug. in de hære.

Nestoriani vel Nestorini vel Nestorani, a Nestorio Constantino. nopo. episcopo nscupati. Anno. 424. sub Theodosio & Cælestino, qui beatam virginem nō dei, sed hominis tantum modo matrem asseruit, vt aliam personā carnis, aliā faceret deitatis

nec vnū Christum in verbo dei & carne credidit, sed separatum atq; seiunctum alterum filium dei, alterū filium hominis prædicauit, & negat Mariam theotocos. i. dei genitricem, sed Christotocon. i. Christi genitricem, & tertia synodus Ephesina ducetorum episcoporum sub iuniorē Theodosio Augusto & sub Cælestino papa primo hunc Nestorium iusto anathemate condēnauit, ostendens in Christo manere duas naturas, & vnā domini nostri Iesu Christi personā. dist. 15. capitulo Canones, & quod Maria Theotocos appelletur. Et Boetius in de duabus naturis scribit contra eum, & similiter Theodorus episcopus Ancyranus vt dicit Gennadius, similiter contra eum scripsit septem libros de incar. domini Cassianus presbyter, & item Atticus Constantinopol. episcopus, tempore Arcadii imperatoris & Ioan. Antiochenus presbyter, & C. de hære. l. damnato portentuosę superstitionis autore Nestorio. Nota congrui nominis eius inuratur. i. imponatur gregalibus. i. his qui eū sequuntur, ne appellatione Christianorum abutantur. Item dixit quod natura humana & Christise habebat ad verbum sicut templum quoddam, de hoc 4. lib. contra gen. Et conficiunt Nestoriani in pane fermentato, & sub vtraque specie communicāt sacramentū eucharistię paruulis & adultis. Hi pessimi hære. a multis doct. vel prædi. ab eorum hæresi nunquā potuerūt nec adhuc possunt reuocari. Omnibus Christianis in partibus oriēt. sunt exosi & despecti, & eorū hæresis est dilata per diuersa regna.

284 **Nepos** episcopus erat in partibus Aegypti, Iudaico intellectu de futuris promissionibus sentiebat, easque corporaliter exhibendas docebat, & mille annis in deliciis corporalibus in hac terra sanctos regnatos cum Christo, huiusque sui dogmatis probamēta sumptis ex reuelatione Ioannis testimoniis conabatur asserere, de quibus etiam libellos edidit interpretationes huiusmodi continētes. Ideo Dion. Alexandrinus de repromissionibus scribens, ad hūc Nepotem stilum suę intentionis conuertit. Euse. li. 7. c. 22.

285 **Nicolaus** de Calabria oriundus, sed in Hispania conuersatus tempore Innocen. vi. Cuius primus error erat quod quidā magnus hæresiarcha vocatus Gondissaluus de episcopatu Coxensi oriūsus erat, dei filius in cælis æternaliter genitus, licet videretur patrem & matrem in terris habuisse. Secundus error, quod talis Gondissaluus nunquam moreretur, sed viueret in æternum. Tertius qd spiritus sanctus deberet futuris tēporibus incarnari, & tunc ipse Gondissaluus totum mundum conuerteret. Quartus, quod in die iudicii Gondissaluus oraret pro omnibus mortuis in peccato mortali & damnatis in inferno, & eius precibus liberarentur & saluarentur.

Quintus, quod in homine sunt tria, Anima quam formauerat deus pater, Corpus quod formatuit deus filius, & Spiritus quem creauit spiritus sanctus, adducens illud, Formauerat deus hominem. &c. Iste hæreses dānatæ sunt solenniter Barchinonæ per F. Nicolaum Emerici & Arnoldum episcopum Barchinonensem.

287 **Nicolaus** Galeus episcopi, p̄sbyter Bohemus Thaborita & baccalaureus artium, vnus delegatis Bohemorum ad concilium Basiliē. Hic Ioannem & Hiero. Constantiæ combustos, doctores catholicos affirmauit. Et quod doctrina vichleff fuerit Prægæ examinata & vera catholicaque inuenta. Et dixit quod tempore nouę legis, nullus in iudicio sit occidendus, in quantum possibile sit, ad parcendum sanguini humano, quia nouum test. non dicat. Contra istum arguit in concilio Egidius Calerii, doctor theologiæ decanus Cameracensis. Hæc ex actis concilii Basiliē.

286 **Nicolaitę** alias Nicolaitani dicti a Nicolao diacono ecclesię Hierosolymorum, qui cum Stephano & cæteris constitutus est a beato Petro Actu. sexto. Hic propter pulchritudinem relinquens vxorem, vt qui vellet, ea vteretur. Contra illud trigesima secunda quæst. Quos deus coniunxit, homo non separet. Et versa est in stuprum talis consuetudo, vt inuicem coniugia commutarentur. Quos Ioan. Apocalip. secundo improbat, dicens. Hoc habes quod odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Dixerunt enim quod omnia deberent esse communia inter Christianos, & finalem beatitudinem posuerunt voluptatem a Nicolao corruptore proprię carnis. De illo multa alia narrat Augustinus in de hære. & Clæmens Alexandrinus in. 3. lib. Stromatum, quę sunt opera varie contexta, de eo scribit. Hic vxorem habuit, & post ascensionem domini cum increparetur ab apostolis tanquam de zelotypiæ iniuria, productam in medio vxorem suam, si quis eam vellet habere permisit. Ignatius in epistola ad Trall. Fugite illos immundissimos Nicolaitas amatores libidinis, malos calumniatores, nam fuit apostolorum minister Nicolaus. Et Hieronymus in epistola de Fabiano lapsio, Iste Nicolaus diaconus, ita immundus quod etiam in præsepe domini nefas perpetravit. Rubertus abbas Tuitiē. super Apocalip. Nicolaitę portant vasa domini, nihilominus incontinentes sunt, non volentes legitimum habere coniugium, vt pote legibus ecclesiasticis interdicitum, immo & in deterius prorumpunt mutant connubia quoties volunt, & qui nullum habent thorum licitum, dum sic euagantur nullum confidunt rupisse coniugii vinculum. Fornicantur autem cum illis & inicianur Beelphegor, quæcunque exem

plo talium ad incesta vel adulteria audaciores fiunt. Hierony. ad Ctesiphontem. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum reparator, choros duxit foemineos.

Nyctages, a somno nuncupati, quod vigilias noctis respuant, suam perfitionem esse dicentes iura temerari diuina, quæ noctem ad requiem tribuunt, ut dicit Isi. Contra hoc est illud Psal. Media nocte surgebam &c. & idem extra de cele. missa. ca. 1. Mat. 27. Vigilate, & dicit Hiero. in epistola ad Furiam de viduitate seruanda. Ardentes diaboli sagittæ, ieiuniorum & vigiliarum frigore restringendi sunt.

Nouatiani, anno. 244. tempore Fabiani papæ & Philippi imperatoris & Decii, & secundum Euseb. de temporibus anno. 255. sub Cornelio papa & Decio imperatore, a Nouato Romæ urbis presbytero exorti, qui aduersus Cornelium cathedram sacerdotalem conatus inuadere hæresim instituit. 7. q. 1. factus. & ca. seq. Nouatianus. Defuncto enim papa Fabiano, electus est Cornelius fere ab omnibus Cardinalibus, postea Nouatianus a paucis est electus & intrusus, qui cepit Cornelium molestare & catholicos episcopos deponere. Sic dicit Cyprianus in epistola sua, quod Nouatianus est papa profanus, malus, & nullus, adulter atque extraneus episcopus. Et noluit apostatas recipere, rebaptizans baptizatos, & in hoc conuenit cum Donato, contra illud. 1. q. 7. conuenientibus, ubi dixit. Basilii episcopus Ancyræ, qui ab hæresi reuertuntur ad orthodoxam fidem & traditionem catholicæ ecclesiæ, scripto negare debent hæresim suam & confiteri catholicam fidem. Contra secundum errorem scribit Tho. 4. contra gen. ca. 7. & 3. parte. q. 66. ar. 9. & Euseb. 6. lib. in multis ca. de Nouato mentionem facit. Hic lapsis spem veniæ negauit, quod de peccatis quæ homo committit post baptismum veniam consequi non potest. Et Dion. episcopus Alexandrinus ait. Nouatus Ro. ecclesiæ presbyter, elatione quadam tumidus spem penitus salutis eius adimebat, etiam si digne poenituissent, ex quo & princeps hæreseos extitit Nouatianorum, qui ab ecclesia separati, superbo nomine Catharos. i. mundos se appellabant. Ob quam rem concilium sacerdotale celeberrimum. 60. episcoporum, contra eum tempore Decii in vrbe Ro. celebratum est, ibique statutum est a papa Cornelio, Nouatum cum suis ab ecclesia alienum esse. & 1. q. 1. cap. Paulianistæ, dicitur. Mouatiani eisdem nominibus tremendis baptizant. Et contra Nouatianos scripsit Nartianus episcopus apud Barchinonam, & Euseb. episcopus Emisenus & Fetitius episcopus grande compilauit volumen. Nota, pro solutione vnius argumenti de Cypriano, qui ut dicit magister in. 4. distin. 5. dicit quod ab hæreticis non posse

tradi baptismum, & eos esse rebaptizandos cum veniunt ad ecclesiam, qui ab illis dicuntur baptizati. Ad hoc dicit Bonauē. quod Cyprianus hoc non dixit asserendo vel defendendo, sed opinando, ideo non fuit hæreticus sicut Nouatus, quia non erat in ecclesia determinatum. Præterea zelus fidei & detestatio hæreticorum, quæ multum vigebar in eo, faciebant ipsum ex humana infirmitate excedere. ideo venialiter credendum est peccasse. Venialia autem secantur falce martyrii. Et glo. ordi. Iohelis. 2. Nouatus & quidam alii hæretici, dicunt hominem post peccatum non posse per poenitentiam reformari in pristinum statum, hic error plane destruitur cum dominus intantum recepit poenitentes, ut vocet populum suum. Et asserat non confundos & se in medio eorum habitaturum, & eos nullum alium habituros dominum Glo. Leuiti. 13. In corpore lepram gerit, qui ecclesiæ detrahit sicut Nouatiani, qui nuptias damnant, & peccantibus auferunt poenitentiam.

Ostauianus filius Ioannis maledicti, contra papam Alexā. scisma mouit & fouit, vocatus fuit victor & hæresiarcha, & vixit annis nouem & mensibus septem. Et facta eius damnantur extra de scism. cap. 1. Cui successit Guido, de illo Ostauiano dicit glo. super verbo scismate. extra de elec. ca. quia qui contra Alex. erat, & Aquilegiens. patriarcha tunc scismaticus erat.

Olipius Arrianus episcopus apud Carthaginem, qui cum in balneis sanctissimam trinitatem blasphemaret, tribus igneis fulminibus ab angelo visibiliter missis, miserabiliter decidit, & eius cadaver penitus exustum est, ut refert Iacobus Philippi ord. eremitarum 9. li. supplementi chroni. & hoc anno domini. 505.

Ophitæ, a colubro nominati sunt, coluber enim græce ophis dicitur. Colunt enim serpentem, dicentes ipsum in paradiso induxisse veritatis cognitionem vel maledictionem, sed male dicunt, quia de poenitentiæ distinctio. 1. dicitur. Serpens decepit me & manducaui. Hunc colubrum Christum arbitrantur, habent etiam verum colubrum quem nutriunt & venerantur, qui & incantante sacerdote, egreditur de spelunca & oblationes eorum lambit & ascendit super altare innixum speluncæ & post hoc deuoluens se circa oblationes, regreditur ad speluncam & ita confringunt oblationes in eucharistiam, quasi a serpente Christo, ut illi putant sanctificatas. Tradunt huius serpentis cultum a Nicolaitis ad istos deductum. Sed distinctio. 3. cap. quia sancta, dicitur, quod Ezechias fregit serpentem eneam, ideo quia ipse populus colere & venerare eum coeperat, ideo destruxit. De Ophitis. C. de here. & Hierony. aduersus Lucife. Ophitæ sunt

de his qui euangelia laniant.

299 **Orphani**, notat Ioan. Nider in. 3. li. form. quod erant tres principes sectæ hæreticorum in Bohemia, videlicet Pragensem qui tolerabiliores erant. Orphanorum & Thaboritarum, qui pessimi erant, incendebant ecclesias & monasteria. Nihil de imaginibus sanctorum & ornamentis ecclesiarum tenebant, omnia destruxerunt tanquam illicita. Sacerdotes & religiosos gladio occiderunt, cum chrismate & sancto oleo, calceos suorum pedum inunxerunt. Tanta cæcitate sunt percussi, ut vna secta aliam inuaderet, & victrix victam occideret, hæreticus hæreticum. Sub vtraque specie communicabant sine præuia sacramentali confessione, & suam perfidiam armis defendebant. De his Orphanis in de ori. Bohe. cap. 48. dicitur. Hi post Zissam se a Thaboritis separauerunt, inter quos potior hæreticus Procopius est habitus, & ideo sic vocantur, quia Zissa mortuo ingens mæror inuasit exercitum, quasi essent orphani, duce mortuo, quem putabant inuincibilem. Thaboritæ itaque in duos exercitus diuisi sunt, alii vetus nomen retinere, aliis Orphanorum, ob mortem ducis inditum nomen. Hi Orphani Morauiam vicinasque regiones assiduis incurribus infestabant. Quamuis hæretici inter se discordes, tamen concordes contra Iudæam pugnabant, & propter deceptorum prædam quidam inter se discordant, de vna hæresi duas faciunt. De quadam extirpatione Orphanorum & Thaboritarum recitat Pius. 2. de ori. Bohe. ca. 55. quæ Mainardus catholicus & nobilis, quoddam bellum prætendebat agere, & ad eam rem necessarios fore eos putabat, qui sub procopiis militassent, & omnes qui stipendia facere vellent in horrea sese proxima reciperent. Cauerent ne rudes inexpertosque belli secum admitterent. Introierunt in horrea pleraque Orphanorum & Thaboritarum milia homines nigri ad solem & ventum indurati, aspectu terri atque horribiles, & qui circa sumum in castris vixissent aquilinis oculis, impexo crine, corporibus proceris, membris hispida, cute adeo dura, ut ferrum quasi lorica repulsura videretur. Clausa sunt confestim horrea, & ignis immissus horreis quo sex illa & colluies hominum ignominiosum agmen, post multaque patrauerat scelera, exusta, cõteptæ demum religionis poenas dedit.

294 **Orantes** hæretici, orti sunt tempore Valentiniani imperatoris, hi coincidunt cum Messalaneis. De his & eorum principibus, vide supra in Messalaneis. Sed veram causam huius hæresis secundum Aug. & Epiphanium, quere infra in Psallianis.

296 **Orebitæ**, de his scribit Aeneas Syl. de ori. Bohemorum capi. 43. dicens. Fuit & alia in Bohemia hæreticorum factio fra-

trum Orebitarum appellata, que territorium Græcense vicinasque gêtes magnis affecit cladibus, pestifera atque immanis, neque Thaboritarum crudelitate vlla ex parte inferior. Aduersus quam Martinus quintus pontifex max. nominatim crucē decreuit, neque tamē in plures annos extirpari potuit. Huius sectæ homines quoties sacerdotes nostros intercepere, aut igne cremauerunt, aut nudos rigente hyeme super glaciem colligatos dimisere, quos parui momēti existimauerunt, defectis virilibus abire permiserunt.

297 **Origenarii** vel Origenistæ, ab Origene autore exorti sunt anno ferme. 224. tempore Marci Antonii quarti, & Urbani papæ. i. Alexandriæ, dicens, quod non possit videre filius patrem, animas quoque in mundi principio peccasse dicunt, & pro diuersitate peccatorum e cælis vsque ad terram diuersa corpora quasi vincula meruisse, eaque causa factum mundum. Item dicit Origenes, quod verbum dei non est deus essentialiter, sed participatiue, & quod spiritus sanctus est creatura facta per verbum dei, & quod anima Christi cum aliis spiritualibus creaturis fuit creata ante corpora, & quod beatitudo terminabitur, & quod poena demonum & aliorum damnatorum terminabitur. Io. Damas. li. 2. c. 1. Quo igitur pacto tunc mille annorum restitutionis Origenistarum numerabitur tempus. Et Hiero. in epistola aduersus blasphemias Vigil. Origenes hæreticus quid ad me, qui illi in plerisque hæreticum non nego. Et idē ad Auictum. Vbi ea que in libris periarcon Origenis contra fidem catholicam sunt pandit, quia absone dixit de filiis & spiritibus inæqualitate, & quod demones possunt saluari in fine, quia habent liberum arbitrium, & quod homines pro magnitudine stultitiæ possunt conuerti in bruta, potius in aquis eligentes viuere quam in poenis. Ignem & tormenta gehennæ non ponit in suppliciis, sed in conscientia peccatorum &c. Et idem ad Pamachium & Oceanum de erroribus Origenis. Venenata sunt illius dogmata, aliena a scripturis sanctis, & si mihi creditis, Origenistes nunquam fui, putant me suum esse symmetem. i. secretarium, & reprehendit illos qui dicunt quod libri Origenis sint vitati per hæreticos, sed quod Origenes per se errauit. ergo dist. 15. sancta Ro. dicitur. Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatus Hierony. non repudiat, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum autore suo dicimus esse reuenda. Thom. i. parte. q. 34. Origenes fuit fons Arrianorum. Idem dicit Hiero. & Epiphanius. Origeniani illius Origenis qui & Adamantii, qui corporum resurrectionem negant, Christum & spiritum sanctum creaturam dicunt, paradysum & cælos & alia non credunt esse secundum literam, sed in allegoria. Et glosa Hiero. 13. Manichæus dicebat quod quidam angeli pass-

si sunt pro redemptione dæmonum, & post iudicium portas inferni claudi, & nullum ibi puniri, quod Origenes sentire videtur, quod friuolum est. Et Methodius contra Origenem scripsit, & Haymo recitat errores eius. Et post mortem Origenes damnatur in quinta synodo Constantinopol.

Finis.ii.libri.

Liber tertius, qui est superioris Catalogi appendix.

N multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera, & ruinas eorum iusti videbunt, prouer. 29. Liquide patet in libris Machab. ubi multiplicatis impiis ad ritum gētilium declinavit populus, & in noua lege scelerati hæretici indies iniquitatis funiculos extendunt. Lappæ enim & tribuli & infelix lolium & steriles dominantur auenæ, sed iusti doctores dum hæreticorum argumenta quibus sua scelera defendere nituntur, ecclesiastica disciplina redarguunt, eorum ruinas & exterminia videbunt, & sic in multitudine iustorum letabitur vulgus, tunc enim clarior & gloriosior ecclesia remanere solet. Esa. 27. In die illa vinea cantabit ei, ego dominus qui cōseruo eam. Extirpatis enim erroribus, veritas agnoscitur, & agnita feruentius custoditur. Dum enim arator vomeris scissione camporū sentes eruit, terra accepta semina in segetem producit. Maximo itaque opitulante deo, lector amantissime, themati nostro satisfeci, trecentas vulpes capiendo, quæ agro dominico & vineæ domini sabaoth. incendia intulerunt, sed in terra qua Samson vulpes coepit, vulpes abundant, & in ecclesia militante homines vulpini in peius proficiunt. Extendi itaque rete nostrum & alios hæreticos ultra. 300. apprehendi hoc ordine, vt in capite libri primo occurrat Porphirius maledictus & perditioni deditus, cuius doctrina est falsa, vita iniusta, mors quoque nefanda.

Porphirius philosophus Athen. Origenis laudator, amicus imperatoris Iuliani, eiusque sectæ, nominis Christiani acerrimus persecutor & hostis, multas blæterationes contra orthodoxam fidem ingessit. Libros Iuliani aliis operibus præposuit, vitam summi philosophorum Socratis laceravit. Hic in Cæsarea Palæstinæ a quibusdam Christianis cæsus, iracundiam non ferens, Christianitatem deseruit, Et eum Eusebius Pamphili redarguit, & dicit in quar-

to libro de euangel. præparatione, quod Porphirius maxime dæmonibus amicus fuit, & multa nostris temporibus aduersus nos cōscripsit mendosissime, & oīm deorum & dæmonū falsitatem defendisse videtur. Itē librū de abstinentia a carnibus cōscripsit, & scelestissimā brutorum etiam animalium cædem, & dæmonibus dumtaxat esse sacrificandum. Et. 7. li. hist. tri. ca. 2. nec intellexit de quibus affirmavit, & dæmonibus magnam malitiam naturaliter dixit inesse in epistola ad Anebriotem, vt recitat. b. Tho. 3. contra gē. & teste. Euse. 6. lib. ca. 17. multos lib. contra Christianos fecit, & Rufinus Aquilegiē. in. 2. lib. ad Apromanum dicit Porphirium damnatum. Et glo. super illud Iohelis. 2. Effundā spm̄ meum, dicit. Quidam dicunt apostolicę esse consuetudinis, vt quicquid vtile audientibus & non repugnare presentibus de testimoniis alterius tēporis cōfirment, nō vt audientium abutantur simplicitate & iperitia, sicut mentitur Porphirius. Et Esa. 3. dicit glo. Caueamus ne simus exactores in populum, ne iuxta impium Porphirium matronę & mulieres sint nō senatus quę dominantur in ecclesiis, & de sacerdotali gradu fauor iudicet foeminarū. Et. C. de here. l. damnato. Porphiriani a Porphirio nuncupantur, vt cuius scelus sunt in deserendo deum imitati, eius vocabulum iure videntur sortiti. Methodius aduersus Porphirium scripsit libros luculentos. Item Apollinaris Laodice. Syriæ episcopus. 30. libros cōtra Porphirium reliquit, & Ammonius Alexand. vsque ad extremam vitam per seueravit contra Porphirium, qui eum falso accusat quod ex Christiano ethnicus fuerit factus. Glo. super illud puerb. 2. Impii de terra perdentur, qui. s. ad ecclesiam dei videbantur pertinere, auferuntur iusto dei iudicio ecclesiæ, vt Porphirius. Porphirius a Porphirione aue immunda, & in lege Leuiti. 11. Comedi prohibita, dicitur. Serpentes enim comedit. Et Hierony. in prologo in Hierem. Porphirius calumniam instruit ecclesiæ, suam ostendens imperitiā, dum euangelistam Matth. arguere nititur falsitatis.

Paterniani a Paterno nuncupati, qui inferiores corporis ptes a diabolo factas opinantur, & vt dicit Aug. oīm ex illis partibus flagitiorū licentiā tribuentes ipurissime, hos etiā Venustianos quidā vocant, & cōtrariū habetur. Gen. 1. & de cōsec. di. 5. c. nasci dicitur. Noli despiciere bonitatē figuli. i. dei, qui te plasmavit & fecit.

Parmenianiste, qui & Donatistæ, & contra epistolam Parmeniani Augustinus tres lib. scripsit, & idē in ser. dominicæ. 1. post octa. paschæ. Superbia Donati fecit sibi partem subsequentem cum Parmenianus illius confirmavit errorem, nam iste Parmenianus episcopus Dona. apud Cartha. erat successor Donati.

4 **Patripassiani**, qui patrem passum dicunt, secundum Isido. & concordant cum Neotianis. Augustinus in. 2. ser. dominicæ post festum trini. Sabelliani. i. Patripassiani, dicunt, vnus est deus pater & filius, quoniam qui pater, ipse & filius. Nam si aliter dixerimus, diceremur multicolæ.

Passagerii vel Passagini. Patareni vel Paterini. Isti hæretici Romæ in cœna domini excommunicantur, & similiter extra de hære. cap. excommunicamus. Gregorius nonus eosdem excommunicat, & tenent sectas Catharorum vel Catherorum. Et dicit ibidē Ioan. and. quod forte isti sic nominati sunt a nominibus. adinuentiū istas sectas. Et ex concilio Lateranensi, quia in partibus Tholosanis hæreticorum quos alii Patarenos, alii Gazaros, & alii aliis nominibus vocant, inualuit damnata peruersitas, & hos & defensores & receptores eorum anathemati decreuimus subiacerē. Patareni hæretici dixerunt hominem in statu coniugali nō posse saluari, sicut & Taciani & Martiani, contra quos dicitur. i. ad Timo. v. quod in nouissimis temporibus discedent quidam a fide. Attendentes doctrinis demoniorū in hypocrisis loquentiū mēdaciū, prohibentiū nubere &c.

6 **Papianiste**, isti sunt de secta Manichæorum, ponentiū duo principia contraria, qui nominantur. C. de hære.

7 **Pattalorinchite**, intantum silentio student, vt naribus & labiis suis digitum apponant, ne & ipsam taciturnitatem voce præripiant quando tacendum sibi esse arbitrantur. Vnde etiam illis est nomen inditum quod palus. Cur autem per palum digitum significare maluerint, a quibus hoc nomen compositum est nescio, & possent vtique dactylorinchite multo euidētius appellari, vt dicit Augusti. de hære.

8 **Patritiani**, a Patritio nuncupati & sunt distincti a Paternianis, & substantiam carnis humanæ non a deo, sed a diabolo conditam dicunt, eamque sic fugiendam & detestandam dicunt, vt quidam eorum perhibeantur, etiam mortem sibi illata carne carere voluisse. Hæc Augustinus vt supra idem dicit Philaster. Hæc hæresis repugnat veritati incarnationis dominicæ, quia si caro esset opus conditum a diabolo, nunquā filius dei assumpsisset carnem humanam.

Praxiani, a Praxea, quos alii vocant Sabellianos, eadē sentientes, cū Sabellianis & Hermogenianis, in Africa fuisse dicuntur, nec tantū istæ plures sectæ sunt, sed vnus sectæ plura nomina ex his nominibus, qui in ea maxime viguerunt, vt dicit Augu. vt supra.

9 **Pauliani** vel Paulianistæ. C. de hære. vel Paulonitæ, fuerunt anno 265. sub Dionysio papa, & Valeriano & Galieno, a Pau-

lo Somofetano exorti sunt. Hic Paulus fuit epus ab orthodoxa fide turpiter discedens, quære supra in Fotiniano. hic suscitauit hæresim Artemonis, & negauit dei filium de cælo descendisse, & dixit nō fuisse Christum semper, sed a Maria sumpsisse initiū, cōtra illud Micheę, 5. Ex te egredietur qui sit dominator i Israel, & egressus eius ab initio a diebus æternitatis. Et fuit de Antiochia, cuius doctrina peruersa, surrexit contra pietatem ecclesiasticam. Et Christum purum hominem cōfirmavit, idque antiquitus ab ipsis etiā apostolis traditū fuisse mentitur, vt dicit Euse. 5. li. c. 27. ideo synodali oīm eporum iudicio ab ecclesia pulsus est, vt dicitur. 5. li. hist. tri. c. 14. Et cōtra hunc Paulum. s. Melchion Antioch. fortissime disputauit & Dio. Alexā. vrbis episcopus contra eundem insignē epistolam scripsit. r. q. r. ca. Paulianistæ. In nomine patris & filii & spiritus sancti minime baptizant. Glo. quia dicebant non semper fuisse Christum, & ca. si quis cōfugerit ad ecclesiam de Paulianistis & Cataphrygis, statutum est rebaptizari eos omnino debere. In istius Pauli locum Antiochenæ ecclesiæ. xvi. ordinatur episcopus Dominus secundum Hierony.

Paulini, isti hæretici ponuntur distincti a Paulianis. C. de hære. & sunt Manichæi. Hiero. ad Dama. Paulinum ignoro, qui Christi non est, Antichristi est.

Papias Hieropolitanus in Asia epus, fuit autor hæreticorum Mileariorū, vt dicit Helinadus in sua chronica. de hoc quære supra in Chiliaftis. Et Hiero. de viris illust. Hic dicitur mille annorū, Iudaicam deuterolim edidisse, quæ securi sunt Ireneus, Apollinaris &c. qui post resurrectionē aiūt in carne cū sc̄tis dominū regnaturū.

Pauperes de Lugd. vel Insabbatari nūcupatur vualdēs, horū hæresis incepit anno. 1218. sub Ludouico. iiii. & in cœna dñi excōicantur. & extra de hære. c. excōicamus. & Anto. 4. pte ti. ii. c. 7 & Nicol. Emerici in li. in qui. ponunt eorū hæreses, & dicunt quod in nullo casu licet iurare, etiā dicendo veritatē. Nō licet iudicem occidere, etiā malefactorem. Itēque quod bonus nō potest saluari tenendo fidē Ro. ecclesię. Et qd' malus sacerdos nō pōt cōsecrare, & qd' ecclia defecit pte Syluestri. Itē quod ipsi nō sunt subiecti Ro. pon. nec aliis p̄latis, nec tenentur eis obedire, & quod indulgentiæ nō sunt alicuius valoris. Itē quod nullus pōt cōsecrare nisi sit de secta eorū, & quod i sacro altaris panis nō transsubstantiatur in verū corpus Christi, si sacerdos sit malus, & quod oīs vir & mulier de secta eorū est sacerdos, negāt purgatoriū, & quod missæ, elemosynę, orōnes, & suffragia p defunctis nihil profunt, negant miracula sc̄torum, & quod sc̄i in cælo non exaudiunt orōnes nras, nec pro eorū reuerentia festa debent

celebrari, & nullam orationem admittunt nisi Pater no. Vnde Vualdo autor eorum Lugduñ. ciuis cum diues admodum haberetur, omnibus relictis & pauperibus erogatis, diabolica quadam suasionem ductus euāgelicam paupertatem omnimode obseruare studuit. Vtique cum idiota esset, quosdā vulgares libros cum quibusdam sanctorū dictis sibi conscribi fecit, quos non sane intelligens suo inflatus spiritu prædicando apostolorū officium sibi vsurpauit. Congregatis itaque multis discipulis, pessimos errores seminare coepit, prælatos & clerum aspernando, monitus autem respondit, obedire deo oportet magis quam hominibus. Et cum obduratus persisteret veluti hæreticissimus & contumax, anathematis vinculo innodatus, patria propellitur. Quæ res facta est in laqueum magnum & scandalum magnum simplicibus, adhuc in multis locis hæc fatuitas viget. Hic attende quod olim fides catholica per potentes principes, per argutos philosophos, per subtiles hæreticos fuit impugnata, diebus autē istis per vilissimos idiotas & laicos pauperrimos tribulabatur.

13 **Pepusitæ** alias Pepusiani, isti sunt Montanistæ vel Phryges. C. de hære. Et dicit August. de hære. quod dicunt Quintillæ & Priscillæ in eadem ciuitate Pepuza Christum in specie foeminae reuelatum, & quod Pepusiani a loco quodam nominati sunt, quam ciuitatem desertam dicit Epiphanius. Hanc autem isti diuinum aliquid esse arbitantes. Hierusalem vocant, tantū dantes mulieribus principatum, vt sacerdotio quoque apud eos honorentur, quæ infra in Quintil.

14 **Petrus** Dresensis de oppido Misnæ super Siciū, attulit nouam pestem Bohemis, vt dicit Aeneas Syl. ca. 37. de ori. Bohe. Hic vualdensi lepra infectus, patria pulsus, velut hæreticorum asylum Pragam repetiit, puerorumque docendorum curam suscepit. Hic sua persuasione introduxit ritum communionis sub vtraque specie quo ad laicos. Et Iacobellus quidam Misnensis, ex vetustis sanctorum doctorum, sancti Diony. & Cypriani codicibus communionem calicis laudatam inuenit, & dicto Petro hæretici consenserunt.

14 **Petrus** de Anglia, patria profugus, magister artiū, Hussita, vnus de legatis Bohemorum ad concilium Basilicū. inter cætera dicta vviceff saluanda esse ait, solis elenchis in disputatione confidens. Sed vt dicit Nieronymus ad Theophilum Alexandrinum, Fides pura & aperta confessio, non querit strophas & argumenta verborum.

16 **Petrus** de Luna probatur esse hæreticus, scismaticus, temerarius, scandalosus, sacrilegus, notorie & publice errasse contra ca-

tholicam & euangelicam veritatem super potestate & autoritate ecclesiae. Et Io. Gerson fecit duos libros, in quibus articuli generales & speciales dicti Petri ponuntur, & vipera nuncupatur.

17 **Petrus** quidam hæreticus & alius Petrus, ex quibus vnus Alexandriam, alius Antiochiam maculauit, vt dicitur distin. xv. sancta Romana.

18 **Petrus** Constantinopol. ex Africa Romam veniens, qui fidem suam priscam libello in clero lecto damnauerat, permissus est a Theodoro papa primo sacramenta in populo erogare, & cathedra ei posita iuxta altare iussus est sedere, honorante eum vt regiae ciuitatis episcopum sed quia rediit ad hæresim, dānatus est ipse. Hæc ex libro actorum summorum pon.

19 **Petrus** Gnaphæus posuit in diuinis quatuor personas Dicit enim Io. Damasc. li. 3. ca. 10. hanc additionem in trisagio ab infano vaneque sentienti Petro Gnaphæo factam diffinimus blasphemiam esse, vt quartam inducentem personam, & ad patrem ponentem dei filium, patris subsistentem virtutem, & ad patrem eum qui crucifixus est, vt alium existentem præter fortem deum aut passibilem factum, trinitatem glorificantem, & cum filio patrem & spiritum sanctum crucifigentem, facessant hoc blasphemiae ascriptitiae nugæ.

Petrus Ioannis dioc. Biranensis in postilla sua super Apoca. & super Mat. posuit multas hæreses, quæ postea autoritate papæ & consilio multorum magistrorum in theol. sunt solenniter in curia Ro. condemnata. Ipse enim per Babylonem meretricem magnam, intelligit vniuersalem ecclesiam Ro. militantem, quam vocat ecclesiam carnalem & bestiam & synagogam satanæ. Per mysticum Antichristum, intelligit papam, & quod omnes abbates quinti temporis conueniunt in quintum caput bestiae, quæ est diabolus ac Antichristus & congregatio malorum, & sic de aliis hæresibus quas ponit Nico. Emerici in lib. inquisition. Et de mandato Clæmentis sexti Petrus Ioannis exhumatus fuit, & hæreticus post mortem declaratus & ossa eius combusta.

20 **Petrus** Abailardus, præcium redemptionis euacuauit, & ab Innocentio ii. damnatur tempore Lotarii secundi, anno. 1134. Et dixit quod deus non potest facere nisi quæ facit propter ordinem iustitiae & sapientiae eius, vel quia agit ex necessitate naturæ. Deum non esse dixit autorem omnium bonorum, & quod deus non videtur per essentiam a beatis, & quod in deo sit compositio, & quod aliquid præter deum sit æternum, & quod aliquid sit quod non est creator nec creatura: & quod angeli aliquid creent, & sic de aliis errori

bus quos ponit F. Petrus de Pargamo in tabula circa opera beati Tho. quos errores idem Tho. in diuersis locis reprobat. Hic Petrus impugnatus a sancto Bernar. & responsurus de iustitia, veritus audientiam sedis apostolicæ appellauit, & sic euadens non multum post Cabilone obiit. Et Ans. Cantuarien. episcopus contra eundem epistolam scripsit, quæ incipit, Dominis & patribus & fratribus omnibus catho. &c. Contra eiusdem hæreses sanctus Bernar. scripsit librū ad Innocen. papam,

21 **Petrus** Olerii in ciuitate Barchinona de Maioricis oriundus, cū quibusdam cōplicibus, tempore Ioan. 22. posuit multas hæreses. Et tandē Barchinonę per F. Ber. de Podio inquisitorem cū episcopo Barchinonē. istę hæreses fuerunt condēnatę, & ipse cōdemnatus.

22 **Petulianus** Donatista Constantinen. episcopus, qui dixit quod intra Donatistas clauditur ecclesia, & quod ecclesia perijt de cætero mundo, & in parte Donati in sola Africa remansit, & scripsit librum de communi baptismo, & multa falsa posuerat, & quod Iudas & alii similes qui se pro peccato interimunt, debeant martyres reputari, eo quod puniūt in se quod dolent commisisse, quod reprobatur Aug. in lib. contra Petul. de hoc. 24. q. 5. Tu dixisti. Laqueo traditor perijt laqueum talibus dereliquit, hoc ad nos omnino non pertinet, qui sibi collum ligauerunt. Contra ipsum scripsit August. li. de vñico bap. & contra epistolam Petuliani scripsit tres lib. & ad longū loquitur de pertinacitate hæreticorum Afrorum cōtra vniuersalem ecclesiam. Alii errores ponuntur. i. q. i. ca. dominus, scilicet quod mali sacerdotes non conferant vera sacramenta, & quod immunditia malorum obest bonis.

23 **Prædestinati** hæretici, orti sunt sub Honorio imperatore & Zozimo papa circa annum domini. 414. Et dicunt nihil prodesse ad vitam quod sancti virtuose agunt. Sigibertus, Prædestinatorum hæresis hoc tempore coepit serpere, qui ideo Prædestinati vocantur, quia de prædestinatione & diuina gratia disputantes, allecebant quod nec pie viuentibus prosit bonorum operum labor, si a deo ad mortem prædestinati fuerint ad vitam. Quæ assertio & bonos a bonis auocabat, & malos ad mala prouocabat.

24 **Pelagius** & Cælestius & Iulianus anno. 399. sub Arcadio imperatore & Anastasio papa. Ab his pessima hæresis Pelagiana orta est. Hiero. dicit quod Pelagius Brito post Arriū successit, & in oriente in Syria Palæstinæ Pelagius a quibusdam catholicis ad temporalia vel episcopalia est perductus. & monachus existens e Roma in Angliam proficiscens, insulam illam omnem execrabili infecit et

gore. Dicit enim hominem sine gratia posse mereri dei gloriam, & iustificationis nostræ initiū ex nobis esse. Hic solus fuit inimicus gratiæ. 23. q. 4. Nabuchodono. Cum in bonis voluntas sit intelligēda, non est sine gratia, in malis autem voluntas intelligēda est sine gratia. Hic etiam dicuntur Cælestiani. Augustin. in pri. lib. retrac. noui hæretici Pelagiani, liberum sic asserunt voluntatis arbitrium, vt gratiæ dei non relinquunt locum, quam secundum merita nostra dari asserunt. Et glo. super illud Eccle. 29. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris. Dicit, Hæc sententia Pelagium repræhendit, qui liberum arbitrium gratiæ præponit, cum per solam gratiam liberentur electi. Contra Pelagium celebratum fuit Carthaginen. concilium ducentorum, & 18. patrum, similiter in concilio Milimitano tempore Innocen. i. dānatus est. Et Hieronymus Pelagius sæculi gladio & totius orbis auctoritate est damnatus, & contra eum Aug. scripsit hypogonosticon continentem sex li. Et dicit Bedar. lib. de gestis Anglorum, capitu. 17. quomodo Germanus & Lupus episcopi contra illam hæresim militarunt. Et dicit Constantinus presbyter scribens ad Patientē Lugd. quod dum Germanus iret in Angliam ob hæresim confutandam, in via tres mortuos suscitauit. Item dicunt Pelagiani vel Pelagianistæ, baptismum & orationes ecclesiæ irritas, & peccatum originale negant. August. Pelagianorum hæresis hoc tempore omnium recentissima a Pelagio monacho exorta est. Destruunt enim orationes quas facit ecclesia siue pro infidelibus, & doctrinæ dei resistentibus, vt conuertantur ad deum, siue pro fidelibus, vt augeatur eorum fides & perseuerent in ea. Ipsum Adam dicunt etiam si non peccasset fuisse corpore moriturum, non merito culpæ, sed conditione naturæ. Et Innocētius papa primus aduersus Pelagianos scripsit decretum, quod successor eius Zozimus ampliauit, & magister in secundo sententia. distinctio. vigesima octaua, & similiter Gennadius sex libros scripsit.

25 **Philumena** virgo quam Apelles hæreticus comitē suarum habuit doctrinarum. De qua sic Hiero. super. i. capit. ad Galat. Elegāter in hoc loco inquit vir doctiss. Tertullianus aduersus Apellem & eius virginem Philumenam, quā angelus quidam diaboli spiritus & peruersus impleuerat, hūc scribit esse angelum cui multo ante quam Apelles nasceretur spiritus sancti vaticinio sit anathema per apostolum prophetatum.

26 **Philetus** hic negauit futurā resurrectionē corporalē, & omnia quę in scripturis leguntur de resurrectione ad resurrectionem spūalem referre conabatur, scdm̄ quod aliqui a morte pcti resurgūt,

quod reprobatur. 2. Tim. 2. Profana & vaniloquia deuita, multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum vt cancer serpit. Ex quibus est Hymenæus & Philetus, quia a veritate fidei deciderunt, dicentes resurrectionem iam factam esse, & subuerterunt quorundam fidem. Hunc Philetum Apostolus tradidit satanæ. Augustinus. Tanta potestatis erat Apostolus, vt recedentes a fide solo verbo traderet diabolo.

Psaritinii, hi etiam dicuntur Pateriani, dicunt enim patrem esse etiam filio non existente, quæ supra in Marino.

Ptolomæus discipulus Valentini, hæresim nouam condere cupiens quatuor eos, & alias quatuor asserere maluit secundum Augustinum. Ab isto dicuntur Ptolomæi hæretici.

Pneumachomacori vel Pneumachomachi. C. de hæ. hi sunt qui spiritu sancto resistunt, secundum quos aut natura, aut diuinitate diuisa & increatae consubstantiali & coeternæ trinitati. Postrema quædam & creatæ & alterius substantiæ natura datur. Hi concurrunt cum Arrianis, & damnati sunt in Nicea Bithiniæ vt dicitur in. 9. li. hist. tri. 14. & dicuntur a pneuma. i. spūs, & thocos. i. mater, quia spiritus sanctus ex matre ipsa processisse dicebant de filio dei.

Picardi, anno. 1394. tempore scismatis sub v. v. cesario rege Rom. Hi inuenerunt hæresim Adamitarum in Bohemia, vt dicitur in de ori. Bohe. ca. 4. apud Bohemos nefanda & inaudita prius emerit hæresis. Picardus quidam ex Gallia Belgica, transmissus Rheno per Germaniam in Bohemiam penetrauit, qui prestigiis quibusdam fidem sibi concilians breui tempore, non paruam mulierum virorumque plebem ad se traxit, quos nudos incedere iubens, Adamitas vocauit. Et occupata insula quadam amne lusimitio cincta, filium dei se dixit Adam vocari, connubia eis permiscua fuere, nefas tamen iniussu Adam mulierem cognoscere, sed vt quisque libidine incensus in aliquam exarsit, eam manu præhendit, & adiens principem in hanc inquit spiritus meus concaluit. Cui princeps respondit. Ite cresci. & mul. Aiebat ceteros homines seruos esse, se vero & qui ex eis nascerentur liberos. Ex his. 40. viri insulam exiit, & intrantes vicinas villas euaginatim gladiis supra ducentos agrestes interfecerunt, quos diaboli filios asserabant. Zissa his auditis, quauis sceleratus, scelus tamen exhorruit, habet enim hoc natura hominis, vt aliena magis quam sua quisque vitia exhorrescat, neque summa mala diu iultra manent, vitiorumque mali malum cernere licet. Et dixerit in os exercitum, expugnataque insula. Adamitas omnes gladio deleuit, duobus tantum reseruat, ex quibus gentis superstitionem cognosceret.

Porritani dicti a Gilberto Porritano, autore sex vltimorum prædicamentorum. Hi ponunt relationes diuinas non esse personas, nec esse in personis, sed eas a foris existentes diuinis personis, sed eas a foris ostendentes diuinis personis, & quod hæc est falsa essentia trinitas, de hoc Tho. prima par. q. 39. ar. 6. & quia s. Bernardus abbas in concilio Remensi Gilbertum vicit, & ipse errorem suum in dicto concilio reuocauit, & sic hæreticus non permansit. Sepe enim cordis oculus nube erroris obductus supernæ illustrationis lumine fit serenus, vt autor scismatis ad vnitatem radicis redeat.

Prisca vel Priscilla, anno. 164. tempore Commodi & papæ Soteri fuit hæretica & prophetissa Montani, vt supra in Maximilla. Vnde sicut fuerunt veræ prophetissæ, ita falsæ prophetissæ, hæc falsas Hebræi dicunt maleficis artibus eruditas per necromantiam, & phitonicum spiritum diuinare, qualis fuit quæ visa est Samuelis animam suscitare, vt dicit Hiero. super. 13. c. Ezechielis, addens, Prisca & Maximilla vaticinio mendacii fidem subuerterunt veritatis.

Priscillianistæ, a Prisciliano vocati in Hispania, qui ex errore Gnosticorum & Manichæorum permixtum dogma composuit, vt dicit Isido. & quod omnia fata hominum etiam Christi certis horis subiecta sunt, quod reprobatur Tho. 3. contra g. capitu. 85. & Hieronym. ad Cresiphontem, Priscillianus pars Manichæi turpitudinis autor. Et dicebant isti prophetas tanquam arreptorios non intellexisse quæ loquebantur, quod diuinæ reuelationi non congruit, secundum quam mens principaliter illuminatur. Hic Priscillianus secundum Hieronym. de viris illustr. Abile episcopus factione Idatii & Itatii Treueris a Maximo tyranno cæsus est. Sigibertus dicit. Priscillianus in Hispania episcopus, condens hæresim sui nominis, ecclesiam perturbauit anno. 386. Hic personas trinitatis confundebat, dicens eundem esse patrem quem filium & spiritum sanctum. Carnium escas pro immundis habebat. Coniuges viros nolentibus foeminis, foeminas a nolentibus viris separabat. Animas eiusdem naturæ cuius deus est esse dicebat. Et mundum istum a maligno principis factum esse dicebat, atque ab hoc principe per diuersa carnis corpora seminari, corpusque nostrum secundum. 12. signa cæli esse compositum. Super his auditis in concilio episcoporum Romam petiit, ibique a sanctis Damaso & Ambro. repudiatus. In Gallis quoque in synodo Burdegal. a sancto Marti. aliisque hæreticus iudicatus. Vbi se datum intellexit, imperatorem Maximum appellat, a quo auditus & episcopatu pulsus Treueris, ab Euodio præfecto perimitur cum multis aliis sequacibus, edicente imperatore, vt huius sectæ cõplices in His

- spania perimerentur. Priscillianus animam de quodam promptuario procedere voluit, profiteri ante deum sepugnaturam, instrui odoratu angelorum, ut dicitur in commonitorio Orosii ad Aug. Priscillianistæ quoque fundamentis astrologorū adhærentes, dicunt quod homines non possunt euitare peccata August. etiam de hære. Et dānati sunt in prima synodo Toletana autoritate Leo. &c.
- 33 **Pyrrhus** princeps Monothelitarum, quære supra in Monotelicis & in. c. pri. q. 13. conuenientibus, anno. 644. Martinus. l. papa conuocata synodo in vrbe Ro. Pyrrhum dānauit & cū eo Syrū Sergium, Alexan. & Paulum hæreticos, quare Constantinus tertius imperator misit in exilium Martinum papam.
- 34 **Photinus** hæreticus, de quo mentionem facit Aug. in libris suis fortissimis contra hære. scripris.
- 34 **Præpositinus** negauit proprietates personas & notiones in diuinis, & sicut pater vno modo se habet ad creaturas, ita vna relatione refertur ad filium & spiritum sanctum, hoc refellit Tho. 1. par. q. 32. ar. 2. & contra idē est præfatio Gregorii de sancta tri. & Io. Damasc. in. 3. dicit. Differentiam personarum in tribus proprietatibus paterna & filiali & processionali recognoscimus. Et Tho. vbi supra, opinari cōtrarie de pertinentibus principaliter ad fidē inducit hæresim, non autem de aliis nisi determinetur quod pertineant ad fidem, multa enim nunc reputantur hæretica, qui prius non reputabantur, propter hoc quod nunc est magis manifestum quid ex eis sequatur, & exemplificat de notionibus diuinis.
- 36 **Proculus** Caraphrygarū hæresi maculatus, negat epistolam, quæ scribitur ad Hebræos, esse apostoli Pauli, cōtra quē in vrbe Ro. presente papa Seuerino, Gaius disertissimus disputauit, ut dicit Euse. li. 6. c. 18. & Marsilius Ficinus in lib. de religione Christiana, ca. 22. sic habent, Ego certe repperi præcipua Numenii, Philonis, Plotini, Iamblici, Proculi, mysteria a Ioanne, Paulo, Hierothæo, Dionysio Areopagita accepta fuisse, quicquid enim de mente diuina, angelisque. &c. ad theologiam spectantibus magnificum dixerit, manifestum ab illis vsurpauerunt vel furati sunt. Idem dicit Ambro. Camaldulē. Fuit enim Proculus sectator Mōrani, sub Seuerino Romanæ vrbis episcopo & Antonino Seueri filio.
- 37 **Proclianitæ** secuti sunt Seleucianos, de quibus infra, & Armianus, de quibus supra, & addiderunt Christum non in carne venisse, ut dicit Aug. de hære. & idem Philaster.
- 38 **Procopius** capitaneus Thaboritarum, defensor Ioannis Rockezana, cognomento Ralus, ambasiator Bohemorū ad cō-

cilium Basiliē, rector in spiritualibus Thaboritarū, multis victoriis magnisque sceleribus nobilitatus, in quem dum Basileā intraret cum ceteri defixere lumina, illum esse, qui toties fidelium fudisset exercitū, qui tot oppida subuertisset, tot hominū milia neci dedisset. Hic in recessu a cōcilio, pro oībus Bohemis ibi existētibus, cōtumaciter & superbe dixit, Cōionē calicis pro laicis habere & tenere intēdimus. &c. **Pfalliani** quorum postremā ponit Epiphanius hæresim, quod nomen ex lingua Syra est, ab orando sic appellati, tantum enim orant, ut eis qui hoc de illis audiūt incredibile videatur. Nam cum dominus dixerit. Oportet semper orare & nō deficere. Et Apostolus. Sine intermissione orate. Quod sanctissime sic accipitur, ut nullo die intermittantur certa tēpora orandi. Isti ita nimis hoc faciūt, ut hinc iudicētur inter hæreticos nominandi, quāuis eos nōnulli dicant de purgatione animarū, nescio quam fantasticā & ridiculam fabulā narrare. Porcam. sicut cū porcellis suis videri exire de ore hominis quando purgatur, & in eum visibili similiter specie ignē qui nō cōburat intrare. His adiungit Epipha. Euphemi. Martyria. & Satamanos, & hos omnes cū illis tanquā vnam hæresim ponit. Et Aug. in de hære.

Quintianus Arrianus, hic ut lupus intravit in ecclesiā Gazæ, sacra synodus nec episcopū nominandū, nec Christianū, nec quamlibet penitus cum eo habendā communionē, nec ei literas scribēdas, sicut & de multis aliis decreuit snialiter. Ex. 4. li. h. tri. c. 24.

Quintilianī, ut dicit Aug. in li. de hære. a ciuitate Pepuza sunt nominati, de qua supradictum est in Pepuzianis, faciunt & ipsi de sanguine infantis, quod Cataphrygas facere supra diximus, nam & ab eis perhibētur exort. Et dicunt Christū in eadem ciuitate specie foemine reuelatum. Denique alii hanc Pepuzam non esse ciuitatem, sed villam dicunt fuisse Montani & prophetissarum eius Priscæ & Maximillæ, & quia ibi vixerunt, ideo locum meruisse appellari Hierusalem.

RHÆTORIANI, a Rhetorio quodam exortā hæresim, dicit Philaster nimium mirabilis vanitatis, quæ recte ambulare, & vera dicere, affirmat omnes hæreticos, quod ita absurdū est, ut mihi incredibile videatur, ut dicit Aug. in de hære.

Rogeriū caput & princeps hæreticorum Albigenisium, in Carazona ciuitate erat, qua capta a fidelibus arctæ custodiae mancipatur & trucidatur.

Ruteni nunquā fuerunt obediētes ecclesiæ Ro. immo ex omni gēte Christianū titulum habente, precisa tñ ab vnione eccle-

siæ catholicæ, in defensionem sui erroris scismatici, nulla pertinacior gente Rutenica. Negant sanctum Petrum verum papam & Rom. sedis antistitem, idem tenent de successoribus eius. Nec quod Rom. ecclesia sit caput omnium aliarum ecclesiarum. Nec recipiunt scripta sanctorum doctorum Latinorum. Nec determinationes conciliorum generalium. Respuunt excommunicationem. Nec recipiunt sacramentum confirmationis. Nec extreme unctionis. Nec purgatorium ponunt. In fermento conficiunt, & sic de aliis. Vnde dominus Ioannes Sacranus doctor sacre theolo. Cracouien. ecclesie cano. in trac. suo que appellauit Elucidarium errorum ritus Rutinæ. ponit. xl. errores eorum.

Raymundus Lullus Catalanus de ciuitate Maioricarum laicus, multa edidit opuscula sapientia hæresim. s. libellum de demonum inuocatione, & alia in vulgari Catalonico, & doctrinam suam habuit a diabolo, licet ipse asserat quod eam habuit in quodam monte a Christo sibi apparere in forma crucifixi, que omnia Petrus archiepiscopus Terracensis & F. Nico. Emerici sententialiter eodem nauerunt, in quibus voluminibus reperti sunt errores ultra quingenti. Vnus est, quod deus multas habet essentias. Item quod deus pater est antequam deus filius, & quod diuina essentia non est otiosa, sed essentiat, natura naturificat, bonitas bonificat &c. Et quod spiritus sanctus est conceptus de patre & filio. Item interficientes hereticos, sunt iniuriosi & vitiosi, & quod deus quando sibi apparuit crucifixus, contulit sibi pro huius seculi tenebris illustrandis artem istam, que est generalis ad omnem scientiam, & naturalem & medicinam & ad iura, & valet specialiter ad destruendum errores. Et heretici si ne dubio sepe deum sibi imaginaliter fingunt, quem intueri spiritaliter nequeunt.

Reiudaizantes, sunt heretici conuersi de Iudaismo & iterum reuersi ad Iudaismum. Sic cognoscuntur, raro ecclesiam intrant, locum in quo morantur Iudei intrant, Iudeis se associant, & a Christianorum consortio se elongant, carnes porcinas non edunt, sabbata colunt diebus dominicis secrete in domo sua. Reiudaizantium poena ponitur de conse. distin. 4. cap. plerique.

Sabelliani anno. 260. sub Stepha. papa & Valeriano & Galieno, & ut dicit Isido. a Noeto pullulasse dicuntur, cuius discipulum perhibent fuisse Sabellium, ex cuius nomine maxime enotuerunt, vnde Sabelliani vocati sunt. Philaster, Brixianus dicit. Sabellius discipulus eius qui similitudinem sui doctoris Noeti secutus est. Hi vnam personam patris & filii & spiritus sancti astruunt, personas confundentes, quasi de tribus vnam facientes. Et contra

Sabellium Athanasius fecit symbolum. & contra eum disputat Tho. 4. contra gen. Sicut e contra Arrius separauit naturam siue substantiam personarum. Vnde Arrius idem negat, ponit Sabellius idem. Contra quos hereticos sancta ecclesia via media ambulat, & deum vnum predicans tres personas contra Sabellium asserit, & tres personas asserens deum vnum contra Arrium confitetur. De hoc Damasc. 1. li. c. 11. Vnde Sabellius fuit natione Pentapolitanus ex Ptolemaida ciuitate natus. Vnde Tho. 1. parte. qd. 31. ar. 2. multa nomina ponit, que debent vitari in diuinis propter Sabellium & Arrium. Et dixit Sabellius saluatorem nostrum non esse filium patris, nec primogenitum omnis creaturae, simul & spiritus sancti auferens intellectum.

Saccophati, hi sunt de perfidia Manichæorum, de quibus. C. de hære.

Samsæi vel Samsætæ, sunt eiusdem hæresis cum Ebionitis, secundum Epiphanium, de illis que supra in Elcesaitis.

Saturniani a quodam Saturnino, qui turpitudinem simoniacarum in Syria confirmasse perhibetur, qui etiam mundum solo septem angelos, propter conscientiam dei patris fecisse dicebat, & fuit temporibus apostolorum, & euangelium lanauit, secundum Hiero. aduersus Luciferum. Vnde dicit Euf. 4. li. c. 5. Hæmani generis deceptor antiquus post Menadrum Simonis successorem, velut quandam bestiam bino ore sibilantem, hinc linguis diabolica venena vibrantem, Saturninum quendam Antiochie genitum, & Basilidem Alexandria ortum produxit, quorum vterque suis in regionibus officinas impie adeo inuisæ condidit disciplinae, equidem in omnibus pene Saturninum eodemque Menadrum commendatum esse scribit Irenæus, Basilidemque sub pretextu mysticæ doctrinae in immensum teredisse mentis impiæ cogitatum, dum prodigiosa fabularum fragmenta sibi met complacerent.

Saturninus Arelaten. Arrianus, huius & aliorum Arrianorum, Hilarius pulsus in Phrygiam confugerat, vbi triennium commoratus, librum scripsit de religione Christiana, qua de re meminit ipse in lib. de synodis.

Sabbatius quidam ex Iudæo Christianus factus, presbyter ordinatus, nihilominus se se Iudaicæ seruebat, cum quo scelere episcopatum ambiebat, & obtinuit, & nouitatem festiuitatis paschalis sub Valente imperatore constitutam, in vico Phrygiae Passo defendere nitentur, & Martianus ordinator eius, postea Sabbatium errorem & ordinationis suæ culpam cognoscens, cum gemitu dicebat. Melius fuisse super spinas posuisse manus suas, quam Sabbatium ordinasse presbyterum, ut dicitur. 9. lib. hist. tri. ca. 27.

97

98

99

99

90

- 42 **Sabbatius** alius Arrianus, de quo in .12. lib. histo. tri. ca. 4. qui successit Barbæ Arriani episcopo, quære in Barba.
- 43 **Sarmatius** episcopus, postea effectus Arrianus, plene cõplexus est errores Arrii, hunc cum multis complicibus suis
- 44 **Alexander** Constanti. patriarcha cum ipsis Aegypti & Libyarum pene centum anathematizauit. .1. lib. hist. tripar. c. 13.
- 44 **Satamani,** hi habent vnam & eandem hèresim secundũ Epiphaniũ, cum Psallianis, quære ibidem.
- 45 **Sarrabaite** Aegyptiæ linguæ proprietate sic vocati, & scdm Bedam in Actis apost. ex Anania & Saphyra Sarrabaitarũ genus exortũ dicitur, qui rebus suis nequaquã derelictis apostolorũ districtiõne se custodire simulant, de quibus dicit Peamon abbas .18. collatiõne patrũ, qd̄ istud est genus teterrimũ & infidele monachorum, in vera hypocrisi cõstitutorũ, & noxia illa plantatio rediuua, q̄ per Ananiã & Saphyrã in exordio ecclesiæ pullulans, apostoli Petri seueritate succisa est, & vt eorũ pessima secta cõfundatur, sciant se in nullo ordine viuere, nec in aliqua secte uocatione, nam & ipsi semet ipsos a cœnobiorũ regularium sub obedientia uiuentium cõgregationibus sequestrant, ac sigillatim suas curas & necessitates cõtra ecclesiæ sanctionẽ & concilia generalia, statũ & regulã sibi cõfingunt, habẽtes libertatẽ euagandi, pecunias acquirendi, & de crastino cogitandi, quasi inopem & mendicum deum haberent. Augu. 12. ser. ad fratres in eremo. Sarrabaite angelicam faciem foris ostẽdunt, sed lupum corde habere non dubitamus, de quibus tertio nobis scripsit pater Hieronymus, quorum genus est omni affectu vitandum. Ipsi in Aegypto erant in foraminibus petrarũ habitantes, induti porcorum & bouum pellibus, tantum cincti funibus palmarum, spinas ad calcanea portantes, ad cingulum ligatas spinas discalciati & sanguine cruentati cauernas exeuntes, ad festum scenopiæ pergebant Hierosolymam, & sancta sanctorum intrãtes, paupertatem & abstinentiam prædicabant seruare, barbas postmodum in conspectu hominum sine redemptione euellere festinabant, & sic acquisita fama, ad lustra remeabant solitarie gaudentes & epulantes supra tamen quod explicare possumus. Hos nolite obsecro imitari, quia non beatos, sed damnatos eos esse prædicamus.
- 47 **Sebas** vnus de Messaliorũ principibus, & hi obseruatores somniorũ sunt, labores manuũ refugientes, & sacrm eucharistię contẽnentes, & hi hèresici dicuntur Sebatiani. C. de hère. l. Arriani.
- 48 **Secundus** episcopus, sectæ Arrianæ alumnus, fuit contemporaneus Sarmatii præfati.

- Secundinus** discipulus Manichei, quẽ Augustinus non uiderat, & tamen ad Aug. epistolã scripserat, in qua hortabatur Aug. vt ad suam sectam rediret. Contra hunc scripsit August. librum, in quo eius fallacem beneuolentiam non acceptat, hortans eum vt ad catholicam fidem redeat. Hic Augustinum & catholicos ceteros errare asseuerauit, hic dicit quod Christus nõ est vnigenitus patris secundũ naturam, & quod deus est mutabilis, & quod malum est substantia quædã, & quod carnes non sunt manducandæ &c.
- Seras** fautor & defensor Aetii, qui cũ Stepha. Heliodoro & Theophilo in concilio Constantinopol. excommunicatus est, dicebat enim quoniam ea quæ hætenus deus cõlasset apostolis, reuelata sibi affirmaret. Et de hoc. 5. lib. hist. tri. ca. 42. 70
- Sergius** Arrianus, cuius auxilio Mahomet diabolicum suũ Alcoranũ Saracenis cõposuit, librum vtrique detestabilem, anno. 595. Hic Sergius monachus in errorem Nestorii incidẽs, in Arabiam venit, Mahometo adhesit, quẽ in vtroque testamento multa docuit & multas leges quas Mahomet promulgauit. 71
- Sergius** alius, princeps Monothelitarum, quære hèresim eius ibidem cum. c. 1. qõ. 13. conuenientibus. 72
- Seleuciani** vel Hermiani, ab autoribus Seleuco & Hermia, qui elementorũ materiã de qua est mundus, non a deo factã dicunt, sed deo cõeternam, nec animã tribuunt deo creatori, sed creatores esse animarũ angelos volunt de igne & spiritu. Malum autem asserunt esse aliquando a deo, aliquñ a materia, negant saluatorem in carne sedere ad dexteram patris, sed eã exuisse perhibent, eamque in sole posuisse, accipiens occasionem de Psal. vbi legitur, In sole posuit tabernaculum. Negant etiam visibilem paradysum, Baptysmum in aqua non accipiunt, resurrectionem non putant futuram, sed quoti die fieri in generatione filiorum. Hęc Philaster. 73
- Sethiani** nomen acceperunt a filio Adẽ, qui vocatus est Seth, dicentes eum esse Christum, secundũ Isi. & fabulosa & hæretica vanitate dicunt eum de superna matre natum, quã perhibent conuenisse cum superno patre, vnde diuinũ semen aliud nasceretur tanquam filiorum dei. Hi quoque multa de principatibus & potestatibus vanissima fabulantur secundum August. de hære. 74
- Stephanus** Antiochię Arrianus, condemnatus cum aliis multis episcopis orientalibus, de quibus sic dicitur. 4. li. hist. tri. c. 24. Vos pellite procul ab omnibus, nulla enim cõcordia Christi ad Belial, seruate vos fratres charissimi, vt neque scribatis eis, neque eorum scripta recipiatis & cetera. quia non affirmant quia deus est: 75

- Christus. Iste Stephanus fuit quintus episcopus Arrianus in sede Antiochena, quære supra in Eudoxio.
- 76 Scopotici, isti heretici coincidunt cum Circuncellionibus, de quibus supra.
- 77 Symmachus orator, de quo Sigibertus, hic infremuit & furebat in Christum, qui etiam epistolis suis aiebat de idololatria & de repetenda ara victoriæ, & ipse in murmur & blasphemias commouit Romanos Christianitatis tempora culpantes, felicitatem gentium attolentes, quorum latrantium ora iniecto eis veritate offe obstruxerunt. August. in li. de ci. dei, & Orosius in hist. sua. Prudentius quoque luculento metrici operis libello blasphemias Symmachi refellit. Hic nota quod hæretici dum ecclesiam a deo vident corripri, peruersa prædicatione intumescunt, dicentes se ex meritis prosperari, illam digne affligi. Et sic murmurabant Romani contra Christianos, quod a temporibus Christianorum vrbs Ro. a Gothis fuit capta. Sed tamen multi pagani reperti in vrbe iam capta, secundum Aug. in prin. lib. de ciuitate dei, finxerunt se Christianos, & ad loca martyrum & basilicas apostolorum Christiani fugientes saluabantur, & ad eadem loca ficti Christiani, de quorum numero vnus fuit Symmachus, fugerunt & saluati sunt. Et tamen non minus postmodum detraxerunt Christianis temporibus.
- 78 Symmachus Ebionius asseruit Christum de Ioseph & Maria natum, hominem purum fuisse, & legem ritu Iudaico seruandam, & commentarios quosdam Symmachus conscripsit, in quibus conatur de euangelio secundum Matth. autoritatem sue hæresis confirmare, vt dicit Euse. li. 6.
- 79 Seueriani a Seuero exorti, vinum non bibunt, contra hoc dicitur 35. dist. ab exordio. Vinum enim cum carnibus post diuiniū dedicatum est. i. in vsum assumptum. Verus restamētum & resurrectionem non suscipiunt, secundum Isid. & cibos quos deus humano generi proposuit damnabant. Hi omnem coitum spurcum putabant & alia deliramenta affirmabant, quære recitat Augu. in lib. de hære, & contra quos Musanus librum conscripsit.
- 80 Speronistæ, hi in bulla Apostolica in cœna domini excommunicantur Romæ, & extra de hære. c. excommunicamus. Vel dicuntur Spetronistæ, sed eorum hæreses nondum vidi.
- 81 Seuerus, de quo Io. Damasc. in ter. capitu. 3. Seuerus & Dioscorus & eorum scelerata cohors. &c. Hi in Christo posuerunt vnionem: non personalem in duabus naturis vere subsistentem, sed tantum habitualem, i. secundum habitum, proprietatem conditio-

nemque quandam diuinam, qua cum solus esset homo, diuina tamē assistente per quãdam participationem virtute miracula operaretur in quinta synodo Constanti. huiusmodi hæretici damnati sunt. Hic Seuerus Euticetis hæresi robur addidit, vt testatur Irenæus doctor celebris apud Græcos. Vnde & alii Seueriani appellati sunt, qui vtuntur quidem lege & prophetis & euangelis, sed propria quadam interpretatione scripturarū sensum peruertunt, obtreçant Paulo apostolo & refutant eius epistolas, sed neque actus apostolorum suscipiunt, vt dicitur. 4. li. eccle. hist.

Seuandriani vel Seuandiani, in hoc a Valentinianis distare dicuntur quod addunt opera turpitudinis vt dicit Augustinus vt supra. B2

Semiarriani quos Epiphanius dicit, qui similis essentiæ dicunt silium, tanquam non plenos Arrianos, quasi Arriani, nec similem velint, cum hoc Eunomiani dicere celebrentur secundum August. B3

Simoniaci vel Simoniani a Simone dicti, magicæ disciplinæ peritico. Hic Simon baptisma suscepit a Philippo diacono. Et vt dicit Euseb. in. 2. li. histo. eccl. caput totius prauitatis & principium omnis hæresis a Simone cœpisse accepimus. Cui Petrus in actibus apostolorum maledixit, pro eo quod ab apostolis spiritus sancti gratiam pecunia emere voluisset. Hic Simon dixit creaturam non a deo esse, sed a virtute quadã superna creatã, quod repro. Tho. contra gē. c. 42. & quod gratia spiritus sancti est vœnalis, quod impro. Tho. 2. 2. q. 100. art. 1. Dixit Christum nec venisse, nec a Iudæis quicquã per tulisse, artibus magicis multos decepit. Docebat detestandam turpitudinem indifferenter vtēdi sœminis, asseruit se esse Christum. Ignatius ad Trall. Fugite malas soboles diaboli. Simonem dico primogenitum generis ipsius. Vnde. i. q. 1. c. fertur. Simoniaci hæresis est quære prima contra dei ecclesiam diabolica supplantatione surrepsit, & in ipso ortu suo zelo apostolicæ vltionis percussa & dãnata est, & i. q. 1. c. eos. Tolerabilior est Macedonii impia hæresis. quam Simoniacorū. Isti enim spiritus sanctum efficiunt seruum suū. Et Hiero. cōtra Lucii. Simon magus & Menander discipulus eius se dei asseruere virtutes. Glo. Mar. 13. Multi veniēt in nomine meo, &c. Multi in nomine Christi venere Antichristi, quorum primus Simon magus cui auscultabant omnes qui erant in Samaria dicentes. Hic est virtus dei quære vocatur magna, eo quod multo tempore magicis artibus dementasset eos. Et Hiero. ad Cresiphontem Vrbitorium, Simon magus hæresim condidit Helenæ meretricis adiutus auxilio. Et glo. super illud pro. B4

m iii.

uerbio. 2. Impii de terra perdentur. Qui ad ecclesiam pertinere videbantur, sed auferuntur de aperto iudicio ecclesie vt Simon.

84 **Sinerus** secundum Euseb. ponit tria principia & naturas. De hoc quære supra in Martionistis.

86 **Soldini** vel Soldani hæretici, de regnis Godolix & Saba, hi in fide sunt corrupti a quodam hæretico qui dicebatur Soldinus, & sequuntur ritum Græcorum, & particularem habent hæresim, & vtuntur literis Chaldaicis. Eorum sacerdotes cum auro, diaconi cū ture, & subdiaconi cum myrrha ad celebrandum accedunt, in signum quod tres reges dicta dona domino obtulerunt.

87 **Syri** vel Syriani a prouincia Syriæ, ad prælia apti, arcibus & sagittis vtuntur expedite. Hi sunt Maronitæ hære. de quibus. sup.

88 **Syrus** genere Alexandrinus, arte medicus, ex philosopho monachus, prius aduersus Nestorē scripsit, sed postea Thimotheanum dogma fouere cœpit, denique ambiguus etiã sui suspendit animū a consensu Calcedonensis decreti, nec acquiescendum putat filiū dei duabus post incarnationem constare naturis. Hæc Gennadius.

89 **Suriani** appellati a ciuitate Sur quondam preeminenti, homines imbelles, timidi, ad inferiores labores apti, vtputa ad agriculturam, ex magna parte hæretici. Græcorum institutiones & ritus in omnibus imitantur, dolosi, mendaces, furtum & rapinam quasi pro nihilo habentes, secreta Christianorum vbi possunt ad infideles proditorie deferūt, & ad Saracenos, inter quos nutriti & cōmixti habitāt, & opera eorum mala discunt. Hæc & similia vide in peregrinatione Ber. Breddenbach decani ecclesie Maguntinæ, quā conscripsit Felix Fabri Ord. Prædi. Conuentus Ulmenis.

90 **Tatiani** a Tatiano, qui & Encratitæ dicti, quia carnes abominantur, anno. 175. sub M. Antonio & Aniceto papa. Tacius hæreticus agnoscitur secundum Euf. de temporibus. Et Tatianus in Græcia fuit doctiss. & nominatissimus quādiu fuit Christianus. Hi nuptias damnant, atque omnino pares eas fornicationibus & illis que corruptionibus faciunt, non recipientes in suorum numerum coniugio vtentem, siue marem, siue fœminam, non vescentes carnibus, prolationes quasdam fabulosas sæculorum faciunt, salutem primi hominis contradicunt. De his dicit Beda in homil. super Ioan. Porro Tatiani & Martiani cæterorumque qui nuptiis detrahunt, perfidia quam sic damnabilis insinuat. Si enim thoro immaculato & nuptiis debita castitate celebratis culpa inesset, nequaquam dominus ad has veniret, nequaquam eas signorum suorum initiis consecrare voluisset. Episcopus

phanus Tatianos & Encratitas ita discernit, vt Encratitas Tatianiscismaticos dicant. Hiero. dicit super Amos, Tatianus Encratitarum princeps, struere nititur vinum asserens non bibendum, cum in lege sit præceptum. Ne Nazaræi bibent vinum. &c. Qui si literam sequuntur in omnibus, & Iudaicas fabulas ecclesiis ingerunt Christi, ergo & comam nutrire debent, & vumpassam & viridem non comedere, quod si hæc non faciant, non possunt more Iudaicorum cauponum miscere aquam vino, vmbra veritati, euangelii gratiæ legis necessitatem. Ebrietatem illam intelligant qua curis sæcularibus inebriantur & obruitur animæ vigor. Sic Mahomet præcepit suis in Alkorano ne vinum bibant.

Tarfenses hæretici sunt, quibus Campenses, vt supradictum est, copulati sunt, vt Hiero. scribit Dam.

Tascodrugitæ Manichæorum errores insequerantur, vel vocantur Tascodrogi. C. de hære. l. quoniam, quos manicheticus furor detinet, quibus omne testimonium sicut & a lias legitimas conuersationes sancimus esse interdictum.

Tesalitæ Tetraditæ, hi iidem sunt hæretici de secta Manichæorum. C. de hære. &c. vbi dicitur. Isti & cæteri Manichæi nusquam in Romano solo conueniendi morandique habeant facultatē.

Tesseradecatæ dicti, quod quartadecima luna pascha cum Iudæis obseruare contēdunt. Nam tessera quatuor deca decem significat. Hæc Isido. Et dicit Augustinus, Tesseresedecaticæ, non nisi quartadecima luna mense Martio pascha celebrant, quilibet septem dierum occurrit dies, & si dies dominicus occurrerit, ipso die ieiunant & vigilant. Contra hoc habetur de consecra. dist. 3. capitulo Celebritatem.

Tandemus de quo Sigibertus, qui circa annū domini. 1124. erat hæreticus, & dicit. Oppidani castri Antverpiensis a quodam hæretico Tandemo seducti, paulatim a fide & bonis moribus descuerunt, quia idem hæreticus minime subtilitatis cum tamen esset laicus, sed multis etiam disertis clericis in sermone acutior, sacri ordinis ministros & episcopalem & sacerdotalem gradū nihil esse dicebat, corporisque & sanguinis Christi perceptionem sumentibus ad salutē prodesse negabat, & in prætioso habitu & vestibus deauratis incedens, triplici funiculo crinibus intortis verbis persuasibilibus & conuiuiorum apparatus suos qui eū circiter tria milia armati sequebantur alliciebat, & per eos resistentes sibi cædibus sauebat, credebant ei, & reuerentur eum intantum vt aqua in qua corpus lauisset biberent, & pro reliquiis asportarent, cū tamen tantę

incontinentiæ & impietatis esset, vt filias in matrum præsentia, sp̄o
 fasque maritis intuētibus corrūperet, & hoc opus spirituale esse asse
 rebar. Qui tandem post multos errores & cædes, dum nauigaret a
 quodam presbytero, percussus in cerebro occubuit, sed nec post eius
 mortem error ipsius tam facile extirpari potuit, propter quod a cle
 ricis loci eius ecclesia cum redditibus per manum episcopi Norber
 ro ordinanda datur, sperantes quod eius salutarem doctrinam, here
 sis illa de medio tolleretur. Quod & factum est siquidem ipso prædi
 cante, viri & mulieres compuncti, corpus dominicum quod in cistis
 & foraminibus per decem annos & amplius reposuerant attulerūt,
 & per eius doctrinam paulatim ad sanctam fidem respuerunt.

96 **Theodorus** Pharanitanus episcopus hæreticus, putabat Christū
 fantasma esse, nec veram carnem de virgine assump
 sisse. Et dicit Beda, quod scripsit pondus corporale secundum car
 nem non habuisse dominum, sed absque pondere, & carne supra ma
 re ambulasse, fides autem catholica & pondus secundum carnem eum
 habuisse prædicat & onus corporeum, & cum pondere & onere cor
 porali incedere supra aquas nō infusis pedibus. Vnde dionysius in
 di. no. ait. Ignoramus qualiter de virgineis sanguinibus alia lege præ
 rer naturalem formabatur, & qualiter non infusis pedibus corpora
 le pondus habentibus & naturale onus, deambulauit in humidam
 & instabilem substantiam. Idem habet glo. Mar. 6.

97 **Theodorus** Eraclia Europæ, vnus de principibus Arrianorum,
 post mortem tamen Arrii quia fuit episcopus intru
 sus, & a sanctis patribus ab ecclesia dei precisus est, & a communi
 one fidelium priuatus, quia scriptum est, Cum peruerso peruerteris.
 Astruxit Mariam virginem solum hominem peperisse & nō deum
 & hominem. Item Rabanus sanctæ memorię episcopus factus Edisse
 nę ciuitatis, qui in sacerdotibus resplenduit, Theodorum Mosophe
 num post mortem in ecclesia anathematizauit. 24. q. 2. sane. Item no
 ta quod sæpius hæreses variant nomē iuxta hæresiarchas suos, quia
 hæresis Theodori fuit in primitiua ecclesia Ebionitarum, & sæpius
 fuit destructa, & iterum machinatione diaboli resuscitata, & de aliis
 similiter intelligendum est, & fuit a. no. 544. tempore Iustiniani im
 peratoris primi & Vigilij papæ, damnatus est cum aliis in quarta sy
 nodo Constantipoli. vt dicitur. 4. lib. hist. tri. ca. 24. cuius hæresim &
 suę demoniacę conuentionis errorem ponit Damas. lib. 3. ca. 3. & vo
 cat eum deo odibilem & igne dignum. Et. b. Thom. in prologo circa
 expositionem Psal. Theodorus Mosuescenus in vete. testa. nihil ex
 presse dictum fuisse de christo astruxit.

Theodoricus Arrianus, hic vt dicit Antoñ. parte spe. histo. ti. 6.
 cap. 7. Hic rex erat in Italia propter quem magna
 tribulatio facta est in ecclesia, hic totā Italiam perdere voluit & san
 ctum Ioan. papam & Symmachum Patricium & Boetiū, viros præ
 clarissimos martyrizauit. Iste Theodoricus rex Gothorum Rauennæ
 sanctum Iustinum in carcere fame deficere fecit, post dies. 90. vt dicit
 Sigibertus, subito defunctus, a quodam sancto eremita visus est, nu
 dus & discalciatus a Ioanne papa & Symmacho Patricio in olla Vul
 cani esse detrusus. Item dicit Grego. 4. dial. Principes enim mundi
 qui persecuti sunt ecclesiam, mirabili morte interierunt, & postmo
 dum deleta est posteritas eorum, & martyrum gloria exaltata. Nam
 apud Rauennam festum Symmachi & Boetij celebratur. 27. Maii.

Theodoricus Græcus, contra quem Leontius Bizantius fecit
 apologiam ad accusationes detestationis eius, vt
 dicit Damas. in. 3. c. 11.

Thaboritæ, de quibus. 4. c. de orig. Bohe. dicitur, quod Zissa lo
 cum Vlrici cuiusdam veræ fidei cultoris cœpit vi,
 Vlricum familiamque suam gladio occidit, locū muro cixit & mœ
 nibus, ciuitatē indidit nomen, nam & comites eius fratres Thabori
 tæ appellabantur, tanquam cum tribus apostolis saluatoris Christi
 transfigurationem in monte vidissent, indeque suas opiniones mu
 tuatę essent, quas fidei veritates appellant. Hic refugium omnium
 hæreticorum, hi sunt homines infimę plebis, & qui non tam nouam
 fidem secuti quam iudicia & carceres fugisse videbantur, & pictu
 ras abominantur Thaborenses. Nota quod Thabor mons est in Ga
 lilæa, in quo aues cum laqueis consueuerunt capi, sed nunc in Tha
 bor Bohemico capiuntur animę hæreticorum laqueis diaboli. Ioan.
 Nider in for. lib. 3. Ibi ignis accensus, nondum ad plenum extinctus
 est, sed in Thaboritis ardet, vt inam non in multis aliis.

Theobatus quidam quia repulsam meruit episcopatus, ipse cœ
 pit initio perturbare omnia & corrūpere, qui & erat
 ex septem hæreticis, ex quibus processerunt pseudochristi & pseudo
 apostoli, qui in diuersas partes vnitatem scindentes per corruptelā
 doctrinæ castum ecclesiæ cubile macularunt, & impietatem loquen
 tes aduersus dominum & adue
 sus Christum eius. 4. lib. ecclesiasti.
 histo. cap. 18.

Theomas Marmoricenus vnus de defensoribus Arrii, apostoli
 cis dogmatibus resistebat. Vnde defensores Arrii, di
 ctauerunt fidem suam & communi cœtui dederunt, quæ cum lecta
 fuisset, dirupta est & adultera fraudulentaque pronunciata. Verum
 n

- quidam eorū Arrium abdicarunt, vt dicitur. 2. lib. hist. tri. ca. 5.
 eps, erroribus Arrii seductus, filium in diuinis creatura.
- 103 **Theonas** ram posuit, non æqualem patri &c. Ex. 1. li. tri. hist. c. 13.
 de quo Euseb. lib. 4. cap. 19. Hic arrogantia elatus, apo-
- 104 **Thenisus**, stolicæ sibi aliquid autoritatis assumens, epistolam ad
 omnes ecclesias scribit, in qua docere eos conatur qui multo rectius
 quam ipse credebant, & cohortatur omnes ad nouas verborum ad-
 inuentiones accommodare aures suas, blasphematur autem dominū
 & apostolos eius & sanctam ecclesiam.
- 105 **Theodotus** furia Montani infectus, ipso dæmone inspirabatur
 & arte diabolica, & sicut scribit Euse. 2. lib. c. 16. illum
 admirabilem vel prophetiæ impiorum primogenitum Theodotū
 nomine, tradunt quodam tempore visum sibi esse velut in cælos as-
 sumi, & per se credidisse spiritu erroris. Quo euectus in excessum,
 & inde deductus ad terram, sinem vitæ exitus pessimo terminasse.
 Hic Theodotus prius Romæ ausus est dicere, purum hominem fuisse
 se Christum, quæ Victor papa de ecclesia reiecit. De quo dicit Igna.
 ad Trall. Fugite ipsius nequissimi nepotes, Theodotū & Cleobulū.
- 106 **Theodosiani**, a Theodosio appellati fuerunt temporibus Iusti-
 niani principis in Alexandria per populi peruer-
 si electionem, vno die ordinati sunt episcopi. Et cū Gaionitis in cau-
 dis vulpium sunt colligati, sed in capitibus distincti, quia Theodo-
 siani ex duabus vnam in Christo naturam, asserunt, sed corruptam.
 Gaionitæ autem incorruptam contendunt. 24. qd. 3. quidam. Hi er-
 rores Euticetis, & Dioscori sequentes Calcedonen. conciliū respuunt.
- 107 **Theodotiani**, a Theodotione instituti, hominem tantum Chri-
 stum asseuerant, quod & Theodotion propterea
 docuisset, quia in persecutione lapsus isto modo se casus sui deuitare
 putabat opprobrium, si nō deum negasse, sed hominem videretur,
 vt dicit Augustinus, de here. De isto Theodotione, quære in Aquila
 interprete, de quo dicit Hierony. in. 2. lib. contra Ruffinum. Miror
 quod Theodotionem hæreticum & iudaizantem legit, & quantum
 cunque peccatoris Christiani translationem fastidit. Et fuit tertius
 diuinæ legis interpres, circiter annum. 184. tempore Helii Cōtuma-
 cis imperatoris & Eleutherii papæ.
- 108 **Templarij**, horum ordo incepit sub Henrico. 4. & Gelasio secū-
 do anno. 1114. prius albis sunt vsi mātellis, & post ru-
 beam crucem superpositam portarūt, & beatus Bern. regulam com-
 posuit. Et in historia transmarina legitur quod cum multi Christiani
 confluere ad terram sanctā, quidam latrunculi spoliabant peregrī-

nos. Hoc videntes quidam milites deuoti, in manum patriarche de-
 uouerunt se viam defensuros, & in principio fuerunt nisi decē, post
 ea apud Cretas concilio celebrato anno. 1128. ordo eorum confu-
 tus est ad pugnandum contra Saracenos, ideo ex deuotione totius
 orbis ad eos exaltati sunt, & dicti sunt militia templi, quia in princī-
 pio habitauerunt iuxta templum. De Templariis varia legi, in vita
 Clémentis quinti sic habetur. Rescitum quoque eodem fere tempo-
 re. 1307. Templarios olim Christi milites a nostris ad Saracenos des-
 fecisse, ob hanc rem illi interfecti sunt, qui comprehendī potuerunt,
 eorumque bona partim Rhodiis militibus, qui insulam paulo ante
 occupauerunt, partimque nouis religionibus sunt attributa. Et in
 fra. Templarios sustulit in maximos errores prolapsos, Christum sci-
 licet abnegantes & cetera. & alii articuli hèresum eis opponerantur,
 quod conspuebant in crucem Christi, & quod professio eorum esset
 profana, & qd cōsecratio magistri eorū fiebat occulte, & qd propter
 eos terra sancta esset amissa. Et dicit Alpharus in. 2. lib. de plan. eccle.
 Templarii propter eorum flagitia ab ecclesia reprobatī sunt. Et subī-
 to destruuntur mirantibus vniuersis, & magister eorum comburi-
 tur Parisius, & multi eorum combusti sunt, non tamen cōfessi sunt
 illa crimina, quæ iniuste eis obiecta erant. Sic Anton. in. 3. parte spec-
 ti. 21. eos videtur excusare, & quia possessiones eorum rex Franciæ
 in suo regno occupauit, ideo postea multa passus in hac parte. Ni-
 hil diffinio vtrum sint hæretici vel non, stetit tamen ordo eorum fer-
 me annis. 184.

Tertulianiste dicta Tertuliano presbytero Africæ prouinciæ
 ciuitatis Carthagi. animam immortalem esse, sed
 corpoream predicantes, & animas peccatorum hominum post mor-
 tem in dæmonem conuerti putantes, secūdum Isi. Et deum corpora-
 libus liniamentis figurabant, vt dicit Tho. 1. contra gen. c. 21. & dicit
 Aug. Tertuliani multa leguntur opuscula elegantissime scripta, sed
 paulatim defecerūt. Et transiēs ad Cataphrygas, quos ante destruxe-
 rat, cepit etiam scēas nuptias cōtra Apostolicam doctrinā tāquam
 supra damnare, & postmodū etiam ab ipsis diuisus sua conuenticu-
 la propagauit, statum aię credit per traducē ppagari. Et fuit Tertu-
 lianus vicinus apostolorū tēporibus Carthagi. securus Montanum,
 & secundum Hiero. ad Titum. 1. scripsit de monogamia librum hère-
 ticum, quem Apostolo contraire nemo qui Apostolū legerit igno-
 rabit. Hiero. de viris illust. in. c. de militone Asiano. Tertulianus vsq;
 ad mediā ætatem presbyter fuit ecclesiæ Africæ in Numidia, postea
 contumelia clericorum Ro. ecclesiæ ad Montani dogmata delapsus

est. Et di. 15. c. sancta Ro. Opuscula Tertuliani siue Africani sunt apocripha, & septem lib. scripsit aduersus ecclesiam pro Montano.

110 **Timotheus** Apollinaris hæretici discipulus, profanus, ineruditus. Hunc Damasus vrbis Romæ pontifex cum impio eius dogmate damnauit tanquam serpentem antiquum, alienum ab ecclesia. Hic & iudicio Apostolicæ sedis præfente quoque Petro Alexandrinæ ciuitatis episcopo cum Apollinari doctore suo damnatus est, & in die iudicii tormēta debiti supplicii sustinebit, vt dicitur nono libro histo. tripar. ca. 15.

111 **Timotheus** alius fuit tempore Bonifacii primi, qui dixit Christum verum deum & hominem quidem esse, sed addidit dicendo diuinam naturam conuersam esse in humanam.

112 **Timotheus** alius, secundum Gerinadium, extincto ab Alexandrinis Prothergo episcopo. Hic in locum occisi intrusus est, & quia Plebs Protheræum exosum habuerat, ideo Timotheus ad habendum gratiam plebis omnes quibus ille communicauerat Nestoreos esse pronuntiat & maculam conscientie temeritate abluendam præsumens, scripsit ad Leonem imperatorem libellum valde suauis, quem prauo sensu patrum testimoniis intantum labore conatus est, vt ad decipiendum imperatorem & suam hæresim constitutendam pene Leonem vrbis Romæ Pontificem & Calcedonensem synodum, ac totos occidentales episcopos illorum adminiculo Nestorianos ostenderet, sed fauente deo a Calcedonensi Concilio hostis ecclesie coarguitur & confutatur. Vnde & hoc in exilio iam hæresiarches dicitur & habetur. Hinc appellati sunt Thimotiani hæretici, qui ita carnem verbum factum dicunt. vt manente verbo in sua substantia & homine in sua natura societate non commixtione vnâ filii dei rediisse personam.

113 **Teruidus** hæreticus, eodem & simili errore defecit sicut Basilides Ebion, Paulus Samosetanus, & Bonosius, vt dicit Gelasius vt habetur distin. 15. sancta Romana.

114 **Troianus** hæreticus, de quo sanctus Hilarius in epistola ad Donatum diaconum, Vbi quæso falsitas Troiani, procacitas Faustii. &c. Reuera ammodo non comparent.

114 **Tritoite** sunt vocati, quod sicut tres personas in trinitate, ita tres deos asserunt esse. Contra illud quod scriptum est, Audi Israel, dominus deus tuus vnus est. Quære supra in Gnoitis.

116 **Tossepinii hæretici.** excommunicantur extra de hære. capi. excommunicamus. Et nullibi adhuc reperire eorum hæreses potui.

117 **Turilupini,** hi tenent omnes errores quos & Begardi, qui dixerunt non esse orandum vocaliter, sed mentaliter tantum in quadam libertate spiritus, quâ dicunt non subici præceptis diuinis. Hinc dicit Ioannes Gerson in sermone de sancto Ludouico rege Francorum, quod Turilupini dicebant de nulla re naturaliter data erubescendum esse, quemadmodum Cynici philosophi more canum, dicebant esse viuendum palam in nuditate & exercitio membrorum pudendorum. Et idem Ioannes Gerson in de examine doctrinarum, consideratione sexta. Sicut nulla vehementior quam luxuriosa libido, sic ad errandum falsumque docendum, nulla perniciosior, patuit in sectis Turilupinorum, quorum sequaces non desunt vsque quando & vbi latere putauerint, serpunt vbilibet. Epicurei sub tunica Christi, qui in mulierculis primo deuotionem fingentes specie tenus paulatim eis fidem antequam lumen & oculos tollere querant, quatenus eas licentius ad desideria sua maligna prostituunt.

118 **Valesii** seipso castrat, & hospites suos, hoc modo existimantes deo debere se seruire. Alia quoque hæretica docere dicuntur & turpia, sed quæ illa sint, nec ipse commemorat Epiphanius, nec vsquam potui reperire, vt dicit August. de hære. Et Leo papa in epistola scripta ad imperatorem Constantinum dicit. Valesii hospites suos castratos etiam ad episcopatum promouebant. Valesii sunt similes sacerdotibus Cybeles, qui realiter in templis se castrant, plangentes factum Atis pulcherrimi iuuenis, secundum poetas, qui votum castitatis fecit Berecynthie matri deorum omnium, & quia pactum non seruauit, ex vitiōe a dea illa castratus est, de hoc August. 2. lib. de ci. c. 4.

119 **Vadiani** dicunt deum corporalibus liniamentis figuratum, contra hos & similes hæreticos, arguit. b. Tho. 1. contra gen. ca. 20. Epiphanius nominat eos scismaticos. Alii autem Anthropomorphitas, quoniam deum sibi fingunt cogitatione carnali in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, quod rusticitati eorum tribuit Epiphanius, eos autem separasse se dicit a comunione nostra, culpando episcopos diuites, & pascha cum Iudæis celebrando. Sed dicit glo. super Annos. 2. Ossa regis Idumæe comburit, qui de maiestate dei male sentiens deum in modum humani corporis cogitat, quasi membrum distentetur & videat & audiat vt homo.

120 **Valens** imperator Arrianus, multos martyres fecit in Aegypto catholicos psequendo, & monachos ad militandum reuocauit, sub Damaso papa. Hiero. ad Heliodorum epitaph. Nepos. Valens Gothico bello victus est in Thracia, hic verificatur illud Amos. 2.

Tenens arcum non stabit, i. aliquis hæreticus qui frustra tendens arcum, dei sagittis sustinere non potest. Et narrat Paulus diaconus lib. II. Valens frater Valentiniani imperatoris egregii, ab Eudoxio Arrianæ hæresis episcopo baptizatus. in sequissimam hæresim lapsus est. Sed teste Orosio a Gothis vulneratus, iusto dei iudicio concrematus est. Et idem dicit Orosius, Valens adhuc viuentis fratre Valentiniano in societate imperii assumptus est, ab Eudoxio Arriani dogmatis assertore baptizatus. Sed malignam infectionem diu texite ne voluptati potestatem admisceret, qui adhuc viuentis fratris auctoritate compressus est, sed eo mortuo cum etiam impie agere potuisse non erubesceret, ilico effrenata audacia legem dedit, vt monachi ad militandū cogerentur. Et in Aegypti solitudinibus multa sanctorum agmina monachorum ab eo interfecta sunt.

Valentiniani, anno. 144. sub Antonio Pio & Thelesphoro papa vsque ad Anicetum, a Valentino quodam Platónico sectatore vocati, qui eonos, i. sæcula quædam in origine dei creatoris induxit, Christum quoque de virgine nihil corporis assumpsisse, sed per eam quasi per fistulam vel per riuum transisse asseruit, & quod verbum dedit causam creatori quod mundum crearet. Hic sicut Martion dicit quod est deus qui non punit, & alius qui punit, de hoc Thom. 3. contra gen. ca. 14. & Polycarpus in epistola ad Philip. Omnis qui non confitetur Iesum Christum in carnem venisse, hic Antichristus est. Et posuit duos baptismos, & sæcula esse animalia. Hierony. super Osee Nullus potest hæresim struere, nisi qui ardētis ingenii est, & habet dona nature, quæ a deo artifice sunt creata, talis fuit Valentinus, talis Martion, quos doctissimos legimus. Et glos. super Malach. 3. Ergo nunc beatos dicimus arrogātes, dicit, Possunt hæc de hæreticis referri Martione & Valentino, & cunctis qui non recipiunt veteris testam. creatorem loquuntur & proficiunt in sua impietate & multos socios sceleris habent. Valentinus. 30. eonos posuit, quorum principium esse profundum & silentium, quod profundum etiam patrem appellat, & Christum a patre. i. silentio & profundo missum. Spirituale & cæleste corpus secum attulisse. De tricesimo sæculo dicit diabolum genitum, & a diabolo alios natos qui fecerunt hunc mundum, & ideo maliciam non arbitrio tribuit, sed nature mundi. i. generi diabolico. Carnis resurrectionem negat. Animam tantum affirmat per Christum saluari.

Vrsatius episcopus Priscillianista, accusator Priscilliani, de quo supra in Itatio,

Valens, Vrsatius, Arriani, qui gloriantur & non dubitant se dicere Christianos proficētes, quoniam Christus verbum & spiritus est vulneratus & interfectus & mortuus, quodque cohors hereticorum diuersas esse patris & filii & spūs sancti pronunciat sub stantias, & eas esse diuersas, vt dicitur. 4. li. hist. tripar. c. 24. Hos duos & alios plures damnauit concilium Ariminen. eo quod Arrianum dogma anathematizare nolebant. Contra Vrsatium & Valentem, Athanasius Alexandrinus scripsit librum, & Hilarius historiā Ariminen. & Fereticen. synodi continentiam librum scripsit.

Victorinus Pictabonensis ep̄s, in sententia Milliariorum ponentium iudaicas fabulas sunt scdm Hie. sup Ezechielē.

Vrsicinus Arrianæ factionis hæreticus. Hierony. ad Damasum, Absit a Ro. sede, vt iungatur cum beatitudine tua Vrsicinus & cum Ambro. societetur Auxentius.

Vitalis hæreticus, de quo Hierony. ad Damasum. Non noui Vitalem, qui Christi non est, Antichristi est.

Vlricus de Morauia presbyter & artium baccalaureus in concilio Basilien. 1433. inter alios errores dixit quod Ioannes Huss fuit sanctus deuotus doctor veritatis, & vitæ laudabilis, & per falsa testimonia condemnatus. Contra istum in concilio arguit Henricus Caldisen. Ordinis nostri, postea Magister Palatii. Sed victus in disputatione fuit, sed contendere a verbis non cessauit.

Venustiani, hi sunt qui alio nomine dicuntur Paterniani, & secundum Aug. in de here. Hæresis Venustianorum, a quibusdam Paternianorū vocatur. Quæ supra in Paternianis.

Vigilantius natione Gallus Larcelonensis ecclesiæ quæ in Hispania est presbyter. Hieronymus ad Riparium & Desiderium presbyteros. Vigilantius ortus est subito, qui contra Christi spiritum martyrum negat sepulchra veneranda, damnat vigilias sanctorum, qui potius vocaretur Dormitantius. De quo sic beatus Thom. contra impugnantes reli. Vigilantius qui veritatem fidei impugnabat, pudicitiam odio habens & in conuiuio secularium contra ieiunia sanctorum declarabat. Hæc ille. Vnde nulla hæresis nisi propter gulam & ventrem seducens mulierculas oneratas peccatis. Et hæretici assumunt sibi linguas suas vt cordis venena ore pronūciēt, ergo dicit Hie. contra Vigil. Oprescindendam linguā & in ptes & frustra lacerandā, meā in iuriā patiēter tuli, impietate contra deū ferre nō valui &c. Vigilantius nō solū Iouinianū contentus fuit mutare concilium de virginitate euacuans, sed superaddere ausus est, vt etiam.

consilium de paupertate seruanda destrueret, contra illud Matth. 19. Si vis perfe. esse. &c. Et præsumens supra vires suas homo lingua politus, non sensu scripturarum exercitatus exposuit prauo ingenio secundam Danielis visionem secundum Gennadium. Et idem secundum Hiero. negauit reliquias sanctorum, cum tamen secundum August. purpurata est vniuersa terra sanguine martyrum, & crebrescunt sanitates meritis martyrum.

Vincentius Donatista hæreticus, quem Christiani multum persequerentur, & August. scribens contra ipsum, probat nouem rationibus & quatuor exemplis, quod iuste persequerentur ipsum Christiani. Vnde. 23. q. 4. nimium sunt inquieti quos per ordinatas a deo potestates sæculares cohiberi atque corrigi, mihi non videtur inutile, nam de multorum iam correctione gaudemus.

Viuitarii quondam erant idololatæ, qui adhuc remanserunt in certis partibus aquilonaribus, & videtur Christiani, sed sunt hæretici sic dicti, quia illud viuum quod eis primo occurrit quolibet die, venerantur vt deum suum pro illa die.

Vvaldenses, quomodo hi ortum habuerunt, quære supra in Partibus de Lugduno, sed Aeneas Syl. de orig. Bohemo. capi. 35. dicit quod huius pestiferæ & iam pridem damnatæ factionis Vvaldensium dogmata sunt, vt sequitur.

Romanum præfulem reliquis episcopis parem esse.

Inter sacerdotes nullum discrimen.

Presbyterum non dignitatem, sed vitæ meritum efficere potiozem.

Animas e corporibus excedentes, aut in æternas e vestigio poenas mergi, aut perpetua consequi gaudia.

Purgatorium, ignem nullum inueniri.

Vanum esse orare pro mor. & auaritiæ sacerdotal. inuentium.

Dei & sanctorum imagines delendas.

Aquarum, palmarumque benedictiones irridendas.

Mendicantium religiones, malos dæmones inuenisse.

Sacerdotes pauperes esse debere, sola contentos esse elemosyna.

Lyberam cuique prædicationem verbi dei patere.

Nullum capitale peccatum certius maioris mali vitæ gratia tolerandum.

Qui mortalis culpæ reus sit, eum neque sæculari, neque ecclesiastica dignitate potiri, neque parendum ei.

Confirmationem quam chrismate pontificis inducunt, & extremam unctionem inter ecclesiæ sacramenta minime contineri.

Auricularem confessionem nugacem esse

Sufficere sua quenquam deo in cubili suo confiteri peccata.

Baptisma fluuiat. vnde, nulla interiecta sacri olei mixtura recipiendum. Cemeteriorum inanem usum quæstus causa repertum, quacunque tellure humana corpora nil distare.

Templum dei late patentis ipsum mundum esse.

Coartare maiestatem eius qui ecclesias, monasteria, oratoriaque construunt, tanque propitior in eis diuina bonitas inueniatur.

Sacerdotales vestes, altarium ornamenta, pallas, corporalia, calices, patenas, vasaque huiusmodi nil habere momenti.

Sacerdotem quocunque loco, quocunque tempore sacrum Christi corpus conficere posse petentibusque ministrare.

Sufficere si verba sacramentalia tantum dicat.

Suffragia sanctorum in cælis cum Christo regnantium frustra impetrari, quæ iuuare non possunt.

In cano. horis cantandis dicendisque frustra tempus teri.

Nulla die ab opere cessandum nisi quæ dominica nunc appellatur.

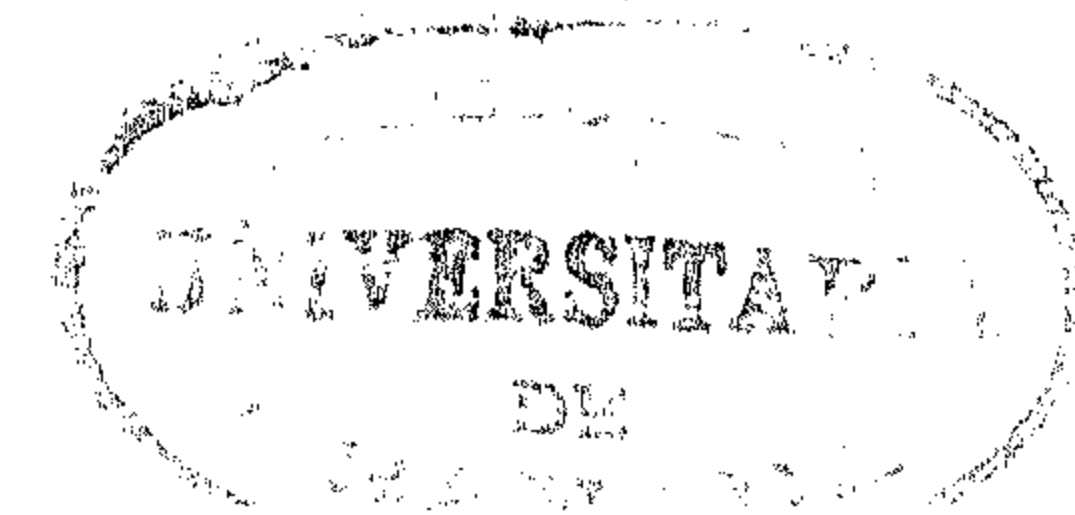
Celebritates sanctorum rursus reiciendas.

Ieiuniis quoque ab ecclesia institutis, nihil inesse meriti. Hæc ille.

Vvaldemarius reprobus fuit & scismaticus, extra de sacra. non ite. c. a nobis. Quod autem fuerit scisma eius, canonice non exprimunt.

Vvesalien. errores positi sunt supra in Ioan. de Vvesa.

Vvicleffita, a quodam Ioanne Anglico, horum infania incæpit primo in Anglia anno ferme. 1394. Et Io. Nider in form. li. 3. dicit, quod viuebat in Anglia infra 60. annos quidam sacerdos sæcularis artium professor, acer ingenio & eloquentia lepidus, sed errore scriptis & vita nedum hæreticus, sed hæresiarcha. Ioannes vvicleff dictus, qui in suis libellis in Anglica & latina doctrina noua, rempu. subuertere molitus, & articuli eius valde occulti sunt. Hierony. de Praga in Anglia studens: huius venenum auide hausit, & postea Pragæ copiose effudit. Et in de ori. Bohem. c. 37. Vir quidam genere nobilis ex domo quam putri piscis vocant, apud Oxoniam Angliæ ciuitatem studens, cum Ioannis Vvicleff libros offendisset, quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribitur, magnopere illis oblectatus, exemplaria secum attulit, inter quæ de ciuili, de iure diuino, de ecclesia, de diuersis quæstionibus contra clerum, plæraque volumina veluti præciosum thesaurum patriæ suæ intulit, imbutus ipse Vvicleffitarum veneno & ad nocendum paratus, tum quod erat familiæ suæ cognomen putridum piscem, foetidum virus in suos ciues euomit, & Andreas de Broda doctor Pragen. natione Bohe.

anno. 1416. scripsit contra errores Vvicleff, & Ioannes de Rachusio patriarcha Ordi. Præd. ostēdit bullam autenticā in concilio Basiliē. continentē. 40. articulos ab ecclesia damnatos, ex libris Io. Vvicleff tractos, & in de orig. Bohe. capi. supra. Subinco cognomento lepus, claris parentibus apud Bohemos ortus, tunc temporis Prageñ. ecclesiam pontificio tenebat, cōsilio & animo illustris, qui orienti calamitatis obuiam ire cupiens priusquam amplius debaccharetur, libros Ioan. Vvicleff ad se ferri omnesque doctorum virorum cōsilio adhibito, publice cremari iussit, supra ducenta volumina fuisse traduntur pulcherrime conscripta.

¶ Articuli Ioan. Vvicleff condemnati in Concilio Constantiē. numero. 45.

¶ Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanent in sacramento altaris.

Accidentia panis nō manent sine subiecto in eodem sacramento.

Christus non est in eodem sacramento identice & realiter in propria præsentia corporali.

Si episcopus vel sacerdos existat in peccato mortali non ordinat, nō consecrat, non conficit, non baptizat.

Non est fundatum in euang. quod Christus missam ordinauit.

Deus dedit obedire diabolo.

Si homo debite fuerit contritus, confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

Si papa sit præscitus & malus, & per consequēs membrū diaboli, nō habet potestātē super fideles ab aliquo sibi datā, nisi forte a Cæsare.

Post Vrbanum sextum non est aliquis recipiendus in papam, sed more Græcorum viuendum est moribus propriis.

Contra scripturam ecclesiasticam est quod viri ecclesiastici habeant Nullus prælatus debet aliquem excommunicare, nisi (possiones. sciat prius excommunicatum a deo, & qui sic excommunicat, fit ex hoc hæreticus & excommunicatus.

Prælatus excommunicans clericum, qui appellauit ad regem vel ad conciliū regni, ipse traditor est regis & regni.

Illi qui dimittunt prædicare, siue verbum dei audire, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in die iudicii traditores Christi habebuntur.

Licet alicui diacono vel presbytero prædicare verbum dei absque autoritate sedis Apostolicæ siue episcopi catholici.

Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona tem-

poralia ab ecclesia, possessionatis habitualiter delinquentibus, i. ex habitu non solum astu delinquentibus.

Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

Decimæ sunt puræ eleemosynæ, & parochiani possunt propter peccata suorum prælatorum ad libitum suum eas auferre.

Speciales orationes applicare vni personæ per prælatos vel religiosos, non plus profunt quam generales cæteris paribus.

Conferens eleemosynam Fratribus, est excommunicatus eo facto.

Si quis ingreditur religionem priuatam qualemcunque tam possessionatorum quam medicantium, redditur ineptior & inhabilior ad obseruationes mandatorum dei.

Sancti instituentes religiones priuatas, sic instituendo peccauerunt.

Religiosi viuentes in religionibus priuatis, non sunt de religione Christiana.

Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, & nō per mendicationem.

Omnes sunt simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subuenientibus.

Oratio præscise nulli valet.

Omnia de necessitate absoluta eueniunt.

Confirmatio, ieiunium, clericorum ordinatio, locorum consecratio, reseruantur papæ & episcopis, propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.

Vniuersitates, studia, collegia, graduationes & magisteria, in eisde sunt vana gentilitate introducta, & tātum profunt ecclesiæ sicut diabolus.

Excommunicatio papæ vel cuiuscunque prælati, non est metuenda, quia est censura Antichristi.

Peccant fundantes claustra, & ingredienti sunt viri dyaboli.

Dicare clerum, est contra regulam Christi.

Syluester papa & Constantinus imperator, errauerunt ecclesiam dando.

Omnes de ordine mendicantium sunt hæretici, & eis dantes eleemosynam sunt excommunicati.

Ingredientes religionem, aut aliquē ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad obseruandum diuina præcepta, & per consequens ad perueniendum ad regnum cælorum, nisi apostatauerint ab eisdem.

Papa cum omnibus suis possessiones habentibus, sunt hæretici, eo

quod possessiones habent, & omnes consentientes eis. s. domini sæcu-
lares & laici cæteri.

Ecclesia Ro. est synagoga satanæ, nec papa est immediatus vicarius
Christi & apostolorum.

Decretales epistolę sunt apocriphę, & seducunt a fide Christi, & cleri-
ci sunt stulti qui student eas.

Imperator & domini temporales sunt seducti a diabolo vt ecclesiã
suam dotarent de bonis temporalibus.

Electio papæ a cardinalibus, per diabolum est introducta.

Nō est de necessitate salutis, credere Ro. ecclesiam esse supremam in-
ter alias ecclesias.

Error esset, si per Ro. ecclesiam intelligatur vniuersalis ecclesia, aut cō-
cilium generale, aut pro quanto negaret primatum summi pontifi-
cis super alias particulares.

Fatum est credere indulgentias papæ & episcoporum.

Iuramenta illicita sunt, que fiunt ad roborandum humanos contra-
ctus & commercia ciuilia.

Augustinus, Benedictus, & Bernar. damnati sunt, nisi pœnituerint
de hoc quod habuerunt possessiones, & instituerunt, & intrauerunt
religiones, & sic a papa vsque ad vltimum religiosum omnes sunt
hæretici.

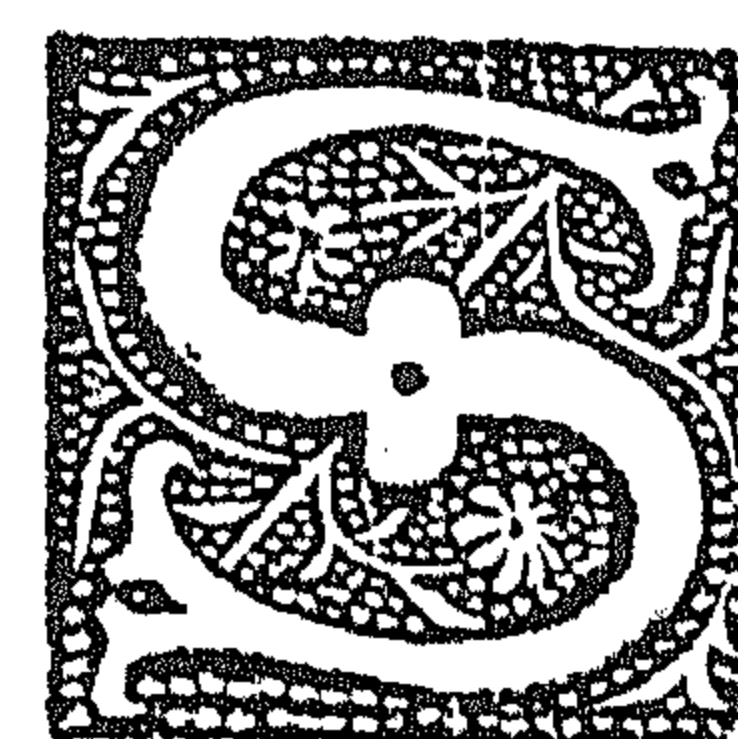
¹³⁶ **Vvenceslaus** Linck doctor & olim vicarius generalis cōuentuū
Germaniæ eremitarum. Hic relicta conscientia &
sinceræ fidei professione ad vuittenbergam se transtulit, asylum vi-
delicet Luteranorum, & vt magister erroris non Apostolicis literis
auscultat, sed vt filius Belial de venenosa radice colubri tortuosi pro-
diit in regulum in monte viperarum. Merito ob id vocatur Linck
i. sinister, quia a dexteritate fidei declinauit & defecit, lutosum lucife-
rinum & mendosum semen in plurimos transfundens.

¹³⁷ **Vvilhelmus** de Costa hæreticus, contra Ro. ecclesiã se extollens,
& se ab ipsa separans, tales enim scismatici & hæreti-
ci dicuntur, secundum Hostien. Vnus fuit princeps Hussitarū misso-
rum ad concilium Basilię. non tam equestri dignitate quam ecclesia-
rum diruptione insignis. Vnde dū venirent trecenti equites ad Ba-
sileam, fuit concursus populorum aduentum gentis fortissime expe-
ctantium, alii hunc alii illum digito designare, peregrinos habitus,
non visa prius vestimenta mirari, horribiles hominū facies, truces
norare oculos, non esse alienum dicere ab ea hominum specie facta
que fama prodiderat, vt dicitur ca. 44. de origine Bohemorum.

¹³⁸ **Vvilhelmus** aurifex (teste Cæsario. 10. dist. dialo. sui) fuit prophe-
ta Almarici & suorum sequaciū, qui dicebat quod
prælati ecclesiæ essent membra Antichristi, & quod papa esset Anti-
christus & Roma Babylon, & nihil horum quę prædixit euenerat, &
cum complicibus Almarici incineratus fuit.

¹³⁹ **Vvilhelmus** de sancto amore, librum scripsit contra Mendican-
tes, concludens hominem nō posse saluari in tali sta-
tu, & voluit quod paupertas habitualis est licita, non autem actua-
lis. Quam hæresim reprobatur Tho. opusculo. 19. capitulo octauo. Hic
fuit persecutor Fratrum Prædica. & Minorum. Et Alexander quar-
tus in bulla quę incipit Rom. pontifex damnat detestabilem librum
eius, qui incipit, Ecce videntes clamabunt foris. &c. tanquam iniquū
scelestem & execrabilem, & instructionem & documenta in eo tradi-
ta, vt pote praua, falsa, & nefanda de fratrum nostrorum consilio au-
toritate Apostolica reprobamus & in æternum condemnamus. Dis-
trictę præcipientes, vt quicūque libellum ipsum habuerit, cum in-
tra octo dies ex quo huiusmodi nostram reprobationem & condem-
nationem sciuerit, prorsus in toto & in qualibet sua parte comburat
& abolere procuret. Item in alia bulla quę incipit. Ex alto fuisse. &c.
iubet etiã concremari alios eius libellos in infamiam & detractionē
Fratrum Prædicatorum & Minorum. &c. Hęc gesta sunt tēpore san-
cti Ludouici regis Francorum Anno. 1266.

¶ Additio de hæresibus innominatis.

Cribitur prouerbiorum quinto. Vagi gressus eius
Vbi glo. Vagi sunt gressus hæreticorum, & in tam
innumera hæc pestis se fūdīt itinera, vt penitus quę
sint inuestigari nequeant. Et plærique hæretici igno-
tis nominibus hæreses subministrant: eo que certas
hæreses, quarum autores, aut autorum nomina nō
constant, prædictis annumerare studui, signanter ex Augusti. & Isi-
& Phylastro & ex corpore iuris canonici, ex quibus quædam putāt
deum & trinum in essentia.

¶ Alia hæresis dicit in Christo doluisse diuinitatem, cum affligere
tur caro eius in cruce.

¶ Alia dicit aquã non a deo creatam, sed semper ei fuisse coæternã.

¶ Hæresim quandam Phylaster commemorat, quę dicit hunc mū-
dum post resurrectionem mortuorum in eodem statu in quo nun-

est esse permanens, neque ita esse mutandum, ut sit caelum nouum & terra noua, sicut sancta scriptura promittit. Apocali. 21.

¶ Alia dicit corpus hominis non animam esse imaginem dei.

¶ Alia dicit innumerabiles esse mundos, sicut opinati sunt quidam philosophi gentium.

¶ Alia sceleratorum animas conuerti in demones dicit, & in quaeque animalia suis meritis congrua.

¶ Alia. Descendente ad inferos Christo, credidisse incredulos & omnes inde existimat liberatos.

¶ Alia, liberationem hominum apud inferos factam Christi descensione non credunt.

¶ Alia, nudis pedibus ambulant ex superstitione spernentes illos qui incedunt calciati. Dicit Phylaster alios esse haereticos qui cum hominibus non sumunt escas, sed utrum cum aliis qui eiusdem sectae non sunt, an etiam inter seipsos id faciant, non exprimit. Dicit etiam de patre & filio recta, de spiritu autem sancto non catholica sapere, quod eum opinentur esse creaturam.

¶ Est alia quae triformem sic asserit deum, ut quaedam pars eius sit pater, quaedam filius, quaedam spiritus sanctus, hoc est, quod dei vnus partes sunt qui istam faciunt trinitatem, veluti ex his tribus partibus compleatur deus. Nec sit perfectus in seipso, vel pater, vel filius, vel spiritus sanctus.

¶ Alia Sempiternae natum non intelligens filium, putat illam naturam sumpsisse a tempore initium. Et tamen volens coaeternum patri filium confiteri, apud illum fuisse antequam de illo nasceretur existimat. Hoc est semper eum fuisse, verum tamen eum filium semper non fuisse, sed ex quo natus est de illo filium esse coepisse.

¶ Ex Decretalibus. Errores abbatis Ioachim & errores impii Almarici tetigi supra in locis suis.

¶ Ex. 6. Decreta. Damnatur error dicentium spiritum sanctum procedere a patre & filio, ut a duobus principiis & duabus spirationibus, de summa tri. capitulo primo.

¶ Reprobatur ibidem error antiquus Graecorum dicentium spiritum sanctum a patre & non a filio procedere contra concilium Nicaenum.

¶ Ex Clementini.

¶ Error dicentium quod anima rationalis non est forma corporis humani per se & immediate, reprobatur de sum. trini.

¶ Error dicentium quod Christus non esset mortuus quando de latere eius perforato exiuit sanguis & aqua ibidem dicitur.

¶ Error quod pueris & adultis in baptismo non confertur gratia & virtutes:

¶ In cle. de usura. Ex graui, qui pertinaciter asseuerat usuram non esse peccatum & damnabile, censendus est haereticus.

¶ In titulo de haere. ad nostram, damnantur octo errores, de quibus supra in Begardis.

¶ Haereses damnatae in extraua.

In extraua. Benedicti quae incipit, Benedictus deus. Primo damnatur error dicentium quod nullus vidit diuinam essentiam vel est perfecte beatus ante diem iudicii.

Item quod animae decedentes in peccato mortali, non immediate ad inferna descendunt.

Item quod non omnes homines in die iudicii ante tribunal Christi cum suis corporibus apparebunt reddituri de suis factis rationem, ut recipiant secundum ea quae gesserunt poenam vel praemium.

In extraua, quae incipit, quia quorundam, damnatur haeresis quorundam doctorum de paupere vita dicentium duas esse ecclesias. Vna carnalis quae uiuit in deliciis, cui praest mysticus Antichristus papa. Alia ecclesia spiritualis quae seruarur in eis. Secundo quod nullus praelatus habet potestatem super subditos. Tertio quod nullus apostolorum habuit cognitionem de Christo ante ascensionem. Quarto quod sacerdos existens in peccato mortali, non conficit eucharistiam, & multa alia fatua dicuntur.

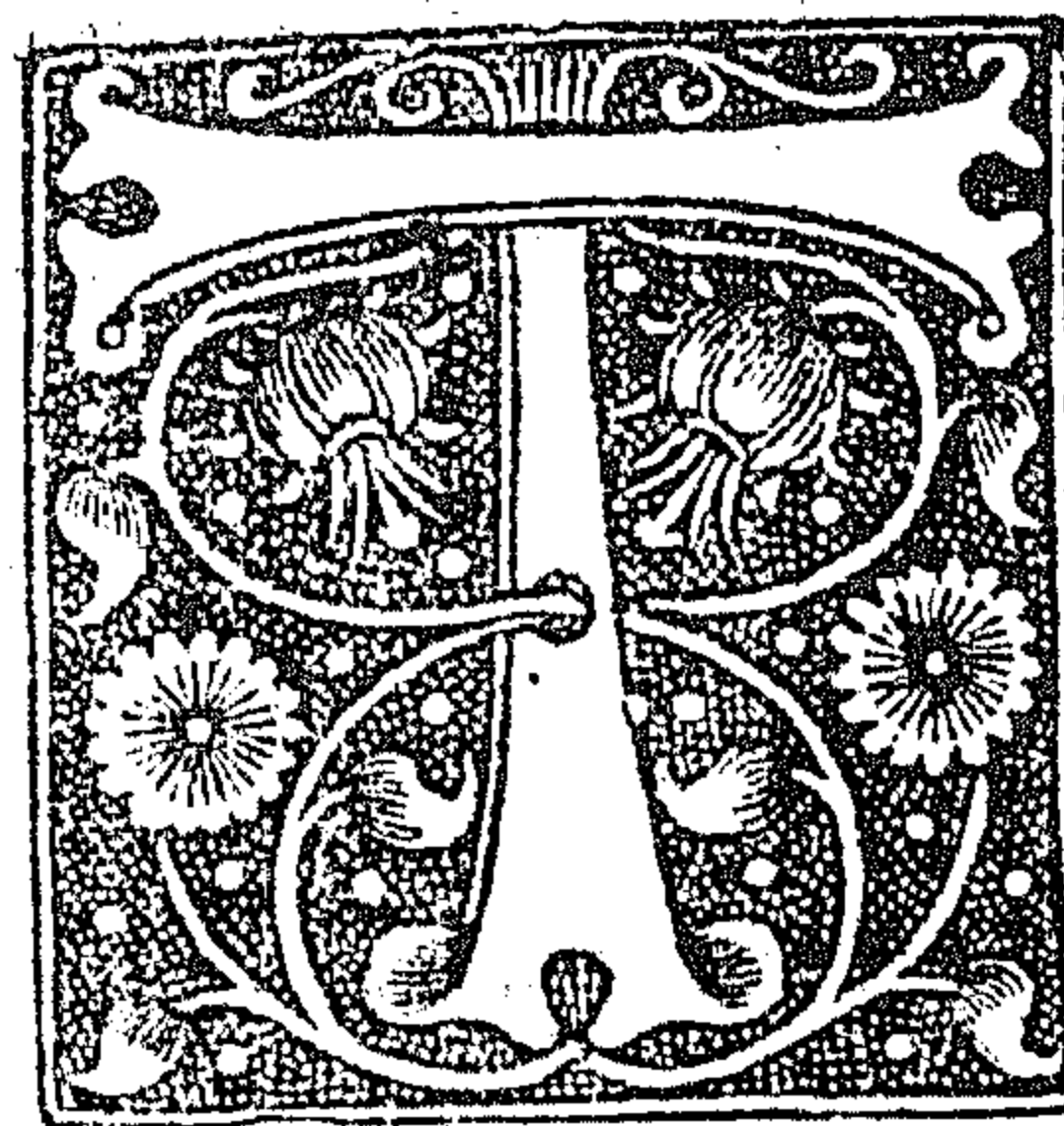
Oldrardus de laude, consilio. 271. haereticum dicit esse asserentem hominem malum non posse poenitere in senectute. Contra illud de poeni. dist. 17. nemo desperandus est dum in hoc corpore constitutus est, quia non nunquam quod diffidentiae aetatis differitur, maturiori consilio perficitur.

Idem de eo qui diceret peccata dimitti a solo deo sine ministerio clauium scientiae, contra quod habetur de poeniten. distin. prima, per totum.

In extraua Ioan. 22. quae incipit. Vas elec. haeresis est dicere quod confitentes fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, teneantur eadem peccata quae confessi sunt iterum confiteri proprio sacerdoti.

¶ Finis tertii libri.

¶ Partícula prima.

Tempus erit cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem auditum auertēt. 2. ad Timotheū 4. Hæretici nempe sensus superbia, & verborum astuta facundia, nouitatum amatores attrahunt, publicę fidei & professioni sua secretorum decreta præponunt, & cum nihil spirituale habeant, suauiore se catholicis doctoribus scientiam iactant docere, vt. s. libentius audiantur, quæ palam in ecclesia dei dici erudique prohibētur, & vt sic dulcius hauriatur eorum insipientia apud eos qui in auribus prurimum habent ad audiendum quęque vana offeruntur, & sub Christiano vocabulo multas scelestas hæreses condunt, & nefandas fabulas & nenas, quales in theatris cantantur cōfingunt. Temporibus pro dolor modernis Luterania quodā Martino Luter, Augustinianę professionis nūcupati, emerferunt quasi lutosæ ranę de sordido gurgite, multas scelertas hæreses, inter bonum semen subseminantes, quibus multos a veritate auerterunt, secundum desideria sua ambulantes, ab vbertate matris ecclesię se segregarunt animales, spiritum dei non habentes. Non enim vult spiritus pacis & vnitatis sub tugurio morari scismatico. Vbi aduertendum, quod quemadmodum illa quondam Praga metropolis Bohemię exaltata fuit per Carolum quartum imperatorem in vniuersitatis fundatione, sed non diu post de Praga facta est praua, eo quod Hussitas generauit. Ita ciuitas vuitenberg quasi albus mons, per illustriss. principem Fridericum ducem Saxonię. Electorem sacri Imperii, sublimata fuit, radio illustrationis vniuersalis studii, sed conuersum est lumen eius in tenebras, & de vuitenberg facta est Viperiberg. i. viperarum mons, germinans Luteristas, ita vt de Luter & eius discipulis verificetur illud Actuum. 20. Ex vobis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se. Qui Luter tanquam quædam lura impia dogmata antiquorū hæreticorum, a sanctis patribus sepulta, ex sepulchris foetidis reuiuifcere contendit, atque ita pocula venenata Christicolis propinauit. Hic est alter Ahiel, de quo. 3. Re. 16. reedificans Hierico, anathematizatā & maledictam hæresum & confusionum ciuitatem. Ideoque rationabiliter in fine post omnes hæreticos de eo fit mentio, nā ipse preci

puorum hæreticorum errores in suis recollegit libris. Propheta enī docens mendacium, ipse est cauda. Esa. 9.

¶ Partícula secunda quod Luter doc. ecclesia sticos floccipendit.

Renominatus Luterus est quasi alter Hirmael, homo ferus & manus eius ferme contra omnes. Omnes inquam doctores & se doctiores detestans, & non inepte ipse assimilatur Licophroni histrioni, de quo Aristo. in fine. i. Elen. quod Licophron fecit proposito lyram extollere, hoc est alia instrumenta musicalia sibi proposita spreuit, solam suam lyram laudādo. Martinus hic alios literatissimos respuit, quasi dictis eorum non sit adhibenda fides, & quod sue lyrę. i. de lyrę male sonanti hæresi credendum sit quam ipse laudat. Merito histrioni assimilatur, quia pater eius dictus est Loder, & Dominus Ioan. Cochleus vocat arma Luteri histrionica. Recte inquit Grego. in cura past. ca. 48. Hæreticos ad intellectum prauum, intentio praua non raperet nisi prius superbia inflaret, dum se præ cæteris sapientes arbitrantur, sequi alios ad melius intellecta despiciunt, atque vt apud imperitum vulgus sciētia sibi nomen extorqueāt, student summopere & ab aliis recta destruere, & sua peruersa roborare. Et Augustinus. 7. super Genesim. ca. 9. Non ob aliud fiunt hæretici, nisi quod scripturas catholicas non recte intelligentes, suas opiniones contra earum veritatem pertinaciter asserunt. Sed dicit glo. super illud Apoc. 22. Ego conseruus tuus &c. Non sunt a munere prophetiæ alieni, qui habent gratiam interpretandi, vt Augustinus, Hieronymus, Ambro. Gregorius. Hæc ibi. Et sic deus non relinquit ecclesiam absque sanctis doctoribus. Vnde olim lætabatur mater nostra Hierusalem, quia rex suus dispensatorem strenuum & ciuem fidelissimum de seruitute Babylonis sibi redemit Augustinum. Modo tristatur ecclesia militans, quia acerbissimum eius persecutorem conclusit sibi captiuitas Babylonica Luterinum. Multi quoque & diuersi doctores contra Luteri errata scripserunt, videlicet reuerendiss. Thomas Caietanus Cardinalis tit. sancti Sixti, magister Syluester Prierias magister Palatii, Thomas Radinus Placētinus, Ambrosius Catharinus, Iacobus Hochstraten doctor & inquisitor, Dominus Ioannes Cochleus doctor & decanus Francforden. Dominus Ioannes Eckius doctor iuris, Iacobus Lamotus Louanien. Illustriss. Henricus. 8. rex Anglię ac dominus Hiberniæ, & dominus Ioannes Fabri episcop. Constantien. in spiritualibus vicarius. Ob id ego in hoc opere non volo Mineruam docere, nec ligna in syluam portare, sed dūtata spicas post terga metētium

ad Luterum

colligere. Hoc tamen fateor, si Luterus solum in vitiorum reprehensionem prorupisset, & res fidei, & sacramenta ecclesie, & eiusdem determinationes non ita temere inuasisset, & contra reuerentiam culminis Aplici locutus fuisset, animo irreuerenti & infrunito, nemo ut rusticus balatro contra eum scripsisset. Cum itaque nulla in eo subsecuta sit emenda, succidatur arbor & falsae sententiae & munitioes eius, in quibus ipse confidit vastentur. Finis enim locutionis sapiendum esse solet, ut vsque eo dicant quousque aduersarius silentium imponant, non enim se ostendere, sed praua docentes cōpescere cupiunt.

Particula tertia de solenni combustione librorum Luteri.

ACharō eradicabitur Sophonię. 2. glof. Hoc sustinebit quod vocabulo sustinebit, interpretatur enim Acharon eradicatio vel sterilitas, & sunt qui fructum non ferunt, sed praua doctrina plurimos eradicāt, ipsi quoque eradicabuntur. Et Amos. 1. Dispergam habitorem de Azoto. Vbi dicit Hieron. De Azoto aufertur habitator qui literam sequens, vbera habet nō lacte, sed igne plena. Omnes enim chartę vel libri hæreticorū debent concremari, vt facinorosa peruersitatis vestigia, ita combusta flammis pereant. C. de hære. l. quęcunque, & de epali audientia. l. mathematicos, & istas leges & consimiles imperiales contra hæreticā prauitatem, in fidei augmentum Bonifacius approbat lib. 6. de hære. c. inquisitionis. Nouimus autem omnes, quod quam iuste libri Luteri sunt in diuersis vniuersitatibus & ciuitatibus combusti. Pręterea cū magno zelo sereniss. imperator Carolus. v. & Hispaniarum rex nuper in dieta vangionica tradidit flammis vltimicibus, instar ossiū regum execrabiles libros Luteri in sua presentia tubis clangentibus & buccinis, sic ad sonitum tubarum ceciderunt muri in Hierico. Et Amos. 2. Morietur in sonitu Moab & in clangore tubę. glo. hæretici nisi in clangore tubę moriuntur, vt excelsis sensibus opprimantur. In voce tubę mos est victorem redire de prelio, inquit Ruffinus. Aquilę, in expositione symboli. Nec pretereundum est quod factū est Romę anno. 1521. duodecima Iunii, hora. x. secundum nostrū hōrologium, in campo agonis coram infinita ferme multitudine hominum vtriusque sexus, vbi erecta erat machina, ab vna parte fuit depictus Martinus in habitu monachi, ab altera parte fuit scriptum in tabellis. Martini Luteri hæresiarchę doctrina hæretica declarata & reprobata, & passim libri eius fuerunt affixi, & coram hac machina prehabita fuit oratio & declaratio sententię per venerabilem patrē Cyprianum. Ordī. Prędī. sacrę Theolo. doctorem lectorem legētem.

in sapientia de domo vicarii papę, ignis quoque cum machina compositus fuit & accensus per byrios. i. familiares inferiores vicarii papę, & sic libri cum imagine autoris adusti sunt. Esa. 1. Erit fortitudo vestra vt fauilla stuppę, & opus vestrum quasi scintilla & succendetur vtrunque. Et Job. Nonne succisa est erectio eorum, & reliquis eorum deuorauit ignis. Multa impietas in sectis hæreticorum, sed his a deo subuersis, subuersa est & memoria impietatis etiam ipsa dogmata igne cremata vt in Epheso tempore apostolorum, vt dicit glo. p. uerb. 12. Multi nempe sunt actus hæreticorum, qui vnitatem fidei & tramitem veritatis non custodiunt, & laborem vanum in libris componendis expendunt, quorū doctrina plena est rubigine erroris & nequitie, & eorū constructio variis & multis argumētis annullabitur.

Particula quarta Hæretici sunt comburendi, contra Lute.

Siquis in me nō manserit, mitteretur foras sicut palmes & arefcet, & colligent eum & in ignem mittēt & ardet. Io. 15. Augustinus super Ioan. homil. 27. vnum ex duobus palmiti congruit, aut vitis, aut ignis. Si in vite non est, in igne erit. Sarmenta enim præcisa de vite, proiciuntur ad ignem. Et recedentibus ab vnitatem ecclesie, comminatur ignis supplicium. Chrysosto. Duę sunt poenę doctoris mali, scilicet excidī & in ignem mitti. Hæresis enim relapsa, & falsificatio literarū Apostolicarum ac vitium contra naturam, crimina damnabilia & damnoſa, per ignem expiantur. Esa. 16. Domini gentium, id est apostolici vini exciderunt habitatores Sabama. i. hæreticos, ne ex illis hæresibus alia nascerentur in infinitum. Flagella eius. i. palmites vsque ad Iazer, quod interpretatur incendium, peruenerunt. Quare benedicitur Sap. 4. Confringentur rami in cōsummati, & fructus eorum inutiles & acerbi ad manducandū, & ad nihilum apti nisi ad cōburēdum. Et circa hanc veritatem errauit Luter, dicens. Hæreticos comburi, est contra veritatem spūs. Practica tñ ecclesie est, vt hæretici incendio tradantur, vt patet in Ioanne Huss & Hierony. de Praga. Hæretici nanque in contradictione Chorę præfigurati sunt secundum Taddęum, qui viuus descēdit ad ignem infernalem. Si enī diuinatores & aruspices concremandi sunt igne. C. de male. & math. quanto magis hæretici, domino teste & præcipiente. Maleficos ne patiaris viuere. Et glof. super illud Leuiti. x. Egressus ignis a domino & cetera. His egreditur ignis a domino non qui sacrificia incendat, qui dicatur domini gloria, sed poenalis, vtrunque enim habet ecclesia, hunc ad illuminationem iustorum, illum ad poenam impiorum. Luter in

cidit in errorem Lulli, qui dicit, quod interficientes hæreticos sunt iniuriosi & vitiosi. Iosue non pepercit. 31. regibus, qui typum gestant hæreticorum.

Particula quinta. Duo gladii imminent. ceruici Luteri.

Ecce duo gladii hic Lu. 22. Hoc verbum de gladiis ad spiritualem intelligẽtiam est magis referẽdum quã literalẽ, si enim humano deus eos voluisset. vti auxilio centum nõ suffecissent gladii. Et sic beatus Bernar. in de confide. ad Eugeniũ, Duo sunt, inquit, gladii ecclesie, Vnus spiritualis, alter materialis, Spiritualis ab ecclesia, materialis pro ecclesia, Ille sacerdotis manu, ille militis est extrahendus nutu sacerdotis & ad iussum imperatoris. Velit nolit præteritus doctor euangelicus, habet contra se duos gladios ecclesiasticos. Excommunicatio quẽ est mucro spiritualis, contra eum est lata, vt patet in Bulla Apostolica, anno. 1520. decimosextimo calend. Iulii Romæ data. Secundum enim Ioãnem. 22. in extranea, sua. Sancta Romana. Dignum est vt adulterinas plantationes, quas non pater cælestis, sed humana temeritatis audacia plantat Apostolici culminis celsura diuellat, nec patiatur in agro dominico peruersæ congregationis vepres excrescere, cui proprium est diuina opitulante gratia virtutes serere, ac vitia radicibus extirpare. Edictum quoque Augusti in cõdemnationem librorũ autoris exiit Vormatiæ anno currente. Augustinus in lib. de correctione Donatistarum ostendit vtile & necessarium esse se quod hæretici legibus imperialibus corrigantur, est enim lex delictorum coertio. ff. de legi. l. ii. & a deo propter vindictam noxiorũ, potestas gladii est permittenda. 23. q. 4. capitulo Quæsitum. Hoc enim præsidium in ecclesia esse Christus voluit: sciens quod ecclesia iam dilatata & præuolenti inæquitate sine gladio materiali gubernari non potuit.

¶ Declaratoria Cæsareæ ac catholicæ Maiestatis contra Martinum Lutherum ordinatio, gallica lingua & manu propria scripta.

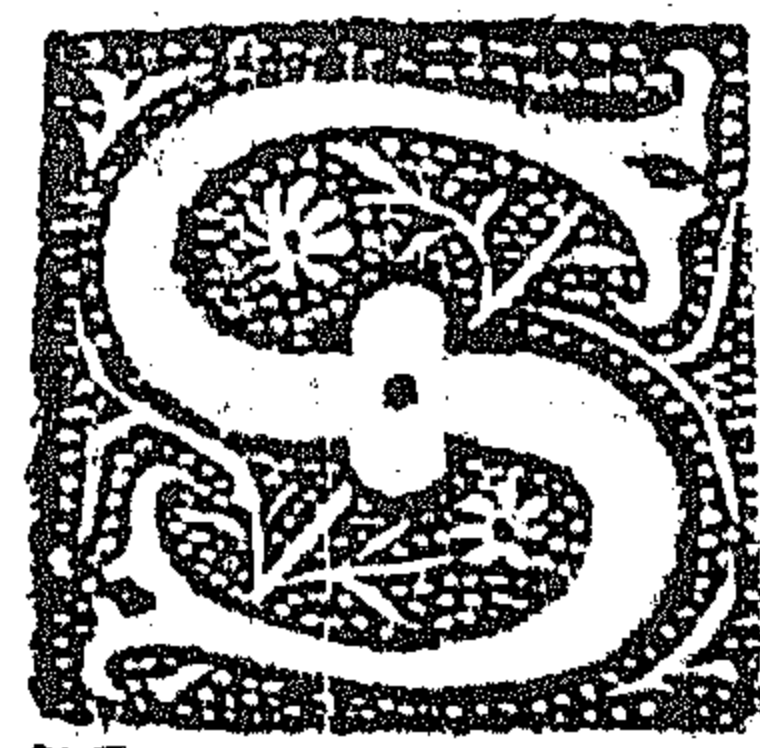

Dnes scitis me a Christianiss. imperatoribus Germanicæ nationis catholicis Hispaniarum regibus, archiducibus Austriæ, ducibusque Burgundicæ originem ducere, qui omnes fidelissimi Ro. ecclesie vsque ad obitum fuerunt, ac defensores catholicæ fidei, sacrarum ceremoniarũ, Decretorum instituta

tionum, sanctorum denique rituum ad honorem dei, augmentum fidei, & salutem animarum. Post mortem quorum cum natura iure hæreditario nobis has sanctas catholicasque obseruantias (vt in eis ad eorum exemplar viuamus & moriamur) reliquissent, nos tanquã verus eorum imitator hucusque diuino fultu adiutorio viximus. Quapropter statuimus omnia supradicta, quæ prædecessores nostri ac nos hætenus conseruauimus, specialiter constituta per dominos prædecessores nostros tam in concilio Costantiẽ, quam alibi esse æquum conseruare. Nam omnibus euidenter patet solum Fratrem opinione sua errare, qui cõtra vniuersam Christianitatem, tam præteritam vltra mille annos tam præsentem esse vidimus, qua opinione vniuersa dicta Christianitas fuisse & esse dicitur in errore. Igitur in hac re omnibus meis regnis, prouinciis, amicis, corpore, sanguine, vita, ac denique anima incumbere decreuimus. Nam magna nobis profectio esset ignominia. ac vobis qui ex nobili & insigni Germanicæ natione oriundi estis, qui omnes singulari priuilegio ac preeminentia protectores ac defensores Christianæ fidei constituti sumus, & nostro tẽpore non solum hæresis, sed ne suspicio hæresis, aut Christianæ religionis diminutio, negligẽtia nostra orta, post nos in mortalium mentibus, nostra perpetua ignominia nostrorumque successorum remaneat. Pertinaci itaque audita responsione, quam heri Luterus in nostrorum omnium præsentia dixit, vobis declaramus, moleste animum ferre tandiu cõtra dictum Lutherum, eiusque famosam doctrinam procedẽdi causam prorogasse, ac nullo modo decreuimus eum amplius loquentem audire, sed vt sit statim reductus iuxta formam sui salui conductus, eiusdem tenorem seruantes, prohibentes eum ne prædicet neve plebem sua pessima doctrina commoueat. Nec det causam, vt in plebe aliquis oriatur tumultus, ac veluti superius diximus, decreuimus, ac deliberauimus cõtra eum procedere sicut contra hæreticum virum & probatum viros vt in hac re mentem vestram tanquam boni Christiani significetis, ac quem admodum mihi polliciti estis. Datum Vormatiæ manu propria, die. 19. Aprilis. Anno. 1521. Carolus.

¶ Principalis responsio Luteri.

¶ Affirmavit Luterus omnes libros fore suos, & suo nomine & voluntate euulgatos, nec velle eos in æternum reuocare.

Partícula sexta De sequacibus Lutheri
charitativa admonitio.

Siquis non obedierit verbo nostro per epistolam, hunc notate, & non commiscemini cum illo ut confundatur, 2. ad Thessal. 3. Expediit homines pestilentes fugere. Nequitia enim hæreticorum comparata serpentibus & feris animantibus terræ, crudelior est, quia illi lædunt corpus & animam, ideo eorum sequela noxia est. Hæreticorum nanque astutia nonnunquam non aperta fronte, sed dolose incautos decipit. Audire ergo qui sequimini Lutherum consilium sancti Ignatii in epistola ad Philadelphenses. Tali. f. corruptori vineæ Christi, ne commiscemini ne simul cum eo pereatis, nec si pater sit, nec filius, aut frater, non enim, inquit, parcat oculus super eum, qui ergo odio habent deum, oportet etiam vos eos audire, & super inimicos eius tabescere. Hoc tenete quod a progenitoribus vestris in his quæ fidei sunt didicistis. Ex iniquis omnes filii qui nascuntur, testes sunt inæquitiae. Sapient. 4. Nolite ergo fieri hæreticorum defensores. Nam. 24. q. vi. qui aliorum, dicitur, Ille qui hæreticos defendit, non solum est hæreticus, sed hæresiarcha censendus. Et. C. de male. & mathe. i. culpa. Culpasimilis est tam prohibita discere quàm docere, æquum enim ut immanissima sacrilegia par pene magnitudo percellat. Et Ioannes. 22. in extrava. quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur excecasse, dicit, Siquis dānatas hæreses deinceps scienter verbo vel scripto defendere vel approbare præsumserit, de fratrum nostrorum consilio decernimus tāquam hæreticus ab omnibus euidenter habeatur, ubi dicit Zenzelinus de Cassianis. Equiparantur ista duo verbo aliquid proferri vel scripto, & hæc ex certa scientia, secus autem disputationis causa ad veritatis indaginem, ex quo sumitur argumentum quod excommunicatus est participans scienter cum excommunicato, cum eo loquendo vel scribens ad excommunicatum, ita sentit Garri. extra de senten. ex. capi. cōstitutionem. li. 6. Sed e regione qui veritatem sequuntur euangelicam, liberabuntur sapientia catholica, ne decipula hæreticorum decipiantur.

Partícula septima Quod Luterus est seditio
sus & scismaticus in populo dei contra ecclesiasticam
libertatem.

Inuenimus hunc hominem pestiferum & concitantem seditioem. Actuum. 24. Dixit Tertullus orator nomine, seniorum Iudæorum malitiose contra Pauli accusationem. Et in proposito hoc verbū impletur in Lutero. Inuenimus hunc hominem. &c. Seditio enim importat quandam contradictionem inter partes vnius multitudinis, & opponitur paci & vnitati multitudinis. hæretica doctrina corda perturbat, & de gente in gentem pergens seditioem excitat. Non est hic doctor a deo nec euangelicus doctor & magister imitator Christi doctoris pacis, qui in vna propositione dicit, Si imperator vel princeps reuocet libertatem datam personis & rebus ecclesiasticorum, non potest eis resisti sine peccato & impietate. Quomodo res ecclesiarum auferent posteri quorum prædecessores illas fundauerunt. Glo. super illud. Esa. 9. Aedificabunt filii peregrinorum muros tuos dicit, principes gentium qui per orbem aedificauerunt sicut Constantinus qui Romæ duodecim ecclesias in honore duodecim apostolorum fecit. Et multi alii qui multas construxerunt ecclesias & necessaria præbuerunt. Profecto Constantinus imperator Helena mater eius, Carolus magnus, & sanctus Henricus imperator erunt iudices eius qui enervat immunitatem libertatis ecclesiasticæ, & suscitatur & nutrit tyrannicam impietatem, & anhelat ad ecclesiarum spoliationem. Hoc modo coepit prædicare Ioannes Huss baronibus & nobilibus in Bohemia. Sed miror valde quod episcopi & ecclesiastici istis procellosis periculis non se opponant, vereor tamen quod multi eorum in eorum curiis Luterinos nutriant & eis adulentur, non metuentes instantia eorum pericula. Est notandum quod Luter potest etiam dici a lutina, fertur enim quod sit artificialis lutinista, vtinam tamen repelleret a se persuasorem seditioem & turbationis sicut David cithara repellebat malum spiritum a Saul. Cui itaque istum pacis æmulum assimilabo? Et reuera illi tympanista qui in Franconia, quæ Francia orientalis dicitur, fuit anno domini Millesimo, quadringentesimo, septuagesimo sexto. Hic erat animalium brutorum pastor apud vineulum Nidaes Hufen vocatum, hic sectatores plures nactus vnus diffundere coepit, eo perniciosius, qui & sacerdotes & religiosos in populorum inuidiam adductos, spernentes abiectos habere coeperunt. Is vero simulatam puritatem quandam & innocentiam vitæ præponebat, edocens vitam clari ignominiosam fore. Telonia & pedagia dominis non esse soluenda. Omnes aquas & nemora libera omnia.

ad hereticum

bus esse, ac nonnulla alia nefanda in populo seminans qui nouitate gaudebat. Ea sibi virginem Mariam enarrasse predicabat. Undique igitur gentes votis occurrebant, diebusque festis maxime concursu hominum, longum sermonem in odium cleri deducebat. Verba enim impiorum insidiantur sanguini. Prouerbiorum. 12. Et haereticus propriis instat inuentionibus, sed cum stulticia apparuerit per sanctos predicatores, diuinis arguetur sententiis. Eo igitur a Rodulpho episcopo Herbipoliensi missi exploratos, inde sectatorem principalem ad Herbipolim ducentes, igni tradiderunt. Post cuius mortem haec peregrinatio virorum & mulierum euanuit. Vtinam & eo pacto quod si ad Michridatis literas omnes factioes & seductiones Luteri de medio raderentur & sua rediuiua serpentina plantaria rarefacta simul morarentur & ipse Luterus in Hier. in epistola ad Pammachium & Oceanum puro corde diceret, illam semper teneo fidem in qua puer renatus sum.

Particula octaua Luter sigillat papam irreuerenter.

Quod fuit Luterus in celum os suum & lingua eius transiuit in terra. Papatum esse regnum Babylonis & potentiam Neroth robusti venatoris appellans, ac animo irreuerenti & infrunito dominum Papam vocans antichristum & aliis nominibus ignominiosis vtendo quod minus facere non presumeret, & in hac parte Rutenizat & Boemizat & peius loquitur quam Vualdenses, qui Romanum presulem non antichristum, sed reliquis episcopis parem esse dicunt. Et indubie capiti ecclesiae papae. s. sanctus Bernar. in. 2. lib. ad Eugen. omnem honorem attribuit, dicens. Papa est sacerdos siue pontifex magnus princeps episcoporum, heres apostolorum, principatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, victima Christus. Et alibi Papa est frater diligentium deum, dux Christianorum, amicus sponsi, & sponsae paranymphus, de ordinatione plebium pastor, magister insipientium, refugium oppressorum, pauperum aduocatus, miserorum spes, pupillorum tutor, iudex viduarum, oculus cecorum, lingua mutorum, baculus senum, vltor scelerum, malorum metus, bonorum gloria, virga potentium, malleus tyrannorum, regum pater, legum moderator, sal terre, orbis lumen, sacerdos altissimus, vicarius Iesu Christi. Et summus pontifex dicitur non conformatione sed capacitate, non comparatione meritorum sed ministrorum. Est enim summus inter ministros. Et ergo. C. de sum. trini. l. 1. vbi

dicit Imperator. Nos reddentes honorem apostolice sedi & dignitati vestre & nobis in voto fuit & est vt decet patrem honorantes vestram beatitudinem &c. vnde Papae obedire est de necessitate salutis, & peccatum paganitatis incurrit qui quum Christianum se asserit, sedi apostolice obedire contemnit. 81. dist. Si qui sunt caueant ergo subditi ne facile iudicent facta prelatorum contradicentes ordinationi dei qui illi potestatem dedit scriptum est. Omnis potestas a domino deo. Et quarentem quomodo iste Luterianus diuina mysteria peragat an ne omittat in canone missae hanc clausulam vna cum famulo tuo Papa nostro. Hoc sacrilegium esset quia Canon missae totam passionem Christi representat, & sicut illa integra, ita verba Canonis debent integraliter pronunciarī secundum Albertum magnū & Gabrielem Biel & alios expositores Canonis. Si ergo nomen Papae proferat sicut Papa est famulus Christi & non antichristus, vel ipse orat pro Antichristo, quia ipse Papam antichristum nominat, sed sicut dicit Rupertus Abbas Tuiciensis. super Apocalip. Contra Aaron pontificem Baalam Arpholus, contra Petrum Simon Magus, contra quempiam legitimū Romanæ ecclesie Antistitem, nonnunquam adulter quilibet introducit ad maledicendum, haeretici facies catholicorum non erubescunt, sacerdotum quorum tamen dignitas veneranda est. Nec tyranni sunt qui in communi republica iure principantur, sed omnis superbus haereticus iuxta modum suum tyrannidem exercet, & nisi ipse in corde tumeret, praua asserere non certaret.

Particula notia. Romanis iniuriatur & Bohemis adulatur.

VE qui dicitis bonum malum & malum bonum, ponentes amarum. s. falsum in dulce & dulce. i. verum in amarum. Esa. 5. Et secundum translationem Aquilae, ve qui dicitis malo bonus es, & bono malus es. Nam prouerb. 17. Qui iustificat impiū, & qui condemnat iustum, abominabilis est vterque apud deum, quia fecit contra iustitiam. Pariformiter Luterus malos. s. Bohemos bonos dicit quos tanquam haereticos Roma singulis annis execrat. Et bonos. s. Romanos, malos & haereticos nominat, dicens in sua captiuitate Babylonica non Bohemi nec Graeci sunt haeretici & scismatici noīandi, sed vos Romani estis haeretici & impii scismatici. Contra illud quod dicit Apostolus ad Romanos. i. Omnibus qui sunt Romae dilectis dei & vocatis sanctis. Et infra. Gratias ago deo meo quia fides vestra annunciat in vniuerso mundo. Ambrosius. Multis proficit fides Romanorum. Roma enim communis omnium est patria. ff. ad municipales. l. Roma, iterum dicit Ambro. in lib. de excess. fratris. c. 7. Roma. ecclesia communis est omnibus catholicis pculdubio vt caput. Dixit etiam Laurentius Pluderi

us Neapolitanus in breuiario decreti. 24. q. 1. c. memor. qd̄ Romana ecclesia nullā hæresim fouet, sed hæreses destruit, & sunt verba Sixti p̄p̄æ. Memor sum sub illius noīe ecclesię p̄sidere, cuius confessio a dño Iesu Christo glorificata est. Et Euseb. papa, in sede aplice extramaculā semper est catholica seruata. religio. Et nullis hæresibus Romana succubuit ecclesia, nō timet errare qui tenet fidē quā Romana tenet ecclesia. Immo oēs quęstiones fidei ad eā proferendę sunt & terminandę. A Ro. autē ecclesia deficit Bohemia & Gręcia, iugum obedientię excussit, qui autē iam in eā damnatā hæresim labitur, eius dā nationis se participē facit. Ad hoc est bonus textus. 24. q. 1. ca. Achatius. Non est factus inuētor noui erroris, sed veteris imitator, atque ideo non erit necessariū, vt aduersum eū noua sententiā prodiret, sed antiqua tm̄modo renouaretur. Martinus nō n̄r, sed Bohemicus, antiquas stipulas cōbustas reuiuiscere conatur, sed nō sic impiū non sic, nam verba tua non ad salutem animarum, sed ad vsum tuę nequitie contra catholicos litigando conuertis. Duo sunt genera locutionis. s. peruersa laudare & recta vitupare. Et quid ad Romanos quod Gręci & Bohemi perierunt.

Particula. x. Decreta, Decretales leges, Theologiā scholasticā, doctrinam Aristotelicam audet supplantare.

Vlerunt spicas. Iob. 24. hic secundū glosam de hæreticis exponitur, qui in eorū mēte patrū sententiās destruit q̄ p̄ spicas significant, quia dum per figurā eloquia proferuntur ab eis tegmen literę quasi aristarū paleas subtrahimus, vt medulla spūs reficiamur. Luterus enī summorum pontificū decreta hærericissima vocat, dicitque, statuit leges papa, sibi statuat, mea salua libertate, vel occulte surrepta, nō etiā, inquit, formido Ro. ep̄i vniuersa decreta, quę simul & decretales, quibus ī scholis & iudiciis vtimur, cōbussit. Et sic in Luteranis illud Iob. 24. impletur. Alii terminos transtulerunt, quia hæretici cōstitutiōes patrū p̄uaricando transtulerunt. De legibus quoque ip̄erialibus quę sacros canones plerūq̄ imitant. Dicit hoc, scio nullā rē legibus feliciter administrari. Sic enī prudens fuerit magistratus ductu nature, oīa feliciter administrabit quā legibus. Attendite dñi Facultistę quot & quantas occasiones querit ad eneruandū oēs vniuersitates. Vniuersitas nāque est quasi monotesserō, hoc est vnū ex quatuor, corpus enī heterogeniū est ex quatuor facultatibus, tanquā partibus integralibus cōpactum. Ab hoc corpore aufert facultatē iuridicam, & secundum eum non forent amodo doctores nec in iure pontificio, neq̄ imperatorio. Corrodit quoque doctores theologię, quorū quosdā Ro. ecclesia ad catalogū

sanctorum posuit. Aristotelē iubar philosophorū pessundat, dicit, Philosophia Aristotelis de virtute morali, de obiecto, de actu elicitotalis est quę nec in populo doceri possit, nec est scripturę intelligentiæ utilis, quia cōtinet duntaxat portenta verborum, non nisi ad cōtentiones verborum conficta, ita quantum trahi potest ex suis erroribus, non relinqueretur in aliqua vniuersitate nisi facultas medicinalis, de qua non meminit. Fortassis ex hac radice hoc puto eum fecisse, quia in interiori homine sauiatus est, eoque pharmacia indiget, sed dicit Esaias. Ego non sum medicus, scilicet ad curandum hæreticum, nisi deus eum corde contritum & ad veritatis viam reductum sanare velit. Sed quid dicemus ad hæc oīa, qui enim decretalibus cōtradicit, vel eas non recepit, catholicam & apostolicam fidem credere non probatur. dist. 20. c. de libellis, sic scribit Leo papa ep̄us Britannię, & Damasus papa, violatores Canonum voluntarie grauitate a sanctis patribus iudicantur a spiritu sancto (cuius dono dicati sunt) damnantur, quoniam blasphemari spiritum sanctum non incongrue videntur. 25. qō. l. ca. violatores. Sed si ipse negat ius commune a quo genus humanum regitur, retineat ipse ius p̄fanum. De quo Esaię. 65. Ius profanum in vasis eorum, qui dicunt recede a nobis. Glo. ius profanum in vasis eorum, id est in hæreticorū libris arte hæretica conditum est. Et in tantam amentiam veniunt, vt qui ipsis nō fuerit similis, quasi perditū detestentur. Insuper hæretici sensum sanctorum patrum spernunt & errores novos quasi ludos varios propter fauorem humanum & terrenum lucrum fingunt errantes & in errorem alios mittentes, vt inexcusabiles sint cum iudicabit deus occulta cordium, & hæretici qui a sanctę ecclesię gremio extranei existunt, constitutiones sanctorum patrum p̄uaricantur, & imperitos ad se peruersis persuasionibus trahūt, & doctrinis pestiferis ad interficiendum nutriunt. Si leges debent tolli secundum eum, vbi ergo manebunt legum conditores? Quomodo stabit illud Prouerbiorum. 8. Per me reges regnant & legum conditores decernunt. Vesaniam suam in Aristotelem parumper pondero, cum scientia non habet inimicum nisi ignorantem, nihilominus secundum Henricum de Gandauo in prima parte. Auditor theologię debet esse instructus in scientiis sæcularibus, ex ipsis enim ingenium acuitur & facilius arcana penetrantur secundum Augustinum de quantitate animę, & error M. sæcularium cognoscitur & declinatur. Et secundum Ambrosium super Lucam, legimus alia non vt teneamus, sed vt repudiemus. & facilius ex creaturarum cognitione ad diuinorū cognitionem eleuemur.

Particula .xi. Opera Dionysii & Thomæ Aquinatis
carpit & declinat Luterinus.

NE despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in pro-
uerbiis eorū conuersare, ab ipsis enim disces sapientiam & do-
ctrinam intellectus. Eccl. 8. Arrogantes autem hæretici multa
inepta loquuntur, & in locutione sua semper incipere student, quasi
suspensos auditores faciant, qui nouū audire aliquid expectent. Lu-
terus autem cuius doctrina in lutrinam quasi latrinam proiecta naso
runcato subsannat opera Dionysii Areopagitæ discipuli sancti Pau-
li episcopi Atheniēsum, Francorum apostoli martyris inclyti, inter
alia subdole euomens quod nihil firmæ sit & solidæ eruditionis in li-
de cælesti hierar. sed omnia meditata in illo lib. sunt somniis similia.
In theologia mystica perniciosissimus est Platonifans magis quam
Christianifans. In ecclesiastica vero theologia ludit allegoriis, quod
est otiosorum hominum studium. Hæc ille. Sed profecto proprium
est arrogantis hæretici, vt cum rectū vel parum senserit inde eleue-
tur, vt quasi doctior reuerentiam a melioribus exigat, hinc & clara
pompositate addit. Mihi non fuerit operosum meliorē hierarchiam
scribere quam Dionysii sit. Forte iste altius raptus fuit in cælum quā
sanctus Paulus, a quo Dionysius (cui ipse iniuriam & irreuerentiam
facit) ista didicit. Esto quod meliorē scribere hierarchiam possit, quid
prodest tamen hæretico isti habere tantæ scientiæ diuitias, cum vni-
tate fidei in ea decernere nequireret, quomodo meliorē faceret hierar-
chiam qui optimam negat? quomodo allegorias satius cōfringeret
qui allegorias deridet? asserens eas esse hominum otiosorum studiū.
Quomodo saluabitur Apostolus ad Galat. 4. Hæc per allegoriam
sunt dicta? Autor nempe sacre scripturæ deus est, in cuius potestate
est vt non solum voces ad significandū accommodet, quod etiā ho-
mo potest facere, sed etiam res ipsas. Ideo cum in omnibus scientiis
voces significant. Hoc propriū habet scientia theologica vt res ipsæ
significatæ per voces etiam aliquid significant. Ceterum non otiosi
erant doctores solennes qui libros Dionysii & trāstulerunt & expo-
suerūt, sicut Lynconieñ. Marsilius Ficinus, Alanus, Gillibertus, Am-
brosius orator, Hugo, Albertus, Thomas & Ioannes philosophus
in prologo trāstionis Dionysii ad Carolum imperatorem inquit.
Nec velut nos otiosos inertiae somnoque sopitos, perpepsi estis dor-
mire, ne dum hesperis solūmodo apicibus studiū impendamus, ad
purissimos copiosissimosq; gram latices recurrere haustūque inde
sumere nō valeremus. Detrahit quoque beato Thomæ de Aquino
cuius scientia creditur fuisse eidē inspirata, & ex mentis raptu & ora

tionis merito ipetrata, qui & ab aplis Petro & Paulo circa Esaiā fuit
instructus. Qm̄ & apud Neapolim vocē audiuit de imagine crucifi-
xi. Thoma bene scripsisti de me, quā recipies a me mercedē? Qui rñ
dit. Dñe nō nisi te. Sed dicitur. 24. q. 3. Quid autē iniquius est q̄ ipia
sape & sapiētoribus doctoribus nō credere? Hinc doctores errorum
redduntur, quia catholicis tractatoribus aduersantur, nec vnq̄ veri-
tatis discipuli fuerunt. Nos autē doctrinā scōrum patrum non debe-
mus declinare, & nouellas doctrinas non sapientes cudere. Cauea-
mus hæreticorū insidias & deū timentibus conciliemur, & viā iusti-
tiæ & veritatis nō deseramus. Nā Ecclesia. vbi supra. Non te præter-
eat narratio seniorū, ipsi enī didicerunt a patribus suis. Hæretici autē
cum vera mala contra bonos non inueniunt, fingunt quę redarguāt
vt contra doctos docti videantur, & contra doctores veritatis ven-
rosa verba proferunt, & spiritum in naribus habentes stulto iudicio
solos se sapientes putant.

Particula .xii. Stolide Luteri alumnos congregauit quos in fide
non generauit.

Perdix clamauit, cōgregauit quę non peperit, fecit diuitias
non cū iudicio, in medio annorū eius derelinquēt eum, in
nouissimis suis erit insipiens. Hiere. 17. Qm̄ Luter nūc ini-
quitaris mysteriū operatur multos supplātando vt præ-
missum verbū pphetiū assumere cogat. Scđm enī diuinos tractato-
res hoc ipsum verbū ad hæreticos referendū est, quos Propheta per-
dici insipienti auiculę cōparat. Perdix scđm Isido. a voce nomen ha-
bet, & scđm Albertū a pdendo dicitur. Nā scđm Plynū & rerū na-
turaliū scrutatores perdix huius naturę fraudulentæ est, vt oua alte-
rius perdicis surripiat, vt ea subtracta icubet & foueat. Eo mō scđm
Aug. cōtra Faustū contētiosus hæreticus vt perdix cōtentiosum ani-
mal clamat & cōgregat quę non peperit, hæreticus nanq; aliena ra-
pit dū sanctę ecclesię filios callidę deceptionis clamore decipiēs ad se
trahit, & dicit glosa super illud ecclesiastici. 11. Sicut perdix ducitur in
caueā, Qui prudentes estimatur saepe versutia hæreticorū capiuntur.
Sicut enī venter plenus male digestum cibum foetide eructat, ita hæ-
reticorū cōmoda fraudulēter pducunt dolosa cōsilia, vt quoscūque
possint in caueā erroris & laqueū deceptiōis precipitent. Quāta quę
so mala audiuius & vidimus ex perdici loquacissimo perditissi-
mū loquor Luterū, quot enī hoies in vtrocq; statu sub hæresibus suis
cōgregauit quasi foret diuitiæ suę, liquido pcul dubio cōstat ī diuer-
sis oppidis Teutonię que hactenus fuit Teotonia. i. deificatio. Hęc
oia fecit nī perdix. Perdixē etenī naturales pugnacē dicūt & imūdū

vt palma sit victoris polluisse victū. In q̄ intellige diabolum. Origenes. pdix. i. diabolus clamādo p̄ hereticos, creaturas, q̄s nō gnauit cōgregat & alienas facit suas. s. simplices fidelium laq̄o hereticę factiōis ipe dit, sed Luterianista fecit diuitias nō cum iudicio discretionis, quia si discretus fuisset, iudiciū dei vtiq̄ timuisset, sed iustitiā dei, q̄ oīa sub lege sunt, in corde habuisset. Ideo dicit Abacuc. 2. Ve qui multiplicat. Non sua, vsqueq̄ aggerat cōtra se densum lutum, Lutū in domo cōgregatum foetore exhalat, sic hereses cū multiplicant & heretici aggerant, nō suos mortis foetore generant. Ceterū pdici fraus sua fructum nō habet, imo suū laborē pdit. Cum enī pulli per pdicē foti & adulti audiunt vocē proprię genitricis naturali q̄dā affectu matrē putatiuā quę eas fouerat derelinquunt & ad illā q̄ eos genuit remittunt scđm Isid. & Amb. Hoc mō heretici in cassum frequētius laborāt dū p̄ eos decepti p̄ dei gratiā & scđm doctorū pdicationē ad vitā fidē & p̄nitentiā redeunt. Io. 10. Oues meę vocē meā audiunt & sequunt̄ me. Mercenarios autē fugiunt. Sic fit vt in medio dierū hereticorū diuitiæ nō suę eos relinquant & ad pastorē qui eos redemit remittant & sic visa corū insipientia heretici finalr̄ deficiēt. 2. Thim. 2. Non enī semper veritati resistēt quēadmodū nec Iamnes & Mābres resistebāt. Mosi in tertio signo q̄ eorū insipientia fuit manifestata & dixerunt, digitus dei hic est. Spumet igit̄ Luterus vesanias suas & vt rana Esopi inflet̄ cōtra fidelium quietē intimā, tandē tñ inepta sua doctrina vt mēlus. Nauis in vertice mōtis relinquet̄, quia qđ a spū scđo non est, dissoluet̄, & scđm Euangelistā. Omnis plāratio quā nō plārauit pater meus cęlestis irradicabit̄. Et Hiero. super illud Esa. 10. & erit terrori profugus & reliquię ligni saltus eius prę paucitate dinumerabitur. Hoc inquit ad hereticos referrī potest, q̄ postquā ecclesiastica doctrina illuxerit, & om̄s eorum decipulę patuerint, tunc ad tantā deuenient solitudinē de saltu & infructuosis arboribus vt innumerabili eorum multitudinē quā heretica prauitate deceperāt vix pauci resideāt, qui eorū sequantur errorē. Concludo igitur cum Hiero. super locū thematis. Perdix iste diabolus per principes hereticorū & si clamauerit & cōgregauerit q̄ nō peperit, & deceptorū multitudinē congregarit q̄ postea demittet eum vt oīm iudicio stultissimus cōprobetur. Nā. 2. Petri. 2. de hereticis scribit̄. Audaces sibi placentes. i. de se magnam sapientiā estimantes quod est argumentum insipientiæ, hinc figuratę dicitur ibidem & Num. 22. Subiugale muetum animal in hominis voce loquens prohibuit prophete insipientiam. Hieronymus super Hieremiam. 10. ad tēpus. Cum electi quoque manifesti fiant & probati sunt. Cum autē visitatio dei venerit.

& oculus eius stulta prospexerit omnia conticescunt. Sed sapiētiam contra diabolicum perdicē quasi gallum congregat sub alis, & quā si aquila pullos prouocat ad volandum ad cęlum.

Particula. xiiii. Quod obseruatio operum ceremonialium legis non est meritoria nec charitas requirit ea.

Vidētatis deū iponere iugū sup̄ ceruices discipulorū qđ neq; nos neq; p̄res n̄i portare potuimus. Iquit scđs Petrus Actū. 15. Nonnulli enī de iudæis Christiani sed adhuc iudaizantes descendentes de iudæa docebāt fratres, quia nisi circuncideminī secundū morē Mosi nō potestis salui fieri. Et ita docebant seruari oīa legalia. Circuncisio enī est protestatio vniuersę legis obseruādę. Ad gal. 5. Cum istis iudaizantibus concurrat Martinus, qñ in vna sua propositione dicit, licet opera legis quęcunque fieri, sed ea requirit fraterna charitas mō nō lege cogente quo casu licet mō circuncidi, sine periculo & cū multo merito. Ecce quō serpens lubricus, & proteruus ipse Luterus inuariarū semutat portētā hereticalium formarum. Nunc cum Helonitis mō cū Nazareis hæreticis, nunc cōuincit pseudo christianus & hæreticus, tunc iudaizator, & quis ista suis in locis sint reprobata, alia tamē adducā argumēta contra eādē hæresim. Dicit enī Trenorū. 2. Prophetę tui viderunt falsa & stulta, viderunt tibi assumptiones falsas & creationes, pseudo magistri nanc; absque temperamēto charitatis simplicitum corda cōuertunt dolosis cōfessionibus falsa docentes, causa erroris aut socordię & iactantię. Quō enim sine periculo opera legis & circuncisionis contingere possint cum per gratiam dñi nostri Iesu Christi credimus saluari, gratuitum enī donum dei datur sine operibus legis, cum ad perfectum neminem duxit lex. Ad Hebrę. 7. Et quo pacto charitas opera legis requirat q̄ cum pctō mortali stare nō pōt, cum opa legis sint mortua non habētia vim aliquā, & mortifera, quia licite sine pctō obseruari non possunt. Ad Hebrę. 8. Dicēdo nouum testamētum, veterauit prius, quod autē antiquatur & senescit prope iteritum est, & ita in his operibus nullum reperitur meritum. Et quō dies & nox, veritas & vmbra, bona opa & pctm, onus leue & graue, Christus & Iudęus cōmisceri q̄ant scriptum enim est. Deu. 22. Non arabis simul i boue & asino. i. non recipies Euangelitū quod in boue exprimitur, & in Asino in iudeorum obseruātia quę asino pp̄ pōderis grauitatē assimilāt. Porro oē qđ ipedit profectū & fructū qui prouenit ex Christi redēptione pctm & sine merito, sic Apostolus ad Galatas. 5. loquitur de circuncisione, si circuncideminī Christus nihil vobis proderit. Et Damascenus in. 4. Veniente ve

ritate inutilis est typus & umbra, quare superfluum est circumcidi & contrarium sancto baptisimati. Et ita actu. 15. vnanimi diffinitione conclusum est circumcisionem non esse obseruandam. Et quod inquit Apostolus ad Galat. 4. Couertimini rursus ad egena & infirma elementa. Glo. Rursus dicit ut ostendat quod non distat modo lex post Christum, ab antiqua idololatria quae nunquam sine peccato fieri potest. Sunt igitur opera legis infirma elementa, quia non possunt a peccato mundare iuxta conscientiam ad Heb. 9. Et haec infirmitas prouenit ex eo quod sunt egena in se non continentia gratiam. Concludo igitur cum Apostolo, si data esset lex quae posset iustificare, Christus gratis mortuus esset. Recedat ergo a piis auribus Luteri theologia, immo stultilogia, & Iudeorum obseruantis non communicemus cum Ebionitis, Nazareis & Cherintianis & Luterianis haereticis.

Particula decimaquarta. Quod non est recens sanctorum inuentio.

Quam doctrinam haec nouas Marci. 1. dicebant & inter se querabant, qui mirabantur de miraculo quod fecerat Christus in eiectione spiritus imundi, & praestupore de potestate huius facti inquisitionem fecerant. Noua enim est haec doctrina, quia & mirabilis & confortata & non potero ad eam, sed in Psalmo. Sed reuera de quolibet scismatiarcha noua cudente haeresim inquiri potest, Quam doctrinam haec noua quae in auribus nostris sonat. Haec quidam doctrina mala, quia profana, dum aliquid in ea deprehenditur fidei contrarium & coinquinatum, sicut enim nouum vinum quauquam sit dulce, multas tamen intermixtas habet feces, sic & nouis adinventionibus haereticorum feculentum scismaticae vanitatis adiungitur, & hi sunt qui veteribus haeresibus iungunt nouas, & propter hoc Apost. 1. ad Tim. 6. ait. Profanas vocum nouitates deuota, & ad Heb. 13. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Talia enim noua sunt quasi noxa a nocendo a satana procurata. Diabolus enim nouitate gaudet, ut di. glo. Eccl. Nemo ei facile noua introducere debet, vnde statuta antiqua remoueantur dif. 30. c. Hec. Vnde ex haereticorum nouitatibus fidei splendor obtenebrescit, speciei celsitudo tabescit, Amoris flamma refrigescit. Et turbida procella in ecclesia succrescit. Ita dixisse volui propter quendam articulum Martini in quo infrunite dicit recens est sanctorum inuentio, ubi tenebras pro luce producit, si profecto locutionem comparatam fecisset sacramenta nouae legis ad antiqua legalia conferendi palliationem aliquoties habuisset. Nouum enim dicitur id quod est ad antiquum. Esa. 43. Ne memineritis priorum & antiqua ne intueamini, ecce ego facio noua, sed ipse absolute hanc pronuntiat recens est sacramentorum inuentio. **Q**uod incauta locutio quasi ad homine sacramenta de nouo forent insti-

tuta. Et non immediate a Christo. Ex verbis, Nepe inordinate prolatis iucurritur haeresis secundum Hiero. & haec est praesumptuosa ac impia blasphemia & veritatis dolosa immutatio. Non fideliter in sacramentorum iniuriam garrula, sed ad gubernatorem ecclesiae, & sanctorum institutorem recurramus, illum sedulo excitemus, qui non seruit, imperat ventis, sed ut omnia sedet, portum salutis indulgeat, hostem ecclesiae manifestum comprimat, quae ecclesiasticorum sanctorum auctori derogat qui & sui erroris caecitate inuolutus ecclesiae calumniam infert. Sed transeamus ad propositionis palestram & suppono quod apostoli & eorum successores sunt vicarii Christi quantum ad regimen ecclesiae constituti super fide & fidei sacra. Et sicut non licet eis nec toti ecclesiae aut concilio generali constituere aliam ecclesiam, ita non licet eis tradere aliam fidem. Nec instituire alia sacra, nec ea mutare, nec in eis quae ad substantialia dispensari. Sed per sacra quae de latere Christi pendentes in cruce fluxerunt, ecclesia debet esse fabricata. Vnde & Ioan. 19. dicitur. Vnus militum latus eius aperuit, & continuo exiit sanguis & aqua. Aperuit, inquit, Euang. latus eius ut illuc quodammodo vitae hostium panderetur, vnde sacra ecclesiae emanarunt, sine quibus ad vitam non intratur. Sic enim homo descendens de Hierusalem in Hierico vulneratus a latronibus ad stabulum reduci tur, A Samaritano qui vulnerato appropians, vulnere alligamenta adhibuit, dum contra originalis peccati & actualis vulnera sanctorum remedia Samaritanus instituit. Ille ei instituire dicitur, quod illi robur & virtutem tribuit, sicut etiam de legum institutoribus dicitur. Virtutis autem sanctorum collator est Christus & ipse solus sanctorum est institutor. Quod modum etiam deus dedit populo hebraei. sacra legalia certo tempore curretia & solum illum populum obligentia. Et finaliter ecclesia inuetores nouitatum & errorum diiudicando respuit, eosque inter veros praesentes numerare contemnit.

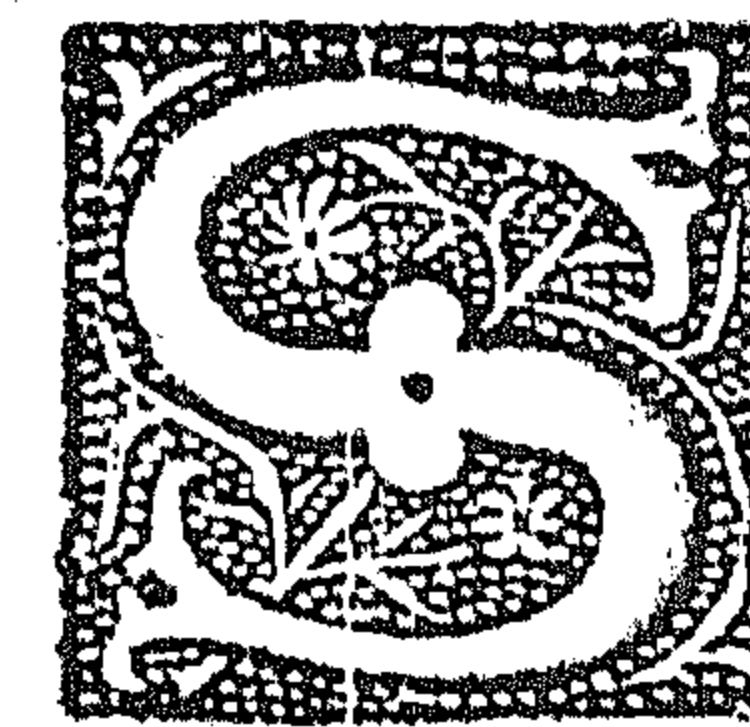
Particula. xv. Quod sacramentum Eucharistiae non ministratur laicis sub vtraque specie.

Sic nos existimet homo, ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum dei. 1. Cor. 3. Ministri ecclesiae deo cooperantur sacra populo ministrando mediatores inter deum & populum quibus dispensatio credita est. Et licet sacra instituire & mutare non possint quo ad substantialia, quia hoc est de iure diuino, tamen eorum ministratio & dispensatio eis credita est, quia hoc est de iure humano. Christus autem quo ordine & modo sacramentum eucharistiae fidelibus foret ministrandum vel sub vna specie vel duplici apostolis & eorum successoribus reliquit ordinandum. Et in primitiua ecclesia non generaliter, sed in certis ecclesiis fideles laici sub vtraque specie sumebant. Hoc tunc paucitas fidelium admittit deuotione concurrere cum religiosa cautela, & propter vicinitatem

327 Lutheri
 dñice passionis maior viguit deuotio in populo Christiano, & sic sumentes sub visibili signo & specie appropriata sanguini feruentiores erant, & ad sanguinē effundendū pro fide paratiores. Ad Phil. 1. Vobis datum est non solum vt in eum credatis, sed etiam pro illo pati emini. Cessante autē tyrannorum persecutione ecclesia instructa periculis & scādalis ex communione populi sub vtraque specie prouenientibus, concilia generalia celebrare cōp̄it, ritum antiquum cōmunitando, vt videlicet sub specie panis tātum hoc sacramentū laicis daretur. Hinc impie dicit Luterus. Ego conabor ostendere oēs esse impios qui vtriusq; speciei cōmunionem laicis denegant. Et iterum negare laicis vtranque speciem est impium & tyrānicum. Hæretici enim securi oīa se superare putant, sed sicut vmbra culum custodis trāseunte tpe destruitur, ita congeries hæreticorum mox euanciscit. & quia ista assertio temeraria est, & ad solum proicienda vt ab hoibus conculcetur. Denegatur itaq; cōio sub vtraque specie laicis ob euitationem magnorū periculorū quæ cōtingere possent in distillatione sanguinis, propter multitudinē sese circa altare præmentū, & item gñale conciliū præcepit, vt sacerdos eucharistiā sp̄ habeat paratā propter infirmos, ne sine cōione moriantur, de consec. dist. 2. presbyter. Ibi nō præcepit sanguinē seruari, quia opus esset cautela ne effundatur, aut in hyeme cōgeletur, aut in acetū conuertatur. Ex effusione em̄ sanguinis sequeretur nota irreuerentiæ, & Canones pœnitentias iniungunt sacerdotibus negligētibus circa effusionē sanguis. De cōs. dist. 2. Si ergo fuisset necessaria cōicatio sub vtraque specie quoad laicos, vtrique canon posuisset pœnias graues ipsis laicis circa effusionē sanguinis. Præterea credebant quidā simplices quod in altera sp̄ totū Christū non reciperent, iō vt hic error a cordibus fidelīū tolleretur, ecclesia ordinauit, vt laici sub specie panis cōmunicarent. Christus eī totus sub vtraque specie cōtinetur, & sub qualibet specie & sub qualibet particula vtriusque speciei. Qui ergo sub specie panis cōmunicat, totū Christū sumit & cum corpore sanguinē recipit, non enim est corpus animatum & vnum sine sanguine. Bonauētura enī in. 4. dist. 11. q. 2. miraculū adducit de eo, cui exiuit sanguis ab hostiā, quia non credebat, quod esset sanguis sub specie panis. Sic sæpe legimus de iudæis qui hostiā consecratā malitiose perforauerunt & sanguis inde stillabat. Sacerdos quoq; in die parasceues, qñ non cōsecrat corpus domini, sub specie panis tātum sumit. Similiter in veteri lege de libaminibus nihil habuerunt offerētes, sed soli sacerdotes, per quod significabatur potus huius sacri, & cum dicitur Ioan. 6. Nisi biberitis, &c. Non nominat speciem vini sed sanguinē. Virtus nanq; huius

sacramenti non dependet a speciebus illis visibilibus, sed a rebus cōtinentis sub speciebus. Et Christus quinq; milia hominum satiauit in deserto, & non legitur de potu, & similiter de manna & de pane Heleæ, quæ omnia figurabant eucharistiā. Nec potest aliquis doctorū assignari a quingētis annis, qui teneat q̄ cōio sub vtraq; sp̄ sit laicis necessaria. Hoc tñ est notandū q̄ ad consecrādum requiritur vtriusq; sp̄i integritas, ita quod sacerdos offerens sacrificiū non debet consecrare corpus nisi etiam cōsecret sanguinē. In vltima cœna Christus apostolos ordinans sacerdotes dixit, hoc facite in meā cōmemorationē. i. sub vtraque specie conficite, & non dixit sub vtraq; specie aliis date, perfectio enim signi hoc exigit, quia in hoc representatur dñica passio in qua sanguis Christi a corpore fuit separatus, & in hoc impletur oblatio Melchisedech. Et in lege Mosi sacerdotes sanguinē offerebant, nō autē laici. Et verbum Apostoli. 1. ad Corin. 9. hunc modum cōmunicandi sub vtraque specie non præcepit, sed permisit & factū Christi in cœna narrauit & præceptum non dedit, sicut in simili dicitur. Soluite templum hoc. &c. Et alibi. Quod facis fac citius. Hoc est verbum permittentis, non præcipientis vel cōsulentis. In scriptura sancta multa verba imperatiui modi, non ponūtur imperatiue vel imperanter, sicut illud. 3. regum. 22. Egredere & fac ita. Et Ioannis. 13. Quod facis fac citius. Sed hæreticus quæ non intelligit in scripturis, vt libet interpretatur.

Particula .xvi. Quod pugnandum est aduersus Turcas.

327 Lutheri
 In non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris & iustificationibus nostris, citius perdēt nos a terra. 1. Machab. 1. His verbis contrariari videtur vna propositio Luteriana, quæ dicit, Præliari aduersus Turcas, est repugnare deo visitanti iniquitates nostras per illos. Vbi nota, quod in casu a deo permittente fit vt exigentibus peccatis nostris in vira ferrea a deo visitemur & flagellemur in nostram correptionē per infideles, sicut legimus hoc factum fuisse per Hunos & Scotos & Vvādalos, vt Attila diceret se flagellum dei. Sed ex hoc inferre nō debet q̄ præliare aduersus Turcas sit repugnare deo, & c. nam hoc repugnat gestis veteris testamenti, sacris canonibus, & nouæ legis historiis. Pugnavit eī Israel orante Mose contra Amalechitas, qui figurabant Turcas sicut & cæteræ nationes illius temporis. Amalechitæ enim interpretantur gentes brutæ, & ibi designanter Turcæ brutaliter & spurcissime viuetes. Itemque sol retinuit cursum suum ne victoris Iosue retineret

triumphū a cæde pessimorū regum. Madianitarū munitissima castra dissipauit Gedeō. Ammonitarū nūerosum exercitū supauit Iepte. Superbissimos Philisteos hūiliauit Samson, Dauid Goliā. Cananēos exterminauit Delbora, Iudas Machabæus nationes gētium, multa sunt hmōi in veteri lege. Sed. b. Tho. 1. 2. 104. ar. 2. populū Iudæorū ad hoc electus erat a deo q̄ ex eo Christus nasceret̄, & ideo oportuit totū illius populi statū esse p̄pheticū & figurālē, & iudicialia illi populo tradita sunt figuralia, sicut bella & gesta illius populi exponuntur mystice. Arma eī & victorię antiquorū patrū, sunt nobis in exēplum bellorum & p̄ ecclīa p̄ia, vñ sicut tunc pugnatum fuit cōtra incircūcisos, ita in noua lege cōtra infideles, & p̄cipue contra Saracenos. Idē repugnat sacris canōibus. Saracenos enī debemus p̄sequi, qui Christianos persequunt̄, & ex vrbibus & p̄p̄riis sedib⁹ pellunt. 23. q. 8. c. dispar. & ibidē canone oī timore & terrore deposito cōtra inimicos sanctę fidei, & aduersarios oīum religionum agere viriliter studete. Nouit enī om̄ps, si quilibet v̄rorum moriet̄ q̄ p̄ veritate fidei & saluatione p̄ię, ac defensiōe Christianorum mortuus est, & ideo ab eo præmium cæleste cōsequetur, & sic illa bella sunt meritoria, & ergo sc̄dm Greg. ad Gennadiū Patritium & Eparchum Africę, sicut antiquitus ducibus cōcessum fuit bellare, sic & modernis, dūmō nō velent desiderio fundēdi sanguinē, sed rēpub. p̄ fide Christi ampliādo. Ceterū qđ hoc non sit repugnare deo, patet ex gestis Christianorū principū. Cōstantino magno ostēsum est signū crucis, hac voce audita. In hoc Cōstātine vīnces, & Theodosio dicit̄. Onimīū dilecte deo cui militat æther. Et cōuocati veniunt ad classica venti. Insuper Carolus acturus ac p̄cellens Godefridus fortissimi Christiani producuntur in testes. Quid Ioānis Huniadis victorias referamus? Quid Georgii Albani triumphos commemoremus? Nonne Conradus marchio montis ferrati, omni anno tempore æstiuo contra Saracenos pugnavit? De hoc poeta Samariensis.

Vnicus ille leo fidei vigor, vnicus immo
Murus & hostilis, vnicus ille timor.

Dux verus, & nostrę Conradus causa salutis,
Qui modo regnantes & fortes fregerat arces.
Cui genus & census roboramulta dabant.

Accedet ad hæc oratio ecclīe. Om̄ps sempiternus deus, in cuius manu sunt omniū pt̄ates & omnia iura regnorum: respice ad Romanum benignus imperiū, gentes quę in sua feritate cōfidunt potētię tuę dextera cōprimantur. Et sic nisi pugnaverimus contra Turcas, citius perdēt nos a terra. Nonne anno prætereūte Turca Belgradum

apud Danubiū, quā vrbē taurinum appellauere maiores, ætas autē nostra Albā, quod oppidum totius regni Vngarię erat claustrum & ante murale, in suā cœpit ditionē. Et successu t̄pis insulā Rhodū a militibus Hierosolymitanis v̄bellica accepit, quæ totius Orientalis maris erat ianua. Nūc ergo strenui Christiani p̄cipes & milites accingimini & estote filii potētes, vt pugnetis aduersus nationes Tur. date aīas pro testamento patrū, & mementote operū eorū quę fecerūt in ḡnationibus suis, & accipietis gloriā magnā, & nomen eternū, & ne timueritis potētiā eorū, in deo enim facietis virtutē, & ipse ad nihilū deducet tribulātes nos. Aug. Deus erit exercitus & victoria. In exercitu em̄ n̄ro dux deus est quē nō derelinquimus. 2. Para. 13. Et facite inter vos treugas & inducias sc̄dm mādātū sc̄tissimi dñi n̄ri pa.

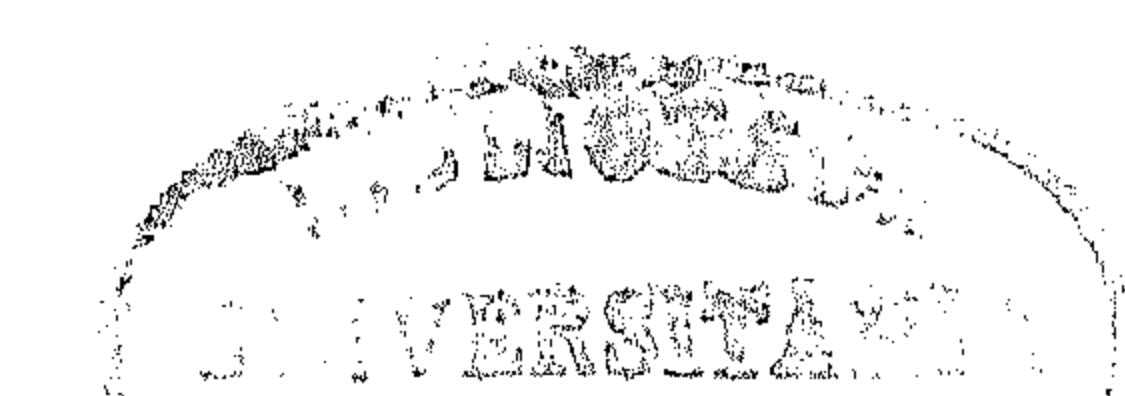
Particula. xvij. Et finalis & remissoria. (Adri. vi)

AD iniquitatē eorū subleuant aīas eorum. Osee. 4. Hæretici quanto plures, tanto magis deliquunt deo, & iuxta numerū suū apliant dogmata errorū, & dicendo, deus nihil aliud querit nisi veritatē fidei, quā si custodieritis, non curat quid agatis, & sic subleuant aīas eorū in pct̄is vt non poeniteāt, sed in sceleribus gaudeant. Vnde & popul⁹ qui docetur, & sacerdos qui sic dicit, pariter peribunt. Marti. aut̄ Luter inquit. Christus nuncq̄ pct̄ores coegit timore ad poenitētiā. Et itē verbum illud est periculosum diui Hiero. siue male positū, si male intellectū, quo poenitētiā appellat sc̄dam post naufragiū tabulā, quasi baptisimus nō sit poenitētiā. Cū tñ Lucas referat. Si poenitētiā nō egeritis, oēs simul p̄ibitis. Et apud euāgelistas baptisimus & poenitētiā i numerū ponunt. Pct̄m quoque actuale cū cōsummatū fuerit, generat mortē, qđ nō nisi per p̄niam expiari pōt, sicut originale p̄ baptisimū. Ceterū exorbitanter circa sac̄a ecclīe errat. Hæreticus nēpe est qui male sentit de ecclīe sac̄is, extra de her. c. ad abolendā. Et Ambro. seruorū br̄e virginis. Maior, iquit, oīm infidelit̄ pestis & fidei Iesu magis inimica est hæreticorū negantiū & sophisticantiū fidē euangelicā, sed fides habet quod sac̄a nouæ legis efficaciam habent ex Christi passione, sic nō est recēs inuentio sc̄orum. Et Luter quasi oēs errores Vvaldēsū renouat, & ligauit eum diabolus ne valeat stabilis manere, sed omni v̄cto doctrinæ circūferatur, & eius retributio erit luctus. Nā viā latā peruersitatis arripuit, & a recto tramite abiit. Nec istis erroribus satiat, etiā vltima duo p̄cepta decalogi inuvalidat, asserens qđ pct̄ā contra duo vltima p̄cepta decalogi cōmissa sunt prorsus a cōfessione secludēda, cōtra illud Esa. 1. Auferte malū cogitationū vestrarū. Peruersæ cogitationes separant a deo, & qui viderit mulierē &c. mechatus est. Mat. 5. Psal. Et m̄

127
127
127

127

127

De Lutero & Luteranis.

iniquitates operamini in cordibus vestris. Aug. Quicquid vis & nō pores, deus factū reputat. Sed qui perdit cōscientiā bonarum cogitationum, necesse est vt in naufragiū multorū errorū deueniat. Et repulsa fidei veritate, in æternū pereat. Et Mat. 23. Ve vobis qui mādatis quod foris est, intus autē pleni rapina & imunditia. Cōtra quoq; frēs mendicātes perperā loquitur, & tñ Six. 4. in extraua, vices illius ait, cum in veritate fides nostra sit illuminata & ecclia exaltata per Mēdicantes & præsertim p. Ord. Præd. & Min. vt iu. test. De operibus nris scribit sic, Opera nihil sunt corā deo, aut oīa sunt æqualia, quantū ad meritū pertinet. Ponit vnam hipotheticā disiunctiuā, cuius vtraque pars est falsa. Fides enī sine operibus otiosa & mortua est, & qui facit veritatē venit ad lucē, vt manifestentur opera eius, quia in deo facta sunt. Ioan. 3. Contra secundā partē est disputatio Hiero. in. 2. lib. cōtra Iouinianū, quia si oīa opera essent æqualia, oēs sancti haberēt vnam remunerationē. Contra illud In domo patris mei mansiones multæ sunt, Et stella differt a stella. De aliis articulis dānatis ī Bulla Apostolica & Edicto Imperiali, & in determinationibus vniuersitatis Parisienī & aliarū, & in Doctrinatione multorū doctorū supsedere volo, nec necesse est, vt singula deliramēta, quæ hæretici proferūt, vnus libellus subuertat. Offero tñ omnia p̄fata iudicio aliorū melius sentiētū, & submitto me & mea pauca scripta correctioni eorundem.

¶ F I N I S.

¶ Fratrī Matthæi Vvismariani, Ordinis Præd. in Martinum Lutherum conspurcatorem Christianę religionis impudentissimum Pentacontostichon.

S Emideos sese cupiunt plærique videri,
Quos vix humanum nomen in orbe decet.
Cornigero vult rana boui præstare palustris,
Pulchrior est niueo coruus olore sibi.
Vile culex animal mentitur grande elephantī
Robur, aranea apis num lupus agnus erit?
Mus leo magnanimus, ceruus vulpecula haberi
Appetit excelsus, candidus ater homo.
Omnia cernimus inuerti nequam ingeniorum
Vipere o flatu, quem stolidā ora vomunt.
Post primeuorum diruptas hæreticorum,
Et fufas acies, en noua monstra fremunt.
Lutra rapax genere amphibio exteriore Luterus.
Pelle nitens, intus viscera foeda trahit.

Impius, elatus, trux, intractabilis, audax,
Garrulus, imprudens, perfidus, asper, hebes;
In sublime ratus crassum se figere posse.
Ingenium numen, lucido ab axe ruit.
Sæua cui ambitio doctos incessere suasis,
Illustresque viros nominis aucta famæ.
Rumpitur immiti sciulus præsumptor agone,
Hieronymo Ambrosio cedere turpe putans!
Indocta indoctus diffudit dogmata doctor,
Nimirum indocilis rite docere nequit.
O Martine tuis cum complicibus respisce,
Ni phlegetonteis eligis obrui aquis.
Vos o terrigene vos conuenio, meminisse,
Vos volo pollicitum foedus in ede dei.
Ingenitas quando sordes sacra diluit vnda,
Nonne indicta atro bella fuere duci.
Cur ergo æthereo deserto principe fumis,
Vestra excecantur lumina, migrat honor?
Cur crudeles heroas præsertis auito,
Regi, a quo vobis mens deiformis inest?
Cur immundus adhuc dominatur apostata vestri,
Dux ratione carens, mancipiumque necis.
Indyta dic sodes vasti Germania mundi,
Pars haud infima, dic error hic vnde tibi.
Hactenus emicuit probitas tua claraque virtus,
Romani imperii qua duce in arce sedes.
Sceptra tenes, & magni orbis moderaris habenas,
Decretis parent omnia regna tuis.
Plecte igitur fontes, & noxia pelle aconita,
Duret vt æternum gloria in orbe tua.
Cerne applaudentem tibi summo ex ethere regem,
Hymnos cui recinat sexus vterque pios.
Cæsare Germano, Germano ecclesia gaudet,
Pontifice, id nouiter prouido agente deo.
Longeui superes rex maxime Nestoris annos,
O Carole, o felix viue Hadriane diu.
¶ F I N I S.

¶ Impressum Parisiis, per Petrū Vidouætū,
Impēsis honesti viri Ioannis parui,
Anno a partu virgineo M.
D. 24. 13. mensis Iulii.

quadrupletta hae

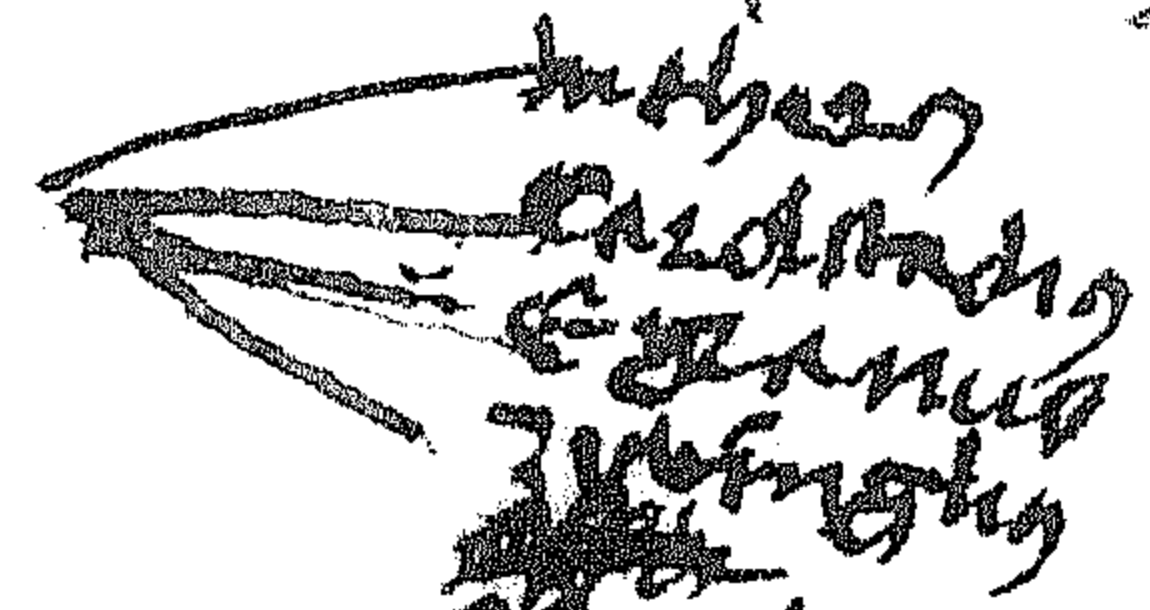

Figura 10. Uder et huc. On albae Ruz

in huc
caudalibus
et huc
in huc
Otrondis
pallidus
Stipulae
virescentes
paucimontanae